LOGODNA GERTRUDEI
Carmen Martin Gaiţe

PREFAŢA

Puţine literaturi cunosc la ora actuală e eflorescenţă atât de bogată a prozei narative feminine, precum cea spaniolă. Într-adevăr, o particularitate a romanului spaniol postbelic constă în aceea că este puternic marcat de prezenţa unei remarcabile pleiade de scriitoare – dintre care unele (ca, de pildă, Carmen Laforet, Ana Maria Matute sau Dolores Medio) au devenit, prin traducerile din opera lor publicate în ultimii ani în ţara noastră (respectiv *Neant, Primele amintiri* şi *în căutarea Nataliei Blay*) personalităţi familiare şi cititorilor români.

Dar un nume pe nedrept încă necunoscut la noi este acela al romancierei Carmen Martin Gaiţe, socotită de critica literară contemporană ca „una dintre marile revelaţii ale tinerei literaturi spaniole”. Scriitoarea s-a născut la Salamanca în decembrie 1925 şi şi-a petrecut întreaga copilărie şi adolescenţă în acest frumos oraş cu străvechi tradiţii de cultură, leagăn al primei universităţi castiliene, în ale cărei aule au răsunat, între altele, vocile ilustre ale lui Fray Luis de Leon sau Miguel de Unamuno. La scurtă vreme după ce a absolvit, în 1948, între zidurile acestui prestigios aşezământ universitar, Facultatea de Litere şi Filosofie, Carmen Martin Gaiţe s-a mutat la Madrid, unde locuieşte şi astăzi, alături de soţul ei, cunoscutul romancier progresist Rafael Sănchez Ferlosio. Paralel cu activitatea beletristică, Carmen Martin Gaiţe desfăşoară în prezent şi o susţinută activitate ştiinţifică; astfel, în 1970, a publicat o amplă lucrare de cercetare istorică, rod al unei labo-

f

rioase investigaţii, intitulată *Procesul lui Macanaz*[1], iar în

---

1 Iată ce declară, in legătură cu geneza acestui roman, autoarea însăşi, într-un recent interviu publicat în volumul *Infame turba* (editat la Editorial Lumen, Barcelona) : „Mi se părea de la sine înţeles şi firesc să-mi situez personajele primului roman în decorul în

1971 şi-a terminat teza de doctorat în filologie având ea subiect *Dragostea în literatura spaniolă a secolului al XVIII-lea.*

Ca romancieră, critica literară spaniolă o integrează pe Carmen Martin Gaiţe în aşa-numita „generaţie a lui 1955”, caracterizată prin „sete de obiectivitate, cultivarea romanului-mărturie, preocupare pentru problematica etico-socială şi stilul direct”, colocvial[2]. Într-adevăr, bună parte dintre aceste particularităţi sti-listice generaţionale se regăsesc şi în opera literară a scriitoarei, care cuprinde până la ora actuală două volume de nuvele – *El balneario (Staţiunea balneară)* 1954, distins cu premiul Cafe Gijon pe acelaşi an, şi *Las ataduras (Legăturile),* 1960 – precum şi două romane: *Ritmo lento (Ritm lent),* 1962 şi *Entre visillos,* lucrarea pe care o prezentăm astăzi cititorilor sub titlul *Logodna Gertrudei* şi care este socotită capodopera prozatoarei, fiind distinsă cu unul dintre cele mai importante premii spaniole pentru roman, premiul Eugenio Nadal pe anul 1957.

Ne aflăm în faţa unui roman de tinereţe, de dublă tinereţe: atât a autoarei (deşi publicat în anul 1958, lucrarea este concepută şi începută încă înainte de 1950, anul venirii scriitoarei ia Madrid – adică la nici 25 de ani împliniţi), cât şi a personajelor şi a mediului descris. Cartea este în fond radiografia acestei vârste. Acţiunea se

care îmi jucasem şi eu rolul de fetişcană provincială, rol care — desigur — m-a marcat pentru totdeauna. Cunoşteam toate acele lucruri atît de bine, încît nu puteam să nu vorbesc despre ele, înainte de a le lăsa în urmă. Era o lume abia părăsită, pe care mă întorceam s-o privesc ca de pe o punte care mă ducea spre alte zări, parcă luîndu-mi rămas bun de la ea. Nu izbutisem încă să mă rup complet de cele povestite, o parte din mine rămăsese încă în mijlocul lor, ceea ce reprezintă o postură privilegiată pentru a scrie despre ceva... Am început să iau note de pe vremea cînd locuiam încă la Salamanca, dar mai ales de cînd m-am stabilit definitiv la Madrid, în 1950. Dintotdeauna dorisem să scriu un roman a cărui temă să fie dorul de fugă din provincie spre capitală, îl purtam în mine de pe vremea Institutului, de pe vremea cînd am dansat prima oară eu un băiat la Cazino, de pe vremea cînd am început să visez să călătoresc singură ; romanul acesta se împleteşte indisolubil cu toate dorinţele mele din adolescenţă. Cînd, în sfîrşit, m-am apucat serios de el, am văzut că era ceva care mă elibera ; niciodată nu am scris ceva cu inima mai îndoită decît atunci — dacă făceam bine ce făceam, sau ar fi fost preferabil să scriu altceva. Este romanul meu.“

2 Cf. Jos6 Garcia Lopez, *Historia de la literatura espanola,* ed. a XV-a, Ed. Vicens Vives, Barcelona, 1970, p. 683.

desfăşoară într-un tipic oraş de provincie din podişul castilian – în care un cititor avizat recunoaşte lesne Salamanca natală a autoarei – şi gravitează – cu destule reminiscenţe autobiografice – în jurul unui grup de tineri născuţi şi crescuţi în ambianţa lui . Din punct de vedere compoziţional, romanul acesta nu are nicio acţiune propriu-zisă, narabilă într-un şir coerent de episoade, niciun erou realmente central, fiind mai degrabă o suită caleidoscopică de figuri şi gesturi din care se încheagă portretul unei generaţii şi al unui mod de viaţă propriu.

Personajul care, prin apariţia lui, le pune într-un fel sau altul în contact pe toate celelalte – constituind, dacă vreţi, un fel de „liant” al evenimentelor, la oare este martor şi pe care le judecă la rece, cu obiectivitatea spectatorului dinafară şi cu luciditatea analitică specifică unui intelectual format la şcoala rigorii germane – este Pablo Klein, un tânăr profesor de limbă germană, care se întoarce după ani de absenţă în oraşul unde a copilărit şi se angajează pentru o vreme ca suplinitor la liceul local, încercând să retrăiască o serie de amintiri şi să regăsească – speranţă zadarnică – un crâmpei din „paradisul pierdut” al acelei epoci. Timpul acţiunii coincide strict cu timpul şederii eroului în oraşul respectiv: cartea se deschide cu sosirea lui de nimeni aşteptată şi se închide cu plecarea lui bruscă şi dezamăgită, la care iarăşi nimeni nu se aştepta…

Pablo este totodată naratorul a mai bine de jumătate din carte. Cealaltă jumătate este povestită Când de autoare, când de un alt personaj feminin al romanului – înrudit, de altfel, ca structură temperamentală cu primul – micuţa Tali; ea ţine un jurnal secret din care nu ne împărtăşeşte decât nouă, cititorilor, anumite pasaje. Merită să fie subliniată cu această ocazie măiestria tehnicii narative, de mare diversitate, utilizate de Carmen Martin Gaiţe în acest roman de neîndoielnică factură modernă: alternarea continuă, capitol după capitol, a persoanei I-a cu persoana a III-a narativă, stilul direct împletit din abundenţă cu cel indirect liber, reluarea anumitor pasaje în viziuni şi versiuni

distincte, în funcţie de subiectivitatea fiecărui participant la episodul relatat, sistemul articulării discontinui a capitolelor cu structură fragmentară, purtând ca unic titlu numerotarea lor în litere de la unu la optsprezece, procedee narative, care, toate laolaltă, izbutesc să contureze pregnant imaginea unor „felii de viaţă” autentice, decupate din însăşi realitatea care face indirect obiectul analizei.

Intrarea în scenă a celorlalte personaje se realizează printr-o tehnică, am putea spune, a „cercurilor concentrice”. Pătrundem, o dată cu Pablo Klein, mai întâi în casa răposatului director al Institutului unde urma să predea personajul, don Rafael Dominguez, făcând cunoştinţă astfel cu copiii acestuia, Elvira şi Teo. Prin Elvira şi prin frateje ei,

Pablo va intra în contact cu o serie de alte personaje din anturajul lor, şi în primul rând cu Emilio, pretendentul fetei, care îi va deveni prieten intim şi confident şi-l va determina să frecventeze grupul boemei artistice şi decadente patronate de Yoni.

O a doua zonă în perimetrul căreia se mişcă eroul o formează pensiunea *America* unde trage şi unde face cunoştinţă cu Rosa, cântăreaţa de la Cazino, de care-l va lega ulterior o camaraderie ciudată, de mare puritate şi căldură umană.

În sfârşit, a treia „lume” în care ne introduce profesorul de germană este lumea Institutului propriu-zis, cu faţada lui cenuşie cu aspect de carceră, pândit de invazia iezuiţilor de la etajele superioare, şi cu elevele lui de vârstă ingrată, între care micuţa Tali, favorita şi discipola sa, reprezintă o excepţie fericită. Prin Tali le cunoaştem pe Gertru, prietena ei cea mai bună, pe Alicia Sampelyo, o altă colegă a ei, foarte săracă, de care încearcă la un moment dat să se apropie, pe surorile mai mari, Julia şi Mercedes; la rândul lor, fiecare dintre aceste personaje antrenează după sine apariţia altora: pe de o parte, surorile mai mari au un cerc de prietene – Isabel Goyita, Tofiuca etc. — ce coincide,

parţial, cu cercul Elvirei şi al lui Emilio (făcându-se astfel joncţiunea dintre aceste două medii, la început distincte, în care evoluează profesorul), pe de altă parte, prin Julia îl cunoaştem pe Miguel, logodnicul ei, iar prin Gertru, pe Angel, pe sora ei mai mare, pe viitoarea ei soacră etc. Etc.; cercul personajelor, din ce în ce mai episodice, se măreşte mereu, completând sugestiv bogata galerie de tipuri umane pe care autoarea le face să defileze prin faţa ochilor noştri în cele mai diverse posturi ale existenţei lor cotidiene (vizite, plimbări, ceaiuri, seri de dans la Cazino, filme, corride, spovedanii, lecţii, examene, vacanţe la mare, mici aventuri sentimentale, logodne, rupturi, decepţii, certuri de familie, împăcări, resemnări…)

Interesul şi farmecul indiscutabil pe care-l degajă acest roman în aparenţă atât de simplu, încât poate fi luat drept facil la prima vedere, rezidă, credem, în două mari reuşite ale autoarei: în autenticitatea descrierii atmosferei şi în fineţea şi complexitatea analizei caracterologice a eroilor. Cu privire la personaje, poate că cele mai realizate sub aspectul încărcăturii psihologice rămân cele feminine; s-ar putea chiar spune că fiecare dintre eroine reprezintă în intenţia autoarei o posibilă ipostază în evoluţia unui virtual prototip al tinerei fete spaniole din zilele noastre *. Mai mult chiar, protagonistele cărţii se grupează într-un paralelism antagonic uşor de detectat la o analiză fie şi superficială. Tali, de pildă, cu inteligenţa, cu sensibilitatea şi cu maturitatea ei de judecată, cu dârzenia cu care înţelege să lupte pentru a-şi făuri un viitor conform aspiraţiilor ei pure şi îndrăzneţe se opune, ca un revers luminos, Gertrudei care, pornind tot de la un fond iniţial pozitiv, dar clădit pe o personalitate mai puţin acuzată, mai şovăielnică, îşi limitează aspiraţiile la perspectiva unei căsătorii burgheze tipice care o face să renunţe la studii, înstrăinând-o implicit de prietenele şi colegele ei, şi împingând-o prematur sub influenţa frivolei sale soacre, care o transformă rapid într-o „cuconiţă” mărginită şi credulă. Sensul ireversibil al acestei alienări a Gertrudei este marcat, credem, dar în roman în

scena când, în seara logodnei, în mijlocul fastuoaselor daruri primite de prietena ei, care i le prezintă febril, cu ochii strălucind de bucurie, Tali, presimţind că a pierdut-o. În clipa aceea pentru totdeauna, „izbucneşte într-un plâns deznădăjduit...”

O altă pereche interesantă de personaje feminine o formează două eroine pe care nu le leagă practic decât faptul că se simt atrase în aceeaşi măsură de profesor: Elvira Dominguez şi Rosa. Elvira, hiperorgolioasa Elvira, fata „de familie bună”, cu veleităţi artistice şi intelectuale care o fac să se socotească superioară tuturor celorlalte, cu psihologia ei extrem de tortuoasă şi de sfâşiată de contradicţii (este, poate, din acest punct de vedere, cel mai complex şi mai original personaj al cărţii*), cu insatisfacţiile ei bovarice şi cu capriciile şi cochetăriile ei ostentative şi pline de frondă, care o conduc spre o periculoasă duplicitate sentimentală, Elvira aceasta care sfidează superior convenienţele, este totuşi o „revoltată în genunchi”, o victimă în plus a ipocriziei burgheze împotriva căreia nu ştiuse cum să lupte pentru a nu fi înfrântă. Rosa, în schimb, personajul „damnat”, ostracizat de toate celelalte, în aparenţă victimă, prin căldura umană pe care a ştiut s-o păstreze intactă, prin sinceritatea simplă şi curajoasă cu care îşi înfruntă destinul, este, pe plan moral, o învingătoare. Singurul care, nerobit de prejudecăţi, intuieşte acest lucru şi în mod firesc îi acordă încrederea şi prietenia lui, refăcând o punte de comunicare între atâtea rupte de ceilalţi, e Pablo. Rosa va însemna pentru el, în meteorica ei trecere prin oraşul în sărbătoare, o insulă secretă, un refugiu calm şi consolator în clipe de restrişte sau de însingurare.

Alt personaj feminin cuceritor este acela al Juliei, marea îndrăgostită a cărţii, care luptă din răsputeri să-şi apere o iubire primejduită de opacitatea familiei, şi care va găsi în cele din urmă tăria să-şi apere, ca şi mezina ei, Tali, idealul. Personajul antipodic în cazul ei îl formează chiar Mercedes, sora mai mare, ameninţată să rămână fată bătrână, înrăită

de suferinţă şi frustrare, invidioasă pe fericirea celeilalte, pe care încearcă perfid să o zădărnicească. Este de observat că toate personajele feminine ale cărţii, chiar şi apariţiile de o clipă – ca fata din Madrid cu purtări emancipate sau ca Josefina, sora mai mare a Gertrudei, care s-a măritat din dragoste, contra voinţei familiei, şi acum îndură, în tăcere şi privaţiuni, destrămarea iluziilor – sunt creionate cu o remarcabilă artă a notaţiei portretistice sugestive.

Personajele masculine, fără a fi schematice, sunt totuşi mai lineare, mai puţin nuanţate psihologic; mai degrabă simple prezenţe necesare, reactivi ai comportamentului feminin. În paranteză fie spus, poate nu este întâmplător faptul că cel mai complex caracter masculin, Emilio, îndrăgostitul respins de Elvira din plictiseală şi brusc acceptat apoi ca soţ, din răzbunare pentru orgoliul ei feminin rănit, este de fapt un personaj feminoid prin sensibilitatea lui aproape maladivă, predestinată suferinţei şi înfrângerilor în ciuda frumoaselor intenţii ce-l animă.

A doua mare calitate a cărţii spuneam că o constituie autenticitatea redării atmosferei, caracterul ei de document realist. Deschizând o nouă paranteză, trebuie arătat că la crearea acestei depline senzaţii de autenticitate ambientală contribuie într-o măsură nu o dată hotărâtoare firescul desăvârşit al limbajului – direct, colocvial, uşor colorat argotic – reprodus de Carmen Martin Gaiţe din realitatea înconjurătoare cu o obiectivitate şi cu o fidelitate demne de cea mai scrupuloasă anchetă lingvistică.

Revenind acum la ceea ce s-a numit de către unii caracterul documentar al acestui roman, vom observa că anumite capitole abundă, într-adevăr, în detalii pitoreşti şi notaţii „costumbriste” (ca, de pildă, cele referitoare la datinile sărbătoreşti tradiţionale), care imprimă acţiunii un colorit local specific, în vreme ce altele, dimpotrivă, încearcă – şi reuşesc – să sugereze cu deosebită forţă şi luciditate cenuşiul cotidianului, monotonia existenţei anodine, plictisu’. Acela atât de caracteristic orăşelelor de provincie spaniole în care, ca în titlul unui film de Bardem,

„nunca pasa nada” (niciodată nu se întâmplă nimic). Din acest punct de vedere, romanul poate fi încadrat, credem, în categoria romanelor sociale care critică „abulia” caracteristică din viaţa anumitor pături ale societăţii spaniole din perioada postbelică.

Căci de fapt problematica din *Logodna Gertrudei* nu este de natură psihologică, ci „etico-socială” ca în majoritatea romanelor colegilor de generaţie ai scriitoarei. Cartea are o adresă critică precisă, pe care o sugerează, de altfel, simbolic, însuşi titlul original al cărţii (*Entre visillos* între perdele): lipsa sufocantă de orizont şi de finalitate a vieţii stătute, amorţite, mic-burgheze, din numeroase familii spaniole de la mijlocul veacului, care nu avea nimic de oferit tinerei generaţii ce-şi căuta cu înfrigurare drumul propriu în viaţă.

Cei mai mulţi dintre aceşti tineri nu ştiu să şi-l găsească sau nu pot să şi-l găsească, eşuând în ratare. Unii, din pricina inegalităţilor sociale, care le interzic să-şi realizeze plenar personalitatea (Alicia Sampelayo) sau le-o mutilează, alienându-i (Rosa); alţii, din pricina unei grave dezorientări-interioare, care le anulează orice principiu moral, degradându-i ca oameni, transformându-i în simpli paraziţi ai „bătrînilor”, ocupaţi să-şi „omoare timpul” cu petreceri promiscui şi pseudo-creaţii decadente (Yoni şi grupul său), categorie de tineri condamnaţi de prozatoare fără drept de apel.

Majoritatea însă se ratează lent şi inconştient, prin limitare, prin resemnare fără luptă, prin trădarea propriilor posibilităţi de realizare. Este, de pildă, cazul tuturor acelor „domnişoare de familie” care, la terminarea liceului, nu mai cunosc altă preocupare decât vânarea unui soţ cu o situaţie cât mai strălucită, care să le asigure un trai cât mai uşor şi, în fond, mai deşert. Gertru, în marea ei naivitate, la o vârstă prea fragedă pentru a judeca singură consecinţele hotărârii pe care alţii o iau în fond pentru ea, amăgită de beţia primilor fiori de dragoste, este, după părerea noastră, o victimă sigură a acestei mentalităţi. Fericirea ei se va

clădi pe incapacitatea de a-şi înţelege nefericirea, pe simple iluzii.

Până şi Elvira, care trăieşte un zbucium totuşi real şi dramatic în încercarea de a se smulge din condiţia căreia îi par cu toatele sortite, va sfârşi prin a se resemna şi a li se alinea celorlalte. Ei nu-i lipseşte luciditatea, dimpotrivă chiar; ceea ce-i lipseşte însă, pentru a reuşi, este cauza în care să creadă şi în numele căreia să lupte până la capăt.

Există însă, în carte, şi personaje care reuşesc cu adevărat să se salveze. Şi acest lucru este esenţial pentru înţelegerea justă a sensului umanist al creaţiei autoarei. Julia, de pildă, se salvează prin iubire. Ea va fi singura care, alături de Pablo, va evada – ca şi Carmen Martin Gaiţe cândva, când, după propria ei expresie, pornind spre capitală „rompia las amarras” (rupea odgoanele); va evada din orăşelul acela sufocant şi închistat în false prejudecăţi şi va porni spre Madridul mult visat unde o aşteaptă perspec-

— Fâbiâââwi;

tiva tonică a muncii cot la cot alături de omul drag care-i va deveni soţ în ciuda împotrivirii familiei şi mai presus de orice calcule meschine.

Iar Tali, micuţa Tali, care-şi ia acum rămas bun cu lacrimi în ochi de la dascălul care a aprins în ea flacăra unei emoţionante iubiri adolescentine şi căruia i-a jurat să nu se trădeze pe sine şi să-şi urmeze – tot împotriva voinţei obtuze a familiei – chemarea pentru studiu, suntem siguri că la rândul ei se va salva. Nu zadarnic, socotim noi, scena finală a cărţii îi reuneşte în gara aceea din zori – simbol concret al evadării spre alte orizonturi mai largi – pe aceşti trei protagonişti „recuperabili” ai cărţii: Pablo, Julia şi Tali; primii doi pleacă, a treia rămâne. Deocamdată. Dar ştim limpede că următoarea plecare a ei va fi…

Romanul se termină deci cu o notă optimistă, sau, mai bine-zis, are un final deschis. „Perdelele” încep să fie trase în lături, făcând loc luminii soarelui şi prospeţimii unui aer nou… Este mesajul cald şi îmbucurător pe care acest roman ni-l aduce despre tineretul unei ţări frumoase şi greu

încercate de la celălalt capăt al bătrânei noastre Europe.

Domniţa Dumitrescu

SURORII MELE ANITA, CARE S-A ROSTOGOLIT PE SCĂRI CU PRIMA EI ROCHIE DE SEARĂ ŞI PE URMA

a început sa rida, aşezata jos pe palier.

PARTEA ÎNTÂI

Unu

„IERI a venit Gertru. N-o mai văzusem din primăvară. Am ieşit să ne plimbăm. Mi-a spus să nu cred că, dacă acum e atât de mulţumită, nu-şi mai aduce aminte de mine; că tare ar fi vrut să poată găsi o zi în care să-mi povestească tot felul de lucruri. Am mers prin păduricea de plopi de pe malul râului, paralelă cu şoseaua spre Madrid. Îmi aminteam de vara trecută, când veneam acolo să căutăm tot soiul de vietăţi pentru colecţie cu borcănaşele noastre late la gură, pline cu rumeguş îmbibat de benzină.

Zice că-n cele din urmă nu se-nscrie anul ăsta, fiindcă lui Angel nu-i place atmosfera de la Institut. Am întrebat-o de ce, şi se pare că e din cauză că i-a povestit despre Fonsi, fata aceea din cinci care-a făcut un copil anul trecut. La noi acasă nu suflaserăm nicio vorbă despre asta; nu înţeleg de ce-a trebuit să i-o povestească lui. Mi-a arătat o pudrieră micuţă, din aur, pe care i-o dăruise.

— Închipuie-ţi ce fericită am fost! Ştii ce mi-a spus când mi-a dat-o? Că maică-sa o păstra pentru ziua în care avea să aibă prima logodnică adevărată. Aşa că vezi, a şi vorbit cu mama lui despre mine.

Că dacă nu mi se părea minunat. Mă obliga s-o privesc, apucându-mă de braţ cu gesturile ei impulsive. Îşi făcuse un pic ochii şi aveam impresia c-o să se ruşineze dacă îi voi spune că am observat. Mi-a spus apoi că-şi pune rochie lungă peste două-trei zile, la o serbare care se dă la Aeroport, că ea ştie încă de pe acuma cum o să fie împodobit totul, fiindcă Angel e căpitan de aviaţie şi unul dintre organizatori, că au fost împreună să cumpere băuturi, lampioane şi serpentine colorate. Mi-a explicat cu

lux de amănunte cum e rochia ei de seară; în timp ce-mi explica se depărta de mine şi făcea piruete pe malul apei, strecurându-se printre copaci cu capul dat pe spate. S-a oprit lângă un trunchi şi mi-a desenat cu degetul un fel de plan al intrării Aeroportului şi al hangarelor unde avea să se desfăşoare serbarea. Voia să-mi închipui totul exact, ca să-i dau vreo idee mai originală despre cum l-aş împodobi eu, că poate lui Angel o să-i folosească ceea ce o să-i spun. Nu pricepea cum de nu izbuteam să le conving pe surorile mele să vin şi eu, după cât de grozav se părea c-o să fie. N-am vrut să-i povestesc că trebuie să insist ca să le conving tocmai de contrariu. I-am spus doar că sunt încă prea mică. Voiam să vorbească ea şi să mă lase pe mine.

— Eşti cu două luni mai mare ca mine, Natalia. Sau nu-ţi mai aduci aminte? spuse. Şi râdea. Ce, acuma îţi par chiar aşa mare?

Ajunsesem lângă debarcader şi după-amiaza era foarte plăcută. Am propus să vâslim puţin, dar Gertru se grăbea să se-ntoarcă la şapte şi, în afară de asta, nu voia să-şi boţească rochia de organdi galben. M-am aşezat pe iarbă, rezemată de trunchiul unui copac, iar ea a rămas în picioare. Se apleca să culeagă pietre plate şi le arunca în râu; săreau de două-trei ori înainte de-a se duce la fund, ai fi zis nişte broscuţe, îmi plăcea să privesc cercurile pe care le lăsau pe luciul apei. M-a întrebat de ce eram atât de tăcută, m-a rugat să-i povestesc ceva, dar nu ştiam ce să-i povestesc…[3]

Stătea ghemuită cu genunchii la piept, formând o ridicătură în aşternutul de pe pat, şi-şi sprijinea pe ei caietul în care scria. Simţi un zgomot de clanţă şi ascunse caietul sub pernă, întinse picioarele. În stradă se auzeau voci şi muzică de flaut şi tamburina. Se ivi o fată cu uniformă de cameristă.

— Dar, domnişoară Tali, nu ieşiţi pe balcon?

— Cum? întreabă cu o voce prefăcut somnoroasă.

3disproporţionat de mare faţă de corp, care se poartă în Spania la procesiunile religioase. (Notele aparţin traducătorului).

— Întrebam dacă nu ieşiţi. Au venit să danseze măştile[4], chiar aici, sub noi; sunt de mai mult timp, au să plece.

— Mă rog, le-am văzut şi ieri. Bine, mă duc imediat, abia m-am trezit.

— Mătuşa dumneavoastră a-ntrebat şi i-am spus că v-aţi sculat. Aveţi grijă să nu se supere iarăşi ca deunăzi.

— Mulţumesc, Candela, cât e ceasul?

— Adineaori a bătut de nouă şi un sfert.

— Mă scol imediat.

Desculţă, căscă şi se-ntinse lângă uşa balconului. Muzica încetase şi se auzea larma cetei de copii care se zbenguiau veseli, fugărindu-se înaintea măştilor. Natalia ridică puţin franjurile perdelei. Dansatorii se împiedicau în fuste alergând. Îi urmăreau pe copii ţinându-şi cu o mână căpăţâna zâmbitoare, ca

să nu li se sucească, în timp ce în cealaltă strângeau un ciomag. Mâinile erau cele care te înfricoşau cel mai mult, zbârcite, mărunte, ca de maimuţă împăiată, contrastând puternic cu culorile ţipătoare ale feţei. Tamburina începu să răsune din nou, pe când se îndepărtau. Se îndreptau spre strada Sol, întracolo unde îi mâna puhoiul de copii, îmbrâncindu-i stângaci de pe un trotuar pe altul. La urmă veneau omuleţii cu muzica; unul lovea o tobă şi ceilalţi se aplecau să adune gologanii în bască. Natalia le văzu, croindu-şi drum prin îmbulzeală şi ferindu-se de copii, pe Mercedes şi pe Iulia, însoţite de o altă fată, îmbrăcată în bej. Plecă de la geam şi începu să se îmbrace.

— Neghiobule! îi strigă Mercedes unui copil care arunca în ea cu pocnitori.

— Ce ţi-a făcut? întreabă fata în bej, întorcând capul.

Şi-l văzu pe copil care-o zbughea, făcând ca avionul, în timp ce Mercedes îşi privea ciorapul la călcâi..

— Un animal! A aruncat în mine cu o pocnitoare din alea. Şi cu siguranţă că mi s-a dus un fir.

— Ia să văd. Nu pare să se fi rupt. Nici să mergi pe stradă

---

4 In original *gigantillas,* un fel de măşti de carton cu capul

nu mai poţi. Halal măşti!

O ajunseră din \irmă pe Iulia, care-şi continua drumul agale, şi traversară strada toate trei împreună. Zornăitul tamburinei se pierdea în depărtare, amestecat cu râsetele copiilor. Prietena spuse:

— Ia ascultă, ştii cine mi s-a părut că era una din fetele care tocmai se împărtăşeau?

— Cine? Nu ştiu.

— Goyita.

— Mă miră, am fi ştiut, zise Mercedes.

— Poate c-au sosit aseară.

— Sigur că ar putea fi ea, interveni Iulia. De ce să nu fi sosit? Fiindcă n-ai aflat tu? De ce trebuie să le ştii tu pe toate?

Strada era urâtă şi lungă ca un coridor. Începeau să se ridice obloanele de fier de la unele vitrine, lăsând să se vadă în dosul geamurilor obiecte prăfuite, aruncate claie peste grămadă. Stăpânul prăvăliei de postavuri ieşise în prag şi stătea nemişcat cu două degete înfipte în jiletcă, uitându-se la băiatul care acolo, în faţă, sub supravegherea ochilor lui, scutura în soare o bucată de stofă. Când ajunseră pe trotuar, le salută fără să se mişte, cu un gest din bărbie. Fetele tocmai îşi scoteau jachetele de lână.

— Bună ziua, don Jose. Păi atunci ar fi trebuit să aşteptăm la ieşire, să fi văzut dacă e ea. Cum de nu te-ai uitat mai bine?

— Am văzut-o doar când se aşeza în bancă, pe urmă mi-a ascuns-o amvonul aproape cu totul.

Ajunseră lângă portal. Se opriră şi prietena căscă.

— M-am sculat azi cu o durere de cap... Se pregăti de plecare. Atunci, fetelor, eu...

— De ce te grăbeşti aşa?

— Păi, sigur, voi, care-aţi şi ajuns la căsuţa voastră...

Mercedes îşi împături şalul de dantelă şi-i înfipse în mijloc un ac aurit. Spuse:

— Urcă să iei micul dejun cu noi.

— Nu, nu, că vă ştiu eu, mă ţineţi mult de vorbă.

— Şi tu ce ai de făcut, mă rog? Să urce, nu-i aşa, Iulia?

— Sigur.

— Nu, zău, mă duc, a zis mama că azi face pesmeciori cu lămâie şi trebuie s-o ajut.

— Mare lucru, o sunăm pe mama ta şi-i spunem că n-o să întârzii decât un pic. Şi parcă ar avea cine ştie cât de făcut!

— Haide, zău, nu mai începe iarăşi. Treceţi pe urmă pe la Elvira?

Mercedes ieşi de sub portal şi o apucă de braţ. Începu s-o tragă înăuntru, în vreme ce cealaltă se zbătea râzând şi chiţcăind.

— Au! bine, fie, dacă mă tragi aşa…

— Hai, lasă-ne-n pace, dacă mori de poftă…

Iulia, rezemată de perete, le privea fără să se amestece.

— Hai, nu vă mai prostiţi, spuse. Se uită lumea la voi.

Prietena, scăpată din strânsoare, îşi aranja acele din păr, congestionată toată.

— Vezi ce semne mi-ai făcut? Nu trebuia să urc.

Urcară şi pe seară tot mai făcea nazuri.

— Măi, vezi cum eşti. Dar eu o să-ntârzii. Dacă n-ar fi aşa de plăcut la voi pe verandă…

Despre veranda aceea verde musafirii spuneau că e ca o adevărată lojă din care admiri întreaga stradă, şi că acolo ciocolata cu pâine prăjită e mai gustoasă ca oriunde pe lume.

— Candela, pune încă o ceaşcă la masă. Rămâne şi domnişoara Isabel. Dacă s-a încălzit destul, poţi să ne serveşti.

Camerista lăsă din mână cârpa de praf şi închise o uşă ce da spre coridor; se vedeau două paturi făcute doar pe jumătate. Împinse făraşul într-un colţ mai întunecos.

— Îndată!

Pe verandă totul sclipea de curăţenie. Intâi aici se mătura şi se ştergea praful. Era o încăpere mare despărţită în două printr-un paravan pictat cu struţi. Partea din fund era mai întunecoasă. Se aflau acolo un pian şi fotografii în ramă ovală. Pe consolă strălucea un ceas cu păstoriţe aurite sub

un clopot de sticlă. Veranda propriu-zisă era mai în faţă, acolo unde se şedea de obicei şi unde era radioul, măsuţa de cusut şi tandurul, împreună cu berjera şi veioza în formă de lampă cu petrol. Era o verandă pe colţ. Pe perete avea o placă de faianţă reprezentându-l pe Christos Atotputernicul din Sevilla, iar dedesubt un barometru.

— Ia loc, Isabel.

Isabel rămăsese în picioare lângă tandurul acoperit cu o pânză înflorată. Spuse:

— Noi am şi pus husa[5] de iarnă. Mama zice că aceea de creton îi ţine cam frig după-amiezele.

— A luat-o cam devreme, e aşa de frumos afară. Dacă e cald…

— Ai dreptate; însă mama e o friguroasă ceva de speriat.

— Apoi, în ce ne priveşte pe noi, până încă cel puţin vreo douăzeci de zile de-acum, nu-i aşa? nu scoatem hainele de la naftalină. Ar însemna să aducem vremea rea. Dar şezi odată, dragă! Mă întorc numaidecât.

Iulia se uită pe geam în stradă. Se întoarse o clipă către sora ei.

— Ţine, du-mi voalul şi jacheta, dacă te duci dincolo.

— Da, mă duc o clipă să văd ce face Natalia.

Isabel se aşeză. Începu să se uite la o broşurică de hârtie oranj cu chenar de steluţe, deschisă pe maşina de cusut. „În ziua de 12 inaugurarea târgului. La ora nouă muzică de fanfară. Popularele măşti vor străbate străzile. La ora unsprezece liturghie cântată în sfânta Catedrală, la care vor asista guvernatorul civil şi alte persoane oficiale. La ora unu…” O închise şi începu să facă din ea un cornet. Se îndoi poza unui toreador cu banderilele-n mână, de pe coperta din spate, şi literele reclamei „Coniac Vechi Osbor”.

— Şi eu care anul ăsta nu simt de loc că e sărbătoare.

Iulia nici nu se întoarse, nici nu scoase vreo vorbă. Soarele cădea pe casa din faţă, peste nişte steme cioplite în piatră. Isabel veni şi se aşeză lângă ea; îi trecu un braţ

5 E vorba de husa tandurului (un fel de măsuţă cu un vas de mangal dedesubt şi îmbrăcată cu o husă largă în care se învelesc picioarele celor care stau în jurul ei).

pe după umeri.

— Ce tăcută eşti astăzi.

— Da, nu ştiu ce-i cu mine, sunt ca adormită.

— Ca văduva contelui Laurel, vorba cântecului[6].

Chiar în faţa verandei strada se lărgea într-un fel de piaţetă triunghiulară. Se vedea un autobuz cu motorul duduind, înconjurat de câteva femei îmbrăcate în negru care vorbeau cu călătorii prin geamul deschis. Săltară o fetiţă ca să poată săruta pe cineva dinăuntru. Pe o tăblie fixată sus pe prelată erau scrise numele localităţilor pe unde trecea autobuzul.

— Fiindcă logodnicul tău nu vine anul ăsta la târg, nu?

Iulia ridică din umeri şi făcu un gest de lehamite.

— Nu ştiu. N-are decât să facă ce vrea.

— De ce? V-aţi certat?

— Nu, nu suntem certaţi. Suntem ca de obicei.

— Cum aşa?

— Totdeauna suntem pe jumătate certaţi, spuse Iulia cu un gest de. Descurajare. Prin scrisori te-nţelegi aşa de greu…

— Bineînţeles. Logodnele prin scrisori sunt tare obositoare. Ai văzut şi tu ce-am păţit eu cu Antonio. Doi ani, şi până la urmă a trebuit să-l las.

Iulia îşi rodea pieliţa de la o unghie, uitându-se în părnânt. Începură să-i picure lacrimi pe mână.

— Sigur, eu am fost cea care l-am lăsat. M-am săturat să tot aştept, înţelegi, şi să-mi tot umplu capul cu vise. Cu un băiat din altă parte, dacă nu te măriţi imediat… Dar ce-i cu tine, drăguţa mea, plângi?

îşi lăsase bărbia în jos, până ce-i atinsese pieptul, şi plângea cu pleoapele strânse. Când auzi întrebarea Isabelei şi simţi că o strânge şi mai tare de braţ, îşi acoperi faţa cu mâinile.

— Dacă ai şti cât sunt de obosită, spuse cu o voce sfârşită, dacă ai şti… nu mai pot continua aşa…

---

6 „Eu sînt văduvioara / contelui Laurel / şi vreau să mă mărit / dar nu ştiu cu cine*[4] — începutul unui cîntec spaniol pentru copii.

Deodată îşi ridică faţa şi-şi şterse ochii. Spuse în grabă, fără a întoarce capul:

— Vine Mercedes?

— Nu. De ce?

— Nu-i spune nimic despre asta… dacă nu te superi.

— Nu, draga mea. Fii pe pace. Dar spune-mi, ce se petrece cu tine?

— Nimic. Glasul i se mai liniştise. Nu ne prea înţelegem, mă scoate din minţi în scrisori cu toate trăsnăile care-i trec prin cap, cum că nu-l iubesc destul, şi cerându-mi tot timpul lucruri imposibile, pe care nu le pot face. Nici măcar nu-şi dă seama… Ascultă şi tu, se supără, de exemplu, că nu mă duc la Madrid. Dacă taică-meu nu mă ia cu el, ce-o fi vrând să fac eu? Şi de aici, gata, cică nu-l iubesc.

— Ah, aşa fac toţi, întotdeauna. Tu de ce crezi că ne certam Antonio şi cu mihe? Tocmai de asta, numai fiindcă eu n-aveam chef să fac ce voia el.

— Nu, cred că noi n-o s-o rupem. Mă iubeşte mult.

— Tu, oricum, nu fi proastă, nu te lăsa călcată în picioare. Cel puţin eu aşa te sfătuiesc. Dacă te laşi moale, e mai rău. Te cerţi cu el? Amin! Uite-te la mine, am trecut prin nişte chinuri cumplite. Adu-ţi aminte primăvara trecută, când nici să merg la cinema n-aveam chef, dar pe urmă te-nveseleşti la loc, eu cel puţin…

Se auzi pe aproape un scârţâit de roţi şi apoi cele trei bătăi de fără un sfert la orologiul Catedralei.. Iulia avea ochii aţintiţi spre prelata autobuzului înţesată de baloturi şi coşniţe.

— Dacă ar putea veni măcar o zi sau două, acum, de sărbători. Când stai de vorbă e altceva. De scrisori te saturi; când îţi răspunde la una în care erai supărată, nici nu mai ştii care fusese pricina, fiindcă pesemne ai primit între timp alta de la el şi eşti bucuroasă. Te plictiseşti scriind, ţi-o spun eu…

— Dar cum se face că vine să te vadă aşa de puţin? Nu poate mai des?

— Nu. Totdeauna are ceva de făcut. Ţi-am spus, zice că e

mai firesc să mă duc eu, că el aici nu prea are ce căuta, şi că-n schimb eu acolo aş putea face multe, şi câte şi mai câte. Să-l ajut, să-i mai dau puţin curaj, chiar dacă ar fi numai să mă duc şi să mă-ntorc imediat.

— Şi cum ai să faci ca să te duci?

— Nu. Asta nu. Aş putea să mă duc la unchii mei, ca altădată, când am stat la ei câteva luni. Dar ce, taică-meu e prost? Cum o să mai mă lase acuma, ştiindu-l pe el acolo?

— El, ce face? Ceva cu cinematograful, nu?

— Da.

— E regizor?

— Nu, nu-i regizor. A studiat într-un Institut de artă cinematografică; le dă şi diplomă şi e foarte de viitor, ceva nou. El scrie scenarii, ştii, subiectele sau, de exemplu, adaptează un roman pentru cinematograf. Fiindcă trebuie să schimbe unele lucruri din roman. Nu-i acelaşi lucru. Trebuie să schimbe dialogurile şi lucruri din astea. Dar face şi subiecte din capul lui.

— Da, rezumă Isabel. Sunt numele astea care apar scrise la începutul filmului.

— Da. Ce e rău în munca asta e că trebuie să aştepţi mult până îţi plasezi scenariile şi să ai de-a face cu o mulţime de oameni, să cunoşti ba pe unul ba pe altul. Dar pe urmă, după oe ţi-ai făcut un nume, se câştigă foarte bine, să ştii.

Iulia vorbea acum cu o anumită superioritate şi vocea i se înviorase.

— Şi filme documentare şi tot ce vrei. Cu puţin noroc…

Când autobuzul porni, coşniţele se bălăbăniră pe acoperiş. Dădu colţul şi până la verandă ajunseră câteva strigăte ascuţite de rămas bun. Femeile cernite rămaseră nemişcate o clipă, până nu-l mai văzură. Apoi se împrăştiară încet.

— Păi, Mercedes spunea că vă căsătoriţi în vara anului care vine, nu-i aşa? N-ai început să-ţi faci trusoul?

— Ba da, îl fac încetul cu încetul. Apoi vedem noi. Lui, toate poveştele astea cu trusou şi cu cereri şi cu pregătiri

nu prea-i plac. Cică să ne căsătorim în zece zile, când ne-om hotărî, fără să dăm socoteală nimănui. Îţi dai seama.

— Doamne sfinte, ce chestie! O fi glumind.

Intră Candela cu tava pentru micul dejun şi o puse pe tandur. Pe coridor, Mercedes stătea de vorbă cu Natalia, fără să intre.

— Minţi, n-ai mâncat. În bucătărie nu-i nicio ceaşcă murdară. Hai cu noi pe terasă, pentru numele lui Dumnezeu, ce manie e asta să stai mereu deoparte, ca o rudă săracă?

Isabel şi Iulia se întoarseră şi se aşezară la masă.

— Nu-i spune lui Merche că am fost tristă, nu-i spune nimic, zise Iulia repede şi în şoaptă, uitându-se spre uşă. Sunt lucruri pe care le spui numai aşa, ca să nu taci, că într-o zi te scoli mai bine dispusă şi-n alta, nu. Cum ea pe Miguel nu-l prea are la inimă…

— Logodna Gertrudei

32

— Vai, da se poate, ce prostie mai e şi asta, cum o să-i spun?

— Să nu-ţi închipui că nu-l iubesc din cauza celor ce ţi-am spus. Nu l-aş da pe nimeni altul.

— Bineînţeles.

— Ea o ţine într-una că nu-l iubesc. Poate că şi ţie ţi-o fi povestit, o spune la toţi.

Intră Mercedes. Natalia venea în urma ei.

— Bună dimineaţa.

Văzu chipul fetei în bej. Nu ştia dacă o cunoaşte sau nu. Semăna cu alte nrietene de-ale surorilor ei. Toate i se păreau una şi. Aceeaşi prietenă.

— O cunoşti pe Natalia?

Isabel îi privi chipul drăgălaş, aproape de copil.

— Cred că am văzut-o uneori pe stradă, de departe. Mi se părea mai mare. Ce mai faci?

— Mulţumesc, bine, spuse ea coborând ochii.

Apucă programul cu serbările de la târg, şi cu o foarfecă de brodat începu să-l cresteze şi să-l decupeze pe margini

cu meticulozitate. Bucăţelele de liârtie îi cădeau în poală.

— E ciudat, nu-i aşa, că nu ne-am cunoscut până acum, deşi vin la voi atât de des?

— Pe asta? o arătă Mercedes cu ciocul ibricului de cafea. Nu mă miră; noi, şi e mare minune că o cunoaştem! mai sălbatică decât…

Isabel zâmbea, fără s-o slăbească din ochi. Îi privea sprincenele dese, ochii mari şi căprui.

— Dar, pentru Dumnezeu, nu le auzi ce spun? Nu-ţi pasă chiar de loc?

— Mi-e totuna. Nu, nu-mi pune cafea. Am mai băut una.

— Bine, dar stai odată locului cu foarfecele alea, ce tot faci acolo? Umpli toată casa cu hârtii.

— A! uite forfecuţa cea mică, zise Iulia. Am căutat-o ieri toată ziua. Vrei să-mi aranjezi un pic unghiile după aceea, Isabel?

— Sigur, cu plăcere. Dar trebuie s-o sun pe mama. Diseară mergi la Cazino?

— Cred c-o să dau o raită şi pe acolo. Tu ce zici, Iulia?

— Pentru mine e totuna. De fapt, totdeauna e o atmosferă aşa de falsă…

— Da, e drept, nu ştiu ce se întâmplă anul ăsta cu Cazinoul. Şi bagă de seamă că orchestra e bună, dar nu reuşesc să pricep…

— Amestecul, sări Mercedes furioasă. Amestecul care el Vorbeam de fata regelui wolframului. Fata regelui wolframului, ducesa de Roquefeler, lângă cele care-au ieşit anul ăsta pentru prima dată. Până şi tipa din Toronto, ce să mai vorbim, dacă până şi ea s-a îmbrăcat în tul roz. Şi dimineaţa la datorie. Aşa că vezi, miroase a peşte stricat…

— Şi sunt prea multe fete, şi multe din afară. Dar mai ales astea noi, care se vâră peste tot, pun mâna pe toţi băieţii.

Zicând asta, Isabel se uită din nou la Natalia şi îi zâmbi.

— Da, da, voi astea de 15 ani sunteţi cele mai periculoase…

Ea îşi întoarse privirea.

— O să-i puneţi rochie lungă, nu?

— Nu vrea.

— Nu vrea? Poate că n-o fi vrând taică-tău mai degrabă.

— Nu! Eu, eu sunt cea care nu vrea, le lămuri Natalia cu o voce nerăbdătoare.

— Tali, scumpo, nu vorbi aşa. Nu ţi-a zis nimeni nimic. Ce Dumnezeu! se supără Mercedes.

— Bine, asta fiindcă e încă mică. Are vreo 14 ani, nu?

— Da de unde! A împlinit 16. Măcar să se lase în seama noastră. Acum îşi pun rochii lungi de la 13 ani. Dar s-a încăpăţânat că nu, şi când nu vrea ea… Inchipuie-ţi numai, îi adusese tata tul pentru o rochie de seară, acela pe care l-a luat de la Bilbao; ţie nu ţi l-am arătat?

— Vai, dar zău, ce păcat! Chiar nu-ţi face nicio plăcere?

— Are timp, las-o, zise Iulia, şi Tali o privi cu recunoştinţă. Timp să şi danseze şi să se şi sature de dansat. Tocmai că…

— Nu pare de 16 ani, asta-i sigur. Oricum, ce diferenţă de vârstă între voi! Sau au mai fost şi alţi fraţi până la ea?

— Nu, unul singur care s-a născut mort, şi de la el până la Natalia au trecut nouă ani.

Mercedes rămase cu ochii la Iulia şi simţi că o apasă tăcerea care se lăsase. Ştia că Isabel calcula tocmai vârsta fiecăreia.

— Mama a murit din naşterea asta, ştiai, nu-i aşa? Naşterile, ce lucru groaznic, nu? spuse grăbit. Bine că acum măcar nu mai moare atâta lume.

— Dar ce s-a întâmplat, suferea de inimă?

— Da. De inimă. N-a apucat s-o vadă pe asta mică.

— Mulţumeşte-i mătuşii tale. E o femeie cum nu se mai află mătuşa voastră, ca o a doua mamă, nu-i aşa?

— Bineînţeles.

Natalia îşi curăţă, una câte una, cu bobârnace mici, bucăţelele de hârtie lipite de fustă. De câte ori era ea de faţă, puneau aceleaşi întrebări şi povesteau aceleaşi lucruri. Totdeauna tăcerea aceea lungă după ce era rostit numele mamei. Acelaşi zgomot de linguriţe. Azi o să-şi ia bicicleta şi o să se ducă departe. O să fie tare frumos.

— Dulceaţa e de pere?

— Da, a făcut-o mătuşa Concha.

— Vă iese mai bună decât la noi acasă. A noastră e prea groasă şi prea greţoasă, nu-mi dau seama de ce.

— Ia te uită! Şi doar e aceeaşi reţetă.

— Cred că am să mă duc diseară la Cazino, se hotărî Isabel. Vorba e că ar trebui să mă spăl pe cap. Altfel nu-mi stă părul de loc. Mi s-a dus aproape tot permanentul.

îşi trecea degetele prin păr, cercetându-l şuviţă cu şuviţă. Iulia îşi apropie scaunul şi i-l pipăi la ceafă.

— Să vedem. Cu Dop; noi avem Dop; de ce nu te speli la noi?

— Nu, mă duc după masă la coafor. Aoleu, încă n-am chemat-o pe mama! Cât o fi ceasul, tu?

Mercedes deschise ferestrele verandei şi se aplecă peste balustradă, înclinându-şi trupul la stânga. La capătul străzii, astupând-o parcă, se vedea turnul Catedralei şi sfera mare şi albă a ceasului, ca un ochi uriaş.

— Fără trei minute, zise trăgându-se înapoi. Iar am rămas în urmă.

Şi-şi potrivi cesuleţul de mână, trăgându-i grijuliu butonul cu unghiile.

Doi

AM SOSIT pe la mijlocul lui septembrie, după o călătorie ce părea că nu se mai sfârşeşte. Din cauza defecţiunilor, trenul s-a oprit de două ori; a doua oară numai la câţiva kilometri de gară, într-o mirişte; reparaţia a fost grea şi în răstimpul acela, care a durat mult, soarele a asfinţit, iar eu am avut timp să-mi termin ţigările. Fusese o dupăamiază foarte caldă. Am ieşit pe culoar. Un cioban privea vagoanele nemişcate, cu mâinile sprijinite în bâtă, şi câţiva dintre mieluşeii rămaşi pe lângă el lăsau pe pământ, din cauza soarelui, o umbră grotescă şi mişcătoare, cu picioarele foarte lungi. Umbra Câte unui profil sau a câte unui braţ de-al călătorilor aplecaţi pe geam se mişca şi ea pe pământ. La marginea câmpului, preţ de vreun kilometru distanţă, am zărit câţiva plopi şi, abia ivindu-se de după

semănături, casele unui cătun. Cineva de la un geam începu să strige către un băiat pistruiat, care umbla pe-acolo cu praştia în mână, şi-l întrebă dacă nu putea să-i aducă nişte apă minerală. „Eu, cu mine vorbiţi?” „Nişte apă minerală, ziceam, sau ceva de băut, ce-o fi!” Băiatul nu răspunse şi o rupse la fugă pe cărarea dinspre sat. Călătorii, plictisiţi, începură să coboare pe terasament, şi un fel de promenadă de provincie se formă între locomotivă şi vagoanele de clasa I. Tatăl unei fete în roz, care călătorea cu mine în compartiment, se întâlni cu un prieten; începură amândoi să se lamenteze cum de nu s-au întâlnit de loc până atunci. Cel din compartimentul meu venea de la San Sebastiân şi spunea că nevasta şi copiii lui îşi petreceau toată ziulica născocind noi cheltuieli şi distracţii. Ba magazine, ba câte-o gustare, ba cinema… Unul, o sută de pesete, tăticule, altul că mergem cu bicicleta la Igueldo, altul că întârzie seara la masă… „Şi când ploua, nici nu ştiai unde să intri cu toată liota asta după tine. Nici să te aşezi să citeşti ziarul n-aveai loc. La hotel te mâncau muştele, la cafenea o coca-cola zece pesete, cinemaurile tixite…”

Povestea toate astea numărându-le pe degete, împungând aerul cu fiecare dintre de pe rând, cu mişcări scurte, începând de la cel mare. Îşi scoaseră tabacherele şi începură să fumeze. Celălalt domn fusese într-o staţiune balneară şi spunea că acolo se mănâncă foarte bine şi că totul e liniştit şi sănătos. Îl întrebă dacă mergea cu a doua. „Da! N-am găsit clasa întâi, cu încurcăturile pe care le-am avut în ultimul moment. Aici, în vagonul ăsta, unde-i fie-mea la geam.” Fata în roz se uita spre sat cu ochi plictisiţi; prietenul tatălui ei se întoarse s-o privească şi făcu o mutră uluită zicând că era foarte frumoasă şi că nu-şi mai aducea aminte de ea. „Goyita, domnul acesta e don Luis, cel de la tăbăcărie.” „Încântată.” Zâmbea, spunând „cân” cu buzele ţuguiate. „Ia te uită, ai venit să faci ravagii la serbările de la Cazino, nu-i aşa? Sau eşti logodită?” „Logodnic? Asta? Ţi-ai găsit! Mai mult îi place să danseze când cu unul când cu altul. Asta, dacă avea logodnic o omora, mă auzi? O

omora!” „Foarte bine face că se distrează cât poate, o înţeleg. *Tinereţe, dar divin*!” Ţie trebuie să ţi-l prezint pe fiu-meu cel mare, care e la drept. Se pricepe al naibii în materie de dans. Poate că-l şi cunoşti.14 Ea făcu un gest ambiguu cu buzele. „Nu ştiu, poate.”

M-am dus spre locomotivă să mă uit cum o reparau. Băiatul pistruiat se-ntoarse cu un om îmbrăcat în haină de catifea; trăgeau după ei un măgar încărcat cu pepeni verzi. Începură să-i vândă oamenilor cărora le era sete. A fost un eveniment; au cumpărat cu toţii; copiii «cereau bani de la părinţi, iar cei rămaşi în tren îi rugau pe cei de jos să le cumpere şi lor. Am avut impresia că toţi ’călătorii formau laolaltă o mare familie, unde toată lumea sau aproape toată lumea se cunoştea. Şi eu am cumpărat pepene – îl vindeau tăiat în felii groase – şi când m-am suit din nou în compartiment îmi curgea zeama pe bărbie. Fata în roz intrase în vorbă cu alta, îmbrăcată într-o rochie cu dungi, foarte decoltată, şi tocmai legau o prietenie subită şi entuziastă.. Cea cu dungi avea bilet de-a întâia, dar rămase ’acolo. „Mi-am ratat călătoria, spunea. Toţi, bătrâni. Stau aici cu tine.” Era din Madrid şi venise să petreacă sărbătorile la un cumnat. Cealaltă fată îi explica, plină de orgoliu şi suficienţă, cum se desfăşurau sărbătorile şi se oferea să-i prezinte lume şi s-o ia cu ea şi cu prietenele ei la baluri. Vorbeau pe un ton din ce în. Ce mai intim, pe şoptite… şi a început să mi se facă somn.

Fata din Madrid purta nişte sandale cu barete şi avea unghiile de la picioare vopsite în roşu, cea în roz avea ciorapi. Izbitura produsă la ataşarea noii locomotive aduse din oraş m-a făcut să deschid ochii. Osiile scârţâiau cu furie. Ciobanul trecuse calea ferată şi se îndepărta încet cu turma lui risipită. Căldura după-amiezii slăbise şi glasurile răsunau mai înviorate, mai zglobii, parcă uşurate de o povară. Pasagerii se urcau în tren grupuri-grupuri, glumind şi cu feţele bucuroase. Intrau în compartimentele lor, aşa cum se intră în vestibul în pauzele spectacolelor de teatru. „Ei, haidem, s-ar zice că acum o să meargă.”

Când trenul a pornit din nou, am închis iarăşi ochii. Mă gândeam că, pe de o parte, cu întârzierea, pe de alta, cu sărbătorile, cu siguranţă că nu m-aşteaptă nimeni la. Gară. Eram gata să adorm de-a binelea când am auzit pe cineva spunând pe culdar că începuse să se vadă Catedrala, şi am ieşit să mă uit. Asfinţitul fusese sângeriu şi ameninţător, şi câţiva /nori întunecaţi continua să păteze cerul, nemişcaţi ca nişte zdrenţe. Am zărit silueta unor turle şi un şir lung de acoperişuri colorate încă, încinse de căldura zilei. Geamurile verandelor sclipeau în lumină şi ici-colo începeau să se aprindă becuri palide în seara încă albă. Râul nu l-am văzut. Apoi trenul intră între două ramblee şi şuieră tare. Toată lumea îşi scotea bagajele pe culoar.

Într-adevăr, nimeni nu ivenise să mă întâmpine. M-am oprit o clipă pe peron, privind în toate părţile la cei care se agitau strigându-se pe nume, dar mie nu mi s-a adresat nimeni. Abia coborâsem de pe seara vagonului că şi începui să fiu îmbrâncit de lumea care se îndrepta spre ieşire. Ceva mai încolo, formând două grupuri, fetele din compartimentul meu, care se întâlniseră cu rudele respective, se salutau printre capetele celorlalţi. „Cu bine, scumpo, o să te chem14, spuse cea din Madrid, făcând semn cu mâna în timp ce o îmbrăţişa cineva. „Cine-i fata asta? 44 o întrebă pe cealaltă o doamnă chiar de lângă mine. „Ce ştiu eu, mamă, una de la Madrid.” „E cam excentrică/4

— Aici încurcaţi trecerea; vă rog jsă vă daţi la o oarte, îmi spuse un hamal.

Am pornit şi eu printre ultimii călători şi mi-am lăsat valiza în sala de bagaje. Gara era un fel de şopron mare şi vechi, în care te izbea lumina de neon de la chioşcul de ziare. Se făceau renovări. Ca să ieşi, trebuia să ocoleşti printre sacii cu ciment, ieşind în câmp. Afară, într-o piaţetă cu straturi de flori, am rămas şovăind, întrebându-mă ce voi face.

— Doriţi o maşină, domnule? Până acasă.

Cel care îmi vorbea era un omuleţ urât foc, cu haină de

piele. M-a împins într-un mic autobuz în care se urca pe la spate şi unde se aflau două şiruri de bănci, iar între de un loc foarte strâmt de trecere. Erau complet ocupate şi sosirea mea stârni priviri de protest. Am rămas în picioare, uşor încovoiat ca să nu mă ciocnesc cu capul de tavan.

— Mai strângeţi-vă acolo în spate! strigă omul, făcând gestul de a împinge lumea cu mâinile. E complet!

— Aici nu mai e niciun loc, spusei, încercând să cobor.

— Cum aşa, nu mai e loc? se supără omul.

Urcase printre călători şi îi număra cu voce tare.

— Sunt treisprezece, e un loc liber, trebuie să încapă şi domnul. Daţi-vă mai aşa, doamnă, luaţi geanta de-aici. Să vedem dacă putem porni.

în sfârşit, am reuşit să mă aşez pe marginea băncii, fără să mă dau prea mult înapoi şi ţinându-mi valijoara pe genunchi. Omul coborâse, dar înainte de-a închide portiera băgă iarăşi capul în maşină. Eu şedeam pe ultimul scaun, chiar lângă intrare.

— Uitam să vă întreb, dumneavoastră unde mergeţi?

— Eu?... am şovăit o clipă. Păi, la Institut.

îşi vârî şi corpul şi, în penumbră, îi văzui gestul de nedumerire.

— Unde ziceţi?

— Am spus ia Institut. Institutul de învăţământ Mediu, pronunţai eu răspicat.

— Şi asta, pe unde vine?

— Lângă Rollo, frate, ce nu ştii? interveni cineva. La capătul povârnişului, unde-i închisoarea.

Câţiva călători începură să-şi piardă răbdarea.

— Hai, odată, frate, pornim sau nu? protestă un altul.

— Bine, o să-i lăsăm întâi pe cei din centru. Atenţie, că închid! Dă-i drumul, Manolo!

Motorul făcea un zgomot îngrozitor şi maşina se zdruncina toată, dar nu pornea. Se mai auzi uruitul motorului de vreo două-trei ori şi în cele din urmă se urni din loc. Pe doamna de lângă mine am izbit-o în genunchi cu colţul valizei.

— Scuzaţi!

Mă privi' suflând greu. Era grasă, fusta strimtă plină de cute îi plesnea peste coapse. Îşi scosese călcâile afară din pantofi. M-am uitat spre portieră.

Omul cu jacheta de piele rămăsese în picioare pe seară şi călătorea aşa, cu spatele la străzile pe care le străbăteam, ca un cârmaci, ţinându-se de ferestruica deschisă. Prin porţiunea lăsată descoperită de trupul lui, pe laturile acestei ferestruici de la spate, pătrundea lumina străzii şi se zăreau dispărând porţi, ziduri, firme, câţiva trecători.

Coboram, mi se pare, un bulevard mărginit de case mici, unele cu câte un petic de grădină, nu le vedeam decât partea de jos. Autobuzul sălta pe pietrele pavajului şi claxona de zor. La un moment dat am cotit, mergând pe lângă un parc care mirosea a gogoşi calde, şi din acea clipă începu să se audă mai multă larmă şi să se vadă mai multă lume. Baruri şi vitrine, maşini şi câte o motocicletă. Erau ulicioare strimte şi maşina mergea încet, şchiopăta hârşindu-se de trotuar. Suna într-una din claxonul său vechi, care scotea un fel de lătrături. Ceva mai încolo, claxonul fu acoperit de nişte râsete tinere şi speriate, şi pe lângă omuleţul de pe seară văzui grupuri de oameni. Un domn se aplecă pe geam, scoţând capul. „Ce frumos au făcut anul ăsta!" spuse. M-am uitat şi eu. Erau nişte ghirlande de beculeţe aprinse formând desene roşii şi verzi deasupra unei străzi largi. Pe strada aceea autobuzul se opri de mai multe ori. I se spunea strada Toro. Omul sărea de pe seară la fiecare oprire şi deschidea uşa. „Toro 26!" „Toro 50!" îşi vâra capul înăuntru ca să anunţe, şi la lumina unui bec ce se aprindea sus în tavan toţi ceilalţi se uitau la silueta nedesluşită a pasagerilor care se ridicau şi ieşeau. Conversaţiile dinăuntru începeau să se audă puţin mai tare, sub lumina slabă din tavan, ca şi cum s-ar fi dezvăluit doar o clipă făcându-ne cu ochiul, de şoptite ce erau, iar cei care tăceam ne încrucişam privirile cu cei din faţa noastră de pe bancă, sau ridicam ochii în sus, căci se auzeau pe prelata de deasupra paşii apăsaţi ai cuiva care ridica şi muta valize.

„Nu e asta! Aia mare!” strigau de jos, din stradă, cei care coborâseră. Şi glasurile lor răsunau peste murmurul de râsete şi paşi ai oamenilor care se plimbau pe-afară.

În timpul unei asemenea opriri am zărit-o pe fata care venise de la Madrid. I-am văzut doar ceafa, căci era întoarsă spre altcineva. Vorbea despre prietena pe care şi-o făcuse în tren11… o oarecare Goyita Lucas, zice c-o să mă prezinte prietenelor ei…”. „Doamne, Dumnezeule! Da te-ai uitat la jacheta de lână roz, cu mâneci scurte, pe care-o purta? Şi părul prea lung, cu atâtea agrafe şi parcă prost ondulat, nu-i aşa?” „Bine, dragă, dar ţie îţi trebuie un grup de fete tinere. Mare noroc ai avut acum, de sărbători, cu harababura care domneşte peste tot!” „Nu era prea urâtă, dar nu ştiu cum să-ţi explic. Era şi felul ei de-a vorbi…” „Eu care ies aşa de puţin acuma din cauza copilului…” „… puţin cu copilul11… „… puţin din cauza copilului11… „… nu era antipatică…” „Vulgară, dar simpatică14… „simpatică14… „antipatică…Îl Iar porneşte. Iar opreşte. Am adormit cu capul sprijinit de peretele din stânga.

Când am deschis ochii coborâseră toţi călătorii, iar omul cu haina de piele era aşezat în faţa mea, lângă cabina şoferului. Am dat la o parte valiza şi m-am ridicat. Se auzeau imnuri şi dangăte de clopot.

— Ocolim pe strada Antigua, zise omul.

M-am întors spre geam şi am scos capul afară. Autobuzul frânase la intrarea într-o piaţă. O procesiune. Trecea un şir de femei cu lumânări aprinse pe care le ţineau la distanţă şi puţin înclinate, ca să nu le ia foc vălul. Începea să se-ntunece. Cântau. Prindeau să cânte fiecare un pic mai târziu şi formau un cor de voci confuze şi ininteligibile. Era ceva despre Mântuitor; pe măsură ce unele se depărtau, cele care veneau după de treceau la strofa anterioară a imnului şi o aduceau proaspătă, ca şi cum la celelalte ar fi leşinat şi de ar fi cules-o din urmă. O fetiţă care mergea ţinută de mână, uitându-se cu gura căscată la băieţii din cor, se împiedică de o aripă a maşinii noastre şi se porni pe plâns, strigând cât o ţinea gura.

— Ei, aţi tras un pui de somn?

— Da, domnule. Văd că s-a golit totul în jur. Mai am mult de mers?

— Nu, foarte puţin. Dacă n-ar fi fost procesiunea, am fi tăiat de-a dreptul.

Mi-am trecut mâinile prin păr, mi-am tras afară manşetele cămăşii. Maşina se dădu îndărăt. Treceau patru domni în negru, ţinând panglicile unui prapur. Văzui în faţa mea biserica, iar pe clopotniţă siluete de copii cu picioarele atârnând în afară, pe zid, şi privind în jos la primele rânduri ale procesiunii, care tocmai intra pe poarta cea mare. Clopotele băteau să se spargă.

— Asta el vii să petreci sărbătorile?

Am luat pe altă stradă, singuratică. Omul se întinsese pe banca din faţă, sprijinindu-se într-un cot şi ţinându-şi mâna la falcă. Mă privea. Eu am dat din cap că da. Deodată îşi dădu picioarele jos şi se trăise până ajunse să şadă chiar în faţa mea. Îmi spuse brusc, pe un ton confidenţial:

— Ştiţi probabil că poimâine, la tauri, nu luptă monstrul.

Ochii lui îi scormoneau pe-ai mei fără sfială.

— Cum aţi spus? A, nu. Nu ştiam nimic.

— A fost rănit la al doilea taur, la Alicante. Pronostic nesigur, totdeauna spun aşa. Vorba e că, având aşa de puţine zile să se pună pe picioare, o să vedeţi cum nu vine la niciuna. Ne-au stricat toate coridele.

Făcui un vag gest de părere de rău şi mă refugiai cu ochii în altă parte. Fără să-l văd, îl auzeam mai în voie.

— Nu trebuie să ne minţim singuri. Punctul de atracţie al afişului de anu ăsta era el. Aparicio, ce, parcă se compară? N-am dreptate?

— Fireşte...

Urcam o pantă foarte abruptă. Ai fi zis ca maşina avea să lunece îndărăt. Nu putea băga într-a doua. Omul mă întreabă dacă eram străin şi am avut impresia că întrebarea asta îi stătea pe limbă de când intrase în vorbă cu mine. Nu ştiam dacă trebuie să-i răspund da sau nu. În cele din urmă i-am spus că nu. Apoi a urmat o clipă de

tăcere şi am profitat de ea ca să-l întreb ce-i datoram. Ajunsesem în vârful pantei şi traversam o alee. Acum mergeam pe un drum nepavat şi maşina se zglâţâia de parcă ar fi trecut peste brazdele unor semănături. Deodată se opri. Şoferul întoarse capul pe jumătate şi spuse:

— Trebuie să fie prima clădire de-acolo, de după zid. Dacă domnul nu are nimic împotrivă, îl lăsăm aici fără să mai mergem până la poartă.

Spun asta fiindcă pe Urmă e şi mai greu să întoarcem, domnule Domingo, drumul e tare păcătos.

Am spus că mi-era totuna. Am aşteptat până ce mi-a dat restul şi pe urmă mi-am luat valiza şi am coborât. M-am suit pe trotuarul îngust, ’ lângă o femeie care vindea caramele, şi am aşteptat acolo manevra de întoarcere a maşinii.

— Anunţaţi-mă când ajung cu roţile din spate la trotuar, zise şoferul scoţând capul pe geam.

L-am anunţat. Erau gata să ne strivească, pe femeie şi pe mine. Apoi, la plecare, îmi făcură cu mâna un semn de rămas bun.

Am pornit. Am văzut la dreapta zidul despre care fusese vorba. Ca să ajung până la el trebuia să traversez un pod pe sub care treceau şinele de cale ferată. Zidul, care începea chiar acolo, era foarte înalt şi foarte lung, şi numai la sfârşit avea o mică deschizătură dreptunghiulară, fără uşă, ce slujea drept intrare. Am străbătut-o, intrând într-o curte mare şi absolut goală, ca de închisoare. În fund, la vreo sută de metri, se vedea faţada Institutului.

Era de piatră cenuşie, fără nicio inscripţie sau podoabă şi avea doar trei ferestre mari, aşezate una peste alta şi toate trei, la rândul lor, plasate deasupra unei uşi prea mici, spre care mă îndreptam. Totul era înghesuit în partea din stânga, aşa că în partea cealaltă prisosea mult perete. Te izbea disproporţia şi aerul greoi al acestei faţade, desenate parcă de o mână de copil. Nu se vedea ţipenie de om. Pe acoperiş croncăneau nişte păsări negre.

M-am oprit în faţa uşii. Era întredeschisă şi nu avea nici sonerie, nici vreo altă indicaţie. Am încercat s-o împing, dar

mergea greu, şi am intrat prin deschizătura pe care o avea şi care mi-era deajuns. Apăru o seară albă şi o femeie care-o spăla, îngenuncheată pe primele trepte, cu spatele la mine. M-am speriat un pic zărindu-i pe neaşteptate silueta, căci totul era destul de întunecos.

— Bună seara, doamnă.

întoarse capul.

— Aici e Institutul?

— Institutul? Da. Aici.

Mă privea ţintă. Am mulţumit şi am început să urc scările, călcând peste nişte ziare pe care le pusese pe treptele proaspăt spălate. Când am ajuns aproape de etajul I şi n-o mai vedeam, i-am auzit vocea strigându-mă de jos.

— Auziţi... domnule... dumneavoastră!

M-am aplecat în gol, ţinându-mă de balustradă.

— Ce e? Pe mine mă chemaţi?

Ridică apoi capul, în penumbră, fără să se scoale, ca şi cum poziţia aceea ghemuită, cu coatele şi genunchii pe podea, ar fi fost la ea normală şi inevitabilă. Spuse:

— Nu-i nimeni sus.

— Nimeni? repetai eu.

Şi mă uitai sus foarte descumpănit. Văzui la etajul I o uşă de sticlă, închisă, cu o hârtie lipită la stânga. Vreun orar sau vreun anunţ. La lumina unui bec murdar, aprins deasupra uşii, hârtia aceea era ca o pată albă, nedesluşită. Mai sus, printr-o ferestruică din tavan, cu câteva ochiuri sparte, pătrundea o lumină palidă, care se răspândea în tot golul scării. Lumina asta şi cea a becului se luptau, vlăguite, între de, fără să se anuleze.

— Pedro a plecat adineaori, adăugă femeia. Îl căutaţi pe Pedro?

După o scurtă ezitare, am început să cobor agale scările.

— Pedro? Nu ştiu cine e. Dar trebuie să existe pe aici un portar sau aşa ceva.

Ajunsesem din nou jos.

— Portarul e Pedro. Dar acum e foarte târziu. Mâine încep examenele externilor.

— Atunci, căminul Institutului nu-i aici?

Femeia se îndreptă puţin. Îşi şterse mâinile cu şorţul.

— Despre ce cămin vorbiţi? Nu cumva aţi încurcat lucrurile? Aici e Institutul.

— Da, de acord. Dar eu vorbesc de căminul profesorilor, mi-am închipuit că o fi în această clădire. Casa unde locuiesc profesorii şi elevii care nu sunt de-aici, am lămurit-o nerăbdător, văzându-i ochii plini de uimire.

— Nu ştiu ce să vă spun. N-am auzit nimic despre asta. Cred că locuiesc cu toţii pe la casele lor. Dar veniţi mâine şi Pedro o să vă lămurească.

— Bine. Mulţumesc.

— Pentru puţin.

Eram gata să plec. Când să ies pe uşă, m-am întors.

— Iertaţi-mă, puteţi să-mi spuneţi pe la ce oră vine de obicei directorul, dimineaţa?

Nu se mai ghemuise în patru labe şi mă urmărise cu privirea, ca şi cum s-ar fi aşteptat să mă vadă revenind. Spuse, îngroşându-şi vocea cu solemnitate:,

— Directorul a murit.

— Cum? Don Rafael Dominguez?

— Nu ştiu să vă spun care-i era numele.

4’J

— Dar sunteţi sigură? i-am căutat privirea ca să mă încredinţez că spune adevărul. Trebuie să se fi întâmplat numai de câteva zile.

— Cinci zile. Sunt foarte sigură.

— Locuia pe strada Correo?

— Da, domnule. La numărul doisprezece. M-am dus să-i duc un comision acasă şi chiar atunci îl scoteau.

Spuse „îl scoteau” pe un ton emoţionat şi jalnic, ca şi cum s-ar fi complăcut să evoce cortegiul funebru. Apoi se uită la mine matern.

— Eraţi rude?

— Nu, nu… Correo doisprezece aţi spus?

— Doisprezece, da, domnule.

— Vă mulţumesc. Rămâneţi cu bine.

Am ieşit în curte, am luat-o pe lângă zid', şi am ajuns iar la podul de cale ferată. Acolo m-am oprit. Pereţii podului erau din ciment degradat, nu cu mult mai scunzi decât mine. Mi-am sprijinit bărbia pe marginea lor. Sus, pe un rambleu alunecos, vedeam spatele caselor care dădeau spre calea ferată ferestrele erau luminate şi deschise. Ferestre de bucătărie. Se pregătea masa de seară. Era un cartier sărac. Prin ferestrele deschise ieşeau voci ascuţite de femeie. Am urmărit şinele drepte şi singuratice până le-am pierdut din ochi, undeva în câmp. Câmpul se ghicea nedesluşit sub norii întunecaţi, ce încă nu se contopiseră cu noaptea.

Auzii apropiindu-se un tren. L-am simţit sosind vertiginos din spate şi am rămas foarte liniştit să-l aştept. L-am văzut apoi apărând sub mine şi depărtându-se zgomotos cu vagoanele lui bălăbănite; îmi scuipă în faţă o gură de fum gros şi roşu. Am inchis ochii. Tot podul vuia. Când i-am redeschis, trenul ajunsese foarte departe cu luminile lui stacojii. O pereche de îndrăgostiţi se sprijinise de balustradă chiar lângă mine şi priveau trenul depărtându-se, obraz lângă obraz, cu braţele încrucişate pe după mijloc, ca pierduţi. „Vine din Portugalia, ştii, dragoste mică?” Nici nu mă văzuseră. I-am invidiat.

Am pornit-o iar şi deodată am simţit că sunt foarte obosit, că trebuie să găsesc o pensiune oarecare unde să dorm în noaptea aceea.

Trei

FATA din Madrid, care venea să-şi petreacă sărbătorile la un cumnat, vorbea despre vilegiatura ei la San Sebastiân cu o siguranţă detaşată. Zicea San Sebas.

— Cum de nu te-am văzut la San Sebas? Că doar acolo ne cunoşteam cu toţii. Cum îţi umpleai timpul? Mergeai la *Cristina?*

Goyita îi invidia dezinvoltura cu care vorbea. Ea, în alte veri, se dusese undeva la ţară, pe lângă Avila, unde avea nişte rude, iar anul ăsta îşi făcuse despre San Sebastiân o impresie ştearsă şi fadă, care acum, în timp ce stătea de

vorbă cu prietena ei din tren, o indispunea. Parcă nici n-ar fi fost acolo, se întorsese fără să descopere oraşul excitant şi strălucitor pe care i-l dezvăluiau cuvintele celeilalte.

— La care *Cristina?* La hotelul *Cristina?*

— Da, la petrecerile de seară şi de noapte. E singura chestie cât de cât mai reuşită.

— Nu, n-am fost. Mi-nchipui că ar fi trebuit să locuiesc acolo; nu ştiam că se organizează petreceri. Tu stăteai la hotelul *Cristina?*

— Sigur că da. Credeam că ţi-am spus. Şi tu?

— Nu. Noi nu. Noi la pensiunea *Manolita,* care vine undeva pe strada Garibay şi are două glastre cu flori la intrare.

Fata din Madrid era blondă şi purta părul foarte scurt, pieptănat cu breton a la Marina Vlady. Zicea că aşa e mai comod pentru înot. Vorbea de iahturi şi de pescuit subacvatic, de schiuri pe apă. Goyita nu ştia să înoate. Se simţea prost amintindu-şi peticuţul de plajă unde îşi aveau ei cortul, un triunghi de nisip mărginit de picioare goale, sacoşe cu cremă şi costume de baie; băile ei ridicole în valurile de lângă mai, alături de copiii de cinci ani care se jucau cu bărcuţa, ţipetele ei de bucurie când apa o împroşca mai sus de talie. Voia să schimbe subiectul, să-şi mai salveze măcar o fărâmă de vilegiatură, să nu i se năruie chiar totul.

— La Tennis am fost două seri şi am petrecut de minune. În ultima zi am stat tot timpul cu un mexican, un tip grozav de reuşit. Muream de ciudă că l-am cunoscut abia la sfârşit, când nu rămăseseră decât două zile până la întoarcerea acasă. Era destul de dispus să flirteze.

— Ce anosti sunt hispano-americanii, ăştia, dragă, o adevărată pacoste! Sunt ca ciupercile, unde te duci, dai de ei. Şi-ţi fiac o curte leşinată… Pun pariu că-l chema Râul sau Roberto, sau cam aşa ceva.

— Nu. Îl chema Felix.

Povestea cu mexicanul era singurul lucru care adusese oarecum cu o aventură, şi Goyitei îi plăcea să-i exagereze

importanţa. Îl aşteptase în gară până în ultima clipă, aplecată pe geamul compartimentului, şi când trenul pornise, ea tot mai spera să-l vadă apărând cu un buchet de flori şi alergând în pas atletic cu mâna întinsă spre geamul vagonului. Tot cercetând intrarea, în speranţa că-l va vedea, i se umpluse ochii de lacrimi, şi luminile peronului se depărtară tremyrând din cauza plânsului ei şi a burniţei. Ştia foarte bine că n-o să-i scrie trimiţându-i fotografia pe care o făcuseră împreună, că n-aveau să se revadă, nimic din toate astea; de fapt nici nu-i păsa cine ştie ce că se întâmplase aşa, dar se străduia să se convingă de contrariu. Doar ca să poată justifica într-un fel oarecare cele două luni şi iluziile pe care şi le făcuse înainte de plecare; şi mai cu seamă ca să aibă ceva romantic de povestit prietenei sale Tonuca. Întrebase de ea de îndată ce coborâse din tren.

— Mamă, s-a întors Tonuca?

A trebuit să repete întrebarea de câteva ori. Mamă-sa îi spunea că Jose Maria se întorsese din armată, că servitoarea îi părăsise în momentul cel mai nepotrivit; vorbea despre o oarte poştală pierdută. Ea reuşi să se facă auzită abia când coborau pe Avenida de la Estacion.

— Ce ziceai?

— Tonuca, întrebam dacă s-a întors.

— Da, cred că ţi-a telefonat mai zilele trecute.

— Şi ce i-ai spus?

— N-am vorbit eu cu ea.

Odată ajunsă acasă, nu ştia ce să facă, stând nemişcată în mijlocul camerei sale, care i se părea străină şi parcă mai mare, şi ţinând în mână foaia calendarului ce arăta 17 iulie. Îşi lăsă valiza nedesfăcută şi o cuprinse o poftă irezistibilă de a ieşi pe stradă. Era aproape noapte. Tocmai se aprinseseră beculeţele colorate ale unor ghirlande atârnate dintr-o parte în cealaltă a străzii, deasupra capetelor trecătorilor care se plimbau. Se întâlni cu un militar pe care-l cunoscuse în primăvară. Nu-şi aducea aminte de numele lui.

— Bună.
— Bună.
O porniră împreună prin mulţime. I se părea că se strecurase în oraş pe uşa din dos. În alţi ani se întorsese din vilegiatură cu mult înainte de sărbători şi-şi aşteptase prietenele arzând de nerăbdare. De veneau cu braţele proaspăt bronzate şi cu traista plină de poveşti, uitându-se la ea ca şi cum n-ar mai fi cunoscut-o. Totuşi, era aproape şi mai rău să te întorci ultima, ca acum, şi să găseşti totul reluat în lipsă, să nu ştii cum să faci ca să reînnozi firul. Militarul o întreabă dacă fusese la coridă.
— Nu. Abia am sosit din vacanţă.
— Nici eu. Cred că n-a fost mai grozav ca joia trecută. Crescătoria care-a dat azi taurii e una cam pârlită.
Goyita se uita la pilcurile de fete care se ţineau de braţ. Le vedea traversând de pe un trotuar pe altul; se împrăştiau, se adunau iarăşi, izbucneau în râs.
— Ascultă, o cunoşti pe prietena mea Tonuca, una cam roşcată?
— Roşcată? Nu ştiu, nu-mi dau seama.
— Ba da, frate; mi se pare că ne-a făcut cunoştinţă chiar ea. Una aşa, niţel cârnă, drăguţă la faţă.
— A, da, acu ştiu. Ce-i cu ea? O cauţi?
— Da.
— O fi la Cazino. De ce nu te duci şi tu acolo?
— La Cazino? Nu se poate. Am coborât doar o clipă, aşa cu ce aveam pe mine, vezi şi tu. Miros încă a funingine de la tren. Dacă n-o găsim cât ne-nvârtim pe-aici, mă urc sus.
Oamenii făceau calea întoarsă când ajungeau la ultimul grup de case, unde se terminau arcadele luminoase. Militarul o privea.
— Aseară nu erai la dans, nu-i aşa? Nu te-am văzut.
— Păi nu ţi-am spus că abia am sosit?
— Ai sosit de unde?
— De la San Sebastiân.
— Psss, ce noroc pe tine! Trebuie să fie grozav.
— Aşa-i. Ascultă, şi cum a fost aseară la dans? Amuzant?

— Eu am plecat devreme. Era prea multă lume. Era şi prietena asta a ta acolo. Auzi, ştii că te-ai întors mai frumoasă de la San Sebastiân?

— Şi e primul bal care-a fost până acum?

— Cred că da. Cel de la Aeroport e săptămâna viitoare. Ăsta poate c-o să iasă bine. Merge greu cu împărţirea invitaţiilor, cu atâta lume câtă a venit anul ăsta…

Acasă, la cină, tot despre asta s-a vorbit. Că ce de lume. Că erau mai mulţi ca-n niciun an, că nu mai încăpeau nicăieri. Jose Marfa, frate-său, care tocmai se întorsese din armată, i-a povestit că Tonuca avea acasă nişte francezi şi umbla toată ziua cu ei de colo până colo. Că era foarte modernă. Apoi începu să povestească întâmplări din armată. Despre un basc pe care-l chema Marco Bruto. Un tip grozav, unul din cei mai buni de-acolo. În ultima zi, fiind cam băut, s-a suit pe nişte lăzi şi a început să-i tragă un discurs, luându-i peste picior pe militari. Măiculiţă Doamne, ce haz a fost! Îşi luase exact mutra locotenentului şi-l imita întocmai, şi-n gesturi, şi-n tot. Goyita întrebă dacă era unul înalt, cu falca proeminentă. Îl cunoştea. Ieşea astă-iarnă cu Isabel Segarra. Când, deodată, hop locotenentul, şi toţi făcându-i semne să tacă. Dacă era altul, o păţea, dar el avea replică la orice, Il vede şi nici nu se sinchiseşte. Se duce drept la el şi-i spune în faţă: „Domnule locotenent, vă place circul?” Pe Pilintin, mezina, a distrat-o foarte tare numele de Marco Bruto, şi când i l-au spus a doua oară i-a rămas mâncarea în gât de atâta râs. Tuşea şi mamă-sa îi trăgea pumni în spinare, parc-ar fi biciuit-o. Don Gregorio zise că tineretul de azi nu mai are respect de nimic şi de - nimeni. Goyita se uita la marginea castronului cu supă şi la polonicul care ieşea din el. Se obişnuia greu cu gândul că era din nou acasă. Se ridică de la masă fără să ia desertul şi-i telefonă Tonucăi. Nu era acasă. Cina în oraş cu prietenele. Mama ei îi spusese că a doua zi plecau în excursie la Toledo.

— Să nu mai mă cheme azi. Spuneţi-i că m-am întors. Sunt obosită şi mă duc să mă culc.

Adormi târziu. În dimineaţa următoare, destul de devreme, o sună la telefon fata din Madrid. Ieşiră împreună. După-amiază se duseră la Cazino. Erau enorm de multe figuri noi. Salonul de ceai îl decoraseră în nuanţe de galben. Se aşezară la masă cu Mercedes, Isabel şi alte fete mai mari. Vorbeau două câte două râzând şi şuşotind, aşa că aproape nici nu le băgară în seamă. Pe fata cea nouă o priviră cu neîncredere. Goyita ceru un *gin jizz* şi începu să se uite la desenele aurii de pe pereţi. Cânta o blondă foarte frapantă şi era cald. Isabel, în timp ce-şi pudra nasul, bătea tactul cu piciorul în podea şi fredona şi ea în ritmul vocii din microfon: „Imposibil – ştiu că destinul tău ne separă – dar lasă-mă – să te iubesc.. O întrebă pe Goyita ce mai era pe la Santander.

— La San Sebastiân am fost, nu la Santander.

— A! credeam că la Santander. La San Sebastiân am fost anul trecut. Mă rog, la Zarauz, dar ne duceam des şi acolo. Te-ai întors foarte bronzată.

— Da.

Nu le-a invitat nimeni la dans.

La plecare, fata din Madrid i-a spus Goyitei că ce multe femei, că nu erau decât femei, că aşa era imposibil să-ţi găseşti un flirt amuzant.

— Şi pe urmă prietenele astea ale tale, nu ştiu, par bătrânicioase.

— Nu-ţi plac?

— Nu ştiu cum să-ţi spun. Conversează ca nişte cucoane în toată firea.

— Cea mai bună prietenă a mea lipseşte, se scuză Goyita. O s-o cunoşti mâine sau poimâine. Asta are să-ţi placă. E o bomboană!

La nemulţumirea ei începu să se adauge şi sentimentul că era datoare să-şi distreze prietena din Madrid. A doua zi o duse să vadă Catedrala.

— E impunătoare. E enorm de mare, una din cele mai renumite din Spania, probabil că ai auzit.

Se urcară în turn şi coborâră foarte obosite. Pe Goyita o

strângeau pantofii. Pe terasa unui cafe-bar din Piaza Mayor se întâlniră cu Tonuca şi cu prietenii ei străini. Se aşezară la masa lor. Goyita observă de îndată că fata din Madrid era pe placul Tonucăi.

— Ce idee, s-o duci să vadă Catedrala! Trebuie s-o distrăm altfel. Că de chef, nu se poate plânge, cred.

— Dragă, sunt încă derutată, nu ştiu nici măcar cine mai e pe aici; e o adevărată pacoste să te-ntorci din vacanţă aşa târziu. E greu până reintri în normal, se scuză Goyita.

— Nimic, nici nu vreau s-aud, e de neiertat, s-o duci să vadă Catedrala!

— Da, chiar, zise ifata din Madrid. Mie, tot ce se construia pe atunci mi se pare la fel. Bolţi şi iarăşi bolţi.

Pe unul din băieţii francezi îl distra grozav repeziciunea cu care vorbeau.

— Are ipărul blond, zise. În schimb, e plină de voiciune spaniolă tipică.

Vorbiră despre Madrid. Ei aveau să se ducă la Madrid după sărbători. Tonuca ştia câteva cuvinte franţuzeşti şi făcea pe interpreta în momentele de mare încurcătură. Râdea. Râdeau toţi în afară de Goyita, care nu se simţea la largul ei. Fata din Madrid spuse că Madridul e raiul pe pământ şi că îi va însoţi ea când ivor veni acolo.

— Tu ce preferi, mediul boem sau localurile selecte? Că vouă, francezilor, vi se abate când de una când de cealaltă.

Goyita se sculă înaintea celorlalte două şi-şi luă geanta.

— Da ce pleci aşa repede?

— Ştii că tatei îi place să mănânce la ora fixă.

— Bine, dar acum suntem în sărbători.

— Ştiu, dar el nu se uită la asta.

— Bine, dragă, atunci te chem pe urmă. Pe prietena ta o s-o conducem noi.

O durea capul şi după-masă se culcă. Jose Maria veni să stea cu ea de vorbă o clipă. Le văzuse în Piaza Mayor şi o întrebă cine era fata cea nouă.

— O prietenă de-a mea, de ce?

— Fiindcă e ultra-lux! Dacă mi-o prezinţi, îţi spun o

bombă!

— Hai, lasă-mă-n pace, nu vezi că vreau să aţipesc niţel?

— Dar eu nu pricep ce-am spus de te-ai supărat.

— Nu m-am supărat, dar lasă-mă.

— Atunci, când îmi faci cunoştinţă cu prietena ta? Să ştii că vestea pe care ţi-o dau în schimb e grozavă.

Goyita nu răspunse îndată; stătea cu ochii în tavan, privind dungile de tlumină şi umbră pe care le proiecta transperantul. Văzu lungindu-se şi dispărând umbra unui vehicul care trecea pe stradă. Apoi un altul în urma lui. Automobile.

— Ce e? Hai, spune-mi odată. Cine ştie ce prostie o mai fi!

Jose Maria începu să răsfoiască o carte. O văzu cu coada ochiului ridicându-se în coate.

— Nu-i o prostie. Te priveşte foarte îndeaproape.

— Lasă asta acum, nu fi… Spune odată. Ţi-o prezint pe Marisol când vrei.

— Bravo, numele nu-i rău de loc. Sigur mi-o prezinţi?

— Dacă-ţi spun.

— Află atunci că Manolo Torre e aici.

Goyita îl privi descumpănită, ca şi cum ar fi vrut să-i citească gândurile pe faţă. Simţi că-i ard obrajii.

— Minţi. Eşti un mincinos.

— Mincinos, zici? Mă rog, cum vrei tu.

— Sigur că da. L-ar fi văzut prietenele mele.

— De ce să-l fi văzut? A venit la corida de astăzi cu unchiul lui.

— Eşti sigur?

— Fireşte, eşti o proastă. Nu vezi că am băut un păhărel cu el la *Postigo?* Dacă nu mă laşi să-ţi povestesc.

Goyita se-ntinse din nou. Îşi puse mâinile sub cap.

— Şi ce mai spune mititelul? Pe unde-a umblat vara asta?

— Cred c-a fost la Escorial. Purta o scurtă… Mamă, Doamne!

— De ce? Cum era?

— Aşa, ca de fată, pestriţă, foarte ciudată. M-a-ntrebat de

tine.

— Vai, ce eveniment! Am să-l trec în memoriile mele.

— Mă rog, treaba ta dacă-l treci acolo sau nu, dar să nu încerci acum să-mi pretinzi că nu-ţi pasă c-a venit, că nu ţine.

Se apropiase de fereastră şi privea prin crăpăturile jaluzelelor. Văzu scânteind soarele după-amiezii răsfrânt de luciul unui automobil care dispăru în viteză.

— Nici n-am spus aşa ceva; cu cât vin mai mulţi băieţi, cu atât ne revin la fiecare mai mulţi. Asta e sigur. Ţi-a spus dacă are de gând să rămână mai mult?

— Nu. Nu mi-a spus nimic.

Goyita îşi duse mâna la ochi.

— Hai, băiete, lasă-mă să dorm. Nu ridica transperantul tocmai acum.

— Nu, dar mă uitam şi eu afară. A trecut maşina aia galbenă de care ţi-am spus; cu siguranţă că e străină. *Gran Hotel*-ul e plin de americani. Alta şi mai şi, ia vino să vezi, cită mai limuzina! Pesemne că au început să urce pentru coridă.

— Nu mă interesează, zise Goyita cu ochii închişi. Du-te să le priveşti din sufragerie.

Apoi, când fratele ei plecă, întinse mâna să vadă cât e ceasul şi sări jos din pat. Patru şi un sfert. Se sprijini de măsuţa de toaletă, în faţa oglinzii. În casă nu se auzea nimic; pe stradă un zgomot amortizat şi suprapus de claxoane depărtându-se. Rămase un timp cu bărbia sprijinită în palme şi cu sprinceana stingă uşor ridicată, iscodindu-şi expresia feţei plate şi vulgare. Apoi spuse încet, cu o voce în genul celei din filmele dublate: „Mi-a fost atât de dor de tine, atât de dor…” Se uită încă o dată la ceas, deschise uşa cu băgare de seamă şi ieşi pe coridor. Îl traversă şi împinse uşa din faţă. Era biroul tatălui ei, un birou de decor, care nu slujea la nimic. Mirosea a ţigară de foi stinsă şi storurile erau trase. Se duse la telefon şi. Formă un număr. Nu se grăbeau să răspundă. Îşi dădu bluza jos. Îşi privi umerii şi decolteul.

— Alo!

Îşi lipi faţa de perete.

— Alo! Cu don Manuel Torre, vă rog.

Vorbea foarte încet, uitându-se mereu spre uşa închisă.

— Cum? Cu cine?

— Cu domnul Torre. Nu e *Naţionalul?*

La hotelul *Naţional* instalaseră o tejghea de cafe-bar. Era plin de lume.

— Să văd. Aşteptaţi.

Zbârnâiau shaker-ele, urcau şi coborau mânerele negre ale expressului pentru cafea.

Comisionarul lăsase deschisă uşa cabinei. „Domnul Torres... domnul Torres” „... Două cu lapte!...”

— Au făcut cam prea cubist aici, îi spunea în clipa aceea Manolo Torres unui lustragiu, cunoscut de-al lui, care tocmai îi termina de făcut ghetele, îmi plăceau mai mult scaunele dinainte.

— Dar aşa merge mai bine vânzarea. Rentează.

Comisionarul apăru sub arcada care dădea în sufragerie. Îl zări şezând la masă cu altcineva, un aviator, şi pe lustragiu lângă el, luând zâmbitor bacşişul. Cel puţin cinci pesete. Era filotim domnişorul, nu glumă.

Aviatorul luă o fotografie care se afla pe faţa de masă, lângă ceştile de cafea. Îi spuse lui Manolo:

— Bun, atunci cum rămâne: îţi place sau ba?

— E o dulceaţă, băiete, se vede cât de colo. Nota zece.

— Şi mai ales bagă bine la cap, ce-i mai important e că-i aproape un copil. Dă-ţi şi tu seama, şaisprezece ani neîmpliniţi. Mai curată ca o floare. Ce logodnic să fi avut înainte, sau ce să ştie ea? Nu crezi? E o garanţie. Ca să intri într-o complicaţie ca asta trebuie să fie cu o fată aşa ca ea. Ca să te distrezi, merge oricare, dar însurătoarea e altă poveste.

— Da, omule, suntem perfect de acord. Şi fetişcana trebuie să fie şi isteaţă. Să pună ea mâna pe tine. Cine-ar fi putut crede? E tot ce mi-aş fi putut închipui mai puţin când mi-ai spus că vrei să-mi povesteşti ceva.

Comisionarul se apropie de ei.

— Vă cheamă la telefon.

— Pe mine? Cine?

— N-a spus.

— Mă-ntorc imediat, Angel.

— Da, dar grăbeşte-te că trebuie să ne hotărâm într-un fel, altfel o să întârziem.

— Nu, frate. Cu motocicleta ajungem într-o clipă. Şi de altfel nu e nimic de hotărât. Tu vii cu mine în rândul întâi, şi biletul tău îl dau unchiului.

— Bine, hai, şi termină repede.

Aviatorul rămase singur, privindu-l pe celălalt cum se depărta printre mese. De la masa de alături se ridicară o femeie brunetă cu o rochie de mătase lucioasă, foarte strânsă pe trup şi un domn cărunt.

— Excepţională după-amiază, nu-ncape îndoială. O să vedem ceva bun azi, spunea domnul care ieşea primul, muşcând vârful trabucului.

Ea rămase puţin în urmă, trăgându-şi fusta peste şolduri. Trecând pe lângă aviator, se izbi de scaun şi se aplecă spre el aproape imperceptibil.

— Adio, Angel, înfumuratule, îi şopti.

Lăsă în urmă o dâră de parfum franţuzesc. El îi susţinu o clipă privirea printre gene şi-i aruncă în faţă, lungindu-şi gâtul, o gură de fum în chip de sărutare. Câţiva paşi mai încolo, domnul cu trabucul îşi înfipse mâna în braţul ei gol, foarte aproape de subsuoară.

Angel îşi întoarse iar privirea spre fotografia care rămăsese pe masă. Scoase port-vizitul, dar înainte de a o pune la loc o mai privi o dată. Fata era din profil şi i se vedeau genele lungi, lungi de tot. Jos semnase „Gertru”, cu litere ronde, îngrijite. Cu coatele pe masă, aşteptându-şi prietenul, ochii îi deveniră deodată visători. Pe fereastră se vedeau în primul plan colonadele pieţei, apoi, mai încolo, pământul bătătorit printre pietrele de pavaj. Trecu un autobuz portocaliu înţesat de oameni care se duceau la coridă.

Gata, sunt aici. La dispoziţia ta, zise Manolo întorcându-se.

— N-ai stat mult. Cine te-a Chemat?

— Nu ştiu. A închis când am răspuns. Vreo greşeală.

Patru

ŞEDEREA mea în oraşul acela căpătase un asemenea aer de provizorat, că două zile nici măoar nu mi-am ridicat bagajul de la gară.

O dată cu moartea lui don Rafael Dominguez dispărea şi pretextul călătoriei mele, deşi adevărul este că eu însumi, plimbându-mă pe străzile oraşului, îmi dădeam perfect de bine seama că în fond niciodată, nici chiar înainte de-a porni la drum, nu crezusem cu adevărat că sensul sau scopul călătoriei mele ar fi putut fi altul decât acela care se îndeplinea acum, adică acela de-a mă întoarce ca să privesc cu ochi complet diferiţi oraşul în care trăisem în copilărie şi ca să mă plimb încă o dată pe străzile lui, de care-mi aduceam aminte doar ca prin vis. Vedeam aproape totul ca orice turist de profesie, dar din când în când câte un lucru neînsemnat îmi izbea privirea într-altfel şi-l recunoşteam, se identifica brusc eu câte o imagine veche, pe care o păstram în memorie fără să-mi dau seama. Mi se părea atunci că simt mâna tatei apucând-o strâns pe-a mea şi rămâneam locului cu răsuflarea aproape tăiată, într-atât de neaşteptată şi de vie era senzaţia pe care o încercam.

Nu mi-a fost greu să găsesc cartierul în care locuisem acele două ierni, lângă Piaza de Toros. Acum se construia mult în partea aceea, se asfaltau străzile şi se tăiau altele noi. Se înălţau case galbene şi trandafirii, netede, cu ferestre simetrice. A noastră, o vilişoară veche cu grădină, fusese demolată. Am regăsit, de asemenea, Catedrala şi râul. Râul trecea aproape de pensiunea mea. Uliţa de periferie pavată cu pietre mari cobora în curbă şi sus pe pantă se vedeau camionete şi căruţe cu nisip trase de un şir de trei sau patru catâri, cu căruţaşul alături, înaintând agale, în pas cu animalele. Am traversat pe malul de vizavi trecând peste podul de piatră şi m-am îndreptat spre

stânga, pe o şosea mărginită de porni, până ce oraşul a rămas mult în urmă. Apoi, la întoarcere, l-am văzut tot, oglindindu-se în râu la asfinţitul soarelui, ca-n ilustrate sau ca-n tabloul pictat de tata şi pierdut după război ca aproape toate celelalte.

La amiază îmi plăcea să mă aşez pe terasele cafenelelor din Piaza Mayor şi rămâneam acolo vreme îndelungată privind la mulţimea aceea de oameni care aproape se freca de masa mea şi ascultând frânturi din conversaţiile vecinilor, aşezaţi atât de aproape unul de celălalt, încât abia îşi puteau clinti scaunul din loc. Era multă animaţie. Mai ales fete. Ieşeau în grupuri din umbra colonadelor, amestecându-se în mulţimea care mergea pe la soare. Se prelingeau printre mesele de cafenea şi se strigau unele pe altele, dând din mâini; se opreau să stea de vorbă în capul străzilor. Se auzea cu insistenţă o melodie – un om care sufla într-un fel de fluiere aliniate într-o cutie atârnată după gât. Altul vindea baloane. Lumea se ciocnea de ei şi-i împingea încoace şi încolo. În mijlocul pieţei cânta o fanfară. Rafalele muzicii aceleia stridente se stingeau uneori în şoaptă ori erau acoperite de huruitul unor autobuze portocalii ce plecau din josul Primăriei din sfert în sfert de ceas, rărind mulţimea pe care o învăluiau în trena lor de fum vineţiu.

Sosisem de trei zile, şi încă nu mă hotărâsem nici dacă să rămân, nici dacă să plec, dar devenisem curios să cunosc familia lui don Rafael. Nu m-am dus să-i văd cu niciun scop bine definit, totuşi aveam presimţirea că vizita aceasta avea să mă ajute să iau o hotărâre.

Strada Correo era îngustă – stradă de biserici şi de mănăstiri – cu copaci bătrâni. M-am oprit în faţa porţii şovăind; nişte doamne, care coborâră dintr-un Cadillac roşu, îmi cerură să le fac loc. „Auzi, m-am şifonat tare?” întreabă cea care mergea înainte. Erau trei. Nu exista portar. Am luat-o pe scări în sus, în urma lor, potrivindu-mi pasul după de, fiindcă nu voiam să le-o iau înainte. Tocurile li se mutau de pe o treaptă pe alta făcându-le să-şi schimbe

poziţia trupului cu destul efort, ca-n salturile unei camere de filmat cu încetinitorul. Ajunseră pe palier şi se opriră, una dintre de sună la prima uşă.

— Vă rog, nu ştiţi cumva unde locuieşte familia Dominguez?

Se dăduseră o clipă la o parte, ca să-mi facă loc, şi se întoarseră spre mine.

— Aici, la uşa asta; şi se uitau toate trei la mine cu atenţie; unde am sunat noi.

Am mulţumit şi s-a aşternut tăcerea în timp ce aşteptam: dinăuntru răzbătea un zgomot de paşi şi crâmpeie de conversaţie.

Deschise cineva care era mai aproape de uşă, şi de intrară cu paşi foarte siguri. Erau grupuri în tot culoarul, persoane care treceau cu scaune şi altele care-şi luau rămas bun. Pe mine nu m-a întrebat nimeni nimic şi am înaintat câţiva paşi fără o ţintă precisă până în pragul unei camere mari.

— Pentru Dumnezeu, nu vă deranjaţi, să nu se ridice nimeni din cauza noastră, intră spunând una dintre doamnele care urcaseră cu mine.

Şi auzii scaune trase pentru a le face loc. Am aruncat repede o privire, fără să mă încumet a intra. La dreapta erau câteva femei în jurul unui tandur, iar la stingă bărbaţii, stând jos, rezemaţi de spătare, sau în picioare. O subretă ieşi cu o tavă plină de pahare şi mi se păru că mă priveşte curioasă.

îmi veni deodată chef să plec, ascunzându-mă în mijlocul unui grup de persoane care tocmai o porneau spre ieşire, şi chiar m-am dezlipit de perete cu gândul ăsta, apoi însă mi-am dat seama că îşi luau rămas bun de la o fată în doliu care stătea în uşă şi că şi eu ar fi trebuit să fac acelaşi lucru.

— De ce-ai ieşit, Elvi, pentru Dumnezeu? Ce prostie! Hai, du-te lângă maică-ta, săraca!

— A spus sora mea că poate vine mai târziu.

Aveau glasul indurerat, de parcă declamau. O sărutară

pe fata ân doliu. Ea rămase o clipă cu uşa întredeschisă spre seară, spunându-le „la revedere”; apoi se întoarse cu faţa spre mine, ca s-o închidă, şi rămase sprijinită de ea cu braţele încrucişate la spate, într-un gest de oboseală. Mă privi fără să clipească. În clipa aceea eram singuri, faţă în faţă, despărţiţi doar de coridorul îngust care se golise brusc. I-am susţinut privirea şi am ştiut că avea să-mi vorbească; am aşteptat.

— Căutaţi pe cineva? întrebă într-un târziu, fără să se mişte sau să-şi slăbească fixitatea privirii.

— Desigur, pe dumneavoastră, cel puţin aşa cred.

Se făcu tăcere. Mă simţeam fâstâcit, fiindcă ochii îi străluceau prea tare, parcă ar fi avut febră.

— Ce ciudat lucru! spuse, trecându-şi mâna pe frunte. Vă rog, rămâneţi aşa şi nu spuneţi niciun cuvânt, vreţi?

Nu m-am mişcat şi n-am deschis gura. Deodată am avut senzaţia că eram la teatru. Atitudinea ei, cu mâna aceea care-i acoperea pe jumătate obrazul, tonul misterios şi evocator al vocii, zgomotul care venea din camera din spatele meu, totul mă punea în atmosferă. Până şi cuierul în care erau atârnate pălăriile mi se părea un decor pentru scena aceea.

— Nu încape îndoială că dumneavoastră sunteţi cel din fotografie, spuse cu un glas rar, dar hotărât, şi privindu-mă din nou. Cum se face că veniţi tocmai astăzi?

— Care fotografie? îndrăznii să întreb.

— O fotografie pe care a făcut-o tata anul trecut, în Elveţia, împreună cu un grup, când cu Congresul de mineralogie.

Aşteptă, iar eu încuviinţai din cap. Se apropie puţin. Fiecare pas, fiecare mişcare mi se păreau perfecte, exact cele pe care trebuia să le facă, aşa ca şi cum totul ar fi fost calculat dinainte.

— Fotografia n-o mai văzusem de mult şi azinoapte m-am sculat şi am căutat-o. Dintr-o serie de motive pe care nu vi le pot explica acum, mă simţeam cumplit de tulburată şi am luat fotografia la mine în pat, ca s-o privesc.

Dumneavoastră sunteţi lângă tata. Niciodată până ieri nu observasem acest lucru şi nici el nu-mi vorbise de dumneavoastră, aşa că nu ştiu cum să vă explic; datorită unei anumite expresii pe care o are el acolo, când staţi alături, mi-am închipuit că veţi fi fost prieteni în călătoria aceea şi am încercat să-mi închipui cum trebuie să fi fost prietenia aceasta. E foarte ciudat, dar totul s-a petrecut aşa cum vă povestesc. Am avut senzaţia că tata trăia şi că eram prieteni toţi trei. N-am putut dormi. Simţeam că mă sfârşesc între cei patru pereţi ai mei.

Acum era aproape lipită de mine şi nu mă mai privea. Îşi sprijini capul în mâinile strâns împreunate. Urmarea am auzit-o mai nedesluşit, căci începuse să-şi muşte nervos încheieturile degetelor. Îmi povesti că fusese cât pe ce să plece în Elveţia cu taicăsău şi că noaptea trecută, aplecată peste balconul camerei, plânsese cu lacrimi amare gândindu-se că acum nu mai era nimic de îndreptat, că lucrurile pe care le-ar fi putut face în călătoria aceea n-avea să le mai facă niciodată; era nemângâiată la gândul acesta. Spunea că o călătorie îi poate schimba cuiva întreaga viaţă, făcându-l s-o vadă într-alt chip, şi că ei cu siguranţă anul acela i-ar fi schimbat-o. Am întrebat-o de ce nu plecase, dar nu-mi răspunse direct.

— Dacă nu trăiţi aici, spuse, nu puteţi înţelege anumite lucruri. Sunteţi venit de curând, nu-i aşa?

— De trei zile.

— De trei zile, repetă ea. Nu puteţi înţelege nimic. Dacă v-aş explica de ce n-am plecat în Elveţia aţi râde, aţi spune că e o prostie, că nu e cu putinţă. Veţi crede că aţi înţeles, dar de fapt nu veţi fi înţeles nimic. Numai cineva care stă îngropat aici poate ajunge să se resemneze cu ceea ce vede că se petrece în jur şi chiar poate ajunge să-şi închipuie că trăieşte şi că respiră. Dar eu nu! Eu mă înăbuş, eu nu mă pot resemna, eu am pierdut orice nădejde.

Vorbea cu mânie, cu un glas iritat, ca şi cum aş fi contrazis-o. Trecerea de la un ton la celălalt o făcuse brusc. M-am temut să nu ne audă cei din cameră, fiindcă se

deplasase spre cadrul uşii şi eram cu siguranţă în raza vizuală a persoanelor dinăuntru. Ai fi putut crede că-i făcea chiar plăcere să ridice tonul, ca şi cum ultimele ei fraze ar fi vrut să desfidă pe cineva dintre oamenii aceia, dacă nu chiar pe toţi laolaltă. Nu ştiu ce mi-a venit să-i spun că pesemne, sub povara durerii pe care o încerca, vedea lucrurile cam prea în negru, dar mi-am dat imediat seama că greşisem încercând s-o consolez în felul acesta. Am citit-o în ochii ei plini de mânie abia reţinută.

— Ar fi trebuit să fiţi aici acum zece zile de dimineaţă până seara, aici în casa asta, şi atunci să fi văzut dacă vă-năbuşeaţi sau nu vă-năbuşeaţi cum mă-năbuş eu. Să-i fi auzit cum îţi spun de dimineaţă până seara sărăcuţa de tine, săraca, sărăcuţa. Şi dă-i cu oftaturi şi cu compătimire, şi iar cu compătimire, de nici nu-ţi mai poţi trage sufletul. Şi compătimire pentru mort, şi compătimire pentru toată lumea, pentru toţi cei îngropaţi, şi iar pentru mort, şi pentru cei vii şi pentru toţi laolaltă! Dumneavoastră ce credeţi? Că un mort are nevoie de atâta compătimire? Că viii îi slujesc la ceva? Măcar pe el să-l lase în pace, nu credeţi?

Era lipită de mine. Îmi ajungea până la umăr. I-am privit faţa îmbujorată care o căuta pe-a mea, şi pe moment n-am ştiut ce să-i răspund. Eram înspă’imântat la gândul că cei dinăuntru ascultau ce vorbim. Clipi şi spuse depărtându-se de mine, cu o voce mai joasă, nesigură:

— Iertaţi-mă. Nu ştiu de ce v-am spus toate astea. Nici măcar nu vă cunosc. Nu ştiu ce-a fost cu mine. Eu…

Şi izbucni într-un plâns violent, cu sughiţuri.

Ne priviră din toate părţile. Spuseră „sărăcuţa11 tânguindu-se-n şoaptă, şi o prietenă se apropie de noi, începu s-o mângâie pe creştet, obligând-o să-şi culce capul pe umărul ei.

— Hai, Elvira. Trebuie să fii tare!

Eu îmi priveam fix vârful pantofilor, care nu erau nici pe departe atât de curaţi cum s-ar fi cuvenit pentru o asemenea vizită, dar de îndată mi-am ridicat iarăşi capul. Apăruse un băiat cu nişte picioare foarte mari.

— Elvira, ce-i cu tine? De ce nu te duci un pic să te odihneşti, hai, du-te!

O ţinea pe după umeri şi se uita stăruitor la mine. Era slab, cu părul cam lung şi cu favoriţi. Ea îşi şterse ochii şi ridică spre el o privire aparte.

— Ce prostie! spuse scuturându-şi pletele. De ce să mă duc să mă odihnesc dacă nu sunt obosită? Vi-l prezint pe fratele meu, adăugă fără a-şi întoarce însă ochii spre mine. Teo, domnul acesta era prieten cu tata. Ocupă-te tu de dânsul, dacă eşti bun.

Schiţă un salut straniu, un fel de zâmbet în gol şi se răsuci pe călcâie. Prietena ei o urmă. Femeile care formau un cerc în jurul tandurului se dădură în lături şi o lăsară să treacă în tăcere, ca pe o icoană. Eu îl urmai pe Teo în celălalt colţ al camerei, unde erau numai bărbaţi. La început se uitară cu toţii la mine şi la felul în care stăteam, şi dacă liniştea care se aşternuse, tulburată doar de bocănitul scaunelor, ar fi continuat, însăşi intensitatea ei m-ar fi ajutat să găsesc un pretext de plecare, dar o clipă mai târziu se reluară conversaţiile pe care le întrerupsese sosirea noastră. Mă aşezai pe un divan, stâlcit de-a binelea între Teo şi un alt băiat, în vestă, cu un lanţ de aur atârnându~i de la un buzunar până la celălalt, care ne-a oferit tutun zâmbindu-mi cu o deosebită amabilitate. Teo îl auzise pe taică-său vorbind de mine şi ştia că s-ar putea să vin să ţin nişte ore la Institut ca suplinitor. Totuşi, telegrama pe care o trimisesem din Paris spunând că accept oferta rămăsese probabil la Institut, nedesehisă, căci după socoteala lui la data aceea taică-său era deja în pragul morţii. Mă întrebă ce fel de ore erau acelea pe care mi le oferise.

— În ultima scrisoare îmi vorbea în principal de-o catedră vacantă de germană. Dar a spus c-o să mai vedem când o să sosesc. Pesemne că totdeauna sunt câteva posturi vacante de suplinitor. El ştia că pentru mine orele erau doar un pretext ca să petrec o iarnă în oraşul ăsta de care îmi amintesc cu simpatie, căci am trăit în el împreună cu tata

pe când eram copil.

Mă plictisea cumplit subiectul acesta de conversaţie, dar am încercat s-o ascund, ca sa nu se ghiceaşcă subitul dezinteres care mă cuprinsese pentru toată povestea asta cu Institutul, într-atât încât parcă nici n-ar fi avut vreo legătură cu mine.

— Cred că domnul Mata e cel care are să rămână director acuma, spuse Teo. O să stăm de vorbă cu el despre asta. Dumneavoastră poate că aveţi scrisoarea tatei – fie-i ţărâna uşoară! — care ne-ar putea sluji ca justificare în faţa lui. E un om de încredere. Dacă aveţi răbdare să mai aşteptaţi, s-ar putea să treacă pe aici chiar în seara asta şi eu am să vă pun în legătură ca să discutaţi personal.

— Nu, vă rog, nu-i nevoie. Probabil că are şi alte obligaţii, cum e şi firesc. Eu am tot timpul să mă întorc la oricare din posturile mele din ceilalţi ani. Cursurile n-au început încă nicăieri.

Toată conversaţia cu Teo a fost dusă pe un ton politicos şi protocolar.

Mi-a pus o mulţime de întrebări la care m-am simţit obligat să răspund cât mai amănunţit posibil, datorită poate stilului rece şi judiciar al interogatoriului, ca şi prolixelor speranţe pe care mi le dădea pledând în favoarea cauzei mele.

în pauze mă simţeam eliberat şi studiam modul de a-mi lua rămas bun fără a părea necioplit. Aflai că băiatul din stânga stârnise nu ştiu ce polemică într-un ziar local.

— Bineînţeles, spunea, la asta n-au mai ştiut ce să-mi răspundă. Am păstrat toate acuzaţiile „forte14 pentru acest al doilea articol, care a căzut asupra lor ca un trăsnet. Crezuseră că pot astupa aşa, cu binişorul, glasul unui cetăţean liber. Dar ei nu mă cunosc pe mine, asta el Las c-au să vadă ei de ce sunt în stare.

Îl auzeam mai bine decât pe, ceilalţi, fiindcă mi-era vecin şi fiindcă avea vocea ascuţită. De două ori se întoarse spre mine, parcă cerându-mi aprobarea. Din ceilalţi, fiindcă eram prea afundat în sofa, nu vedeam decât nişte picioare

pe marginea unui scaun sau, din când în când, câte ceva dintr-un profil. Un domn – aveam impresia că-l văzusem în tren – îl dojeni pe un ton emfatic şi patern, îi spuse că într-o zi avea s-o sfârşească rău, căci ce lucruri mai erau şi acelea care-i treceau prin minte!

— Ale tinereţii valuri, da, da, asta e; să nu-ţi închipui că n-am făcut şi eu ca tine pe vremea mea, de asta îţi spun acum. Care mai mult, care mai puţin, Emilio, dar toţi avem în noi Don Quijote-le nostru. Numai că trăsnăile astea donquijoteşti îţi distrug reputaţia.

Băiatul îl asculta privindu-şi manşetele cu un uşor zâmbet de superioritate în colţul buzelor.

Teo m-a întrebat despre călătoria în Elveţia şi despre prietenia care mă legase de tatăl său, iar eu, în vreme ce-i răspundeam, nu puteam să-mi iau gândul de la Elvira. O vedeam printre celelalte persoane grupate în partea opusă a încăperii, ca şi cum aş fi privit-o printr-un binoclu aşezat invers. Fumul de ţigară făcea să mi se pară mai lungă şi mai depărtată camera, iar lucrurile pe care le cercetam începeau să-mi pară ireale. În fund, lipit de peretele de vizavi, era un bufet cu oglinzi hexagonale, care reflectau o mulţime de capete în mişcare.

La sfârşit, rămase ca Teo să mă cheme la telefon, după convorbirea lui cu noul director, aşa că mă întrebă unde stăteam.

— La pensiunea *America.* Nu ştiu dacă or fi având telefon. E mai bine să chem eu.

— *America?* Unde vine asta? Tu ai auzit vreodată de pensiunea *America,* Emilio?

— E pe undeva pe lângă Institut, i-am explicat eu. Pe o stradă largă care coboară. În noaptea când am sosit n-aveam chef să umblu să caut. M-a amuzat numele.

— Acum ştiu pe unde trebuie să fie, spuse Emilio. E adevărat că-i amuzant, pensiunea *America,* ce-o fi căutând în cartierul ăla?

Şi zâmbi. Avea o faţă mărunţică şi sprâncene stufoase. Deodată am avut impresia că asistase la toată conversaţia

noastră şi că luase parte la ea. Când m-am ridicat să plec, şi-a luat şi el rămas bun. Teo ne-a condus până la uşă şi a lăsat-o crăpată până ce am dispărut pe scări în jos. Am ieşit în stradă împreună.

— Eu merg încolo, dumneavoastră?

I-am răspuns că nu aveam o direcţie precisă şi asta păru să-l bucure. Hotărî că vom merge împreună.

— Mă numesc Emilio del Yerro, se prezentă, oprindu-se o clipă ca să-mi întindă mâna. Obişnuiesc să am îndeajuns de mult timp liber şi mă deranjează ca cei care vin aici la noi să se plictisească. Dacă vreţi putem fi prieteni. Mai bine zis, dacă vrei.

Am să te tutuiesc.

— Da, fireşte. Pe mine mă cheamă Pablo Klein.

— Se pare că rămâi; ’ci iama asta, nu-i aşa?

— Cred că da. Depinde.

— Da, l-am auzit şi pe Teo. Sigur c-o să rămâi. Aici e plicticos pentru un nou-venit, dar ştii cum e, se-ntâmplă aşa cum se-ntâmplă peste tot, de îndată ce te obişnuieşti te poţi distra de minune. Bineînţeles, în limitele unei capitale de provincie.

I-am spus că eu, de obicei, nu mă plictiseam nicăieri, dar el mi-a tăiat-o scurt.

— A! nu, nici eu. Cine are cât de cât o viaţă interioară nu se poate plictisi. Asta am spus-o întotdeauna, într-un anume fel eu sunt un singuratic, un îndrăgostit de solitudine. Dar mă refeream la faptul că aici există cercuri agreabile, oameni pe care-i poţi frecventa, cu care poţi discuta, şi de aşa ceva omul are adesea nevoie, sau nu eşti de acord?

— Ba da, desigur.

Vorbea foarte repezit şi mă zăpăcea un pic.

— Uite, chiar fraţii ăştia doi, în special ea, Elvira. Tu-i cunoşteai dinainte, nu-i aşa?

— Pe copiii lui don Rafael? Nu, nu-i cunoşteam.

Păru uluit.

— Cum ea s-a arătat atât de mişcată văzându-te, iar tu

ziceai că ai stat aici când erai mic…

Urmă o pauză, dar n-am avut răgazul să-i răspund nimic.

— Şi cum ţi s-au părut? mă întrebă. Ce spui de Elvira?

— Am vorbit cu ea foarte puţin, dar pare o fată plină de temperament.

— E extraordinară, minunată, spuse el cu tărie. Şi Teo la fel, adăugă mai cu jumătate de gură, fiindcă îl priveam. Fac parte din elită.

Apoi vorbirăm despre călătoriile pe care i-ar plăcea să le facă. Vorbea mai mult el, şi adesea îmi lua răspunsurile din gură. Ridică oraşul în slăvi şi făcurăm o plimbare pe nişte străzi pe care le mai străbătusem şi înainte.

— Străzile astea sunt o oază pentru spirit, spunea. Ştiu pe dinafară fiecare colţişor.

îmi vorbi de Kierkegaard, de Unamuno, ca şi de alţi filosofi care trăiseră în oraşe mici. Zicea că \atunci când îl citea pe Unamuno i se umpleau ochii de lacrimi. Se vedea că voia să-mi fie agreabil şi să facă paradă de cultura lui. Îşi închipuise că eram Scriitor şi a fost destul de dezamăgit aflând că nu sunt, ci pur şi simplu mă interesau limbile şi strângeam material pentru o lucrare de gramatică generală.

— Eu sunt înainte de toate poet, zise el cu emfază. În afară de asta, vreau să pregătesc un examen pentru a deveni notar.

Şi râse de ingeniozitatea contrastului.

începea să se lase seara şi piatra clădirilor se rumenea încet, ca o bucată de carne. Emilio îmi povesti legenda a două sau trei dintre clădirile acelea, fălindu-se cu istoriile lor, ca şi cum ar fi fost gloriile străbune ale familiei sale. Mergeam alene, oprindu-ne des. Pe strada Catedralei nişte copii se băteau în ţărână, muşcându-se şi lovindu-se cu picioarele, pentru un bulgăre de gheaţă care căzuse dintr-o camionetă. Bulgărele trecea din mână-n mână şi copiii strigau ascuţit frământându-l între degete şi vrând să-l bage în gură ca să-l ascundă; de două sau trei ori căzură cu toţi claie peste grămadă dând din mâini şi din picioare, pe

când bulgărele se făcea tot mai mic. În cele din urmă unul dintre ei ridică pumnii strânşi şi când îi deschise abia mai strălucea o aşchie, care se topi şi i se prelinse în palmă. Scoase un strigăt triumfător, iar ceilalţi îi priviră cu adâncă mâhnire mâinile goale.

M-am oprit să-i privesc; lui Emilio îi întrerupseseră discursul.

— Ce copii! spuse el cu antipatie, urcându-se pe trotuar.

Apoi văzu că eu râd şi mă imită, descumpănit.

— Îţi plac copiii?

întreba tot timpul şi mă privea cu nişte ochi curioşi, de parcă ar fi vrut să mă clasifice, să mă eticheteze.

— Ce copii? Depinde ce copii.

— Eşti un om ciudat, spuse după un răstimp.

Conversaţia începu să lâncezească şi deodată mi se păru că plimbarea noastră n-avea niciun sens, că totul fusese forţat şi fals. Ne-am întors tăcuti spre străzile din centru. Avea întâlnire cu nişte prieteni. Vorbindu-mi despre ei şi mai ales de un sculptor care-şi avea atelierul într-o mansardă de la *Gran Hotel*, redeveni volubil. După câte am înţeles, organizau felurite petreceri în atelier şi vru să mă convingă să urc şi eu cu el ca să-i cunosc grupul.

— Mai ales pentru Yoni, are să te-ncânte. A călătorit mult. E un tip extrem de independent, de original.

I-am promis că-l voi însoţi altă dată. Eram puţin obosit de vorbăria lui şi voiam să mă reped până la gară ca să-îmi iau bagajul. În uşa *Gran Hotel*ului, o clădire luxoasă, ne-am despărţit.

Cinci

CÂND ieşiră de la coridă, nu-şi găseau maşina. Purtau în ochi scântei de soare, reflexe din aurul costumelor şi mergeau uşor ameţite, ferindu-se de automobilele care porneau, de oamenii care se înghesuiau spre ieşire, de chioşcurile cu îngheţată şi cu limonadă.

— Nu vă pierdeţi de mine, fetelor, spuse tatăl lui Gertru, întorcându-se spre de.

Gertru se opri s-o aştepte pe Natalia, care rămăsese mai

în urmă.

— Vino, nu rămâne în urmă. Ia-mă de braţ.

— Nu, mai bine fiecare singură: ne-mping mai puţin. Nu mă pierd eu, n-avea grijă.

— Îmi cam scrântesc gleznele cu tocurile astea, ştii?

Vorbea fără s-o privească, atentă la echilibrul pieptenului pe care-l purta în păr. Natalia se lăsă luată de braţ. Simţi foşnetul rochiei de tafta glase.

— Ce incomod trebuie să fie să mergi cu asta. Nu ştiu cum de poţi. Nu reuşeai nici măcar să aplauzi.

O doamnă îi agăţă şalul de dantelă cu brelocurile de la o brăţară groasă. Se opriră ca să-l desprindă. Tatăl lui Gertru le chema din maşină claxonând.

— Imediat, tată. Aşteaptă un pic. Ia uită-te tu, Tali. Am impresia că mi-a rupt niţel dantela.

Se aşezară pe bancheta din spate, Gertru prima, şi trebui să se aplece foarte tare. Coborî geamul şi-şi scoase şalul brodat afară, foarte la vedere. Porniră. Mergeau încet, în pas cu trecătorii, şi câte unul îşi vâra capul înăuntru plin de curiozitate, oameni asudaţi, cu coifuri de hârtie. Unul îi trimise lui Gertru o bezea. Ea începu să-şi facă vânt cu evantaiul foarte repede.

— Ce căldură, nu-i aşa?

Intra aerul proaspăt, purtând zvonul comentariilor. Ieşiră pe şoseaua asfaltată. Tatăl întrebă unde voiau să meargă, dacă o conduceau întâi pe Natalia.

— Nu, nu, Tali vine cu noi. Vii cu noi, prostuţo! Intâî luăm o gustare la noi, şi pe urmă, aşa cum ţi-am spus.

— Nu ştiu ce să fac, zău aşa, mă cam sfiesc, spuse Tali.

— De ce să te sfieşti? Doar el a fost cel care-a spus că vrea să te cunoască. Nu vezi că-i vorbesc mereu despre tine? N-ai chef să-l cunoşti şi tu?

Vorbeau acum cu un glas tainic, uitându-se în jos, la podeaua maşinii.

— Ba da, ba da, nu-i vorba de asta. Mi-e că poate vă deranjez, şi-apoi n-am mai fost niciodată la Cazino.

— O dată trebuie să se întâmple şi asta. Nu te lasă

surorile tale?

— Ştii bine că mă lasă.

— Hai, zău, îţi fac un pic buzele, te fac frumoasă de tot. Nu te bucuri?

Natalia rămase privind strada. Pe marginea trotuarului stăteau oameni, copii, ca nişte pete de culoare. Înaintară spre trăsura picadorilor care mergea la trap, sunându-şi zurgălăii.

— A rămas că ne cheamă el. I-am spus să ne oprească o masă. Îmi scot asta, gustăm ceva. Pe la opt şi jumătate putem ajunge, îţi convine aşa?

Mâncară ceva acasă la Gertru, ea se schimbă şi sosiră la Cazino la opt. Angel, care ieşise să le aştepte la intrare, le văzu cum veneau la braţ, sprijinându-se de perete. Logodnica îi zâmbi. Fata cealaltă mergea cu ochii în pământ. Le spuse că era arhiplin, că singura masă pe care o găsise le-o ţinea un prieten.

— Aşadar, ea e Tali, presupun, spuse el privind-o.

— Da, uite, Tali, ţi-l prezint pe Angel.

— Îneântat, ce mai, faimoasa Tali!

Ea îi întinse în linie dreaptă o mână mică şi rigidă, care nu se îndoia când o strângeai.

— Îmi pare bine.

— Mi se pare că eşti isteaţă foc, tu.

— De ce?

— A! eu nu ştiu. Când e ceva bun, i se duce vestea. Asta întreab-o pe Gertru.

Râdea privind-o. Avea o mustaţă blondă foarte fină.

— Ştii, i-am povestit că m-ai ajutat tot timpul să iau examenele şi tot felul de lucruri din astea. Şi că ai un haz…

Gertru vorbea cu o voce diferită, nu ca de obicei, mai nazală.

— Ce prostie, spuse Natalia. Intrăm?

Urcară patru trepte. Era speriată că o aşezaseră între ei doi. În capul scărilor era un grup de fete care îşi şopteau ceva una alteia, arătând înăuntru, printr-o uşă de sticlă; tivurile rochiilor li se atingeau. Angel o luă înainte ca să le

ţină uşa deschisă, şi dinăuntru năvăli un val de căldură amestecat cu acordurile slabe ale unui swing, luptând să răzbată prin hărmălaie. Când intrai nu vedeai decât oameni în picioare, lipiţi unii de alţii, spate-n spate, ca-n ultimele şiruri de la slujba de ora unu. O seară. Nişte coloane. Îşi croiră drum.

— Uf, ce înghesuială, zise Gertru. Ar fi mai bine s-o iei tu înainte până la masă. Hai, Tali. Avem o masă bună?

— Foarte bună, la marginea ringului.

Manolo Torre era prietenul care le ţinea masa. Se ridică în picioare când îi văzu sosind, şi după prezentări dădu să plece. Angel îl întrebă pe Manolo cum o găsea pe logodnica lui, şi acesta îi lăudă îndelung frumuseţea, cu graţie şi vervă.

Tali se simţea incapabilă să-i privească în faţă pe vreunul dintre ei.

— Ascultă, te previn că părerea lui în materie de fete face mai mult decât oricare alta, spuse Angel, şi e foarte exigent, ştii asta? Până acum nu cunosc niciuna căreia să-i fi dat zece. Lui Gertru cât îi dai?

— Află că un nouă cât toate zilele. Parol!

Muzica tăcuse. Tali se uita la perechile înghesuite în şiruri compacte, care abia înaintau, târşindu-şi paşii, ca să iasă de pe ring. Se vedeau dalele de pe jos, mari, albe şi canapelele de vizavi, mesele ocupate de alte persoane. „Să nu vorbească despre mine, îşi repeta într-una, înfigându-şi unghiile în palmă. Să nu mă bage-n seamă şi să nu mă-ntrebe nimic.”

— Şi prietena asta a ta, aşa de dulce? zise Manolo.

Gertru, de pe scaunul ei, o apucă de braţ.

— De la Institut. Dar e prostuţă, i-e frică să vină aici.

Manolo luă o mutră de cuceritor. Suflă fumul ţinându-şi pleoapele pe jumătate închise.

— Adevărat? O să trebuiască s-o dezvăţăm să mai fie timidă. Dar uită-te la mine, păpuşico, să-ţi văd ochii.

Ea îi ridică în sus, spre o balustradă circulară susţinută de coloane, peste care se aplecau nişte oameni.

— Acolo sus ce e? întrebă plină de spaimă.

— Acolo? Nimic. Galeria. În balcoanele care dau spre stradă se aşază de obicei perechile de îndrăgostiţi, îi explică Angel zâmbind.

— Dar şi cei care vor să respire aer curat. Aicea jos se încinge ca un cazan; şi Manolo îşi trecu două degete pe sub gulerul cămăşii. Vouă nu vă e cald?

Cei care isprăviseră cu dansul se îndreptau spre ieşirea din colţ şi se împrăştiau apoi agale spre bar sau spre salonul de ceai, târându-şi paşii pe podea. Tonuca şi Marisol, care veneau din salonul de ceai, încercau să-şi croiască drum, una în spatele celeilalte, împotriva curentului.

— Uite, hai pe-aici, spuse Tonuca reuşind să facă o mică breşă printre spinările oamenilor. Îmi daţi voie?

Rezemaţi de pereţi şi de stâlpi, cei ce stăteau în picioare îşi fereau de îmbrânciturі câte-un pahar sau câte-o farfurioară cu migdale. Marisol se opri să ceară foc unor băieţi.

Tu, o chemă Tonuca, ridicându-se pe vârfuri.

O văzu venind cu ţigara aprinsă, cu capul întors, spunându-le ceva băieţilor. O întrebă de unde-i cunoaşte.

— Eu? De nicăieri. De la focul pe care mi l-au dat. Dacă rămânem aici, poate că vin la noi. Par simpatici.

— Voiai parcă să mergi la toaletă, nu?

— Da de unde, nici vorbă. Era un pretext ca să scap de-acolo. Vă daţi în vânt după salonul ăsta de ceai. Aici e mai multă animaţie.

Intrau tot timpul figuri noi. Fetele simulau o trufaşă privire circulară, ca şi cum ar fi căutat din ochi pe cineva şi vorbeau unele cu altele în toată hărmălaia aceea, fără să înainteze. Tonuca spuse că aici, dacă nu se aşezau, păreau caraghioase.

— Vai, dragă, dar o să dansăm, câte prejudecăţi mai aveţi şi voi! Nu vezi că nu-ndrăznesc să se apropie de masa aia dinăuntru? Dacă suntem o mie şi una de fete! De unde scoateţi atâtea prietene?

Tonuca nu era atentă la ea în clipa aceea. Făcuse o mutră uluită.

— Ia te uită cine-i acolo, Manolo Torre.

— Cine?

— Nimic, Manolo Torre, un băiat care-i place Goyitei.

— Care e?

— Acela în haine închise de la prima masă. Nu te uita aşa, direct.

— Acela care se uită acum încoace? Parcă-i o efigie bizantină; e destul de bine tipul. Şi-l cunoşti? Vezi că-ţi spune nu ştiu ce.

Tonuca îl salută cu un zâmbet.

— Nimic, m-a salutat. Nu ştiu dacă e bine să intru să-i spun Goyitei ca să ştie şi ea.

— Lasă acuma, frate, stai aici cu mine până reîncepe muzica. De ce, băiatul nu-i de aici?

— Ba da, dar de obicei stă la moşie.

Manolo se uită cu coada ochiului la şoldurile lui Marisol.

— Ascultă, îi spuse încet lui Angel, cine e fata aia în verde, care e cu sora lui Leon?

— Aia cu ţigara? Nu ştiu. Trebuie să fie una nouă. Îţi face ochi dulci ţie sau mie?

— Cred că mie.

Muzicanţii, îmbrăcaţi în albastru electric, îşi reluară instrumentele cu mişcări leneşe. Pe Gertru începură s-o furnice tălpile, voia să danseze, să intre pe ring printre primele, înainte de-a se face înghesuială. Se ridică în picioare şi-l luă de mână pe Angel. Pe Manolo îl lăsară singur cu Natalia.

— N-o să te deranjeze să mai rămâi cu ea până ne întoarcem, nu-i aşa? Sau te grăbeai?

— Pe mine nu mă deranjează de loc să rămân singură, spuse fata cu toată (seriozitatea.

— Ba nu, rămân eu cu tine, porumbiţo, să nu te mănânce lupul.

Erau aşezaţi în colţurile opuse ale mesei, dar ea nu-l privea. Veni un chelner şi-i întrebă dacă iau ceva.

— Spune, păpuşo, tu ce iei?

Voia cidru. N-aveau aşa ceva.

— Ia un coniac. Ai să vezi ce bun e.

— Nu, nu iau nimic.

— Mie un coniac cu sifon.

Probabil că se vedea bine ringul de la balustrada de sus, capetele, mai mult ca sigur, păreau mici de tot. Dar şi mai bine ar fi fost să te uiţi dintr-un avion care să planeze deasupra furnicarului aceluia. Sau şi mai de sus, din turnul Catedralei.

— La ce te uiţi?

— La nimic.

Manolo îşi trase scaunul mai aproape.

— Stai foarte departe de mine. Parcă nici n-am fi împreună, nu-i aşa?

— Şi nici nu suntem împreună.

El izbucni în râs. O privi descumpănit.

— Ştii că eşti o mică fiară?

În vremea asta Marisol, sprijinită de coloana ei, îl sfredelea cu nişte ochi languroşi. Tonuca fu invitată la dans şi o întrebă dacă n-o deranja să rămână singură.

— Asta-i bună, ce prostie, spuse Marisol fără să-şi ia ochii de la Manolo. Nu mă cunoşti.

Manolo se sculă în picioare şi o apucă pe Tali de mână.

— Hai, fiară mică.

— Ce vreţi de la mine?

— Nimic, iubito, să dansăm. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, dulceaţă mică, nu-mi vorbi cu „dumneavoastră".

Ea nu se clinti de pe scaun.

— Nu ştiu să dansez.

— O să te-nvăţ. Asta nu se poate îndrepta decât dansând, ai să vezi.

— Ce se poate îndrepta?

Vocea lui Manolo deveni nerăbdătoare.

— Nimic, dragă, nu ştiu. N-o să stau acum să mă rog de tine. Vrei să te-nvăt să dansezi, da sau ba?

— Nu.

— Dă-mi voie să-ţi spun că ştii să petreci de minune; nu înţeleg de ce-ai mai venit aici.

Se aşeză iar cu umărul spre ea. Marisol se uita la el cu o cochetărie vicleană; de data asta se priviră drept în ochi. Tali îşi înclină bărbia spre faţa de. Masă şi începu să fărâmiţeze un pai. Spuse:

— Zău că nu ştiu să dansez, crede-mă. Mi-e ruşine. Du-te să inviţi altă fată. Mie mi-e totuna, fiindcă plec imediat.

El mulţumi sau mormăi ceva nedesluşit.

Lasă nişte bani sub scrumieră şi pleacă.

Cântăreaţa avea un cap de paiaţă. Probabil că transpira sub machiajul acela grotesc, care îi desfigura chipul. Rămasă singură, Natalia simţi că se învârte tot localul cu ea. Stătu o clipă cu ochii închişi. Apoi luă poşeta lui Gertru de pe scaun şi începu să caute înăuntru. N-avea creion. Chei, scrisori, fotografii, un ruj de buze. Cu rujul ieşeau literele foarte groase, dar era acelaşi lucru. Alese un cartonaş subţire şi lunguieţ. „Conducerea şi ofiţerii Aeroportului vă invită...” şi scrise dedesubt, cu litere roşii: „Plec, a început să mă doară capul. N.” Se uită la ringul compact, înţesat, sub ochiul din tavan. N-o vedea pe Gertru. Se ridică şi plecă. Trecu pe lângă Manolo Torre, care se sprijinise şi el de stâlp şi-i aprindea o ţigară fetei în verde.

— Eu? Prima dată când văd pe cineva, spunea ea tocmai atunci, e ca şi cum ne-am cunoaşte de-o viaţă întreagă.

— De ce nu mergem sus? o întrebă Manolo privindu-i chipul la flacăra chibritului. Te răpesc pentru sufletul meu.

Natalia ieşi în stradă. Simţea că ciorapii i-au făcut cute, ca şi rochia roşie de mătase de altfel.

Ziua nu murise de tot, mai dăinuia o dâră de lumină. De la unul din balcoanele galeriei de sus, aplecaţi peste balustradă şi intorcând spatele agitaţiei dinăuntru, Manolo şi Marisol, care tocmai apăruseră, o văzură ezitând înainte de-a traversa piaţeta.

— Zi ca şi când ne-am cunoaşte de mici, hai? Ce drăcuşor

îmi eşti, chiar mă gândeam adineaori că ai figură de drăcuşor. Cum te cheamă?

— Marisol. O, e drăguţă piaţeta asta, foarte romantică. Fata care iese acum e aia care şedea cu tine la masă, nu?

— Da, adineaori mi-a făcut mutre.

— Mutre, la ce?

— La dans, ce părere ai de una ca asta?

— Eu zic că e foarte bine, că dacă nu, poate nu te-aş fi cunoscut.

Manolo o apucă de braţ; văzu că se lasă.

— Să nu mă fi cunoscut? Ar fi fost greu. Era fatal să fie aşa, Marisol, frumoasa mea, era scris să se-ntâmple în după-amiaza asta.

Cerul alb, nesfârşit, era pătat cu lăstuni ce zburau foarte sus, ca revărsat dintr-o ceaşcă imensă! Natalia trase aer în piept cu putere, în timp ce se îndrepta către străzile liniştite. O apucă pe cea care ducea spre casă şi care cobora într-o pantă uşoară. Încă îi mai răsuna în urechi ecoul muzicii stridente şi învălmăşite de la Cazino.

încetini pasul tot mai mult până ajunse în faţa porţii. Julia ieşi pe verandă şi o strigă.

— Tali, ce faci acolo?

— Nimic, bună! Nu m-am hotărât încă dacă să urc sau să mai fac un tur.

— La ora asta?

— Nu-i aşa de târziu, cred că nu-i nici nouă.

— Parcă aş veni şi eu cu tine, zise Julia.

— Păi, coboară!

— Nu te deranjează?

— Fireşte că nu.

Julia se pieptănă un pic şi se spălă pe ochi cu apă rece. Cu toate astea, sora ei observă că-i avea roşii de plâns. Porniră. Julia o întrebă cum i se păruse Cazinoul, şi Tali spuse că-i plăcuse, dar se întorsese fiindcă-i era foarte cald. Julia n-o mai întrebă nimic, avea un aer distrat. Lângă zidul dinspre nord al Catedralei, pe ulicioară, se simţea o boare proaspătă.

— E plăcut astă-seară, zise Julia. Acasă parcă nu-ţi mai vine să faci nimic când rămâi singură. Mă doare şi mai rău capul.

— N-ai ieşit? De ce n-ai ieşit?

— Nu ştiu nici eu.

— Ce făceai?

— O pasienţă. N-aveam chef de cusut.

Cotiră după colţul Catedralei. Portiţa de lemn care dădea spre locuinţa clopotarului şi spre seara turnului era deschisă. Julia nu se suise niciodată în turn, şi sora ei îi propuse să urce acum; nu putea pricepe cum de n-o făcuse până atunci.

— Hai, o să vezi ce frumos e, cel mai frumos lucru de pe lume. O să fii încântată. Îţi trece şi durerea de cap.

Intră înaintea ei, cu un aer cunoscător şi decis.

— Nu ştiu dacă n-o să întârziem la masă.

— Nu, nu întârziem. Urcăm şi coborâm imediat. Ia-te după mine.

Seara în spirală era foarte veche, iar din loc ân loc piatra se tocise de atâta umblet. Julia rămânea mereu în urmă, şi când era prea întuneric o striga pe Tali. Li spunea să nu meargă aşa de repede, că-i era cam frică la ora aceea.

— Sunt aici, fricoaso. Te aştept. Poţi?

Ajunseră la prima balustradă. Tali nu voia ca

Julia să se uite de acolo, spunea că de sus se vede mult mai frumos, să mai urce şi o să fie şi mai plăcut.

— Hai, vezi cum eşti, nu te opri aici. Nu mai e decât un pic până la clopote, mai puţin decât am urcat până acum.

— Se vede foarte frumos şi de aici.

— Dacă-ţi spun să nu te opreşti aici!

— Altădată, păpuşo, azi e niţel cam târziu. Altădată vin tot cu tine şi ne urcăm sus de tot, pe cuvânt. Azi însă rămânem aici.

Ieşiră pe platforma de piatră, Tali se ridică pe vârfuri, cu braţele întinse şi ochii strălucind de entuziasm.

— Nu fi nebună, zise sora ei trăgând-o înapoi. Ai să cazi; nu-ţi vine ameţeală?

— De loc. Uite casa noastră. Ce plăcut e, ce aer curat! Aşa-i că-i grozav să stai atât de sus? Uită-te la Piaza Mayor.

Julia nu spunea nimic. Îşi plimbă o clipă ochii fără să clipească peste partea aceea a oraşului, care începea să se spuzească de lumini, şi i se păru un oraş străin. Îşi ascunse capul în mâini, sprijinită de balustradă şi izbucni în plâns. După un timp simţi mâna surorii ei pe umăr.

— Julia, nu plânge, de ce plângi?

Nu-şi înălţă capul. Auzea ţipătul ascuţit al păsărilor în zbor care se duceau la culcare, aproape atingându-le uşor cu aripile.

— Ce-i cu tine? Nu mai plânge. Iar te-ai certat cu tata?

— Nu, spuse ea printre sughiţuri. În ultima vreme, nu.

— Şi atunci? Vorbeşte cu el. Sunt sigură că i-a şi trecut supărarea.

Julia îşi înălţă capul şi spuse cu ciudă:

— Nu vreau să-i cer iertare, n-am de ce să-i cer iertare. Vreau să mă duc la Madrid, trebuie să mă duc. Dacă vorbesc din nou cu el, înseamnă să-i mai spun o dată acelaşi lucru. Se supără şi nu vrea s-asculte nimic; Miguel e supărat şi el. Nici nu-mi mai scrie. Nu pot să le fac pe plac la amândoi.

Se simţi mişcată văzând-o pe Tali cum o ascultă, privind-o fix, cu ochii strălucitori, gata să-i dea şi ei lacrimile.

— Ce să fac, spune şi tu, ce să fac? Mătuşa şi Mercedes sunt şi de împotriva mea.

Natalia luă un ton solemn.

— Dacă te măriţi cu Miguel, fă ce-ţi cere el. El e cel căruia trebuie să-i fii pe plac. Aşteaptă să treacă sărbătorile şi, dacă nu vine el să te vadă, o să facem în aşa fel încât să-l convingem pe tata. Sau le putem scrie verilor noştri.

— Problema e că el vrea să stau acolo mai mult. Până aproape de căsătorie, spuse Julia.

— Şi vrei şi tu?

— Sigur că vreau. Nu putem sta mereu aşa, despărţiţi, certându-ne prin scrisori, Tali, nu se mai poate. Âşa-i că nu-i nimic extraordinar dacă mă duc la el? Am 27 ani, Tali. O să

mă mărit cu el. Aşa-i că nu-i atât de groaznic cum vor cu toţii să mă facă să cred?

Îi cerceta avid profilul mărunt, întors spre străduţele singuratice, din care abia răzbătea câte un zgomot foarte îndepărtat.

— Mi se pare minunat că vrei să te duci. Te invidiez. Ai să vezi că totul o să se aranjeze.

Răsăriseră câteva stele. Deasupra capului lor scârţâi maşinăria ceasului mare, cât luna de pe cer, anunţând că jos, în oraş, e ora nouă şi jumătate.

Şase

PENSIUNEA *America* era o casă îngustă, cu zidurile scorojite sub balcoane. Sunai jos şi ţi se deschidea trăgându-se de o frânghie de la etajul I; pe pereţi, la dreapta şi la stânga, cum urci, erau câteva farfurii de aramă. Eu, timp de mai multe zile, nu m-am dus acolo decât ca să mă culc, devreme, cum eram obişnuit, şi n-o văzusem decât pe femeia aceea căruntă care ţinea frânghia de la uşă şi mă privea din capul scării urcând primele trepte; schimbasem cu ea strict câteva cuvinte indispensabile în privinţa camerei. Îmi dăduse o odaie foarte mare, în care patul părea că pluteşte pe parchetul de lemn frecat lună. Era un pat dublu; cearşaful era ca o pată albă nedesluşită sub o lumină chioară atârnată în mijlocul tavanului foarte înalt.

într-o seară mi-a fost lene să ies în oraş ca să mănânc, fiindcă stătusem toată după-amiaza în cameră să citesc şi m-am gândit să iau ceva chiar acolo, la pensiune. Am ieşit pe culoar. Nu era nimeni. Toate uşile erau închise afară de una singură, în fund, prin crăpătura căreia răzbătea, ca o dungă groasă şi oblică pe dalele de ciment, lumina dinăuntru. Am împins uşa; era sufrageria, o încăpere mai degrabă mică, cu mese gata puse. În prima clipă n-am văzut pe nimeni; apoi, în timp ce avansam, am simţit în spate prezenţa cuiva şi m-am întors puţin speriat. Uşa, când am împins-o, îmi ascunsese o masă din colţ, la care stătea o fată palidă, cu părul oxigenat, pieptănat foarte lins

şi cu nişte cercei mari în formă de inele. Îşi mutase puţin tacâmul şi stătea rezemată cu coatele pe masă, ţinându-şi obrazul în mâna stângă. Cu ochii în sus, mă privea fără să clipească. I-am spus bună seara şi mi-am tras un scaun ca să mă aşez.

— Bună, mă salută ea familiar, dând din cap.

M-am aşezat. La început m-am uitat cu încăpăţânare la faţa de masă, pătată de vin roşu. Apoi am ridicat ochii – fata continua să mă privească. Figura ei, de o vulgaritate desăvârşită, asemănătoare cu a atâtor alte fete blonde pe care le văzusem până atunci, mi-a produs o senzaţie de tihnă şi de somnolenţă. Ea zâmbi.

— Eşti nou?

N-am răspuns imediat. Pe perete, în spatele capului ei, creştea umbra lămpii de cristal cu tubuşoarele ei opace şi mobile atârnate de jur împrejur, ca nişte ciucuri.

— Nou? Nu. Locuiesc aici de mai multă vreme.

Pe o uşiţă din dreapta, pe jumătate ascunsă între două bufete înalte şi închise la culoare, apăru femeia cea căruntă şi o dată cu ea intră miros de mâncare şi un sfârâit de ulei încins în tigaie. Trecu prin faţa mesei mele şi rămase cu ochii la mine, uimită. Mă întrebă dacă am de gând să cinez şi-i răspunsei că da.

— Dar masa asta e ocupată. Dacă aveţi intenţia să cinaţi zilnic, vă pun una pentru dumneavoastră singur.

— Nu, nu zilnic. Pentru moment, doar astăzi. Cred că sfârşesc înainte de-a sosi persoanele pentru care e rezervată. Mănânc foarte repede.

Nici nu se mişca, nici nu mă slăbea din ochi.

— V-am spus doar, aici, la masa asta, se aşază totdeauna don Ernesto cu băiatul; dacă aţi cina în fiecare seară, v-aş pune una şi pentru dumneavoastră. Cu sticle şi cu tot ce trebuie, cu de toate…

— E drept că în prima zi v-am spus că nu vreau să iau nici prânzul nici cina, dar din cauza asta n-am voie să m-aşez nicăieri?

— Ba da, aşează-te aici cu mine, mă întrerupse fata cea

blondă.

Ne-am uitat amândoi spre masa ei. Vorbise simplu, cu un fel de autoritate, iar acum îşi lua poşeta de pe faţa de masă ca să-mi facă loc.

— Dacă îţi pui mintea cu ea, nu mai isprăveşti nici până poimâine. Hai, vino! Pune-i tacâmul aici, Juana.

Femeia ne privea când pe unul când pe celălalt, stând în picioare între mese şi părând că aşteaptă să iau o hotărâre. Când văzu că mă ridic şi mă aşez în faţa fetei, mai puse un tacâm şi dispăru fără să scoată o vorbă. Se făcu iar linişte. Nu părea să mai fie nimeni în spatele uşii care dădea pe culoar, căci nu auzeam nici voci nici paşi.

— Mulţumesc.

— N-ai de ce. O fac din egoism, fiindcă nu pot suferi ciorovăielile.

Ţinea în căuşul palmei un pahar cu vin’ şi i-am recunoscut deodată unghiile, foarte ascuţite, date cu lac roşu. În noaptea sosirii nu mi-era somn şi m-am apropiat de mai multe ori de fereastra odăii mele, care dădea spre o străduţă dosnică. Uitându-mă la contururile caselor, aşteptam cu nervozitate să-mi vină somnul şi să se facă ziuă ca să se şteargă o dată de pe cer luna aceea tremurătoare, care semăna cu o barcă, iar odaia, şi străduţa, şi eu însumi să redevenim reali şi să ne găsim şi noi locul nostru sub soare. O dată, pe când mă uitam pe fereastră, m-am speriat. La nivelul geamului meu, puţin spre stânga, atât de aproape încât aş fi putut să-l ating, se desluşea un braţ alb şi nemişcat de femeie, ţinând între degete o ţigară aprinsă. Erau aceleaşi degete care strângeau acum paharul cu vin.

— Unde stai toată ziua? mă întrebă ea. Nu te-am mai văzut până acum.

Vorbea cam încet, ca şi cum rie-ar fi ascultat cineva. La început nu observasem că e băută. I-am vorbit fără să-mi iau ochii de la mâna ei, spunându-i că aveam camera chiar lângă ea. Îmi venea uşor s-o tutuiesc, cum făcea şi ea.

— Lângă mine? Să mori de râs! Mă cunoşteai dinainte?

— Nu te-am văzut până astă-seară.

Mă sili s-o privesc. Îşi îndoi coatele, aplecându-se spre mine. Abia atunci îi văzui strălucirea lăptoasă şi stinsă din ochi, grimasa pe care o făcea când râdea.

— Zău că are haz, zise. E o ghicitoare? îmi plac ghicitorile şi tu mă faci curioasă. Vrei să pari interesant.

I-am povestit despre noaptea când îi văzusem mâinile la geam, şi s-a prăpădit de râs. Spuse că era foarte romantic. Îmi iscodea chipul, dar eu nu râdeam.

— Îmi place că povesteşti totul fără băşcălie. E nemaipomenit cât de serios poţi fi. Nici nu-ţi vine să crezi, zău aşa.

Avea o licărire tulbure în ochi şi-şi privea mâna stângă ridicată-n aer.

— Ce emoţionant, auzi, să mă recunoşti după mâini. Nu mi s-a mai întâmplat niciodată.

Apoi mă întrebă dacă eram logodit şi-i spusei că nu.

— Mă bucur. Nu-mi place să am de-a face cu băieţi logodiţi. Însurat, nu mai contează. Asta nu te-ntreb.

în timpul mesei bău fără încetare. Îmi spuse că era cântăreaţă la Cazino, că de ani de zile avea slujba asta şi-mi vorbi despre rochia cu paiete cu care debutase într-o cafenea din Căceres şi pe care o păstra şi acum, fiindcă îi venea foarte bine. O chema Rosa, dar pe afiş era trecută Rosemary. Mă întrebă cum mă cheamă. Era dintr-un sat de pe lângă Madrid. Îmi vorbi mult despre râul din satul ei, un râu cât se poate de frumos şi despre băile pe care le făcea vara cu fraţii şi cu surorile ei. Când isprăvirăm cina rămase tăcută, cu capul sprijinit în palme. În spatele meu era deschis balconul. Era o noapte foarte senină; vizavi, se vedea clădirea aceea mare din colţul străduţei ce cobora spre râu, cu zăbrelele ei încrucişate la ferestre. Eram curios să aflu ce-i cu clădirea aceea şi am întrebat-o dacă era închisoarea.

— Da de unde. Nu-i închisoarea. Mi se pare că e balamucul. Vezi tu, eu am venit să locuiesc aici fiindcă trebuie să fac economie, şi mi-au spus că-i ieftin, aşa-i? Pe

urmă m-am bucurat când am aflat chestia cu balamucul. Totdeauna e bine să-l ai aproape, nu crezi, pentru orice eventualitate, că tot umblând atâta forfota încolo şi-ncoace şi câte şi mai câte, nu m-ar mira de loc, dar absolut de loc, ca într-o bună zi… Auzi, eu am băut cam mult, zise deodată pe acelaşi ton. Sunt ameţită.

Se frecă la ochi şi şi-i acoperi cu mâna.

Intraseră în sufragerie şi alte persoane, care ne priveau. Eu am început să mă simt stânjenit şi i-am spus-o.

— Se uită la noi, nu-i aşa?’zise ea tare, cu un timbru dezacordat. Nu, nici nu mă miră. Aici cântăreaţa, păzea! Şi cei care stau de vorbă cu ea la fel, parcă-s ciumaţi! Hai, dă-i încolo, să se holbeze la tat-su dacă or vrea! Vii în camera mea şi-ţi arăt fotografia râului de la mine din sat. Mergem amândoi la mine şi stăm pe pat, vrei?

Dădu pe gât ultima picătură de pe fundul paharului şi se ridică. Eu făcui la fel. Ieşi pe coridor înaintea mea; mergea clătinându-se pe tocurile ei înalte. Am aşteptat să-şi deschidă uşa camerei şi să facă lumină. Pe patul, în dezordine, era aruncat un kimono roşu. Îl împinse într-un colţ.

— Stai aici. Unde-am pus fotografiile? A, da, aici. Tu te uiţi la de şi eu mă-ntind niţeluş, pe urmă, dacă-mi trece durerea de cap, ieşim. Îmi place să stau cu tine, Pablo. Te cheamă la fel ca pe un băiat din Guadalajara – râdea sprijinindu-se cu capul pe pernă – unul care era linotipist. Au! nu mai spun nimic, că se învârteşte casa cu mine.

îmi dădu teancul de fotografii. În faţa unor copaci care se zăreau în fund erau mai multe fete în rochii de vară. Erau foarte mici şi nu se vedeau bine.

— Eşti şi tu una din astea?

Se ridică şi spuse că nu, că era sora ei Vale, semănau foarte bine amândouă. Îmi arătă unul dintre căpşoarele acelea cu unghia ei ascuţită de la degetul mic, apropiindu-şi obrazul de al meu. Apoi se întinse iar. Toate fotografiile erau făcute în acelaşi loc şi semănau între de; le-am privit în linişte una câte una fără să spun nimic, apoi i le-am pus

în poşeta deschisă. Ea îşi trecuse o mână peste ochi.

— Nu-mi trece, ştii ce rău mi-e acum, mă doare capul, mi-e şi greaţă… n-o să putem ieşi.

— Nu te frământa pentru asta, nu mai vorbi, să vedem dacă-ţi trece.

M-am ridicat şi i-am scos binişor pantofii, apoi am dat la o parte lucrurile de pe pat şi am acoperit-o cu cuvertura, i-am pus pe frunte o batistă muiată în apă rece. Ea se ’lăsa în voia mea, fără să deschidă ochii.

— Ce bun eşti, vai ce bun eşti, nimeni nu-i ca tine; tu nu profiţi că mă vezi beată.

Plângea în tăcere cu ochii strânşi şi lacrimile îi săpau şănţuleţe în machiaj.

— Nu vorbi, nu te agita, stai cuminte.

— Pentru Dumnezeu, când pleci să nu te vadă cineva ieşind. Nu face zgomot, nu-i ştii cum sunt, să nu te simtă nimeni, mergi în vârful picioarelor.

— N-o să mă simtă nimeni, hai, nu mai plânge, ce zici, sting lumina?

A mai bolborosit ceva timp de câteva minute, tot mai nedesluşit, până când a adormit, iar eu m-am dus la mine în cameră.

Şapte

JULIA urcă treapta în genunchi şi-şi apropie ochii d’e grila care tocmai se deschisese ’ lângă ea. Desluşi vag trăsăturile buhăite ale chipului lui don Luis.

— Ave Maria Gratia plena.

— Dominus tecum.

— Părinte, sunt Julia.

— A! Julia, Julia. Ia să vedem, fiica mea.

Mereu aceeaşi senzaţie în fundul gâtlejului, ca o zvâcnire bruscă ce-i paraliza primele cuvinte. Mereu, de când era mică şi de fiecare dată tot mai ascuţită. Simţea cum în spatele ei flacăra lumânărilor, cântecele, rugile, ochii pe jumătate închişi ai sfinţilor se amestecau, se agitau într-un fel de sirop gros care se învârtea în jurul ei şi o strivea, imobilizând-o cu faţa spre grila de lemn şi ameţind-o cu

clocotul lui învălmăşit. Strânse în buzunarul jachetei hârtiuţa mototolită pe care o frământase între degete, înainte, la lumina slabă a unui bec, o recitise, dar e adevărat că o făcuse doar aşa, de plăcere. O scrisese cu o noapte înainte, când avusese insomnie.

— Să vedeţi, părinte, uneori, după ce mă duc la cinema, mă excit şi visez urât noaptea.

Totul era să înceapă, chiar şi aşa, pe ocolite, să-şi dezlipească limba de cerul gurii, să şi-o simtă umezindu-se.

— Cinemaul, mereu cinemaul, mereu acelaşi lucru. El e sfetnicul cel rău, otrava asta dulce care vă omoară pe toate. Şi cum visezi, în somn?

— Da, părinte, aproape întotdeauna în somn. Deşi noaptea trecută n-am prea dormit. Eram destul de trează şi m-am gândit la asta cu bună-ştiinţă. Iar dacă dorm, când mă trezesc îmi place că am visat lucruri din astea.

— Dar ce visezi, ia să vedem noi? Azi-noapte, de pildă, ce-ai visat?

— Nimic, mi-aminteam de logodnicul meu, mai ales atunci când m-am dus să-l văd la Santander, la pensiunea unde stătea, şi când făceam baie împreună şi ne duceam singuri până la stânci.

— Dar, fiica mea dragă, asta e gata mărturisit şi iertat de o mie de ori până acum. Nu te mai frământa cu păcatele vechi. După cele întâmplate atunci, Domnul s-a milostivit de tine şi, ţi-a dat forţă să perseverezi pe calea virtuţii.

— Julia tăcu. Nu-i aşa?

— Ba da, părinte.

— Atunci?

— Ispita însă n-a trecut. Eu cred că dacă aş fi mai mult timp în preajma lui s-ar întâmpla iarăşi ca-n vara aceea. Azi-noapte m-am trezit şi i-am scris şi eu aşa cum îmi scrie el mie, spunându-i că mă gândesc tot timpul la ceea ce se întâmplase în anul acela când ne-am logodit, că mint când îi spun că mă supără lucrurile pe care mi le spune el în scrisori…

— BinE, bine… I-ai trimis scrisoarea asta?

— Nu, o am aici. Am s-o rup.

— Aşa, fiica mea. Vezi cum Domnul nu te părăseşte? Vezi cum îngăduie să fii ispitită ca să te facă apoi să ieşi învingătoare? Construcţiile măreţe se-nalţă pietricică cu pietricică!

Julia plângea.

— Haide, haide. Faci un mare bine pentru un suflet înrăit şi necredincios ca al băiatului ăstuia. Nu te lăsa doborâtă, nu-ţi zădărnici munca de până acum. Numai aleşilor săi le încredinţează Domnul misiuni atât de grele. Gândeşte-te că atunci când vei fi măritată, va trebui să continui să-ţi exerciţi influenţa binefăcătoare asupra lui.

— Dar, părinte, dacă vă spun că nu exercit nicio influenţă; gândeşte exact ca şi înainte. Nu apreciază nimic din ceea ce fac pentru el, râde de mine, zice că sunt o toantă.

— Ba apreciază, fiica mea. În fundul sufletului lui apreciază. Curăţenia e podoaba cea mai înmiresmată a sufletului unei fete şi puritatea ei îi impresionează până în adâncul fiinţei lor pe toţi bărbaţii. Când vă căsătoriţi de fapt?

— Nu ştiu. Eu zic că spre primăvară. Acum e supărat.

— Bine, fiica mea, bine. Am să mă rog pentru tine. Altceva?

Julia voia să mai vorbească, dar don Luis avea vocea grăbită. Acum, despre micile ei minciuni, despre bârfe, despre răspunsurile urâte date mătuşii. Don Luis îşi ascunse un căscat. Ajunseseră la Cântarea Cântărilor. Biserica se liniştea, nu se mai învârtea cu ea. Altarele, lumânările şi sfinţii îşi reluau locurile, defilau prin mijlocul cântecului în linie verticală, încet, ca o ameţeală care trece.

— Nu te mai duce aşa de mult la cinema, fiica mea. Totdeauna face rău.

— Mă duc chiar în după-amiaza asta, dar e un film despre un miracol: „Marcelino, pâine şi vin”.

În timp ce asculta penitenţa, se uita cu coada ochiului la ceas. Apoi lăsă capul în jos ca să primească

binecuvântarea.

— Du-te cu Domnul, fiica mea. Împăcată.

O văzură intrând în bancă cu o privire reculeasă. Acolo îşi avea geanta. Dona Laura. În genunchi, uitându-se la beculeţele care aureolau părul Făcătoarei de minuni, pierdută în mulţimea femeilor în negru, se simţi plină de căinţă. Nu fusese zadarnică spovedania. Se rugă sfintei Fecioare, foarte atentă la ceea ce rostea, şi atitudinea acesteia, cu braţele căzute de-a lungul trupului, parcă privind-o,
i se păru foarte frumoasă şi foarte blândă. Apoi ieşi în stradă, cu ochii răcoriţi de puţin plâns, şi rupse scrisoarea în bucăţele mici de tot, împrăştiindu-le în vânt. Traversă spre casă ca să-şi lase vălul şi să se machieze puţin. Isabel şi Goyita o şi aşteptau probabil la intrarea’cinematografului.

Ajungând sub portal aproape că se ciocni de un om care şedea pe prima treaptă, fumând. La început nu-l recunoscu, aşa în contra luminii, şi speriată cum era. El îi îmbrăţişă genunchii şi-şi înălţă capul, râzând.

— Miguel!! Când ai venit? Eram sigură, închipuie-ţi, eram sigură că n-o să anunţi dacă vii. Dar dă-mi odată drumul, vrei să cad, au!

— Unde-ai fost? Te-am chemat la telefon de trei ori.

Julia se desprinse din îmbrăţişare şi se ridică. El purta o jachetă de piele destul de pătată şi nu era bine ras. Se priviră.

— Am fost să mă spovedesc.

— Ce frumoasă eşti! Hai să mergem, trebuie să profităm de după-amiaza asta.

Ea voia să urce să se schimbe, dar el n-o lăsă. O împinse spre uşă şi porni alături de ea, ţinând-o de după gât. O înghiontea în glumă, trăgând-o spre el. Li strica pieptănătura.

— Linişteşte-te, omule. Lasă-mă cel puţin să-mi scot vălul. Poftim, ţine-mi-l tu.

— Of, Doamne, ba văl, ba spovedanie! Dar ce păcate ăi fi având tu, care trebuie să ai conştiinţa pahar de cât o cureţi

şi-o paracureţi!

Julia mergea fără tragere de inimă, îşi simţea cocul pe jumătate desfăcut. La ceasul de la bărbier văzu că se făcuse fără cinci.

— Hai s-o luăm pe-aici, zise el. Mergem la râu, acolo unde am fost şi data trecută când am venit să te văd.

— Ba nu. Trebuie să mă duc mai întâi să le spun ceva unor fete, prietene de-ale mele. Nu întârzii de loc.

— Hai, nu începe iar cu programele tale, o să te duci pe urmă.

— Nu, omule, că m-aşteaptă în uşa cinematografului; n-o să le fac asemenea figură. Dacă-ţi promit că durează numai un minut! Le spun că ai venit şi gata. Dacă vrei să m-aştepţi aici la bărbier, poţi să profiţi şi să te şi razi până una alta.

— Slăbeşte-mă cu rasul, mi-e foarte bine şi aşa.

— În fond, ce te costă? Uite cum vii tu să mă vezi, cu ce mutră şi-n ce hal îmbrăcat.

Miguel luă un ton sigur de sine şi hotărât.

— . Ţi-am spus, Julia, că mi-e foarte bine aşa cum sunt. Dacă vrei să te-mpăunezi cu logodnicul tău în faţa prietenelor, eu nu sunt bun de muţunache. Caută-ţi pe altul.

Continuară drumul în tăcere. Ea făcu un gest încercând să-şi desprindă mâna dintr-a lui. El o apucă şi mai strâns.

— Să vedem unde-i cinemaul ăsta.

— Cum treci Piaţa.

— Vezi câte probleme? Dacă nu veneai, ar fi intrat fără tine. Asta înseamnă să-ţi iei singur angajamente, chestii de care să fii apoi legat. Mereu aceeaşi poveste.

Le văzură de departe pe prietenele care aşteptau în uşa cinematografului. Coborâseră de pe trotuar şi priveau arcul Pieţii, de unde începea strada.

— Halal oră, dragă, o salută Isabel când o văzu venind. Şi cinci – şi se uitau amândouă la Miguel pe furiş. Pierdem jurnalul.

Julia le explică cum că-i venise logodnicul s-o vadă, şi li-l

prezentă.

— Ce bucurie pe tine, nu-i aşa?

— Îţi închipui, ticălosul. Şi-n plus, mi-a făcut şi-o surpriză.

— Şi când te gândeşti că nu-l mai aşteptai, vezi că te văitai degeaba? Nu-s aşa răi logodnicii ăştia, observă Isabel râzând maliţios.

Miguel, după ce le dădu mâna, rămase puţin mai la o parte, uitându-se în altă direcţie. Julia îl apucă de braţ.

— Ai venit pentru mai multă vreme? îl întrebă Isabel uitându-se în ochii lui.

El îi întoarse privirea.

— Nu ştiu.

— Să rămână cel puţin pentru chermeza de duminică, nu-i aşa?

— O să vedem, zise Julia. E în stare să plece chiar mâine. Aşa e el.

— Auzi, e adevărat că aduce niţel cu James Mason, spuse Goyita care-l privise tot timpul fără să scoată o vorbă.

Se despărţiră, şi Julia îşi plăti biletul. De spuseră că l-ar putea schimba cu alte două, care să fie alături, şi în felul acesta ar fi avut şi ei unde să meargă, că la casă mai aveau locuri.

— Aţi fi rezolvat toată după-amiaza.

— Oe manie să-şi bage nasul unde nu le fierbe oala, comentă Miguel când se despărţiră. Hai, să mergem mai repede.

— Nu vrei să schimbăm biletul? Pe mine mă tentează destul de mult filmul ăsta.

— Nu, frate, rupe-l şi isprăveşte. N-ar mai lipsi decât să ne înfundăm într-un cinema, ca să nu mai scăpăm de ochii celor două.

— Nu ştiu ce ţi s-a căşunat pe de de cum le-ai văzut, s-ar fi zis că eşti un bădăran.

— Asta fiindcă mă-mbolnăveşte tonul ăla nerod cu care vorbeaţi toate trei despre mine, tu şi cu de, era de nesuportat. Şi le-ai mai şi spus că semăn cu James Mason, probabil că toată ziua trăncăneşti cu de tot felul de prostii.

Ştii că lucrurile astea mă scot din sărite.

— Află că Goyita nu-i proastă de loc. Suntem prietene bune de astă-iarnă, de pe vremea când mergeam la cursul de croitorie, şi e o fată foarte drăguţă. Chestia cu James Mason nu i-am spus-o eu, pe cuvânt, a spus-o ea când ţi-a văzut o dată fotografia la mine, aia pe care o port întotdeauna în portvizit.

După ce trecură Piaţa, Miguel spuse:

— Bine, cu asta se-ncheie ciondănelile pe ziua de azi. N-am vrut să ne certăm; în după-masa asta nu vreau să mă cert cu tine pentru nimic în lume.

— Tu eşti cel care începe întotdeauna.

— Am spus – ajunge!

Începuseră să coboare spre râu. Bătea puţin vântul şi Julia îşi încheie nasthrii de la jachetă. El o apucă pe după umeri şi o trase brusc spre el. Ea-i simţea apăsarea mâinii prin stofă; privea pe furiş într-o parte şi-ntr-alta să vadă dacă nu dau peste vreun cunoscut.

— Mă strângi prea tare, nici nu pot să merg.

— Mai bine.

— Cu cine ai vorbit la telefon?

— Cu unul care probabil că era taică-tău.

— Cum asta probabil? Nu i-ai dat bună ziua?

— Nu.

— De ce?

— Habar n-am. Nici el nu mi-a dat mie.

— I-ai spus cine eşti?

— Nu.

— Atunci cum voiai să-ţi dea bună ziua?

— Fiindcă mi-a recunoscut vocea imediat.

— Ce prostie! Dacă ţi-ar fi recunoscut vocea…

— Îţi spun că mi-a recunoscut vocea, de ce mă tot contrazici într-una? A fost sec şi antipatic, de asta nu i-am dat nici eu bună ziua.

— Şi fiindcă n-aveai nici chef.

— Mă rog, şi fiindcă n-aveam nici chef.

Pe Puente Nuevo, Julia se desprinse din strânsoare sub

cuvânt că vrea să-şi aranjeze cocul şi apoi se sprijini cu coatele de balustradă, fără să spună nimic, uitându-se la apa râului, care avea culoarea ciocolatei. Miguel, după un răstimp, începu să-i mângâie părul, dar ea nici nu tresări, nici nu-şi dezlipi bărbia din căuşul palmelor împreunate. Mirosea tare a benzină de la un camion care-şi făcea plinul la pompa de la capătul podului.

Miguel spuse că i se părea că nu se prea bucurase văzându-l, ce se petrecea cu ea şi, cum ea continua să tacă, îi dădu brusc la o parte mâinile de pe faţă.

— Spune. De ce te porţi aşa? Ce ai?

— Nimic.

— Dar vorbeşte odată, spune ceva. Ai aranjat cu venitul la Madrid la iarnă?… Dar, draga mea, de ce te pui pe plâns? Nu face pe victima cu orice preţ, nu găsi motive, ce ţi-am spus ca să te facă să plângi?

O strângea nervos de braţ. Julia se smuci ca să-şi reia poziţia dinainte. Înghiţindu-şi lacrimile, luă o expresie încăpăţânată de fiinţă neînţeleasă.

— Dar, ce-i cu tine, pentru Dumnezeu? Explică-mi fără să te smiorcăi, te implor.

Ea îşi înălţă capul – faţa îi era mânioasă.

— Păi ce vrei să fie? Povestea cu tata. Parcă ai face dinadins ca să strici totul. Ar fi trebuit să te urci sus să mă cauţi. Asta ar fi trebuit să faci, ca să se-ndrepte lucrurile, în loc să meargă din ce în ce mai prost. Mă mai şi-ntrebi ce am!

O porni din loc şi după câţiva paşi se întoarse să-l privească.

— Aşa, cum vrei să mă lase să vin la Madrid sau oriunde în altă parte? Eşti un egoist, un egoist, spuse cu o voce plină de mânie. Să rezolv totul numai eu, tu nimic, să te deranjezi tu pentru ceva, nici să n-auzi de una ca asta. Eu să mă descurc cum oi putea, ţie ce-ţi pasă; să pretinzi, asta da, asta ştii; să vii la Madrid, lui taică-tău să-i spui ce te-o duce capul, pe mine mă doare-n cot, ca şi cum lucrurile ar fi aşa de simple.

Miguel se desprinse de lângă balustrada podului şi porni alături de ea, lăsând-o, liniştit, să termine tot ce avea de spus. Apoi rosti cu un glas perfect normal:

— Ai douăzeci şi şapte de ani, Julia. Trebuie să-nţelegi că n-o să-ţi petreci toată viaţa legată de nişte permisiuni privind lucruri atât de importante pentru noi doi. Uneori mi-ai părut inteligentă şi am crezut că înţelegi treaba asta.

— Te-aş omorî, nu altceva, te-aş omorî! strigă ea cu o voce înlăcrimată şi uitându-se iarăşi la el cu ciudă. Nu pricepi nimic, lasă-mă-n pace. Chiar că nu pricepi nimic!

Se oprise o clipă ca să vorbească, şi el i-o luă înainte cu paşii lui egali şi ritmici. Julia şovăi o clipă, ca şi cum, rămânând în urma lui, raţionamentele ei şi-ar fi pierdut din putere până şi în propriii ei ochi. Micşoră distanţa dintre ei, dar fără să vină chiar lângă el.

— Ce ţi-or fi făcut ai mei, mă-ntreb şi eu, ca să le porţi atâta pică?

— Am pentru ei simpatia pe care o au şi ei pentru mine.

— Mă faci să-mi pierd minţile. Tu eşti cel care nu-i poţi suferi. Tu nu-l poţi vedea-n ochi pe tata.

— N-aş putea spune nici că-l iubesc, nici că nu-l iubesc. Mi-e indiferent. Dar se vâră în treburi care nu-l privesc pe el. Şi tu eşti de fapt cea care îl stârneşti, consultându-l în chestii în care n-ar trebui să-l consulţi… Mai ales asta, Julia, spuse pe un ton schimbat. Mă plictiseşte subiectul ăsta de con\ versaţie. Îmi strici seara cu prostii, ca-n totdeauna. Nu veneam să te văd ca să vorbim despre ai tăi, mi-ajunge cât o faci tu în toate scrisorile. Sunt un prost, vin să te văd, ca să petrecem o seară liniştită, fără certuri, crezând că te poţi schimba, dar nimic, de unde… nu mă-nvăţ minte niciodată.

Vorbea fără s-o privească.

— Da, cum vii şi aşa de des!

îşi urmară drumul tăcuţi. Ieşiră de pe pod şi o apucară spre stânga, pe şoseaua spre. Madrid, sub bolta castanilor sălbatici care făceau umbră ca un tunel. Soarele era la apus şi forma un halo oranj în spatele turnului Catedralei. Miguel mergea repede, cu mâinile înfundate în buzunarele

pantalonilor. Pe Julia o trecu un uşor fior şi-şi încrucişă braţele pe piept. Ceasul din turn bătu jumătate.

— Nu merge aşa de repede! Dacă o ţii tot aşa, mă aşez jos şi te duci singur mai departe. Ai auzit?

Altă pereche de îndrăgostiţi trecu în direcţia opusă şi rămase cu ochii la ei, privindu-i plină de curiozitate. Miguel nu întoarse capul, iar Juliei, care era gata să se aşeze sau să ia calea întoarsă, îi fu ruşine de ceilalţi şi făcu doi-trei paşi mai grăbiţi.

— Miguel, spuse ea ajungându-l din urmă şi apucându-l de braţ.

— Ce este?

— Nu fi aşa.

El se opri s-o privească, aşteptând parcă urmarea, Julia avea un glas şovăielnic şi rugător.

— Zău că am dreptate!

— Unde ai dreptate? Ce ţi-am făcut, că tot n-am aflat? Să vedem. Explică-mi.

— Nu ştiu. Ar fi trebuit să urci, recunoaşte măcar atât. Aşa o să meargă din ce în ce mai rău. Azi aproape că m-aş fi împăcat cu tata, dacă tu te-ai fi purtat frumos… Miguel făcu un gest de nerăbdare. Ei nu-ţi vor răul, crede-mă că nu te mint, dar pune-te şi tu în situaţia lor.

— Dar în care situaţie, mă rog?

— Păi nu-ţi dai seama că nu se poate să nu fie uimiţi când le-am spus c-o să ne căsătorim spre primăvară, iar tu nu i-ai cunoscut decât în treacăt, nici măcar pe Mercedes, nici nu-ţi pasă de ei, n-ai niciodată nici cea mai mică atenţie faţă de vreunul. Nu ţi se pare…? Pentru Dumnezeu, nu sta aşa!

în faţa lor era un parapet de piatră. Miguel se opri.

— Sau nu ne mai căsătorim în primăvară?

Miguel se aşeză pe parapet cu spatele la şosea.

Scoase o ţigară şi şi-o aprinse încet. Julia, suindu-se să se aşeze lângă el, îi văzu profilul la lumina flăcării, părul nepieptănat căzându-i în ochi, expresia încruntată şi virilă.

— Răspunde cel puţin, omule.

— E un subiect de care mi-e lehamite. Mă plictiseşti mereu eu aceleaşi baliverne. Ţi-am mai spus că dacă se poate ne căsătorim în primăvară, dacă nu, aşteptăm şi pace. Când s-o putea. Dacă ţu vii la Madrid, nu mai e nicio problemă, fiindcă o să fim împreună şi eu o să lucrez mai mult. O să ne putem căsători şi înainte. Dar tu nu mă ajuţi niciodată, Julia, nu eşti bună decât ca să mă întăriţi, ca să scorneşti piedici care nu există şi să le faci de netrecut pe cele care există. Îţi jur că-mi trece cheful de orice în felul ăsta.

Picioarele le atârnau alături. Pantofii lui Miguel erau mari şi neîngrijiţi. Julia îl privi cu o duioşie subită. Începea să se întunece şi cerul era liniştit, parcă mânjit cu cărbune. Ai fi zis că din petele acelea de cărbune avea să se coboare noaptea ca să înece totul. Pe celălalt mai al râului lătra un câine.

— Miguel!

— Ce e?

— Nici eu nu vreau să ne certăm. Ştii că te iubesc. Dar aşa se înveninează lucrurile. Nu mai discutăm despre asta astă-seară, dacă tu nu vrei. Îţi jur.

El se întoarse încet şi-i trecu un braţ pe după talie. Îi străluceau ochii foarte tare. Julia şi-i întoarse pe ai săi. Simţi că se sfârşeşte toată când îl auzi întrebând:

— Coborâm acolo?

— Unde acolo?

— În scobitura aia trebuie că e tare bine.

— Eu mă simt bine şi aici.

— Acolo e şi mai bine. Piatra asta nu-i prea comodă.

— Bine, dar cât e ceasul? Să nu întârziem.

— Nu. E devreme. E unu, toate celelalte ore vin după.

— Nu, zău, nu vreau s-ajung târziu acasă.

— Hai, hai, tanti-predică.

O ajută să coboare. La mijlocul pantei o ţinu să nu alunece şi voi s-o sărute. Ea strânse buzele şi întoarse puţin capul.

— Ce mai e şi asta? întrebă Miguel iritat.

— Nimic, nu vreau să mă săruţi, că pe urmă e şi mai rău.
— Dar ce e şi mai rău, şi de ce e şi mai rău, mă rog?
— Aşa, nimic.
— Dacă nu te-aş săruta n-aş şti dacă te mai iubesc.
Se sărutară aşezaţi la marginea taluzului. Bătea un vânt umed şi se auzeau râsete şi chiote de copii undeva departe, într-o colibă de grădinar de pe malul celălalt al râului.
Opt
AM PRIMIT o scrisoare de la Elvira. Adresa pensiunii era pusă greşit şi am înţeles după dată că o primeam cu întârziere şi întâmplător. Era o scrisoare foarte surprinzătoare. Întâi vorbea destul de mult despre ea, spunând că e o fire foarte impulsivă şi că simte nevoia să-şi descarce inima atunci când ceva din ceea ce spusese sau făcuse i se părea incomplet sau nepotrivit, că o făceau să sufere lucrurile lăsate la jumătate. După acest preambul, ajungea să se refere şi la conversaţia noastră de pe culoar în ziua când mă dusesem la ei în vizită şi care – spunea ea – din vina împrejurărilor şi a stării ei de nervi fusese pur şi simplu grotescă, dar totodată îi lăsase senzaţia a ceva straniu şi halucinant, presimţit adesea, a ceva care nu se mai putea repeta, o clipă care făcea cât multe zile cenuşii de plictis şi disperare. Mai spunea că se orienta după intuiţie în toate, inclusiv în opera ei (spunea „opera ei” fără să specifice nimic mai mult, m-am gândit că probabil din dorinţa de a mă intriga) şi că de îndată ce schimbaserăm primele cuvinte ştiuse că semănăm în multe şi că putem ajunge la o prietenie diferită de oricare alta. Chiar cu riscul de a-mi părea absurdă, îmi mărturisi că se gândea într-una la conversaţia aceea pe care o avuseserăm pe coridor şi totodată îşi amintea cu ciudă de rolul ridicol ce-i revenise ei. Termina spunând că scrisese scrisoarea pe nerăsuflate şi că nu mai voia s-o recitească. Scrisoarea, dincolo de tonul ei intenţionat poetic şi confuz, era aproape o declaraţie de dragoste.
Am aşteptat două zile neştiind ce să fac. Ca să mă orientez asupra comportării pe care o aveam de urmat, ar fi

trebuit s-o revăd pe Elvira, sau măcar să-i reaud vocea, fiindcă aproape nici de vocea ei nu-mi mai aminteam. O nouă vizită acasă la ea mă intimida, iar în ceea ce privea scrisul, ori de câte ori puneam mâna pe toc, mă cuprindea o asemenea perplexitate, încât nu reuşeam să aştern pe hârtie nici măcar primele cuvinte cu care se începe de obicei o scrisoare. În sfârşit, într-o bună zi m-am hotărât să chem la telefon şi să-mi încerc norocul, sperând că va răspunde ea, şi-n timp ce ascultam apelul inima îmi bătea să se spargă, ca-n faţa unei uşi necunoscute. A răspuns Teo, iar eu i-am spus că telefonasem ca să-l întreb despre povestea cu Institutul. S-a bucurat. Chiar cu o zi înainte vorbise cu noul director, care se arătase dispus să mă angajeze pentru catedra de germană vacantă, până ce avea să se publice concursul, programat în preajma Săptămânii Patimilor. Că puteam să mă duc să stau de vorbă cu acel domn la secretariatul Institutului în orice zi de lucru a săptămânii, ca să ne punem de acord asupra condiţiilor. Îşi luă rămas bun politicos, ca cineva care socotea încheiată o treabă plicticoasă şi-mi spuse că le-ar face plăcere să mă mai vadă trecând pe la ei. „Complimente surorii dumneavoastră”, am spus eu înainte de-a închide.

Povestea cu scrisoarea Elvirei devenise pentru mine un fel de cont nelichidat şi începuse să mă urmărească tot timpul. Ca să scap de obsesia asta, mi-am spus că, dacă scrisoarea s-ar fi pierdut, lucru foarte posibil, fiindcă nu avea pe ea adresa expeditorului, totul ar fi fost ca şi mai înainte, şi eu n-aş fi fost obligat să fac nimic. Mi se păru o soluţie minunată. „S-a pierdut, am hotărât. E ca şi cum s-ar fi pierdut.” Şi m-am bucurat. Cu siguranţă că şi ei i-o fi părut rău pe urmă că scrisese ceea ce scrisese şi s-ar fi bucurat aflând că rândurile acelea nu-mi căzuseră în mână.

Într-o dimineaţă m-am dus la Institut ca să vorbesc cu noul director. Era un omuleţ chel, ciţ o expresie ironică şi cumsecade, şi, împotriva temerilor mele, întrevederea a decurs aidoma unei conversaţii între doi vechi cunoscuţi, şi

am putut să-i pun tot felul de întrebări fără să mă jenez. Mi-a spus că postul de la catedra de germană vacantă, pe care aveam să-l ocup, ţinea de Institutul de fete, fiindcă elevii erau împărţiţi după sexe şi aveau programe şi profesori diferiţi. Orele fetelor se ţineau după-amiază şi mie îmi reveneau clasele a şasea şi a şaptea, cele la care se predau limbi străine. Îi arătai câteva certificate pe care le aveam cu mine, cum că predasem şi la alte pensioane, în străinătate, dar el abia dacă le aruncă în treacăt o privire.

— Nu-i nevoie, spuse, ştiu eu că don Rafael se pricepea să-şi aleagă profesorii.

Semnai nişte hârtii şi-mi arătă orarul ca să mă consulte dacă-mi conveneau orele şi zilele care urmau să-mi fie repartizate. Îi mulţumii şi-i spusei că mi-era indiferent, fiindcă dispuneam de timpul meu aşa cum voiam.

— Cum aşa? se miră el. N-ai nicio altă treabă? Nici măcar meditaţii particulare?

— Nu, domnule, nimic. Vreo meditaţie s-ar putea să iau mai târziu, deşi nu ştiu dacă merită sau nu numai până în primăvară.

— Rămâneţi numai până în primăvară? Nu v-aţi înscris la concurs?

— Nu, domnule.

— E mare păcat, ar trebui să vă luaţi inima în dinţi, o persoană cu experienţa dumneavoastră pedagogică. Ştiţi probabil că perioada de înscriere durează toată luna ianuarie, până atunci aveţi tot timpul să vă răzgândiţi.

I-am spus că poate o să mai reflectez la asta.

— Sigur, până în ianuarie, râdea el, o să îndrăgiţi poate locurile astea, o să vă logodiţi, cine ştie…

M-am ridicat în picioare.

— Nu spun că nu, se poate întâmpla orice.

Întrevederea noastră avusese loc într-un salon de vizite eu sofale roşii şi un portret al lui Franco atârnat pe perete. Mă conduse până la uşă prin coridorul pustiu. La capătul lui un ceas de perete rămas în urmă arăta ora pe un cadran prăfuit. Nejam luat rămas bun până la I octombrie, dată la

care începeau cursurile, iar el se oferi să mă ajute în orice problemă aş fi avut nevoie.

— Dacă vă hotărâţi pentru meditaţii, pot să vă caut vreuna, la fel şi pentru concurs, dacă vreţi să vă dau unele indicaţii.

— Mulţumesc, am să ţin seama de ceea ce mi-aţi spus. Pe curând, l-am salutat eu apucând-o în jos pe scări.

Treaba asta că nu aveam nimic de făcut cât e ziulica de lungă şi că nu contam decât pe orele de la Institut o intriga mult pe Rosa.

— Te-ai interesat cât plătesc? mă întrebă ea în seara aceea.

— Nu. Nu cred că cine ştie cât.

— Cum? Domnul ăla nu ţi-a spus?

— Am uitat să-l întreb despre asta.

— Bine, băiete, dar nu prea eşti zdravăn la cap.

Deveniserăm foarte buni prieteni din noaptea când se îmbătase la pensiune şi mai mâncaserăm de câteva ori împreună, ba mă însoţise şi la plimbările mele. Mă pisa mereu să mă duc s-o ascult la Cazino, şi în cele din urmă, într-o seară, m-am dus. În seara aceea l-am reîntâlnit pe Emilio del Yerro.

Cazinoul avea o faţadă veche pe dinaintea căreia trecusem de nenumărate ori; când era sărbătoare, se aprindeau nişte beculeţe care făceau să i se profileze şi mai bine balcoanele.

Aveam de gând să mă aşez într-un colţ retras şi să beau în linişte ceva răcoritor, ascultând-o pe Rosa şi aşteptând-o să-şi termine programul, dar primul lucru de care mi-am dat seama când am intrat1 a (fost că nu existţa niciun loc retras, ci că toate erau legate între de prin verigi tainice, rămînând descoperite privirilor unui întreg cerc de ochi felini. Fetele, împrăştiate prin toate colţurile, îmi înregistraseră intrarea şi-mi urmăriră felul în care priveam nehotărât în jur. Nu cânta muzica şi n-am văzut-o pe Rosa. Erau mese peste tot, toate pline, o tăcere unduioasă de şoapte şi cercuri de lumină în centrul ringului pustiu. Am

înţeles că trebuia s-o apuc indiferent în ce direcţie, simulând dezinvoltură. Pahar, sticle, găteli, fuste lungi şi palide, toate rămaseră îndărăt, într-o încăpere galbenă. În fund era o uşă cu perdelele date la o parte. Intrai. Eră' barul. Mă năpădi un zvon de glasuri bărbăteşti. Nu cred să fi fost mai mult de trei femei între bărbaţii care formau grupurigrupuri astupând tejgheaua, iar una dintre de era Rosa, în mijlocul unui cerc de bărbaţi spilcuiţi. Stătea cu faţa spre uşă, sprijinită de un taburet înalt. Mă văzu numaidecât şi mă strigă ridicând braţul gol.

— Hei, Pablo, vino-ncoace să te prezint unor prieteni.

Băieţii mă priviră; unul dintre ei era Emilio. Se arătă foarte bucuros de revedere şi-mi trecu familar un braţ pe după umeri. Ce întâmplare, spunea, unde dispărusem, se gândise mult la mine. Îmi comandă un whisky, fără să mă-ntrebe. Când Rosa s-a dus să cânte, am rămas cu ei.

— Acum chiar că trebuie să-i tragem un chef straşnic, le spuse Emilio celorlalţi. Acum că a venit şi prietenul Pablo, vreau să se distreze. Pe urmă, când plecăm de-aici, o facem lată. La *Lămpi,* ce ziceţi? E deschis până la cinci şi jumătate dimineaţa. Să vezi numai ce rachiu grozav au.

Vorbea nervos şi gesticula ca şi cum ar fi vrut să mă acapareze şi să mă izoleze de toţi ceilalţi.

Unul, Federico, începu să-mi zică „filosoful”, habar n-am de ce, şi să-mi arunce o serie de înţepături ironice, pe care ceilalţi le aprobau râzând. Mi-era antipatic, în tot ce spunea, pentru tonul lui de bufon „oficial”.

— Cred că amicul nostru ştie să se distreze şi singur, spuse. Blonda l-a aşteptat toată seara.

N-am răspuns nimic. Am zis că mă duc spre ring, dacă vor să vină şi ei. Începea să se audă muzica.

— Sigur că da, insistă Federico. Fiecare a venit pentru ce-l interesează mai mult. El e grăbit s-o audă cântând pe blondină.

Mi-am dat seama că toţi erau cu chef, dar obrăznicia lui mă deranja.

— Ia-o uşurel, i-am spus pe un ton sec. E treaba mea.

— Nu-i de noi. Se supără, le spuse Federico celorlalţi. Nu-l putem primi în clubul nostiru.

— Le arde tot timpul de glumă. Te rog nu-i lua în seamă, spuse Emilio pe un glas rugător. Dacă vrei, plecăm.

Îi simţeam braţul pe umăr ca un paravan protector.

— Hai, lasă-ne să ne bucurăm şi noi puţin de prietenul tău, parc-ai vrea să-l înghiţi. Încă un whisky, te rog.

Bra acolo un militar plin de coşuri care şedea ceva mai la o parte şi care, de când auzise primele acorduri ale muzicii, se tot uita la perdelele de la ieşire cu nişte ochi plini de nerăbdare. Nu părea prea intim cu ceilalţi. Îi spuneau Luis Colina.

— Haidem, spuse el cu un râs puţin jenat. Trebuie să dansăm. Am lăsat fetele cam singure.

— Du-te tu. Pentru mine astă-seară fetele sunt de prisos. Socotesc că mi-am făcut datoria. Trebuie să te laşi aşteptat.

— Da, ţi se cam face silă. Vin prea aranjate, te complexează de teamă să nu le şifonezi.

— Parcă-s de celofan!

— Nişte mironosiţe. Fetiţele lui papă! Anul ăsta însă, de groază sunt cele măritate. Ai observat, Ernesto?

— Hai, că dacă o luaţi aşa… stărui militarul.

— Dar du-te odată, ce nevoie ai de noi?

— Şi afară de asta, să vină de aici. Se-nvaţă rău. Nu-şi dau seama că uneori ai nevoie să fii servit şi la domiciliu.

— Ai dreptate. Se poartă de parc-ar fi nişte prinţese.

Unul începu să caşte şi izbucni în râs în mijlocul căscatului, subliniind prin mişcările imperceptibile ale cotului ultimele cuvinte, ca şi cum i s-ar fi părut geniale.

— Aşa, aşa, prinţese!

— Bine, răspunse Emilio. Atunci ce facem?

— Eu rămân, zise unul. Tu, Federico, ce zici?

Se priviră nehotărâţi. Aveau ochii tulburi, congestionaţi, iar papioanele le erau pleoştite de sudoare.

— Să termin cel puţin ţigara asta şi ce mai e-n pahar. Să ne odihnim o clipă, zic; s-o luăm încet.

Eu ieşii cu Emilio şi cu Luis Colina. Emilio avea un aer posomorit. Fetele din camera galbenă îşi înălţară capul la trecerea noastră, şi observai că una, cu rochie înflorată, mă privea fix, salutându-mă în cele din urmă cu un zâmbet.

— Ia te uită, Goyita Lucas, zise militarul. Vă las.

Stătea înghesuită la o masă plină de fete, şi când se apropie tovarăşul nostru ca s-o invite la dans, o văzui făcând o mutră plictisită. Îndreptându-se spre ring, ne-o luară înainte, şi ea mă atinse uşor cu volanul rochiei lungi pe care o purta. O privii de aproape de data asta.

— De când nu te-am văzut, îmi spuse.

— Da, aşa-i.

— Pe curând.

Luis Colina era mai scund decât ea. Când o cuprinse în braţe pentru dans, văzui că încă mă mai privea peste epoletul lui cu fireturi aurii.

— De unde o cunoşti? mă întrebă Emilio.

— Din tren, de la venire. Până acum nici măcar nu mi-am dat seama. A stat tot timpul în acelaşi vagon cu mine, dar nu-mi amintesc să fi schimbat vreo vorbă.

— Sigur, dar la o petrecere toţi suntem prieteni, spuse Emilio.

Fuma uitându-se în jos şi glasul îi suna stins. Dincolo de cei care se agitau pe ringul de dans, Rosa cânta pe o estradă între muzicanţii în uniformă albastră. Mi se părea o fiinţă absolut de nerecunoscut cu atâta machiaj şi cu gesturile afectate pe care le făcea în faţa microfonului.

— Ai mai trecut pe la Elvira? mă întrebă Emilio.

Ne sprijinisem de canatul unei uşi chiar la marginea ringului.

— Nu. N-am mai trecut.

— Ai să crezi despre mine că sunt un fluşturatic, spuse el cu un fel de durere în glas, după o scurtă pauză.

M-am întors spre el.

— Un fluşturatic, de ce?

— Aşa. Fiindcă dacă o iubesc pe E’lvira şi sufăr din pricina ei, n-ar trebui să stau aici să mă prostesc cu indivizii

ăştia şi să mă ţin de bancuri şi de băutură. Dar se-ntâmplă ca uneori, tot gândindu-te mereu la acelaşi lucru, să simţi că înnebuneşti.

— Nu ştiam c-o iubeşti pe Elvira.

— Ea nu ţi-a spus nimic?

L-am privit mirat.

— Dacă-ţi spun că n-am văzut-o decât în ziua aceea?

— Da, dar tocmai în ziua aceea... În ziua aceea nu ţi-a spus nimic?

— Nimic, de ce era să-mi spună?

— Ai dreptate, nu ştiu. Face lucruri atât de neobişnuite. Mă scoate din minţi. Povestea noastră parcă-i dintr-un roman, îţi jur, dintr-un roman de Dostoievski.

Ne întrerupseră două fete care se opriră să-l salute pe Emilio.

El îşi schimbă expresia şi luă un ton jovial şi zeflemitor. Una dintre de avea o expresie temătoare şi abia scotea câte o vorbă. Cea mai volubilă îi aminti lui Emilio că fusese partenera lui la nu ştiu ce carnavaluri şi căzură de acord că erau prieteni vechi, aproape ca nişte fraţi, şi multe alte lucruri de genul ăsta. Punându-i mâna pe mâneca hainei, îi propuse să danseze, şi el primi invitaţia bucuros.

La fata cealaltă, când a rămas singură cu mine, am observat o mare timiditate. Nu vorbeam niciunul; ne mulţumeam să privim ringul în linie dreaptă. Ea urmărea ritmul muzicii bătând tactul cu degetul în pervazul uşii. Am întrebat-o dacă vrea să danseze şi nu mi-a răspuns nimic, eu însă am presupus că fusese de acord şi am apucat-o de talie. Abia atunci mi-am dat seama că era şchioapă. Unul dintre şolduri şi-l mişca cu greutate sub volanele de tul, ca un mecanism care-o dezarticula. N-am putut să mă uit la ea nici măcar o singură dată. O simţeam mutându-şi capul într-o parte şi într-alta şi înălţându-l alternativ când peste un umăr de-al meu, când peste celălalt. De la o balustradă de sus, prin aerul rarefiat şi încins, ne priveau chipuri de oameni care mişcau buzele, spunându-şi câte ceva. Când ajunserăm aproape de estrada orchestrei, Rosa, care era

tocmai într-o pauză, se aplecă spre mine.

— Bravo, văd că te distrezi.

— Da. Mai ai mult?

— Încă două cântece şi am isprăvit pe ziua de azi. Mă aştepţi la bar, ştii, sau sus la balustradă.

— De acord.

Ne-am îndepărtat. Toate perechile din partea aceea fuseseră atente la conversaţia noastră.

— De ce-ai dansat cu mine? mă întrebă fata cu mânie în glas.

— Nu ştiu. Am crezut c-o să-ţi facă plăcere; de ce mă întrebi?

— Fiindcă nu-mi place să mănânc firimiturile rămase de la alţii, asta nu.

Nu înţelegeam. Am privit-o în ochi, învingându-mi timiditatea pe care mi-o producea acest gest. Privirea ei trufaşă şi gravă fugea în altă parte.

— Dar e absurd. Eu… Spune-mi ce te-a supărat?

— Lasă-mă, nu mă strânge aşa.

Se mişca de parcă şi-ar fi tras talia înapoi. N-o strângeam absolut de loc.

— Crezi poate că toate fetele sunt ca prietena ta.

— Prietena mea? Cine? Rosa?

— Nu ştiu cum o cheamă şi nici nu mă interesează. Sunt obosită. Fii te rog bun şi condu-mă la masă.

Se desprinse din braţele mele şi porni printre perechile care dansau, foarte ţeapănă. O urmai.

O văzui oprindu-se în dreptul unei mese de la marginea ringului.

— Mulţumesc. Bună seara, spuse întorcându-se spre mine.

Am înclinat uşor capul, iar un domn cu ochelari cu ramă groasă, care şedea cu alte persoane mai în vârstă, se ridică în picioare cu un zâmbet politicos.

— Ai obosit sau ce? am auzit că o întreba când am întors spatele.

— Da. Din partea mea putem pleca oricând doriţi.

Am înaintat şovăind până ce am ajuns la uşa de care mă sprijinisem cu Emilio. Curând după aceea s-a întors şi el cu partenera lui, şi ne-am dus toţi trei la o masă unde se aflau mai mulţi tineri. Era şi militarul eu Goyita, dar se duseseră iarăşi la dans. Partenera lui Emilio, o fată plină de neastâmpăr, îl întrebă pe fiecare dacă putea conta pe el, şi mă întrebă asta şi pe mine.

— Dar pentru ce?

— Ca să mergem pe urmă cu toţii la *Lămpi,* să bem ciocolată şi vişinată.

— Dar trebuie organizat totul pe bază de băieţi şi de fete, perechi, spuse militarul. Altfel ne plictisim.

— Fireşte, băiatule, halal descoperire ai mai făcut!

Goyita spuse că trebuie să meargă şi fratele ei, altfel nu se putea. Stătea lângă mine şi-şi făcea vânt cu un evantai alb, împodobit cu desene ce reprezentau toreadori. Mă întrebă dacă mă duc şi eu.

În clipa aceea începuse să răsune o melodie foarte rapidă şi veselă, iar cei de pe ring se apucau de mâini şi formau un fel de cerc, râzând şi cântând. Rosa marca ritmul împingându-şi umerii şi pumnii înainte şi spunea în microfon „baa, baa, ba...”

— Bine, văd că nu sunteţi hotărî ţi, veniţi sau nu veniţi? ne presa fata care dansase cu Emilio. Trebuie să ştiu exact.

Am răspuns că nu eram singur, că trebuia să ţin seama şi de ce voia să facă perechea mea.

— Perechea ta, se miră Goyita. Cu cine ai venit?

— Cu fata aceea, am spus, arătând-o pe Rosa cu bărbia. Depinde de ce spune ca.

Terminase de cântat şi se retrăgea de pe estradă.

— Dacă-mi îngăduiţi o clipă, mă duc s-o caut.

Organizatoarea făcu o mutră alarmată şi izbuti cu multă greutate să zâmbească.

— Pe cine vrei s-aduci aici? Pe cântăreaţă? Ascultă, nu, nu face glume de felul ăsta. N-avem nevoie de fiinţe din astea.

— Şi de ce nu? interveni Emilio. E o fată foarte simpatică

şi ne poate distra foarte bine... Stai, Pablo, aşteaptă o clipă.

Eu mă sculasem şi pornisem spre ieşire, dar Emilio mă ajunse din urmă în mijlocul camerei galbene. Mă întrebă de ce plecam fără să fi luat vreo hotărâre, iar eu îi răspunsei că luasem.

— Ce hotărâre?

— Să mă duc la culcare, i-am răspuns; mi s-a făcut somn.

— Ba nu. Te-ai supărat.

— Nu, omule.

— Ba da, se vede. Pe mine n-ai de ce să te superi. Eu nu pot face altfel, trebuie să rămân cu de, ai văzut şi tu cum te ţin legat de mâini şi de picioare. Să nu crezi că n-aş fi mers mai cu plăcere cu tine şi cu cântăreaţa. Mai ales ca să fac o şuetă cu tine.

5 – Logodna Gertrudei

Mă deranja tonul lui umil de scuză. I-am spus că n-are de ce să-mi explice nimic, că era foarte firesc să rămână cu prietenele lui, aşa cum era la fel de firesc ca eu să plec cu prietena mea. Luă o mutră mâhnită.

— Nu e asta, omule, zău că-mi pare rău, pe cuvânt. Mi-ar fi plăcut să fim cu toţii împreună noaptea asta. Şi-n plus, mai înainte ne-au şi întrerupt, trebuia să stau de vorbă cu tine. Sunt praf.

Fetele începură să-l strige.

— Ai să mai vii pe la Cazino? mă întrebă, plecând. .

— Sigur, fireşte.

Într-adevăr, m-am mai dus, dar nu l-am mai întâlnit niciodată.

îmi făcusem un obicei din a mă duce să dau o raită pe la Cazino, ca s-o ascult pe Rosa.

De multe ori mă mulţumeam s-o salut de sus, de la balustradă, şi pe urmă mă duceam să fac o plimbare sau să stau la vreo cafenea; alteori, când stăteam de vorbă cu ea, îmi spunea că în ziua aceea îi picase o combinaţie bună, nu cumva să i-o stric; dar întotdeauna primeam salutul ei plin de efuziune de la microfon şi, când mă vedea intrând,

i se îndulcea grimasa rigidă pe care o avea când îşi recita

cântecele ei langur oase. Era mândră de prietenia mea, cu toate că era destul de anostă şi că vorbeam puţin unul cu altul, iar eu, la rândul meu, îi eram recunoscător pentru tovărăşia ei tăcută. În zilele când o însoţeam spre pensiune, mă ruga întotdeauna s-o iau de braţ, ca să vadă cei care ieşeau în urma noastră. Spunea, jumătate în glumă, jumătate în serios, că era logodnica mea şi că ce-o să se-ntâmple cu ea când o să trebuiască să ne despărţim?

Cel mai mult îi plăcea să-mi dea sfaturi tandre şi materne, mă întreba mai cu seamă dacă n-aveam nevoie de bani, iar eu îi răspundeam întotdeauna că nu.

— Bine, omule, dar nu te văd niciodată mâncând. Parcă te-ai hrăni cu aer, zău aşa.

Mă întreba ce proiecte am, iar eu răspundeam că n-aveam niciunul, dar ea nu voia să mă creadă. Zicea că aşa ceva e cu neputinţă, că nu se putea să am de gând să-mi petrec toată viaţa aşa, umblând de colo până colo, fără să mă stabilesc nicăieri.

— Dar tu nu trăieşti tot aşa?

— Vai, dar să nu crezi c-o fac de plăcere, n-am încotro. Dacă ai câştiga patru mii de pesete şi te-ai însura cu mine, ai vedea cum aş prinde rădăcini undeva şi m-aş lăsa de cântat mambo şi alte prostii din astea.

Într-o după-amiază însorită am făcut o plimbare cu barca pe râu, vâslind unul lângă altul, alături. Era o barcă veche care se tot apleca într-o parte, de parcă era gata-gata să se răstoarne. Ne-am angajat pe un braţ cu albia foarte strimtă, unde copacii începeau să îngălbenească şi ne-am oprit acolo să fumăm o ţigară. Îmi spuse că pe când era mică cânta un cântec cu doi într-o barcă, dar că era foarte romantic, fiindcă era şi cu lună. „„, „nu departe de mai, ce bine e, mamă, ce bine!”

Făcea nişte mişcări caraghioase, iar barca se balansa ca un leagăn. La lumina zilei Rosa avea riduri în colţul gurii şi al ochilor, şi părea să aibă treizeci şi cinci de ani bătuţi. Noaptea, era mai frumoasă şi mai tânără, dar când devenea languroasă părea ireală, îşi pierdea râsul acela

brusc şi strident care mi-o făcea atât de simpatică în bătaia soarelui.

Cu o seară înainte de plecarea ei mi-a cerut să facem o plimbare prin cartierul Institutului, să vadă cum arată locul unde aveam să lucrez.

— Pfffui, ce urât el spuse ea băgând capul în curte. E foarte trist. Şi o să vii aici zilnic?

— După cum vezi.

— Bine, o să-mi amintesc locul, chiar aşa urât cum e. O să-mi fie dor de tine. Sunt sigură c-o să-mi amintesc mereu de tine.

în seara aceea nu mai avea program la Cazino. Am cutreierat străduţele din jurul Catedralei şi ne-am dus încă o dată la râu, privind luminiţele care tremurau pe apă în cascade minuscule. A fost o despărţire lentă şi deprimantă. În cele din urmă ne-am aşezat pe o terasă din Piaza Mayor şi am băut o cafea. Mie mi-era somn. Oamenii care ieşeau de la cinematograf treceau pe lângă noi, privindu-ne cu neobrăzare. Era cam frig.

La unu, i-am spus:

— Mergem?

— Aşa de repede? Mi-e lene să mă mişc.

Vorbea cu ochii în ceaşca de cafea goală pe care o apleca într-o parte, ţinând-o cu două degete de toartă.

— O spun pentru tine, dacă te culci prea târziu ai să pierzi trenul, n-ai zis că pleci mâine la opt?

— Da. Şi dacă-l pierd?

Spuse asta uitându-se la mine.

— Tu ştii.

Ajunşi acasă, ne-am oprit pe culoar, aproape complet în beznă, între cele două camere. Vorbeam în şoaptă.

— I-am spus mai înainte bătrânei că de mâine să te mute în camera mea. Ai să te simţi mai bine fiindcă e mai mare.

— Bine.

— Îmi place să ştiu că rămâi la mine-n cameră.

îi străluceau ochii, ca şi cum ar fi fost gata să plângă. Apoi îşi scutură capul cu un gest afectat şi-mi întinse mâna.

— Bine, atunci adio, e foarte târziu. Şi să vedem dacă te ţii de cuvânt să-mi trimiţi din când în când câte-o vedere. Şi să-mi povesteşti cum îţi merg treburile, domnule profesor.

— De acord, Rosa, îţi urez mult noroc.

Ne ţineam de mână. Ea spuse, apropiindu-se:

— Sper că ai să mă săruţi.

M-am aplecat s-o sărut. Avea un ruj cu gust amar.

Nouă

„... MIGUEL, de ce nu-mi scrii? Aveam de gând să nu-ţi mai scriu nici eu, dar azi e ziua mea şi sunt atât de tristă şi mi-e aşa de dor de tine, că nu pot să mă abţin să nu-ţi scriu. Vezi că cedez, că nu sunt încăpăţânată cum spui tu, şi totdeauna sfârşesc prin a-ţi ierta totul.

Ceea ce ai făcut tu n-are nici-o noimă, să pleci aşa fără o vorbă, lăsându-mă caraghioasă în mijlocul străzii, de m-a văzut şi sora mea şi toată lumea, să nu stai decât o singură zi. Orice-aş fi crezut, numai că te-ai întors cu adevărat la Madrid, şi asta numai din cauza discuţiei ăleia prosteşti cu mansarda, nu. Eram sigură c-o să mă chemi la telefon ca să-mi ceri iertare, dar m-am dus să te caut la hotel şi mi s-a spus c-ai plecat. Şi pe deasupra se pare că eu am fost cea care te-a jignit. Chestia că n-aş fi în stare să locuiesc într-o mansardă am spus-o numai aşa, ca să nu tac, cu siguranţă că aş locui dacă asta ar fi situaţia, dar chiar dacă n-aş fi în stare nu trebuie să te superi, n-am să mai spun nimic. Nu cred că-i o crimă să prefer să locuiesc comod şi să te întreb cât câştigi şi lucruri din astea, pe care le ştie orice logodnică de pe lume.

Dar, Miguel, scrie-mi, te rog din suflet. Ce vrei să le explic acasă când mă întreabă? Eu nu ştiu cu ce ţi-am greşit ca să te porţi aşa cu mine, nu ştiu ce să mai fac ca să-ţi găsesc ti scuză în ochii lor.

Te iubesc, Miguel. E posibil oare să nu-ţi aminteşti că azi e ziua mea de naştere? Prin ce zile am trecut, plângând şi frământându-mă şi nemâncând nimic! Au observat-o cu toţii. Dar nu sunt supărată, mi-e dor să te văd. Nu pot să te uit oricât aş vrea. Nu ştiu ce să-ţi mai spun. Totdeauna am

impresia că scrisorile mele te plictisesc, mai ales după cât de târziu îmi răspunzi la de. Îţi trimit fotografia asta cu şalul de dantelă, din singura zi în care am ieşit de când ai plecat tu. Am fost la Cazino şi a venit la noi băiatul acela, Federico, de care ţi-am vorbit. Am fost drăguţă cu el, jumătate de ciudă pentru ce-mi făcuseşi tu, jumătate fiindcă ştiu că ţie nu-ţi pasă dacă stau de vorbă cu alţi băieţi. Voia să dansăm, dar numai de aşa ceva nu-mi ardea. Nu ştiu cum de nu eşti gelos când vezi că-i plac şi altui băiat. M-a întrebat dacă eşti gelos şi eu i-am spus că eşti, fiindcă mi-e ruşine să-i spun că aproape îţi face mai mare plăcere să ies cu un băiat decât cu prietenele mele. Ieri m-a chemat din nou la telefon, dar n-am vrut să vorbesc cu el.

Miguel, te iubesc. M-a durut că ai râs când ţi-am cerut iertare pentru cele petrecute la râu cu o noapte înainte. Probabil că-ţi făcea plăcere să-ţi cer iertare pentru lucruri din astea, şi ar trebui să mă ajuţi să nu fiu atât de slabă. Îmi venea să plâng când te-am văzut râzând. Adio, Miguel. Sunt foarte tristă, mă gândesc mult la tine. Scrie-mi. Şi să ne căsătorim repede.

Mă rog pentru tine. Te iubesc. Adio, Julia.”

Pe „A” căzu o nouă lacrimă. O lăsă să se îmbibe în hârtie şi apoi o întinse puţin cu batista. Făcea frumos, era ca o amibă bleu-pal în formă de cizmă.

închise plicul şi-şi petrecu dimineaţa cu scrisoarea pe genunchi, într-un colţ al verandei. Din când în când o pipăia sub faţa de masă brodată şi se gândea vag că ar trebui să se ducă s-o pună la cutie, alteori se hotăra să se ridice ca să se ducă să-şi aranjeze dulapul, sau citea fără chef câte-o pagină dintr-o carte pe care o ţinea deschisă pe măsuţa de cusut. Veniră nişte prietene de-ale mătuşii Concha şi se aşezară puţin mai încolo cu mătuşa, în aşa fel încât ea nici nu participa la conversaţie, dar nici nu era străină de ceea ce vorbeau de şi, fără să vrea, o distra să le asculte flecărind despre aceleaşi subiecte tocite şi mărunte; zvonul acela de glasuri o apăra de propria ei frământare. Aşa-şi trecu timpul până la ora mesei.

După-masă începură s-o doară picioarele şi şalele şi se culcă. Încerca o nesfârşită voluptate trântindu-se în combinezon peste cearşafurile scrobite. Închise obloanele. „Miguel, frumosule, frumosule11, repetă ea de nenumărate ori sub cearşaf, înainte de-a adormi.

Mercedes veni s-o cheme şi să-i spună că sosise Isabel, şi dacă voia să treacă împreună cu de pe la Elvira înainte de film. Spuse că da, şi plecară toate trei. Ca să meargă la Elvira trebuiau s-o ia pe nişte străduţe singuratice. Era seară de sărbătoare; cu un cer acoperit. Treceau pe stradă soldaţi şi părinţi cu copii şi mai ales puştoaice de cincisprezece ani cu jachete colorate, ţinându-se de braţ şi râzând.

Cafeneaua *Castilia* era aproape goală. Prin geamlâcul lateral se vedea o singură masă ocupată. Un om, sprijinit în coate, privea strada, cu ceaşca goală pe marmura mesei şi cu ţigara de foi stinsă. Abia se zărea în spatele geamului pe care fusese lipit afişul coridei, galben, roşu şi alb, aidoma unui vitraliu.

— Vă invit la o îngheţată, spuse Isabel.

Cotiră ca să caute intrarea. O tejghea îngustă se întindea spre stradă cu literele vopsite în roşu – „îngheţată Frigo” – iar vânzătoarea vorbea de pe scaunul ei cu chelnerii dinăuntru. Cerură de căpşuni cu frişcă, iar Mercedes voia ca fiecare să şi-o plătească pe a ei, dar Isabel se feri de ea cu umărul refuzând banii pe care-i întindea. Traversară la Poştă şi Julia puse la cutie scrisoarea pentru Miguel, taxând-o expres.

— Cum, încă îi mai scrii? o certă sora ei. Bine, fato, dar până când o să te ţină nebunia asta? Nu vezi că-i un bădăran? Dacă ar fi avut de-a face cu mine…

întâi Julia nu răspunse. Apoi, văzând că cealaltă stăruie, îi spuse să-şi vadă de-ale ei şi s-o lase pe ea în pace.

— Bine, scumpo, din partea mea fă ce vrei. Asta-i bună, ce mă priveşte pe mine asta, o spun pentru binele tău, căci îţi bagi capul în nisip ca struţul şi te faci că nu pricepi nimic. Fiindcă, între noi fie vorba, mai limpede decât ţi-a arătat că

vrea să scape de tine nici că se putea.

— Ia să vedem, interveni Isabel în timp ce-şi mânca restul de îngheţată, dacă vă luaţi la ceartă pentru o prostie. Tu las-o să se dezmeticească singură, aşa cum am păţit şi noi cu toatele, necazurile şi le face omul cu mâna lui. Cu cât păstrează mai multe iluzii cu atât e mai bine.

Pe Julia o supără tonul de femeie trecută prin multe cu care vorbea Isabel, simţi o pornire violentă împotriva amândurora. Ajunseră în faţa portalului unde locuia Elvira.

— Zău că-i tâmpită, spuse Mercedes. Şi pe deasupra, tot ce i se spune e numai spre binele ei.

— Binele meu mi-l cunosc şi singură, ai auzit? sări Julia aproape zbierând şi îmbrâncindu-şi sora. M-am săturat până peste cap să te aud toată ziua pisându-mă cu ce e spre binele şi ce e spre răul meu. Să te ia dracu cu sfaturile tale, ţine-ţi-le pentru tine. Ştiu eu foarte bine ce vreau, şi asta nu priveşte pe nimeni. Du-te dracului!

îşi ieşise din fire. Se răsuci pe călcâie în umbra portalului şi ieşi în stradă. Ultimele fraze le rostise plângând. Isabel şi Mercedes rămaseră un moment liniştite, privind-o din urmă. Apoi Isabel se duse după ea şi o strigă. Julia mergea repede fără a întoarce capul, şi i se auzeau slab suspinele.

— Julia, draga mea, nu fi caraghioasă, vinoneoace, Julia! Numai pentru o prostie ca asta!…

— Las-o să plece. Nu vezi c-a înnebunit? Mai bine să plece şi să ne lase să ne petrecem seara în tihnă. Las-o în pace, Isabel!

— Parcă mi-e nu ştiu cum s-o văd că pleacă aşa. Are biletul de cinema la ea?

— Cred că da. Hai să mergem. După toate, mai e şi căpăţinoasă, oricât ai striga-o, o s-o facă pe surda.

Urcară. Lui Mercedes nu-i trecu încă multă vreme supărarea, şi de fiecare dată când îşi amintea de scena de sub portal făcea un gest de nerăbdare şi-şi strângea buzele.

— E neroadă de-a binelea, vă spun eu. M-a indispus pentru toată seara, le spunea ea celorlalte fete care erau la Elvira.

După cum le eixplică ea, ceea ce o supăra cel mai tare era faptul că Julia pierdea un băiat aşa de drăguţ ca Federico Hortal, care-o chema la telefon toată ziua şi insista să iasă cu ea. Vorbea cu mândrie despre pretendentul ăsta al surorii sale, pe un ton poruncitor şi agresiv de proprietară.

— Federico, drăguţ? Mie mi se pare mult mai bine logodnicul ei decât Federico, o apără Goyita, care era şi ea acolo. Logodnicul ei e foarte frumos. Şi-n plus, dacă-l iubeşte…

— Dar taci odată, pentru Dumnezeu, chiar dacă l-ar iubi, sunt lucruri care…

Elvira le ascultă fără să se amestece în vorbă, cu ochii rătăcindu-i pe consola din camera ei. Avea pometţii ieşiţi, mâinile noduroase. Îşi trecea degetele peste cutele fustei negre, scoţându-şi şi punându-şi un inel cu acvamarin.

— Ar trebui să te machiezi puţin zilele astea, Elvira. Arăţi foarte palidă.

— Palidă? Eu o găsesc ca de obicei.

— Şi pe urmă, nu s-a machiat niciodată; să se machieze tocmai acum? Ar părea că sărbătoreşte ceva, nu că e în doliu.

— Bine, dar ştii că negrul slăbeşte foarte mult. Arată prost, voi nu observaţi? Eu aveam dreptate, zău aşa.

— Ce importanţă are? Eu mă simt bine aşa. Nu că mi-ar păsa de ce spune lumea, dacă aş avea chef să mă machiez, m-aş machia.

Odaia era mică, împodobită cu cretoane colorate, bibelouri şi desene. Se vedeau pe geam pomii din grădina călugăriţelor, nişte vârfuri negre.

— Şi studioul, Elvi, nu-l deschizi?

— I-a căzut tavanul din cauza ploii. O să aştept să treacă iarna ca să-l pun la punct.

— Dragă, nu aprinde, se vede încă bine.

— T Mă întristează burniţa asta măruntă, ce dupăamiază urâtă! La ce film vă duceţi?

— La unul cu piraţi.

Elvira se ridică să tragă rulourile de la geam şi-şi aminti că va trece cel puţin un an şi jumătate fără să se ducă la niciun film. În martie anul viitor, nu, abia în martie celălalt. Erau termene bine ştiute, marcate automat cu anticipaţie şi exactitate, ea şi cum ar fi fost vorba de scadenţa unei poliţe. O dată cu ciorapii fumurii, şi primul film. Asta se chema doliul mic.

Fetele povestiră cum se desfăşuraseră sărbătorile, despre balul de la Aeroport, că fusese ceva de vis. Că, avându-i pe aviatori în mijlocul lor, nimeni nu se plictisise. Totul bine organizat, nici prea multă lume, nici prea puţină, nici prea multă băutură, nici prea puţină, băieţi câţi pofteai şi toţi unul şi unul… La Cazino nici nu te mai puteai duce de când cu plaga noilor-venite, fiindcă astea puneau mâna pe toţi băieţii. Îi vânau pe toţi, şi cu câtă neruşinare!

— Fac ce facem toate, spuse Isabel râzând. Se întâmplă însă că pe de lumea le vede mai puţin şi nici n-au cum să se compromită fiindcă de îndată ce trec sărbătorile pleacă. Fac bine că profită. Eu stau lipită de scaun la Cazino, că n-am încotro, Dumnezeu mi-e martor, dar dacă aş fi genul prietenei ăştia a Goyitei şi aş avea succesul pe care-l are ea, aş face şi eu întocmai.

— Isabel, draga mea, sări Mercedes cu o voce demnă. Înseamnă că gândim diferit. Eu nu umblu cu metode din astea. Pe mine cel care o să mă iubească, oriunde aş fi, aici sau aiurea, trebuie să vină să mă caute.

— Care prietenă a Goyitei? întrebă una din fete.

— Marisol aia.

Goyita lăsă ochii-n jos şi spuse:

— Nu e prietena mea.

— Zici că nu e prietena ta? Poate că acum n-o mai fi.

— Nici acum, nici înainte.

— Doamne, Goyi, cum poţi să spui una ca asta?! Adu-ţi aminte de primele zile. Cred că dacă n-ai fii reuşit să ne-o vârî pe gât ai fi făcut o criză! Dacă s-a purtat urât cu tine a fost vina ta, fiindcă i-ai arătat atâta încredere. Ştii doar din anii trecuţi cum sunt cele venite din alte părţi.

Goyita nu răspunse nimic. Discutară apoi despre orchestra de la Cazino, că ce bine cânta, mult mai antrenantă pentru petreceri decât cea de anul trecut, j deşi nu era aşa de renumită…

— Auzi, apropo, îi spuse Mercedes Elvirei. Celî care umblă acuma cu cântăreaţa e prietenul acela al vostru.

— Al nostru? Care prieten al nostru? se miră Elvira. (

— Al lui Teo, mă rog, profesorul acela sau ce-o fi.

— A, da, ştiu, Pablo… Dar cum aşa, cu cântăreaţa?

Da, tu, cu cântăreata, se vede treaba că-s prieteni.

Nu se poate. Te-i fi înşelat.

— Ba nu, zise Goyita. Nu s-a înşelat. Îl cunosc bine pe băiatul ăsta, fiindcă am mers în tren împreună. A venit de două ori la Cazino s-o caute pe cântăreaţă. Locuiesc la aceeaşi pensiune.

Elvira rămase pe gânduri.

— Ce ciudat, spuse apoi. Nu i se potriveşte de loc. Şi ea, cum e?

— Drăguţă, dar cam excentrică. Mă rog, e genul ei… Şi-n plus, mai mare ca vârstă. Alături de el, niţel cam vulgară.

— El însă e un tip fenomenal! spuse Goyita. E străin, nu? Are un accent deosebit.

Isabel nu-l văzuse niciodată, ceru să i-l arate şi ei. O întrebară pe Elvira pentru ce venise, şi acum toate aşteptau răspunsul. Ea zise că nu ştie, că abia îi cunoaşte, de ce-o întrebau tocmai pe ea.

— E moartă după el, conchise Isabel după ce plecară. Aţi văzut şi voi ce nervoasă devine de îndată ce-o întrebăm ceva despre Pablo. Nu suflă o vorbă, se vede că vrea să-l ţină numai pentru ea.

— Da. Da-n acelaşi timp face pe grozava că ei nu-i plac băieţii. Mă rog, suntem o fiinţă superioară.

— Şi Emilio? Cum rămâne cu Emilio? Mie mi-e milă de băiatul ăsta.

— Milă de ce? Ea zice că n-au fost niciodată logodiţi.

— Mă rog, zică ce-o vrea. Anul trecut însă, să poftească să spună că nu erau logodiţi…

Cinematograful era aproape. La uşă se întâlniră şi cu alte fete, îşi împărţiră biletele şi începură să facă socotelile.

— Stai, mai trebuie două pesete şi cincizeci. Îi plătesc şi lui Tere, fiindcă i-am rămas datoare de duminică.

— Bine, şi atunci pierdem documentarul?

Intrară în şiir una după alta, vorbindu-şi peste umăr. Mercedes se uită în stradă să vadă dacă n-o zăreşte pe Julia.

— Idioata asta e-n stare să piardă filmul, fiindcă s-a bosumflat.

Julia sosi în timpul jurnalului şi trecu prin faţa tuturor. Îşi mijea uşor ochii miopi.

— Ei, dă-te mai încolo, nu mi te aşeza plocon în braţe, se auzi vocea stridentă a Isabelei.

Pipăi scaunul gol. Pe ecran se vedeau nişte stăvilare.

— Vai, dar ce lateral el O apucă de braţ pe vecina din stânga, încercând să-i vadă trăsăturile şi se bucură reeunoscând-o pe Goyita.

— Bună, şezi. Nu sunt laterale locurile, dar azi suntem toate în păr.

Julia îşi căută ochelarii în geantă. Povestea cu stăvilarele era plicticoasă. Ca totdeauna: muncitori lucrând şi vagonete, o maşină cât toate zilele, nişte miniştri pe un pod. Pe urmă subiectul se schimbă şi apăru marea; nişte regate. Ia te uită, era Santander. Să fie din vară? O fi şi Miguel pe acolo? Piquâo. Ce grozav ar fi dacă l-ar vedea! Căuta cu înfrigurare locul cel mai bun pentru privit printre capetele celor din faţă.

— Ce ai? Nu vezi bine?

— Ba da, văd.

Acolo, la Piquâo a venit s-o caute acum trei ani, în prima zi când au avut întâlnire singuri. Au mers foarte departe, Dumnezeu ştie până unde. Nici unui băiat nu i-ar fi putut îngădui să-i spună lucrurile pe oare i le spusese el în dimineaţa aceea, care a fost mai lungă şi totodată mai scurtă decât toate celelalte, şi asta încă înainte de-a se logodi. Doamne, ce vară fusese atunci, niciodată n-o să mai

fie alta la fel! Se aprinseră luminile în pauză. Goyita nu vorbea nici ea nimic. Dădu numai puţin din cap ca să răspundă semnelor lui Marisol, care era cu câteva rânduri mai în faţă, împreună cu Tonuca; spuneau c-or să se vadă la ieşire, dar Goyita se întoarse spre Julia şi o strânse tare de braţ, cerându-i cu o voce rugătoare:

— La ieşire vreau să plec cu tine, dacă n-ai nimic împotrivă. Găsim noi un pretext. Nu vreau să dau ochii cu de.

— Cu cine?

— Cu astea două. Nici nu vreau s-aud de de.

Şi Julia înţelese după glas că era tristă.

— Bine, plecăm împreună, îi spuse ea cu simpatie. Nici eu n-am chef să văd pe nimeni astăseară.

N-au mai schimbat nicio vorbă una cu alta şi au aşteptat să treacă pauza ca nişte somnambule, cufundate în muzica reclamelor până ce s-a stins iarăşi lumina.

Julia n-a fost prea atentă la film. Era ceva cu nişte abordaje şi cu nişte oameni curajoşi, o poveste destul de încâlcită. Îi vedea ridicând pânzele corăbiei şi-i admira perplexă şi ca de la distanţă. Nu era în stare să-şi dea seama pe unde veneau mările şi insulele acelea, şi de altfel nici nu încerca, dar din când în când i se părea că recunoaşte cutare peisaj, şi nişte stânci în tehnicolor deveneau deodată stâncile de pe plaja de la Santander, unde Miguel şi eu ea se bronzaseră la soarele de acum trei ani, întinşi unul lângă altul pe nisip. Şi nu se mai simţea vino vată retrăind plăcerea aceea de-atâtea ori ispăşită, ca şi cum ar fi fost imagini chiar din filmul care rula în, faţa ochilor ei.

Se aprinseră luminile şi trebui să ia o hotărâre, să se ridice, să iasă afară din sală. Goyita o apucă de braţ.

— Ştii, s-au purtat foarte urât cu mine. Amândouă, şi Tonuca. Am să-ţi povestesc. Cu siguranţă că acum vor să merg cu de, dar nici nu mă gândesc.

Ajunseră în stradă. Nu mai burniţa, dar bătea un pic de vânt şi strada părea deodată schimbată, stranie la lumina

felinarelor. Julia nu se uită la sora ei şi se depărtă puţin de grupul pe care-l formau, oprite toate pe trotuar, în mijlocul spectatorilor care ieşeau. Comentau filmul şi-şi făceau programul pentru restul serii. Marisol, fata din Madrid, li se alătură împreună cu Tonuca şi începu să-şi ia rămas bun de la unele dintre de sărutându-le, pentru că, după cum spunea, urma să plece a doua zi. Se apropie de Goyita şi-i trecu un braţ pe după umeri.

— Treci niţel pe la Cazino ca să ne spunem la revedere; e bine aşa, scumpo?

— Da, poate.

— Hai cu noi atunci, ce mai aştepţi?

— Nu, dacă vin, vin mai pe urmă.

— Mă rog, dar să vii, auzi? Niciun poate!

— Da, pe curând, spuse Goyita fără s-o privească.

Se despărţi de de şi porni împreună cu Julia pe o stradă care ducea spre Piaza Mayor.

— Ce repede au trecut sărbătorile anul ăsta, nu-i aşa? spuse Goyita.

Toate întâmplările din vară se năruiau, de parcă nici nu le-ar fi trăit. San Sebastiân, băiatul acela din Mexic, Marisol la Cazino schimbându-şi mereu toaletele şi acaparând-o pe Tonuca, prietena ei cea mai bună, şi pe Manolo Torre. Acum bătea la uşă iama interminabilă. După-amieze întregi la orele de croitorie şi de engleză, şi de aşteptat, aşezată lângă tandur, ca Manolo să vină de la moşie şi ca prietenele ei s-o anunţe, sau din când în când s-o cheme câte cineva la telefon.

— Cum ai petrecut? o întrebă Julia.

Ea făcu un gest de lehamite.

— Vax! Sărbători mai anoste ca astea n-am văzut în viaţa mea. În plus, Tonuca, prietena mea cea mai bună, mi-a făcut o figură… Zău, ceva de neînchipuit, crede-mă.

Intrară în piaţă. Pe sub arcade se plimbau câteva persoane îmbrăcate în pardesie.

— Te duci acasă sau mai facem un tur?

— Cum vrei tu, dar mai bine să ne aşezăm undeva afară.

Terasele erau aproape pustii. Goyita o strânse pe Julia de braţ cu putere, cu o afecţiune subită.

— E niţel cam răcoare pentru stat afară, zise Julia. Nu ţi-e frig?

— Nu. Dar sunt cam tristă, nu ştiu ce am.

— Şi eu sunt cam pleoştită după-amiaza asta. Cinemaul mi-a dat durere de cap.

Goyita făcu o mişcare bruscă şi se lipi cu conştiinciozitate de vitrina unei cizmării. Presiunea degetelor ei pe braţul Juliei crescuse.

— Ce-i cu tine? o întrebă Julia, aşezându-se lânga ea, cu spatele la trecători.

— Taci, uite-l pe Luis Colina, milităraşul acela, poate avem noroc şi nu ne vede.

Urmărea în vitrină mişcările de pe stradă, cu ochii plini de îngrijorare. Julia o apucă pe după umeri.

— Nu-ţi pierde firea, îi spuse încetişor, ce e, nu-ţi place?

— Nici de frică, mărturisi ea pe un ton bosumflat, fug mereu de el. Mi-a stricat toate sărbătorile!

Luis Colina o recunoscuse şi se apropie pe la spate ca să le salute. Pe Julia nu-şi mai amintea dacă o cunoaşte sau nu.

— Julia Ruiz, o prezentă Goyita. Ne duceam spre casă. Nu-i prea plăcut afatră.

îşi strânse jacheta la piept, fără a se hotărî s-o pornească. Julia se uita la rondurile de flori din mijloc, stând în expectativă.

— Atunci, dacă n-aveţi nimic împotrivă, vă însoţesc. Când ieşi aşa, fără ţel, la asemenea oră, îţi face plăcere să dai peste nişte fete frumoase.

Râdea fără zgomot, cu un licăr ştrengăresc în privire. Era scund, şi avea o expresie curtenitoare şi neajutorată.

Porniră toţi trei.

— Eu o iau pe Prior, zise Julia.

Nu-şi luase braţul de pe umărul prietenei sale şi o stringea cu afecţiune, ca şi cum ar fi vrut să-i dea curaj. Luis Colina mergea în partea cealaltă.

— Te-ai făcut bine? o întrebă el pe Goyita.

— Cum adică bine?

— Deunăzi te-am sunat la telefon şi mi s-a spus că eşti bolnavă.

— A, da, da, mă durea capul, nu era nimic grav. Julia, te conducem.

— Nu, dragă, nici nu te gândi; eu am şi ajuns aproape, iar tu stai în altă direcţie.

Se opriră în capul străzii.

— Poate că te caut într-o zi, ai ceva contra? zise Goyita. Să mergem la cinema sau să ne facem un program împreună. Cum sunt cam certată cu Tonuca…

— Când vrei, mai încape vorbă, o să-mi facă plăcere.

Se sărutară. Julia îi întinse mâna militarului şi, înainte de a se angaja pe stradă, se întoarse şi le făcu semn cu mâna. Apoi îşi iuţi pasul şi coti la stânga. Când ajunse în strada Antigua o, învălui o rafală de vânt, făcând să-i treacă un fior pe şira spinării. Era nouă şi un sfert. În curând o să se ivească vânzătoarele de castane şi o să cadă prima zăpadă. Dacă Miguel ar fi acolo ar spune că au timpul la picioare, ca nişte milionari, şi că noaptea n-are ziduri, şi ar duce-o la râu, strângând-o tare la piept. Oraşul ar fi altul, nu s-ar cunoaşte decât ei doi, în pragul iernii nesfârşite.

— Noapte bună, Julia.

— Noapte bună, dona Anuncia.

— Spune-i mătuşii tale că mâine după masă viu pentru jerseul acela, să nu cumva să uite.

— Am să-i spun, n-aveţi nicio grijă.

— Şi transmite-i complimente.

— Din partea dumneavoastră.

Intră sub portal. Mâine se va duce să se împărtăşească dis-de-dimineaţă. Sfânta Teresa de Jesiis spunea: „Cine-l are pe Dumnezeu, nu mai are nevoie de nimic”.

Zece

ELVIRA rămase singură. Desluşi zvon de glasuri în camera de alături. Vocea maică-sii. Cea a altei doamne. Se întinse pe divan. „Eu le invidiez, Lucia, pe cele care pot fi ca

dumneata, spunea vizitatoarea. Când mi-a murit băiatul, îţi dai seama ce nenorocire a fost asta, n-am avut nimic, nu mi-a pierit pofta de mâncare nicio clipă, închipuieşte-ţi, şi mă îngrăşam pe zi ce trecea. Eram disperată. S-ar fi zis că nu sufeream.”

Elvira se duse în biroul tatălui ei. O vreme stătu şi privi cotoarele cărţilor la lumina roşiatică a lămpii. Mirosea a aer închis, maică-sii îi plăcea ca balcoanele să stea ferecate, ca să te izbească, când veneai de afară, aerul acela înăbuşitor şi artificial. „E o casă în doliu”, spusese ea. Elvira se aplecă peste balcon şi respiră adânc. Venea o boare de aer umed. Privi copacii, mesa întunecată a frunzişului, de o parte şi de cealaltă a străzii înguste, luminile slabe şi tremurătoare care luceau din loc în loc sub coroana lor. Era aproape noapte. Vântul târa câte o hârtie pe caldarâm. În faţă se vedea zidul grădinii călugăriţelor Sfintei Clara, era un zid înalt şi lat, care se pierdea’ undeva la stânga; puţin mai încolo taraba cu pepeni se zărea ca o pată albicioasă. Închise ochii şi şi-i acoperi cu palmele. Veneau apoi scările, cişmeaua, măcelăria, biserica Crucii, pieţeta, schelăria de la Casa de Economii. Când era mică, ce mare
i se părea strada, copacii ce înalţi i se păreau! Şi tot misterul acela, şi teama să nu se rătăcească, amestecată însă şi cu un fel de dorinţă.

Îi strigau de sus, din balcon, când le era lumea mai dragă, când începea să se însereze: „Copii, copii!” şi ei erau totdeauna departe, ascunşi pe sub portaluri, aşezaţi pe câte o treaptă, pe bordura trotuarului, legănâhdu-se cu câte o uşă, numărând pietricelele sau îndrugând minciuni, cufundaţi într-o lume a lor, vastă şi greu de descifrat. Foarte aproape de casa lor era o străduţă pe care nu se putea plimba; „Nu vă duceţi pe-acolo, Doamne fereşte”; avea la intrare un felinar şi, judecind după puţinul care se vedea din ea, de la distanţă, era lată, cu nişte case scunde, fără nimic deosebit. Intra puţină lume pe ea, câteva femei şi câţiva bărbaţi necunoscuţi, fiinţe privilegiate care îi

descoperiseră taina. „Cartierul chinezesc”[7], spuse într-o zi o fată saşie care vindea bilete de loto[8] împreună cu bunicul ei. „Cartierul chinezesc, na! asta-i, ce te zgâieşti aşa?” Şi Elvirei îi fu ruşine să stea sprijinită de zidul din faţă, pândând cine ştie ce întâmplare nemaipomenită, izolată de toţi ceilalţi copii, şi-i răspunse fetei: „Ştiam, ce, crezi că nu ştiam?”; dar mai trecu încă mult până să afle că pereţii caselor acelora nu erau împodobiţi cu şalurile înflorate pe care le purtau chinezoaicele, şi că oamenii trăiau în mizerie, fără tunici şi fără kimonouri multicolore, că se numea cartierul chinezesc din altă pricină, Dumnezeu ştie de fapt de ce se chema aşa. Când se făcea vremea mai bună, copiii cântau un cântec, mai ales acela „Luna mai, luna mai, luna mai, primăvara, când toţi soldaţii pleacă la război...” Il cântau ţinându-se de mâini, parcurgând în galop strada nesfârşită. După ce-l terminau o luau de la capăt. Se întorceau când se isprăvea strada. Apoi iar începeau să cânte. Perechi, un băiat şi o fată. Săreau, creşteau, zburau să astupe strada cea nouă, strada care se năştea; băieţii le apucau de mână foarte strâns; alergau mai repede şi nu le lăsau să rămână în urmă nici pe de. Elvirei, când începea să obosească, îi plăcea să-şi dea capul pe spate şi să se lase târâtă ca la căluşei, auzindu-i pe ceilalţi cum cântă şi nemaisimţind altceva decât mâinile băieţilor care o strângeau tot mai tare. Strada era atunci foarte mare, plină de minunăţii.

— Domnişoară Elvira!

Nu voia nici să deschidă ochii, nici să se mişte. Poate că totuşi n-o vedeau dinăuntru.

— La dânsa în cameră nu e, spunea servitoarea.

— Gata, am văzut-o. E acolo afară, pe balcon, rosti glasul lui Emillio.

În clipa aceea pe Elvira n-o supără faptul că cel ce vorbea

---

7 tn spaniolă *barrio chino* (cartierul chinezesc) înseamnă de fapt cartierul prostituatelor.

8 Nu e vorba de bilete obişnuite de loto, ci de la o loterie organizată de cerşetori, foarte cunoscută în Spania.

era tocmai Emilio. Îl simţi ieşind pe balcon şi apropiindu-se de ea.

— Bună, ce faci aici singură? Unde-i Teo?

— Nu ştiu.

— Îl căutam.

Elvira rămase nemişcată.

— La ce te gândeşti? Eşti tristă?

— Nici măcar. Stau aşa, prosteşte. Mă plictisesc, dacă ai şti cum mă plictisesc!

— Dar de ce? La ce te gândeşti?

— La nimic. Nu ţi-am spus? Asta nu mai e viaţă, s-o duci aşa.

Se uita pe stradă.

— Dacă te deranjez, plec, spuse Emilio după o clipă de tăcere.

Ea îl privi. Era ca un câine ascultător, Emilio, avea aceiaşi ochi de pe vremea când era mic.. Câteodată o emoţiona.

— Nu, omule, dimpotrivă. Mă bucur c-ai venit.

Te vedeam aici jos, când erai mic, cu noi toţi, când ne jucam, primăvara. Ce frumoase timpuri!

Emilio se uită în stradă fără să spună nimic. Apoi îşi întoarse ochii îngânduraţi spre mâna albă a

Elvirei, care i se aşezase pe mâneeă.

— Spune ceva, omule. Povesteşte-mi ceva. Nu te molipsi de la spleen-ul meu. Ce faci, scrii?

— Da, dar nu cine ştie ce. Hai înăuntru. E frig.

— Mie nu mi-e frig, ţie îţi este?

— Nu. O spuneam pentru tine. Şi de altfel, Elvira, nici nu e bine să stăm aici afară, poate să treacă cineva şi să ne vadă.

Ea se depărtase de el şi-i căuta privirea.

— Şi dacă ne vede, ia spune, ce-o să fie? Ce, acuma, dacă sunt în doliu, nu mai am voie nici măcar să stau cu tine de vorbă pe balcon? Că doar nu facem nimic rău! Parc-ai fi maică-mea.

— Nu asta, Elvira, nu-nţelegi că nu-i asta…

Ea începuse să se uite în altă parte.

— Atunci ce e?

— Nimic. Stai cum stăteai mai înainte, te rog. Elvira se apropie şi presiunea degetelor ei pe mâna lui deveni mai afectuoasă.

— Uneori eşti atât de ciudat, ce se petrece cu tine? Parcă ţi-ar fi teamă de mine. Nu sunt în stare să-ţi spun nimic. Am impresia că dispare încrederea dintre noi, deşi altădată vorbeam atât de mult împreună şi ne simţeam atât de bine unul cu celălalt, ca şi cum n-ai mai fi prietenul meu dintotdeauna.

Emilio nu spunea nimic, lăsase ochii în jos. Brusc, plecă de lângă ea şi intră în cameră. Se aşeză într-un fotoliu, în întuneric. Elvira intră după el şi aprinse lumina. Îi văzu expresia abătută, mâinile atârnându-i pe lângă corp.

— Plec, Elvira, spuse el, ridicându-se. Spune-i lui Teo să-mi telefoneze, dacă eşti bună.

Elvira îl ajunse din urmă în prag. Îl împinse cu blândeţe înăuntru şi-l sili să se aşeze pe sofa, apoi se aşeză şi ea alături.

— Spune-mi ce-i cu tine?

— Nimic, sunt obosit şi cam derutat; nu ştiu prea bine ce vreau să fac în iarna asta.

Scoase o cutie de Chester şi i-o întinse Elvirei.

— Nu, acuma nu, poate să vină mama şi ştii cum e, începe cu veşnicile ei predici.

Emilio aprinse un chibrit; când îl apropie de ţigară îi tremura mâna. Elvira puse picior peste picior cu voluptate, arcuindu-şi gleznele. Emilio era foarte aproape. Ea simţea dorinţa să-şi culce capul pe umărul lui; ar fi vrut ca sofaua aceea să fi fost un tren, iar ei doi nişte tovarăşi de călătorie întâlniţi întâmplător. Ce impresie ar face oare Emilio cuiva care l-ar vedea pentru prima dată? I-ar fi plăcut să afle.

Ţigara mirosea frumos.

— Iar ai tăcut? Mai e ceva ce nu vrei să-mi spui. Ia uită-te la mine.

El îşi ridică ochii şi o privi cu toată seriozitatea.

— Eşti rea cu mine, Elvira. N-ai pic de milă.

Genunchii aproape li se atingeau, mâinile de asemenea. Degetele Elvirei erau foarte albe pe negrul fustei.

— Dar de ce? Ce absurd eşti!

— Nu sunt absurd, tu eşti rea. Nu trebuie să-mi spui că sunt prietenul tău dintotdeauna. După cele întâmplate anul trecut, n-ar trebui să-mi spui asemenea lucruri.

— Rămăsese să uităm cu totul ce-a fost anul trecut.

— Eu nu pot uita şi tu ştii asta. Te joci cu mine, Elvira. Nu ştiu ce vrei de la mine. Atunci când cu moartea tatălui tău mi s-a părut că mă iubeşti din nou, mai ales în după-amiaza aceea, la Teo în cameră, mi s-a părut chiar foarte limpede; ai să crezi că sunt un prost, mai bine nu ţi-aş spune, dar te-ai uitat la mine într-un anumit fel; sunt lucruri, Elvira, care nu se pot face cu un bărbat. Poate că nu-ţi place să-ţi vorbesc despre asta.

Avea o voce nesigură şi excitată. Din când în când ridica ochii cu o privire rugătoare.

— Bine, Emilio, dar ştii bine că ţin la tine foarte mult. Mai mult decât la oricare alt prieten, ai ştiut asta întotdeauna. De ce să nu-mi placă să-mi vorbeşti despre asta sau despre ştiu eu ce altceva? Am spus doar că putem vorbi despre toate cu deplină încredere, ăsta a fost pactul nostru de anul trecut, cred că-ţi aminteşti.

Emilio îi luă mâinile din poală şi i le strânse cu deznădejde.

— Elvira, tu eşti totul pentru mine, dar eu ce sunt în schimb pentru tine? Atunci când mi se pare că te uiţi la mine mai altfel, spune-mi, mă-nşel? Spune-mi numai atât.

Elvira încercă din nou să-şi închipuie că-l vede pentru prima oară, că făceau împreună o călătorie, şi i se păru că trenul alerga acum mai repede şi că în urma lor, la geam, rămânea un peisaj galben şi vertiginos. Făcu un gest negativ din cap. Apoi se uită la Emilio şi zări câteva scântei limpezi în pupilele-i întunecate, aşteptându-i răspunsul.

— Nu, Emilio, atunci nu te înşeli.

Aruncă o privire rapidă spre uşă. O luă de umeri şi o sărută – un sărut brusc şi stângaci, care-i înăbuşi aproape

vorbele, apoi îşi dezlipi obrazul, care-i ardea ca focul, şi dădu cu ochii de chipul ei, nemişcat, lipsit, de expresie. Îi căută din nou mâinile.

— Elvira, spune-mi, suntem logodiţi; aşa-i că suntem logodiţi?

Ea îşi smulse mâinile dintr-ale lui, privi în jur ca şi cum s-ar fi dezmeticit dintr-o dată.

— Te rog, nu strica totul, nu rosti cuvântul ăsta.

— Dar o să ne căsătorim, spuse Emilio, o să ne căsătorim, trebuie să ne căsătorim, atunci când o să se poată. Tu ştii asta tot aşa ca şi mine. Spune-mi, ce vrei să fac?

— Ar fi mai bine să nu mai vii pe-aici un timp, spuse Elvira cu o voce albă şi stinsă. Găseşte un pretext oarecare.

Nu făcuse nicio mişcare. Se uita la un buton de la cămaşa lui, care era crăpat într-o margine.

— Cum vrei tu, dragostea mea. Dar spune-mi ce să fac? Să mă înscriu la concurs? Vrei tu să mă-nscriu? M-am apucat să studiez câte ceva, dar îmi lipsea stimulentul, acum fac ce spui tu, acum mă simt în stare de orice.

— O să ne mai gândim, spuse Elvira. E mai bine să-mi scrii. Du-te, căci în curând au să vină.

Emilio se ridică în picioare. Uitându-se la ceas, spuse cu un zâmbet de om activ şi entuziast care-şi planifică viitorul:

— Acum e şi jumătate, la fără douăzeci şi cinci sunt acasă, la fără douăzeci am şi început să-ţi scriu; am să-ţi scriu o scrisoare lungă, care să ţină toată noaptea. Ce minunat e, parcă încep din nou să trăiesc. Spune-i lui Teo… sau mai bine nu-i spune nimic.

Se aplecă spre ea şi Elvira se lăsă sărutată încă o dată, cu un sărut grăbit şi foarte umed. Apoi îl văzu întorcând spatele şi auzi poarta dinspre stradă închizându-se. Rămase un lung răstimp nemişcată, fără să se gândească la nimic, rătăcind cu ochii pe cărţile din bibliotecă. Apoi trecu cineva pe stradă şi zgomotul paşilor pe asfalt umplu camera. Balconul rămăsese deschis şi se mai aplecă o dată peste balustradă, înainte de a-l închide. Copacii, zidul, taraba cu

pepeni, de ce nu se puteau înlătura toate ca un decor de teatru? Era un fundal care servise de prea multe ori. I-ar fi plăcut să vadă ivindu-i-se deodată la picioare un mare bulevard cu tramvaie şi reclame colorate, cu trecători mici, mici de tot, undeva foarte jos, iar balconul ei să se înalţe într-una ca un lift peste furnicarul oraşului zgomotos şi complicat. Şi multe fete care ar vinde flori, şi chelneri, dactilografe, doctori, manechine, ziarişti, care s-ar opri să se uite la vitrinele magazinelor şi să bea câte o oranjadă, şi-ar pierde tovarăşii de muncă printre trecători, s-ar duce să ia un tramvai ca să ajungă până în cartierul lor mărginaş.

Veni Teo s-o cheme la cină.

— Ce-i cu tine? Ai ameţeli?

— Nu, mi-e foarte bine.

— Ţineai ochii închişi, de asta. A fost pe-aici Emilio, nu?

— Da.

— Ce-a spus?

— Nimic.

— Hai, intră înăuntru. Tot aici, în biroul tatii. Are să-ţi facă rău.

în timpul mesei vorbiră despre Pablo Klein. Teo primise o scrisoare de la el prin care-i mulţumea că-l recomandase noului director, care îl şi angajase.

— De ce nu-i spui să mai treacă pe la noi? întrebă Elvira. Poate că se simte singur aici.

— O să vină el dacă vrea, spuse Teo. Nu vreau să-l forţez. Nu e prea simpatic.

— Nu ţi-e simpatic? De ce?

— Nu ştiu cum să-ţi explic. Face impresia că toată povestea asta cu postul de germană nu-l interesează nici cât negru sub unghie, că e numai un pretext, un joc, ceva întâmplător pentru care nu merită să te zbaţi. Nu pare prea serios.

Elvira îşi ţinea ochii pironiţi pe fata de masă. Zise:

— Dar tata îl iubea, îl iubea chiar foarte mult.

— De unde ştii tu?

— Ştiu.

Maică-sa spuse că şi-l amintea perfect pe tatăl lui Pablo, de pe vremea când locuiseră acolo, înainte de război; pictorul văduv, aşa îi zicea atunci lumea. Povesti nişte istorii vechi care rămăseseră ca săpate în piatră în memoria oraşului. Îl căra cu el pe băiat peste tot, era un copil palid, cu aer bolnăvicios. Râdeau împreună şi vorbeau de parcă ar fi fost de aceeaşi vârstă. Maică-sa, povestind lucrurile astea de pe vremuri, îşi luase un glas de psalmodie. Făceau tot felul de lucruri extravagante. Locuiau, fără servitoare, într-un hotel închiriat pe lângă Piaza Toros. Elvira întrebă în ce an fuseseră toate astea, şi maică-sa începu să socotească.

— Acum băiatul trebuie să aibă vreo treizeci de ani. Voi eraţi mici de tot. Tata s-a dus să-i vadă. Eu i-am spus că păreau nişte oameni ciudaţi… Un domn care-şi lua copilul cu el peste tot, care se aşeza cu el pe treptele Catedralei. Prost îmbrăcaţi, nici nu ştiai ce căutau acolo. Nici măcar nu era prea limpede dacă mama băiatului fusese căsătorită cu domnul Klein; unii spuneau că nici nu murise. Trăgeau cu toţii de taică-său să facă o expoziţie de tablouri la Cazino.

— Şi a făcut-o?

— În cele din urmă mi se pare că n-a vrut, nu-mi amintesc bine. Tata zicea că era un pictor excepţional. Ştiţi cum era el cu toată lumea, cine e omul pe care să-l vorbească el de rău? încă nu s-a găsit niciunul – îşi azvârlea mâinile şi capul spre tavan, cu emfază – niciun om în adevăratul sens al cuvântului, nici măcar unul singur care să nu-l fi iubit după ce l-a cunoscut, n-a lăsat în urma lui niciun duşman, puteţi jura asta! Inimă ca a lui, desigur… asemenea inimă… cu greu…

îşi lăsase capul în piept şi vărsa lacrimi peste farfuria cu desert. Înainte de a i se înteţi plânsul, care era încă tăcut, Elvira îşi împături şervetul şi se duse la culcare. Din prag o auzi pe maică-sa spunând:

— Are dreptate Elvirita, fiule, dacă tata îl iubea atâta pe băiatul ăsta, ar trebui să trecem peste toate şi să fim ca. O familie pentru el. Adu-l pe la noi din când în când.

Unsprezece

DUPă plecarea Rosei am rămas cu micul viciu de-a da cite-o raită pe la Cazino, chiar şi numai ca să arunc o privire înăuntru. Sărbătorile se isprăviseră, şi doar joia şi duminica mai era un pic de dans pe la opt. L-am revăzut pe prietenii lui Emilio, mai ales pe acel Federico, ce mi se păruse că-şi bate joc de mine în prima seară la bar – dar am constatat cu surprindere că mă socotea prietenul lui. Aproape întotdeauna când mă vedeau veneau la masa mea sau ne instalam cu toţii la balustrada de sus, de unde îmi plăcea să-i văd pe dansatori. Alteori, în virtutea încrederii pe care mi-o arătau, mă duceam în mijlocul grupului pe care-l formau ei – de cele mai multe ori jucau zaruri. Mă primeau cu bucurie, zicându-mi pe nume, bătându-mă pe spate. Pe fete nu prea obişnuiau să le bage în seamă, şi vorbeau despre de făcând tot soiul de comentarii batjocoritoare. Prin intermediul conversaţiilor lor m-am familiarizat cu numele multora dintre de, şi le-am cunoscut fie din vedere, fie că mi le-au prezentat ei. Am aflat unele lucruri şi despre familiile lor. Mă includeau în cercul lor de zvonuri şi de bârfe, sperând ca lucrurile acestea să trezească în mine acelaşi interes pe care-l aveau pentru ei. Intr-o zi am întrebat de Emilio, şi mi-au spus că se închisese în casă ca să studieze.

Cazinoul avea şi o bibliotecă bună. Federico m-a însoţit într-o după-amiază şi m-a prezentat custodelui, rugându-l să mă lase să împrumut orice carte de care aş fi avut nevoie. În sala de lectură fotoliile erau prea moi şi te trăgeau la somn. Am descoperit o cafenea destul de singuratică pe strada Antigua şi am început să mă duc cu cărţile acolo, după ce mâncam. Mă instalam într-o nişă unde era o sofa de pluş lângă o fereastră. Intr-un colţ situat în penumbră, pe o mică estradă cu un pian, cântau timp de câteva ore trei omuleţi în haine închise. Nu se ducea aproape nimeni la cafeneaua aceea, iar puţinele persoane care veneau totuşi jucau domino fără să asculte muzică. Zgomotul plăcuţelor de domino lovindu-se de marmura

gheridoanelor se suprapunea peste rafalele valsurilor şi ale habanerelor, zgâriindu-le. Pe la şase pleca toată lumea de pe la mesele de joc, iar muzicanţii coborau din firida lor, lăsându-şi scaunele în dezordine şi pupitrele goale, şi beau o cafea cu lapte la o masă vecină cu a mea. „Ca de obicei”, îi spuneau chelnerului.

Pe trotuarul celălalt, chiar în faţa scaunului meu, era o mercerie. Adesea, ridicând ochii din carte, mi-i odihneam în vitrina aceea. Nasturii şi danteluţele, obiectele acelea mărunte din material plastic, alcătuiau laolaltă un mozaic de lucruri puse la întâmplare şi totodată aranjate cu grijă, combinate, schimbându-şi într-una culoarea, strălucind. Vitrina aceea mă atrăgea şi-mi provoca o stare de letargie, devenise pentru mine lucrul cel mai familiar.

Prietenii lui Emilio aflară că obişnuiam să mă duc să studiez în cafeneaua aceea, şi când se scurgeau câteva zile fără să mă vadă la Cazino, treceau pe acolo şi de afară, înainte de-a intra să mă vadă, se strâmbau la mine prin geam sau aruncau în el cu câte-o pietricică. Îmi povestiră multe despre petrecerile pe care le organiza un oarecare Yoni în mansarda de la *Gran Hotel;* vorbeau despre băiatul acesta ca despre un semizeu. Şi repetau tot timpul că de ce nu mergeam şi eu cu ei acolo, şi au insistat atâta, încât într-o bună zi m-am dus. Incepând de pe la şapte oamenii umblau pe stradă cu un pas leneş şi tărăgănat, de parcă i-ar fi apăsat după-amiaza care ameninţa să nu se mai sfârşească niciodată.

Yoni era fiul patronului de la *Gran Hotel.* Îşi zicea aşa fiindcă trăise zece luni la New York la un unchi de-al lui. Era un adolescent foarte chipeş, cu părul negru şi ochii albaştri, şi studioul lui nu era de loc rău aranjat, deşi de o originalitate niţeluş căutată. Te simţeai bine la el şi avea o discotecă frumoasă. Probabil că ceilalţi îi vorbiseră despre mine cu o anumită admiraţie; am observat asta după dorinţa lui de-a trece drept un individ independent şi cu idei avansate, ca şi după tonul lui dezagreabil de om care le ştie pe toate. Cred că nu i-am fost prea simpatic. Vorbea mai cu

seamă despre Paris, unde voia să se ducă în timpul iernii. Făcea nişte piese de ceramică amuzante, scrumiere şi femei goale cu trupul în diverse culori. Tocmai lucra când am sosit noi şi nu. S-a oprit nicio clipă cât am stat acolo, dar prietenii lui s-au servit singuri cu diferite băuturi şi au pus muzică; stăteau cu toţii pe jos.

— Nu ţi se pare un tip formidabil? îmi spunea tot timpul Federico.

M-am mai dus de câteva ori acolo cu ei.

— Ne-a spus Yoni că-i pari foarte timid, îmi spuseră. Că nu-i nevoie să vii cu noi, dacă te simţi bine la el, să te duci tu singur, oricând şi la orice oră ai chef. El are obiceiul să nu bage-n seamă pe nimeni. Ai văzut şi tu, nu-şi lasă lucrul oricine-ar veni la el. Căci nu-l distragem, chiar îi place.

Ceea ce m-a uimit cel mai tare a fost când am făcut socoteala banilor pe care îi cheltuia pe băuturile oferite prietenilor şi am comentat lucrul acesta de faţă cu ei. I-am întrebat dacă Yoni câştigă atâl de mult cu sculpturile sale încât să aibă în permanenţă băuturi aşa de scumpe, dar, după câte se vede, studioul şi tot luxul i le plătea taică-său, care avea o încredere oarbă în talentul lui. Yoni, totuşi, vorbea despre el cu un dispreţ suveran şi îi spunea „porc bătrân”. Eu n-am avut prilejul să-l văd, fiindcă acolo sus nu urca niciodată. Am cunoscut-o în schimb pe sora lui, Teresa, a doua oară când m-am dus la el în studio. Locuia într-un apartament vecin cu al lui Yoni, independenţi amândoi faţă de tatăl lor, iar ea îi aducea uneori fratelui ei de mâncare. Fata asta era despărţită de bărbatul ei, care trăia la Madrid cu o artistă de cinema şi careţi trimitea bani din când în când. Mi-a povestit ea însăşi toate lucrurile astea de îndată ce ne-am cunoscut şi, după cum spunea, socotea un privilegiu faptul că găsise acest mod de viaţă ideal. Vorbea pe un ton egal, fără să-şi descleşteze prea mult maxilarele. În apartamentul ei se găseau întotdeauna câteva prietene foarte frumoase, care se adunau acolo şi vorbeau despre dragoste.

Despre Elvira Dominguez am auzit vorbindu-se din nou la

una din întrunirile acestea amicale. Am aflat că picta şi că Yoni o admira mult pentru lipsa ei de prejudecăţi. Explica asta cu mult entuziasm altui băiat, care n-o cunoştea, în timp ce-i pregătea un cocktail la bar. Eu şedeam aproape de ei şi i-am auzit. Yoni îi spuse că era una din puţinele fete cu care puteai fi cu adevărat prieten.

— Aşa cum sunt cu tine sau cu altcineva.

Băiatul izbucni în râs.

— Asta să i-o spui lui mutu! Chestia asta cu prietenia dintre un bărbat şi o femeie nu mai ţine nici pe scenă.

În vremea aceea mă gândeam mult la Elvira şi doream s-o revăd.

Într-o după-amiază, cu puţin înainte de începerea cursurilor, era un soare minunat şi am ieşit să mă plimb pe malul râului. Mâncasem două sandviciuri într-o cârciumă de mahala şi băusem aproape un litru dintr-un vin minunat. Eram vesel fără să ştiu de ce. Vedeam culorile tuturor lucrurilor din jur strălucind atât de viu, încât mă durea inima la gândul că această strălucire o să se stingă. Oraşul îmi părea foarte frumos şi foarte excitant în liniştea lui, ca alcătuit din frânturi din toate oraşele frumoase pe care le cunoscusem. M-am sprijinit un timp destul de îndelungat de balustrada de piatră şi am stat aşa, cu ochii pe jumătate închişi, cu soarele bătându-mi în ceafă, să ascult chiotele unor copii care făceau baie la moară. Apoi mi s-a făcut somn şi am vrut să mă întind un pic pe malul celălalt al râului, acolo unde se legănau bărcile pătrate care cărau nisip.

De pe parapetul de piatră al şoselei, înainte de a-l sări ca să cobor pe mai, am zărit o fată întinsă jumătate la umbră şi jumătate la soare, iar când am luat-o la vale pe povârniş îndreptându-mă spre locul unde şedea, la auzul paşilor mei s-a ridicat, şi am văzut că e Elvira. Nici n-am fost uimit, nici nu m-am intimidat, aşa cum mi s-ar fi întâmplat în alte împrejurări. Eram puţintel ameţit, şi tot ce mi se întâmpla mi se părea necesar şi inevitabil, recunoşteam totul dintr-o ochire şi mă adaptam pe loc la orice situaţie. Fie că mă

întâlneam cu Elvira, fie că dădeam peste turnul brun şi albăstriu al Catedralei înfipt în albia râului, sau că auzeam zgomotul unei maşini pe şosea în vreme ce coboram cu băgare de seamă panta, totul mi se părea la fel de firesc. M-am apropiat de locul unde şedea şi am salutat-o cât se poate de natural, ca şi cum ne-am fi văzut în ajun, cu câteva zile înainte, şi toată viaţa; ca şi cum am fi ştiut totul unul despre altul. M-am aşezat lângă ea, fără să-i cer voie, şi am privit-o.

— Întindeţi-vă la loc, dacă vă era comod, i-am spus. Şi eu veneam cu gândul să mă trântesc pe-aici pe undeva şi poate chiar să dorm. E plăcut aici, în mod special în locul ăsta. V-am văzut de sus şi m-am gândit: „Mi l-a ocupat fata aceea”; dar putem încăpea amândoi. Nu-i niciodată nimeni prin părţile astea, am mai fost pe-aici şi altădată.

M-a întrebat dacă îmi plăcea să mă plimb. Dacă îmi plăcea oraşul, dacă-mi plăcea râul. Se întinsese iarăşi şi-şi ţinea mâinile sub ceafă. Voia să ştie când încep cursurile la Institut. Îşi rărea întrebările, iar eu îi răspundeam laconic şi fără chef. Nu s-a uitat niciodată la mine, apoi a închis ochii. Iar eu n-aveam poftă s-o întreb nimic, mă simţeam grozav de bine cu spatele sprijinit de un trunchi, puţin mai sus decât ea din pricina terenului în pantă. Aş fi putut să cobor lângă ea şi să-i trec un braţ pe după mijloc.

În tăcerea care se lăsase, am văzut că printre pleoapele strânse i se prelingeau câteva lacrimi. Deodată m-am simţit stânjenit, ca prins cu ocaua mică, mi-am amintit de scrisoarea pe care mi-o scrisese şi la care nu voisem să răspund. Nu pricepeam de ce plânge, şi pe urmă mi-era totuna, dar am înţeles că trebuie să plec, mi-am dat seama că era o necunoscută căreia venisem să-i tulbur singurătatea. M-am scuzat cu stângăcie şi eram gata să mă ridic ca să plec, când ea mă opri cu un gest al mâinilor.

— Nu plecaţi, vă rog, spuse apoi, tot fără să deschidă ochii. Nu mă deranjează că sunteţi aici, îmi place. Vorbiţi-mi, dacă aveţi chef, iar dacă nu, nu spuneţi nimic, dar nu plecaţi. Îmi ţineţi oricum de urât.

Mă tulbura s-o ştiu atât de aproap-î, să văd ridicându-i-se ritmic curba sinului sub jerseul negru. M-am apropiat de ea, am întrebat-o dacă-i era rău sau i se întâmplase ceva.

— Nu, nimic, sunt numai deprimată. Mi-ar plăcea să plec departe, să fac o călătorie lungă care să dureze mult. Să evadez.

— De unde?

— Din tot, spuse şi oftă.

Am început să răsfoiesc o carte care se afla jos, lângă ea.

După câteva clipe se ridică.

— Vă place Juan Ramon?

— Cine?

— Juan Ramon Jimenez, autorul acestei poezii.

— A, da. Nu-l cunosc.

— E cu putinţă? Daţi-mi voie numai o clipă, vă rog, spuse luându-mi cartea din mână şi căutând o pagină. E un poet extraordinar.

Ascultaţi asta:

Rădăcinile mele, ce adinei în pământuri, aripile mele, ce înalte în ceruri, cită durere în inima mea încordată![9]

Rosti versurile fără să le citească, cu toate că ţinea degetul în dreptul lor, cu un glas plin de emoţie. Când sfârşi, nu ştiam dacă s-o privesc sau nu, fiindcă mi se păruse că poemul avea să fie mai lung şi aşteptam să continue.

— E splendid, rosti ea, să poţi spune asemenea lucruri, nu credeţi?

Pe mine mă durea capul. Aveam poftă s-o rog să mă lase să mi-l culc la ea în poală. M-am întins pe spate fără să spun nimic, şi de acolo de jos, lipit de pământ şi privind nişte nori care se mişcau, îmi era mai puţin incomod să-i ascult cuvintele. Începu să vorbească despre limitele condiţiei umane; debita multe locuri comune. Cu siguranţă că, fără să mă privească, îşi învingea o anumită dificultate de comunicare. Mă întrebă dacă eu nu simţeam acea

9 în original : Mis ralces, que hondas en la tierra, mis alas, que altas en el cielo, y que dolor de corazon distendido.

întemniţare a cărnii despre care vorbea poetul, atât de evidentă uneori, această nepotrivire între trup şi suflet. Eu i-am spus că nu, că după părerea mea trupul şi sufletul, aşa la tăvăleală cum le purtăm noi, erau de fapt unul şi acelaşi lucru. Nu ştiu dacă nu i-am spus-o pe un ton cam plictisit.

— Nu ştiu cum să vă explic, se apără ea. Eu, de pildă, azi şi aici, departe de lume şi de circumstanţele care mă ţin legată, uit de trupul meu, nu mă mai apasă, aş fi în stare să zbor, dar de îndată ce-o să mă ridic în picioare şi-o să pornesc spre casă, are să mă copleşească din nou amintirea propriilor mele limite, asta vreau să spun, înţelegeţi?

— Da, înţeleg.

— Atunci?

— Nimic.

— De ce aţi spus că nu există suflet?

— Bine, dar eu n-am spus exact asta.

— Ba aţi spus.

— De altfel e acelaşi lucru. E o chestiune de cuvinte. Şi eu mă simt bine aici, întins, în clipa asta, fără să mă gândesc la nimic.

— Dar ceea ce vă spun eu vi se pare ridicol, ripostă ea. Râdeţi, în sinea dumneavoastră mă judecaţi.

Stătea jos, aşteptând s-o privesc. Se apropiase de mine. I-am văzut ochii mari şi cenuşii, întrebători, chiar deasupra mea. De pe şosea probabil că păream doi îndrăgostiţi. Singurul lucru pe care-l doream era s-o sărut.

— Greşiţi. Nu răstălmăciţi, pentru Dumnezeu, nu complicaţi lucrurile simple. Lăsaţi-le aşa cum sunt. Dumneavoastră aveţi păcatul ăsta.

— De unde ştiţi că am păcatul ăsta? Care păcat?

zise ea. Explicaţi-mi mai dar.

— V-am spus. Nu e nimic de explicat. Vă place să despicaţi firu-n patru şi să vă complicaţi cu orice preţ şi pe dumneavoastră înşivă. E un păcat foarte frecvent.

— Şi mai ce?

— Nimic. Mai bine zis, cred totodată că vreţi să păreţi

originală.

Rămase abătută şi tăcută. Apoi brusc, începu să-mi vorbească despre scrisoarea ei, să se' justifice pentru c-o scrisese, să spună că fusese ridicolă; iar din când în când mă privea ca şi cum ar fi aşteptat s-o contrazic. Nu m-am simţit în stare să-i spun că n-am primit-o, fiindcă ştiam că avea să mi se citească pe faţă că mint.

— Am scris-o într-un moment de criză, de sinceritate absolută, dar cum dumneavoastră nu mi-aţi răspuns, m-aţi făcut să mă simt prost faţă de mine însămi şi mi-am dat seama cât de inoportună fusesem. Mi-aţi făcut mult rău nerăspunzându-mi. Vi s-a părut chiar atât de absurdă?

— Nu, nu-i ăsta euvântul, câtuşi de puţin.

— Atunci?

M-am silit să găsesc o explicaţie cât de cât potrivită, dar mă bâlbâiam şi ea mă întrerupse:

— Să lăsăm asta, vă rog. E inutil să încerci să te faci înţeles de ceilalţi. O dată mai mult îmi dau seama de asta. Vă cer iertare că v-am plictisit cu asemenea scrisoare şi cu explicaţiile de acum. Sunt o imbecilă.

— De ce imbecilă?

— Uite-aşa! Vă previn însă că eu sunt prima care râde de mine, rosti ea pe un ton trufaş şi agresiv, de isteria mea sau cum vreţi să-i spuneţi.

— Eu nu vreau să-i spun în niciun fel.

— Mă rog, alţii aşa i-au spus. Îmi complic viaţa, mă frământ într-una cu întrebări şi intru în tot felul de încurcături. Spun ceea ce simt şi ceea ce gândesc; nu mi-e teamă de ce-or să creadă ceilalţi despre mine. Şi, cu toate astea, sunt mulţumită că sunt aşa cum sunt.

Se lăsă o tăcere greu de rupt. Eram tot întins pe pământ. Ştiam că Elvira aşteaptă cu înfrigurare să spun ceva, şi mă cufundam a. Dânc în plăcerea de-a nu rosti nimic.

— Nu sunteţi prea darnic cu complimentele, spuse.

— Nu fac niciodată.

Izbucni într-un râs care îi tremura în gâtlej.

— Ce conversaţie de necrezut purtăm, nu-i aşa?

Am făcut un gest evaziv şi deodată m-am ridicat în capul oaselor. Era foarte agitată.

— Spuneţi ceva, îmi ceru. Nu vreau să aveţi aerul că-mi daţi dreptate la orice ca la un nebun, sau că prea puţin vă pasă de spusele mele. Nu pot suporta una ca asta. Ce credeţi?

— Despre ce?

— Despre mine, despre tot ce v-am spus.

Ţinea o mână pe cartea de poezii şi părea că nu prea ştie, ce să facă, în clipa aceea, cu ea. Am pus-o pe a mea deasupra şi am simţit o căldură foarte plăcută.

— Nu cred nimic, urăsc problemele psihologice. Uită-te la mine.

Nu-şi trase mâna, dar izbucni în plâns.

— Nu ştiu ce-i cu mine, sunt foarte nervoasă de câteva zile. Întotdeauna m-am simţit caraghioasă cu dumneavoastră, încă din prima clipă. Ştiu ce-o să spuneţi. O să spuneţi că…

— Să n-o luăm de la capăt, am întrerupt-o. N-am să spun nimic. Şi nu mă mai lua cu dumneavoastră.

Zâmbi încuviinţând. Am apucat-o de bărbie şi i-am ridicat obrazul spre mine. Eram foarte aproape unul de celălalt şi am observat că-i tremură buzele. Deodată se depărtă.

— Cât e ceasul? întrebă. Trebuie să fie târziu.

Se ridică.

— Vai de mine, ce târziu e, spuse aflând cât e ceasul. Nu, nu veni cu mine. Mă grăbesc îngrozitor. Pe curând!

O şi luase pe povâmiş în sus cu cartea în mână.

— Aşteaptă-mă, i-am spus. Nu face pe interesanta. Vrei să te joci cu mine de-a cenuşăreasa?

— Da, spuse ea plină de voie bună şi o rupse la fugă pe şosea, spunându-mi la revedere.

Eu am mai rămas acolo puţin. Când am plecat aveam chef să beau şi am luat la rând mai multe cârciumi din cartierul meu.

A doua zi singurul lucru pe care mi-l aminteam în legătură cu Elvira era cât de aproape stătusem amândoi şi

ceva din tonul meu insolent de la început. I-am telefonat ca să mă scuz sau nu ştiu nici eu exact de ce. Am întrebat-o dacă puteam s-o văd.

— Da, spuse ea. Dar nu vreau să te scuzi. Mi-ai făcut bine cu insolenţa ta, cum îi spui. O să-ţi explic. Ar trebui chiar să-ţi mulţumesc.

— Unde te văd? am scurtat vorba.

— Poţi veni la mine.

— O fi lume multă. Aveam chef să fiu singur cu tine.

— Nu, înainte de şapte nu e lume; azi cred că n-o să vină nimeni.

Mi-a dat întâlnire la şase. Era o după-amiază de duminică. Mama şi fratele ei se duseseră la cimitir. De îndată ce mi-a deschis, m-am simţit jenat şi timid; nu găseam niciun motiv pentru vizita aceea şi a trebuit să fac un efort ca să nu-i spun dumneavoastră, când am recunoscut bucăţica de coridor unde stătuserăm de vorbă în prima zi, când m-am dus să le prezint condoleanţe. Ea, în schimb, era perfect stăpână pe situaţie şi m-a poftit înăuntru cu dezinvoltură şi aplomb. Am urmat-o într-o cămăruţă mică, despre care mi-a spus că e a ei, apoi mi-a adus o ceaşcă de ceai. A adăugat că era bucuroasă de prietenia mea, că spera s-o merite, că avea foarte mare nevoie tocmai de oameni ca mine, care spun întotdeauna adevărul în faţă. Că nimeni nu-i spusese despre ea lucrurile pe care i le spusesem eu cu o zi înainte.

— Dar nu ţi-am spus nimic deosebit.

— Ba da, că mă gândesc prea mult la mine. Şi e adevărat că mă complic şi mă cred originală. Sau pe-aproape. Nu mi-a venit de loc la socoteală, îţi mărturisesc, dar ai făcut bine că mi-ai spus, te-ai purtat ca nimeni altul; astea sunt lucruri pe care nu le rosteşte nimeni.

Mi-a explicat că în general lumea o admiră. Că băieţii, mai ales, o admiră.

— Să nu mă socoteşti încrezută din cauza asta, e purul adevăr. Am destui prieteni şi toţi laolaltă m-au făcut să cred că sunt mai de soi decât alte fete, fiindcă sunt aşa cum

sunt, impulsivă, ai văzut şi tu singur, fiindcă citesc şi-mi pun întrebări pe care alte fete de pe aici nu obişnuiesc să şi le pună. De mă foarfecă într-una fiindcă am prieteni şi mă duc cu ei încoace şi încolo, atât cât se poate într-un târg ca ăsta. Cum fetele mă plictisesc, e logic. Toate astea ţie ţi se par probabil copilării. Tu în schimb nu mă admiri câtuşi de puţin, îţi par o oarecare, aşa-i că nu mă admiri?

— De ce să te admir? Te cunosc aşa de puţin… Vezi însă, vorbeşti în permanenţă numai despre tine, ieşi niţel din pielea ta, nu te crede că eşti buricul pământului.

Rămase deodată cu vorba-n gât.

— N-am vrut să spun nimic care să te rănească, am adăugat. Iartă-mă. Dar cred că fiind atât de subiectivă, şi socotindu-te centrul universului, n-ai să ajungi să faci nimic ca lumea, nici măcar să pictezi bine, de pildă.

— Ştiai că pictez? întrebă ea mulţumită. Cine ţi-a spus?

— Ce importanţă are, am aflat-o de la cineva.

— Nu pictez bine, nici n-am asemenea pretenţie. Sunt o simplă amatoare, se apără ea. Pictura e o treabă de profesionist.

I-am spus că nu-i bine să fii amator în nimic, că dacă pictura nu i se părea un lucru important, să nu pună în viaţa ei mâna pe-o pensulă.

— Ţie ţi se pare un lucru important?

— Există alte lucruri mult mai importante, evident.

— Dar tatăl tău picta. Cred chiar că picta foarte bine.

— Şi ce legătură are asta?

Luă un-ton nerăbdător, ’ ca şi cum ar fi început să se supere. Era tot timpul în defensivă. Zise:

— În plus, chestia cu subiectivitatea nici nu e adevărată. Van Gogh era un pictor subiectiv, foarte închis în el însuşi, şi e splendid. A murit beat, cu halucinaţii; mă rog, probabil că ştii, şi-a tăiat o ureche. Eu îl admir.

Am izbucnit în râs.

— Îl admiri fiindcă şi-a tăiat o ureche? Ce legătură are asta cu pictura lui?

Rămase un timp tăcută.

— Îţi sunt antipatică, spuse apoi. Nu ştiu de ce rămâi aici cu mine.

Stătea pe un divan turcesc şi tot timpul îşi suia picioarele pe el, apoi iar şi le dădea jos. Mi se păru deosebit de frumoasă.

— Fiindcă îmi placi, îi spusei, e foarte limpede.

Se ridică, de parcă nu m-ar fi auzit, şi spuse că voia să-mi arate tablourile ei, dar pe urmă îi păru rău şi începu să-mi explice ce proaste erau şi ce simţea când le picta, că se frământa mereu gândindu-se că ceea ce vede n-avea să aibă, mai târziu, aceeaşi lumină pe care o avea în clipa aceea, şi că asta o nelinişte şi o făcea să se grăbească, împiedicând-o să lucreze bine. Îmi spuse cât de groaznic i se părea să simtă timpul trecând, să îmbătrânească.

— Ai să spui că gândesc lucruri ciudate, nu-i aşa? zise pe jumătate râzând.

N-am răspuns. O priveam fix. Se aşezase iarăşi, de data asta mai aproape de scaunul meu.

— Seara asta, de pildă, e diferită de oricare alta şi n-are să se mai repete niciodată. Şi când tu şi cu mine o să fim bătrâni, nici măcar n-o să ne mai aducem aminte de ea. E imposibil să ţii timpul pe loc, nu crezi?

M-am ridicat încet şi m-am aşezat lângă ea, pe divan. Îşi lăsă ochii în jos. Începu să povestească nu ştiu ce despre *Greaţa,* o carte de Jean-Paul Sartre, şi-a mai continuat un timp să vorbească şi să-şi privească mâinile de pe genunchi, până ce i le-am apucat într-ale mele.

— De ce faci asta? spuse întrerupându~se. Şi ieri, la râu…

— Nu eşti o fată lipsită de prejudecăţi? am zâmbit.

îşi retrase o mână şi începu s-o fluture prin aer, cu o falsă naturaleţe; cealaltă îi rămăsese sub mâinile mele.

— Sigur, ce prostie, n-o spun pentru asta. Să nu-ţi închipui că mi se pare cine ştie ce lucru nemaipomenit, dar sunt curioasă să ştiu ce idee ţi-ai făcut despre mine.

Făcea pe dezinvolta, dar am văzut că-i era frică să n-o sărut.

Am sărutat-o. Am sărutat-o până ce ni s-a tăiat la amândoi răsuflarea. Apoi ea se ridică în picioare speriată, fiindcă auzise nu ştiu ce zgomot în casă şi îşi aranjă părul cu mâinile, stângaci, înainte de-a ieşi din cameră.

— Aşteaptă-mă o clipă, zise.

Când se întoarse vorbea tot cu vocea sacadată.

— A venit o prietenă de-a mea. E în sufragerie. Dacă vrei să vii şi tu s-o vezi, sau să mă aştepţi… Nu ştiu ce-ar fi mai bine să facem.

— Ba nu, plec, am zis. O să vin să te văd altă dată. Dar nu mai tremura aşa.

— Ascultă-mă puţin înainte de-a pleca. Vorbea în şoaptă. Ai să spui că sunt o fluşturatică. Dar nu voiam să se întâmple ce s-a întâmplat. Mă crezi? Nu ştiu cum de-am ajuns aici.

— N-are importanţă. Dacă vrei tu, o să uit. Dar te-am sărutat fiindcă mi s-a părut c-o doreai.

— Eşti încrezut şi grosolan, se revoltă. Nu-i adevărat ce spui.

— Vrei să uit?

— Da. Nu ştiu. Pleacă. Dacă nu te deranjează, nu spune că ai fost pe-aici.

— Cui să i-o spun?

— Nu ştiu. Era foarte roşie. Fratelui meu, lui Emilio, actualilor tăi prieteni. Dar ce spun… Prostii… Poţi să le spui dacă vrei.

— N-o să le spun nimic, nu te mai frământa. Pe fratele tău şi pe Emilio nu-i văd niciodată, ce, chiar aşa frică ţi-e de ei?

— Nu, sări ea. Ţi-am spus doar că e o prostie. Nu mi-e frică de nimeni. N-ai decât s-o trâmbiţezi în tot oraşul, dacă ai chef.

— O să ne audă prietena ta.

— Mai bine. Eşti rău şi odios,

Nici măcar nu mi-a întins mâna la plecare.

Pe stradă am hotărât că e mai bine să n-o mai văd. Am pornit-o fără să ştiu încotro. Era o seară umedă şi blândă.

Am ajuns în parcul municipal şi am făcut o plimbare pe aleile singuratice ascultându-mi zgomotul paşilor prin frunzele veştede. Apoi am luat-o pe tot felul de străzi şi ulicioare – pe unele din de nu mai trecusem niciodată. Barurile şi felinarele erau deja aprinse. De sub un portal mare ieşi un băiat care se ciocni aproape de mine. Era Emilio.

— Omule, cât timp a trecut, ce întâmplare!

Mă îmbrăţişă. Am rămas pe loc, acolo, pe trotuar. Eram foarte surprins de întâlnire.

— Abia acum ies, închipuie-ţi, toată dupăamiaza am stat să învăţ, îmi zise.

— Da, mi-au spus şi prietenii tăi. I-am întrebat de multe ori de tine. Spun că nu te văd niciodată.

— M-am închis în casă să tocesc. Altfel nu-i chip, pregătesc concursul pentru notariat, nu se mai poate altfel. Pierdeam prea mult timp. Ei, Pablo, şi tu?

— Nimic nou.

— Cum te mai distrezi? Prietenii mei ţin foarte mult la tine. Cum ţi se par?

— Drăguţi.

— Băieţi cumsecade. Cam inconştienţi, unii. Dar Yoni e formidabil, nu-i aşa?

— Da.

— Ştiam eu c-o să-ţi placă grozav Yoni. Eu, cum ţi-am spus, nu ies nicăieri. Dar sunt plin de elan. Pe vremea asta de toamnă e tare plăcut să ai un stimulent ca să te apuci de treabă. E plăcut să stai în casă şi să lucrezi, cu iarna care bate la uşă şi cu cerul ăsta care devine cenuşiu.

Vorbea pe un ton cordial şi sigur de sine, foarte diferit de cel pe care-l avea ultima dată când l-am văzut. I-am spus-o.

— Nu te mira, aşa sunt eu, sufăr de depresiuni ciclice. Când în nori, când pe pământ. Ce e mai rău e că atunci când sunt plin de entuziasm ca acuma nu scriu niciun rând.

— A, da, mi-ai spus că scrii. Dar ce scrii de fapt?

— Poeme. Acum însă nu. Şi eseuri critice pe teme sociale, mai ales. Într-o zi, dacă ai chef, poţi trece pe la

mine şi am să-ţi arăt câte ceva. Locuiesc chiar aici.

— A, foarte bine. O să vin.

M-am uitat la casă.

— La al treilea. Zău că mi-ar face plăcere să vii. Aş vrea să aflu ce crezi despre scrierile mele. În ultimul timp m-am omorât învăţând, dar nu te lua după asta; de obicei sunt într-o mare dilemă când e vorba să aleg între carieră şi scris. Au fost perioade când nu ştiam spre ce să mă îndrept şi de fapt nici acum nu sunt sigur: cert este că din literatură, cel puţin aici în Spania, e foarte, foarte greu să trăieşti.

PARTEA A DOUA

Continuam să stăm pe trotuar. Se uită la ceas. Îmi spuse:

— O să te mire că nu ţi-am spus să urci chiar acum, dar duminicile ies niţel mai devreme, ca să profit, şi sunt grăbit. Am întâlnire cu Elvira. Ştii că ne-am logodit?

— Nu. Nu ştiam nimic.

— N-am spus-o nimănui în afară de tine. Nici măcar lui Teo. Să nu comentezi ceva cu prietenii. Când zici logodnă, şi mai ales cu ea, e ceva care strică totul, dar, în sfârşit, a rămas hotărât că trebuie să ne căsătorim. Ăsta e lucrul cel mai important, nu ţi se pare?

— Tu ştii mai bine. Cu siguranţă.

La plecare îmi spuse:

— Ar trebui să te mai duci pe la ei. Lui Teo o să-i facă plăcere. Maică-sa, după cât se pare, îşi aduce destul de bine aminte de tine de când erai mic. Dacă vrei, pot să te însoţesc.

— Bine, o să mai vorbim despre asta.

M-am dus la pensiune. A doua zi au început cursurile.

Doisprezece

\

— HAI, şterge-ţi ochii.

Gertru apucă batista aceea mare care mirosea uşor a tutun şi a colonie Varon Dandy. Fusese proaspăt călcată şi-şi păstra încă îndoitura. Când o duse la ochi, se înduioşă

toată.

— Zău aşa, Angel, spuse ea cu o voce stinsă. Pe cuvânt că a fost o glumă; nu voiam să te fac de râs în faţa prietenilor, nici gând, ai priceput tu pe dos. Şi cât m-am bucurat când am făcut pachetul…

— Nu, Gertru, fetiţo, n-am priceput pe dos. Sunt însă lucruri pe care o domnişoară nu trebuie să le facă. Am cu peste zece ani mai mult ca tine, şi-o să ne căsătorim. Trebuie să te obişnuieşti cu gândul c-o să te dojenesc din când în când. Nu înţelegi?

Gertru asculta uitându-se la canapele din faţă şi la oamenii care şedeau pe de. Vocea lui Angel avea un ton autoritar care-i răpea orice fel de căldură, punea distanţă între ei. Continuă să se apere:

— Aş vrea cel puţin să înţelegi c-am vrut să-ţi jfac o surpriză, era ceva spontan, pornit din inimă. Nici n-am stat măcar să fac un pachet ca lumea, am alergat la tine să ţi-l aduc aşa cum eram îmbrăcată, cu o rochie de casă, îndată ce-am închis telefonul. Am venit chiar eu. Trebuie să înţelegi asta, te rog. Trebuie să ştii să râzi când o să fac vreodată o glumă.

— Nu-mi spune tu ce trebuie să ştiu să fac; o întrerupse el cu duritate. Şi adăugă, apropiindu-se puţin, fiindcă ea se depărta cu un aer supărat: Doamne sfinte, îţi trec uneori nişte lucruri prin cap!… Inchipuie-ţi şi tu când am coborât cu prietenii şi portarul mi-a dat pachetul. Nici nu ştiam ce mutră să iau, pe cuvânt. Îl desfac şi dau peste sandvişul acela cu omletă! Or fi zis că sunt un nenorocit, că mă las hrănit de tine. În plus, portarul te cunoaşte, au aflat cu toţii.

Gertru ridică spre el nişte ochi de copil bosumflat.

— Şi ce-mi pasă mie, mă rog, ce-mi pasă mie de asta? Mi-ai spus că de două zile nu ţi-ai luat gustarea de după masă, că nu ţi-a sosit încă mandatul de la maică-ta. Mi-a făcut plăcere, nu-i nimic rău în asta, poţi să spui tu ce-i vrea, nu-i nimic rău.

— Bine, ajunge. De ce mai plângi? Nu vreau să te văd plângând, auzi? Dacă nu, n-o să-ţi pot face nicio observaţie

niciodată. Şi e pentru binele tău, ca să te-nvăţ să-ţi păstrezi totdeauna rangul care ţi se cuvine. Eşti un copil, asta eşti. Hai, nu fi prostuţă, zău că eşti copil.

Gertru îşi suflă nasul privind în pământ.

— Angel se ceartă cu logodnica, zise Federico Hortal, de la masa de vizavi, unde jucaseră zaruri.

Şi se lăsă pe spătarul fotoliului, privind în aer un rotocol de fum. Chipul lui slab se profila pe metalul unei armuri vechi de la picioarele scării. Conversaţiile şi râsetele răsunau înfundat, ca şi cum le-ar fi amortizat covorul. Colţul acela din holul *Gran Hotel*ului – cu seara, armura şi canapeaua cu cele două fotolii – era reprodus pe cărţile poştale ale

Direcţiei Generale de Turism, iar pe dos scria: „Telefon. Toate camerele cu baie. Categoria I-a”.

— Pesemne că s-au luat dintr-un fleac, zise Ernesto. Ce ceartă mai e şi aia în care te ţii de mână! E o pereche care mă face să casc. Gata, sau mai facem una?

Federico îi luă din mână păhărelul de zaruri:

— Nu, omule, ajunge. Eu unul nu mai joc. Am făcut şapte.

— Fiindcă pierzi.

Luis Colina se uita în ziar.

— Probabil că ea îi cere socoteală pentru chestia de-aseară, zise, ridicând spre ei o privire maliţioasă.

— Chestia de-aseară? Nu vorbi prostii. Dar ce? Parcă aseară a fost ceva special? Fata nici n-o fi ştiind.

— Cum să nu ştie? Eu sunt convins că e din cauza asta. După cât era de pocăit la urmă, când zicea că e un ticălos.

— Bine, dar asta-i din cauză că era băut. Ca să-şi descarce sufletul. Fiindcă era prima dată că ieşea cu noi noaptea de când cu logodnica. Că i-am spus bine ce i-am spus: „Ai luat-o cam devreme cu remuşcările. Ce-o să mai faci atunci după ce-o să te însori şi-o să ai copii, c-o să fie şi mai greu să umbli după fuste, dacă stai să te gândeşti.”

— El tot spunea că ce obraz o să mai aibă să iasă azi cu Gertru. Cred că acum îi povesteşte şi că de asta se ceartă.

— Nu, frate, dacă-ţi spun că nu. Nu-l cunoşti.

— E un as când e vorba de femei, asta aşa e. Aţi văzut-o pe Angelita? E moartă după el, zise Luis Colina cu admiraţie.

Ceilalţi nu-l luară în seamă.

— Află că eu nu găsesc nimic la puştoaica asta. Are braţele ca nişte scobitori.

— Ba nu, e drăguţă. Foarte necoaptă încă, asta da. O să se rotunjească ea. E dintr-acelea care se rotunjesc abia după al doilea copil. Vai, ce mă doare capul! Azi-noapte n-am dormit decât două ceasuri.

— Deocamdată e din cele care nici nu te îngheaţă nici nu te-ncălzesc.

— Aşa cred şi eu, da. Cam simpluţă. Şi eu sunt frânt de oboseală.

— Şi zice că se căsătoreşte, ce mai, că nu vrea să aştepte nici două luni. L-a luat tare.

Gertru răsucea între, degete batista lui Angel fără să-şi ridice ochii din poală.

— De ce taci? Uită-te la mine.

— N-am nimic.

— Uită-te, dacă-ţi spun.

— Lasă-mă.

— Bine, dar înţelege odată că ajunge. Ce-o să spună maică-mea mâine? Frumoasă primire îi pregăteşti, n-am ce zice. Când te-o vedea cu mutra asta. Hai, dă-mi batista. Doamna Jimenez; straşnică doamnă Jimenez o să mai fii. Şi când o să-ţi pui verigheta aici?

— Nu, nu aici. Se poartă la mâna cealaltă.

— Ia să văd. La asta. Pe degetul ăsta. Schimb-o pe a ta. Aşa. Gata, ne-am căsătorit. Cum ţi se pare?

— Bine, zise ea, zâmbind.

Federico şi ceilalţi se ridicară. Îi făcură lui Angel semn cu mâna.

— Ce, aţi plecat? le strigă el, ridicându-se în picioare.

Se apropiară.

— Da, ne ducem sus, să ascultăm discurile lui Yves Montând. Veniţi şi voi? Bună, Gertru.

— Bună.
— Nu ştiu, zise Angel, privind-o. Poate că da. Aveam de gând să ne ducem la cinema. Depinde de ce spune ea.
— Hai, curaj.
— Nu ştiu ce să facem. Tu ai chef?
— Eu, da, zise Gertru.
— Nu, că dacă nu veniţi, să ştim ce să-i spunem lui Yoni, mi se pare că el conta pe voi.
— A, da ce, e bairam?
— Cred că da. Zice că au invitat câteva fete. O să aflăm îndată de la Yoni.
— La revedere.
Urcară scările cu gesturi istovite. În studio, Yoni tocmai îi făcea un cocktail lui Manolo Torre, la băruleţ. Federico se duse lângă picup şi începu să scoată discurile din învelitorile lor de hârtie, uitându-se la titlu.
— Ascultă, banditule. Ai două cu Juliette Greco, astea sunt tot noi?
— Tot.
Ceilalţi se apropiai'ă de picup şi se uitară la discuri peste umărul lui Federico.
— Toate astea ţi le-a trimis Spencer? întrebă Ernesto.
— Toate.
— Păi. Atunci să le punem şi să le ascultăm.
— Cum vreţi, zise Yoni; dar o să vă plictisească să le tot auziţi într-una. Eu aş aştepta până vin şi ceilalţi.
Le spuse că trebuiau să vină mai mulţi, că totul era organizat de sora lui, Teresa.
— Cu ce ocazie?
— În cinstea franţuzoaicei de la 315, care pleacă mâine, în sfârşit. Am văzut că pregătesc prăjituri şi bazaconii din astea. Îşi închipuie că studioul meu e sat fără câini.
— Dacă ţi-o aduc pe franţuzoaică, nu te plânge.
— Ba, tocmai de asta mă plâng. Am văzut-o şi răsvăzut-o pe toate părţile. Începu să râdă. Prea mult chiar. Ştii că era în stare să-mi dăruiască un bilet de tren, numai să plec cu ea?

— Şi tu, ce-ai spus?

— Am spus nu. Şi că atunci când o să am chef să petrec o săptămână cu ea, o să-i dau o telegramă.

Yoni vorbea cu un accent tărăgănat şi artificial. Le oferi tutun de pipă englezesc şi, în vreme ce-l împărţea, fredona mişcându-şi umerii ritmic.

— *Ciu ciu ciu baba ciu ciu ciu ba ba ciu ciu ciu ba ba ciu, ciu, ciu*…

— Ascultă şi tutunul ăsta tot Spencer ţi l-a trimis?

— Tot el. O dată cu discurile. Şi nişte reviste de cinema care sunt acolo.

— Ce baftă pe tine, cu americanul! Că doar nu s-o fi îndrăgostit de tine.

— Află că nu eşti prea departe de adevăr. Parc-ar fi lucrul cel mai extraordinar de pe lume…

— Cum? Ce spui, Yoni? Nu, zău?

— Chiar aşa.

— Fugi de-aici! Nu-mi veni mie cu poveşti din astea! Era un tip foc de simpatic! Totdeauna avea douăzeci de duros de aruncat!

La început discurile franţuzeşti au fost ascultate într-o tăcere plină de religiozitate. Pe cei care soseau, îi salutau cu un gest al mâinii, făcându-le semn să nu-i întrerupă. Colette, franţuzoaica de la 315, purta pantaloni şi o bluză roşie. S-a dus direct la bar, şi-a turnat un pahar cu gin şi a început să-l bea sprijinită de speteaza fotoliului lui Yoni, mângâindu-l din când în când pe păr. Apoi s-a aşezat pe jos, cu picioarele întinse pe covor. Lăsa să-i cadă pe obraz părul blond şi lins, în timp ce asculta clinchetul unui cub de gheaţă lovindu-se de pereţii paharului. Teresa, sora lui Yoni, şi celelalte prietene au intrat pe uşiţa de serviciu, care comunica direct cu apartamentul ei. Aduseseră câteva tăvi cu sandvişuri, pe care le puseră pe o masă lipită de perete, împingând spre margine câteva statuete de lut.

— Ţi-am spus să nu pui nimic aici, îi strigă ea lui Yoni.

Yoni se ridică, aplecându-se puţin înainte. Cineva îi spusese că merge ca James Stewart.

— Ia ascultă, nu mă plictisi, zise el apropiindu-se, că lucrarea asta nu-i încă uscată. Bună, Estrella.

— Hai, nu fi încăpăţânat. Dacă nu, ţi-o stricăm. Sau pune-o în altă parte, în dulăpior. Ţi-am spus să strângi tot ce-i aici.

— Ia să văd, Yoni, vai ce dulce chestie! E o fecioară?

— Nu, e ceva abstract. Fii atentă.

— Abstract?

— Da, frumoaso. Fii atentă, nu s-a uscat încă.

— Dar asta-i o scrumieră, sper că n-ai de gând să negi. O vinzi?

— Ia-o, dacă-ţi place.

Colette nu-şi lua ochii de la grupul pe care-l

formau Yoni şi soţiile frivole. Când se apropie din nou, îl trase spre ea cu putere şi se rezemă cu capul de umărul lui:

— Oh, dis-moi que tu m'aimes *I,* îi ceru galeş. Teresa, sora lui Yoni, veni spre ei şi se aplecă s-o salute pe Colette. Yoni profită ca să scape din strânsoare. Teresa purta un decolteu ultraexagerat şi avea pleoapele fardate violent. Manolo Torre nu-şi lua privirile de la marginea acelui decolteu, pândind clipa în care avea să se ridice. Bău până la fund paharul de coniac şi-şi trecu două degete pe sub gulerul cămăşii.

Când terminaseră aproape toate discurile, sosiră Gertru şi Angel. Cum fata era nouă, şi din consideraţie pentru Angel, se ridicară aproape toţi. Gertru privea în jur fără să înainteze, cu imenşii ei ochi transparenţi. Manolo Torre îi spuse încet lui Yoni:

— Na, c-o să ne strice tot cheful puştoaica asta.

O cunosc, e din alea care te-ngheaţă de îndată ce vrei să-ţi dai niţel drumul.

— Mie? zise Yoni cu o voce acră. Află că mie nu-mi strică nimeni cheful niciodată. Totul e să n-o bagi în seamă.

Oh, spune-mi că mă iubeşti (fr.).

— Dar să nu se ridice toţi, Angel, zise Gertru descumpănită.

— Hai, băieţi, staţi jos. V-o prezint pe Gertru, pentru cei

care n-o cunoaşteţi, salută el, apucând-o de ceafă şi făcând cu mâna cealaltă un gest circular, de om dezinvolt.

Ceilalţi mormăiră printre dinţi câteva cuvinte de politeţe, fără s-o privească în faţă. Nu ştiau dacă trebuie să se reaşeze sau nu. Teresa veni la ea şi o sărută.

— Angel mi-a spus că vrei să vezi bucătăria apartamentului meu, ca să-ţi faci o idee pentru după nuntă.

— Da, da, aş fi încântată, zise Gertru.

— E un deliciu. Mergem mai pe urmă, dacă vrei. De îndată ce musafirii gustă câte ceva, te duc, e bine aşa?

— Bine. Mulţumesc.

Federico se apropie de Yoni:

— Ia ascultă, pe urmă o să fie dans, nu?

— Presupun. Aici fiecare face ce vrea. Ştii că întotdeauna lumea se antrenează.

— Ziceam că dac-o să mai vină şi alte fete. Fete din oraş.

— Da, cred că le-au anunţat şi pe Isabel şi pe Tonuca şi pe catalane, dar de ce întrebi?

— Să ştiu dacă mi-aş putea chema şi eu o prietenă.

— Pe Julia Ruiz? întrebă Yoni.

— Da. Ai ceva contra? Mă distrează, fiindcă a început să-mi facă unele confidenţe în legătură cu logodnicul ei. Cu ceva trebuia să înceapă.

— Din partea mea adu pe cine vrei. Numai să-i dea voie de-acasă.

— Îi dă. Sunt sigur. O chem chiar acum.

Se apropie de telefon şi formă un număr. Conversaţiile începuseră să acopere cuvintele şoptite ale lui Yves Montând.

Se aşeză cu spatele la ceilalţi.

— Fiţi amabilă. Pot vorbi cu domnişoara Julia? A, tu erai… Nimic, ce faci? Tot mai duci dorul logodnicului tău fantomă? … Bine, mă rog, dar ar trebui să aranjeze lucrurile în aşa fel încât să nu te mai lase atâta vreme singură… Stai, păpuşo, nu te supăra pe mine… Picupul, asta-i tot ce se aude… Da, în studioul lui Yoni. Auzi, nişte discuri franţuzeşti fenomenale. Sunt singur c-o să-ţi placă. De ce nu te repezi

până aici?… Bineînţeles că el mi-a spus… Şi de ce nu, mă rog? O dată tot trebuie să fie prima oară. În timpul sărbătorilor care-au trecut am stropit totul cu apă sfinţită… Nu, zău, acum vorbesc serios, vino, de asta te chemasem… Bine, şi cu sora ta… Da, da, lasă că-i spun eu. Să vină la telefon.

Julia lăsă telefonul deschis şi se duse s-o cheme pe Mercedes, care asculta la radio un foileton.

— Vrea să vorbească cu tine Federico Hortal.

— Cu mine?

— Da, du-te la telefon. Vrea să mergem la *Hotel.*

Mercedes ieşi pe culoar şi Julia rămase s-o aştepte, sprijinită de uşa verandei. Mătuşa Concha, în spatele ei, închise radioul şi spuse pe un ton solemn:

— La *Hotel* în niciun caz; apoi îl redeschise.

Julia nu răspunse. Oamenii treceau grăbiţi, probabil că era frig; o văzu ieşind pe dona Simona, cea de la etajul trei. Mercedes zăbovea şi murmurul conversaţiei ei, care răzbătea până-n cameră când tăcea *speaker-u, o* enerva. Îşi închipui aerul complice cu care avea să se întoarcă şi-i păru rău că fusese oarecum drăguţă cu Federico. Pe stradă se aprinseră luminile. I se făcuse chef să fugă; se duse în camera Nataliei.

— E voie?

— Da, bună.

Natalia era întinsă pe pat cu nişte foi de hârtie şi nişte creioane colorate.

— Ce faci?

— O hartă a culturilor. N-aţi ieşit încă?

— Nu. Poate ieşim acum. Ia să văd, ce-i asta, spice?

— Da. Spicele se pun în locurile unde creşte grâu şi ciorchinii acolo unde e viţă-de-vie. E foarte prost desenată.

— Nu te plictiseşti aici aşa singură?

— Eu, nu.

— Duminicile sunt tare plicticoase.

— Citeşte ceva. Vrei să-ţi dau o carte?

— Nu, nu. Îţi spun că poate ieşim.

Când veni s-o caute, Mercedes reuşise deja s-o convingă pe mătuşa Concha să le lase. Trebuise să discute cu ea la nesfârşit, să-i spună că era bine pentru Julia, că băiatul acela era foarte potrivit pentru ea şi că nu se putea să i se spună în permanenţă „nu”, la orice, fiindcă într-o bună zi avea să se sature; că trebuie profitat de zilele acelea în care Miguel şi Julia nici nu-şi mai scriau, ca să vadă dacă nu cumva reuşeau să-i scoată în sfârşit din cap ideea nenorocitului aceluia de logodnic. Mătuşa Concha auzise spunându-se că Federico Hortal era cam beţiv „... şi te pomeneşti că sare din lac în puţ”. „Da de unde, mătuşico, ce prostie, e un băiat minunat, gândeşte-te că e de familie, doar nu vrei să-mi spui acuma că nu-i o partidă, şi Julia îl interesează în mod efectiv, ţi-am povestit doar ce mi-a spus zilele trecute la Cazino! Ce deosebire faţă de tontul acela, pe care nu-l cunoaşte nimeni, nici nu ştim cine e, nici nimica. Un om cu educaţie aleasă care ştie să se prezinte bine oriunde, nu un zănatic. De’ băut, ţi-am mai spus, nu cred să bea, dar chiar dac-ar face-o din când în când, astea sunt lucruri11... „Bine, hai, de acord; dar mergeţi la *Hotel*?” „Numai astăzi. Şi pe urmă Julia nu se duce singură, mătuşă, merg şi eu cu ea. Ţi-am spus doar de ce-o fac, ştii bine că nici mie nu-mi prea place atmosfera de-acolo.” „Păi cum o să-ţi placă? Numai tineri, lăsaţi acolo singuri, de capul lor, fără nicio supraveghere, ca nişte capre nebune între patru pereţi. Bagă de seamă, dacă vă duceţi, să nu afle taică-tău.”. „Bine, acuma să ştii că s-a mai schimbat un pic, de când cu sărbătorile; şi-apoi se duc şi alte fete... le lasă de-acasă. Fete cunoscute, Isabel şi multe altele. Cred că acuma nu mai e ca înainte; şi vin şi perechi căsătorite. E altceva.” „Dar să vă întoarceţi devreme. Zice că sunt fete care rămân acolo cu logodnicii să cineze şi mai ştiu ce.” „Vai, Doamne, dar ce sfaturi ai găsit să ne dai! Când am mai făcut noi aşa ceva? La zece fix suntem înapoi.” „înainte, un pic mai înainte.” „înainte nu ştiu, mătuşă, că e opt fără un sfert, când să ne îmbrăcăm, când să mai ajungem, Spune şi dumneata.” „Ce nu pricep eu e că ce

nevoie aveţi voi să vă duceţi acolo? Bine, fie, la zece. Dar fix.” Julia o întrebă ce-i spusese mătuşii ca-să le dea voie să se ducă.

— Nimic, că ne face plăcere, c-am stat în casă toată duminica, îi explică Mercedes.

— Sunt sigură că i-ai mai spus şi altceva, fiindcă nu văd…

Natalia le asculta fără să-şi ridice ochii de pe hartă. Julia stătea la picioarele patului şi tot meşterea ceva la unghii, îşi desprindea, fâşii-fâşii, lacul cel vechi.

— Dar hai, mişcă-te odată, spuse nerăbdătoare Mercedes. Trebuie să ne pregătim. Ce, n-ai chef să mergi?

— Ba da, dragă, dar avem tot timpul.

— Nu tocmai; e fără zece.

— Dar ce te-a apucat aşa deodată nerăbdarea?

— Pe mine? se apără Mercedes cu un ton de victimă. La tine mă gândeam. Ca să merg cu tine; pe mine ştii că nu mă prea amuză lucrurile astea. Mi s-a părut că ţii să mergi. Dac-ar fi după mine…

Juliei începuse să-i pară rău că primise. Pe drum nu scoase aproape nicio vorbă şi mergea fără chef, oprindu-se într-una. Sora ei se supără, îi spuse că parcă o ducea la tăiere. Să se întoarcă acasă dacă vrea.

Când ajunseră la studioul lui Yoni, petrecerea era în toi. Soba foarte încinsă; scrumiere şi sticle goale împrăştiate pe covor. La început nu-l zăriră pe Federico, tolănit într-un fotoliu din fund, cu un pahar de coniac în mână. În schimb le văzu el şi le făcu semn, ridicând braţul liber, dar fără să-şi schimbe poziţia. De se opriseră s-o salute pe Gertru, care stătea chiar lângă uşă.

— Uite-l, zise Mercedes. E acolo.

— Bine, şi ce-i cu asta, se întoarse spre ea Julia. Că doar n-am venit pentru el. Te-ai mai îngrăşat, Gertru.

— Bună, acuma hai. Uite, Julia, ne cheamă.

— Eu nu merg, răspunse Julia pe un ton sec. Mă simt foarte bine aici.

— Vezi cum eşti? Ne spune nu ştiu ce. Eu, una, mă duc.

— N-ai decât.

— Mă întorc imediat.

— Şi logodnicul tău? o întrebă Julia pe Gertru, când rămaseră singure.

Angel era cu spatele, puţin mai departe, într-un grup de lângă bar.

— E acolo, nu-l vezi? Stă de vorbă cu un prieten.

— Mi se pare c-o să vă căsătoriţi curând.

— Da. Mâine vine soacră-mea. Şi-apoi mă ia cu ea la Madrid ca să-mi aleagă trusoul.

— Straşnic! Trebuie să fii tare încântată.

— Îţi dai seama.

Mercedes ajunsese lângă fotoliul în care stătea tolănit Federico şi vorbea cu el rezemându-se de spetează. Se uitară spre uşă şi Julia întoarse capul. Căută un intrând al peretelui ca să se simtă mai puţin descumpănită.

— E foarte strimt aici şi e prea cald, nu ţi se pare? îi spuse lui Gertru.

— Da, asta vorbeam mai adineauri cu Angel, ziceam c-ar trebui să deschidă careva o fereastră. Nu ştiu de ce-au mai aprins şi soba.

— Aşa e. Spune cuiva să deschidă.

— Nu ştiu cui.

— Logodnicului tău, să le spună el celorlalţi.

Aburul de pe geam era ca o ceaţă şi îndărătul lui se conturau acoperişuri, lumini şi ferestre de pe partea cealaltă a străzii. Gertru rămase puţin tăcută, uitându-se pe fereastră cu o privire distrată. O usturau ochii de fum. Încă nu se întunecase.

— Şi Tali? întrebă ea.

— Mai bine. Acum se simte bine.

— A fost bolnavă? Nu ştiam.

— Da. Cum n-ai mai trecut de loc pe la noi…

— Adevărat, sărăcuţa. Şi ce mult ţin la ea. E supărată?

— Nu. Nu cred. În sfârşit, nu ştiu.

— Mi-amintesc când urcam amândouă în turnul Catedralei, zise Gertru fără să-şi ia ochii de la geam. Şi când ne opream la balustradă să mai schimbăm câte-o

vorbă. Ne distram tare bine; era ora când ieşeam de la şcoală. Trebuie neapărat s-o chem.

Teresa veni s-o întrebe dacă vrea să meargă să-i vadă bucătăria apartamentului. Să vină şi Julia, că nu fusese niciodată.

— ... şi vă arăt şi lenjeria pe care mi-au adus-o din Tanger.

Julia zise da, şi ieşiră toate trei. Teresa o ţinea pe Gertrudis pe după umeri.

— Ţi-o fur niţel pe dulceaţa asta de logodnică, urâtule, îi spuse ea lui Angel, când trecu pe lângă el.

în timp ce-şi turna al şaptelea pahar de coniac din seara aceea, Federico îi spunea lui Mercedes:

— Credeam că nu mai veniţi, zău aşa. Ei, ce-i mai face logodnicul?

— Habar n-am ce mai face. Ar trebui s-o lase baltă. Eu am spus din prima zi că n-au să se căsătorească, Dar cum e aşa de încăpăţânată, – fiindcă e foarte încăpăţânată – a zis nu, aşa am început, aşa o ţin, merg cu el până-n pânzele albe. Pe mine’ ce să spun, aşa mă...

Las-o, frate, zise Federico alene, întinzându-se, nu le pune şi tu aşa la inimă.

— Dar cum să nu le pun? Dacă-ţi spun că ăsta-i adevărul. Îţi închipui poate că cere vreun sfat sau spune vreo vorbă cuiva? Nimic, niciun cuvânt, vezi şi tu, două surori care dorm în aceeaşi cameră de când erau atâtica. Poate să moară cu zile de supărare, dar nu suflă o vorbă. Poftim, acuma ştiu bine că e certată cu Miguel, mai mult ca sigur că e ceva definitiv. Dar când o întreb dacă i-a scris, zice că da, totdeauna zice că da. Da-i mai bine de-o lună de când nu i-a scris...

— Şi tu, de ce crezi că nu-i scrie?

— Păi, fiindcă e un idiot, un neisprăvit. Să-mi fi făcut mie una ca asta...

Federico se smulse anevoie din fotoliu.

— Aşază-te aici, îi spuse lui Mercedes. Şi acuma, de ce mă rog n-a venit încoace cu tine? Unde vrea să ajungă cu

figurile astea?

— Probabil c-o face dinadins, ca să te scoată din sărite. Din calcul. Am impresia că nu-i eşti indiferent… Dar nu, lasă, nu stau, găsesc eu alt scaun.

— Nu, fato, nu te obosi, că tot nu sunt scaune. Uite-te şi tu ce înghesuială e.

Mercedes aruncă o privire în jur. Încă nu se uitase cu atenţie la încăpere. Văzu perechi izolate care dansau în colţurile mai întunecate, oameni stând cu spatele, alţii la bar sau lângă mesele cu sandvişuri; alţii direct pe jos. Pe cei mai mulţi nu-i cunoştea.

— Aia ce e? îl întrebă pe Federico.

Erau două paturi de lemn, într-un colţ, unul deasupra celuilalt, ca la vapoare, iar în cel de jos se vedeau, lungite, câteva persoane, cu feţele în întuneric, dar cu picioarele atârnând afară.

— Aia? Nimic, paturile lui Yoni. Pentru cazul c-ar rămâne să doarmă în vreo noapte aici – el sau prietenii. Lucrează noaptea aproape totdeauna, ştii asta. Dar n-aţi mai fost aici niciodată? Cum se poate?

— Niciodată, cel puţin eu.

— Vai, dragă, ce în urmă-aţi rămas! Aici e singurul loc unde te poţi amuza cumsecade şi cunoaşte din când în când oameni simpatici. Dar de ce nu stai jos?

Mercedes se aşeză. Era un fotoliu foarte comod. Federico se aplecă să ia o sticlă de pe jos şi o destupă cu dintâi. Îi întinse un pahar gol.

— Vrei să bei?

— Ce e?

— Coniac.

— Pff, nu. Nu-mi place.

— Hai, nu fi sălbatică. Prima înghiţitură o bei ţinându-te de nas. Ai să vezi ce bine-o să-ţi facă.

— Gata, gata, nu turna mai mult.

Trecu pe lângă ei Isabel, care dansa cu un tip tuns perie.

— Bună, Isa.

— Bună, ce minune, voi aici!

— Precum vezi.

— E şi Julia?

— Da, şi ea, pe-aici pe undeva.

— Încerci să-i sufli cucerirea? zâm’bi Isabel.

— Eu? Nu vorbi prostii.

— Ba da, lasă că ştiu eu; şi să mai ai încredere în surioare. Bine, ne mai vedem, nu?

— Pa.

Tăcură o clipă. Apoi Mercedes bău prima înghiţitură de coniac.

Se plictisiseră de discurile franţuzeşti. Acum puneau un mambo foarte zgomotos. Aşezaţi în cerc în jurul sobei, prietenii şi prietenele Teresei marcau ritmul bătând din palme şi din picioare. Colette şi Yoni se plictisiră de-atâta dans şi se aşezară şi ei acolo. Angel îi ceru lui Yoni să i-o prezinte pe prietena lui.

— Nu ţine, că eşti logodit, zise Yoni.

— Da, dar a mea s-a dus nu ştiu unde. Trebuie să mă grăbesc să-ţi cunosc comoara.

Franţuzoaica îl privi zâmbind, cu ochii întrebători, îşi dădură mâna.

— Auzi, deşi e cu tine, mă laşi să-i spun că e „a întâia”?

— Spune-i că tot nu pricepe.

— Atunci cu atât mai bine. Eşti dulce foc, păpuşico. Dul-ce-foc!

— *Comment?*

Manolo Torre zise că ce era înmormântarea aia, că atmosfera n-o să se încălzească până ce unul, Ramon, nu cântă *bulerias K*

— Convinge-l tu, Estrella, măcar cu-atâta să ne alegem din faptul că e soţul tău.

Estrella, într-o rochie verde, foarte colantă, se târî în patru labe pe covor până lângă bărbatul ei, un tip înalt, blond, cu înfăţişare de englez, care şedea

I Un anumit dans flaimenco, din Andalucia.

nemişcat privind focul. Flăcările îi aprindeau în păr reflexe care se stingeau imediat.

— Hei, Ramon, ce-ai rămas aşa?

Femeia se aşeză lângă el, pe vine, şi îl apucă de mijloc.

— Hai, iubitule, nu-ţi deziluziona admiratorii.

— E mare păcat că nu vrea, repetă Manolo. Cântă minunat, minunat.

Estrella îşi reluă poziţia dinainte şi ceru o ţigară.

— Nu-i destul de beat încă, zise. A luat-o prea uşurel.

îi întinseră o cutie de Chester şi ea făcu un gest de scârbă.

— Doamne, ce eşti nebun? Nu din astea! La mine n-au trecere decât peninsularele.

Când Teresa se întoarse, grupul de lângă sobă devenise cel mai numeros. Se apropie şi ea cu Gertru.

— Ce oroare, cum am lipsit o clipă, gata, a şi început gălăgia! Fă-mi şi mie loc, Talo. Am rămas pe dinafară. Da strânge-te niţel, omule! Văd că puţin vă pasă de mine. A, Angel, bine că te văd; poftim, îţi predau logodnica vie şi nevătămată, nu vreau să-mi iau nicio răspundere. Daţi-mi ceva de băut.

După ce se întoarse în cameră, Julia rămase sprijinită de perete, neştiind încotro să se-ndrepte. Se apropie de ea Luis Colina, care umbla de colo până colo.

— Bună, nu te văzusem. Ai venit cu Goyita?

— Nu. De ce?

— Credeam că ieşiţi tot timpul împreună, aveam impresia că sunteţi prietene bune.

— Da, suntem prietene destul de bune, dar n-am văzut-o. Am venit cu sora mea.

— Vrei să dansezi?

Julia îl văzu pe Federico dansând cu sora ei. Se temu să nu vină la ea.

— Dacă vrei…

Se uită la ei cu coada ochiului, strecurându-se printre celelalte perechi ca să-i evite. Lui Luis Colina îi transpirau puţin mâinile.

— Deci ieşi destul de des cu Goyita, nu-i aşa?

— Nu prea, mai curând rar.

— O chem uneori la telefon, zise Luis. Mi se pare că nu-i prea face plăcere, nu ştiu. Ţie nu ţi-a spus nimic?

— Mie, nu.

— Ştii, sunt tare derutat. Îmi place, dar nu ştiu ce să fac. Voi, fetele, sunteţi nişte fiinţe atât de ciudate; nu ştie omul niciodată cum să se poarte cu voi. Bine, mă rog, or mai fi şi excepţii, nu vreau să te jignesc.

— Nu mă jigneşti de loc.

— Mi s-a părut că te-ai îmbufnat.

— Da de unde, ce prostie!

Julia se uita peste umărul lui, încercând să-şi ascundă plictiseala. Încăperea aceea i se părea complet ireală, desprinsă de tot ce-ar fi putut s-o intereseze în vreun fel. Ar fi vrut să plece.

— Da, zău, e o chestie tare complicată. Iartă-mă, te-am călcat.

— Ba nu. A fost vina mea.

— Va să zică nu ţi-a spus nimic de mine. Nu ştiu, dar parcă-ţi citesc în ochi că minţi.

— Nu, omule, dacă-ţi spun că nu mi-a spus nimic. Că te cunoaşte, şi gata. Aşa, în treacăt. Ascultă, e o căldură groaznică. Te-ar deranja dac-am merge să bem un coca-cola?

Federico dansa foarte strâns, aproape lipit de Mercedes; aceasta, cu coniacul pe care-l băuse şi soiul acela de pact privind confidenţele care-o lega de el, nu se simţea în stare să opună vreo rezistenţă, îşi lăsă capul pe spate, ca să-şi poată continua dansul, şi în felul acesta, pe când vorbea, îi venea mai uşor să se răsucească pentru a se depărta puţin de el.

— Uite-o aici, îi zise, arătând-o pe Julia cu bărbia; ea, liniştită, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, şi eu frământându-mă toată ziua, de nici nu dorm, nici nu mănânc, tot timpul cu gândul la problemele ei, halal să le fie!

— Da, desigur, între surori e firesc.

— Dar nu fiindcă-ar fi sora mea. Aşa păţesc cu necazurile

tuturor. Nu ştii cum sunt. Când cineva e făcut aşa ca mine, nu se poate schimba.

Mercedes vorbea din ce în ce mai tare. Avea nişte bucle pe frunte, şi când se mişca, îl gâdila pe Federico pe bărbie.

— De ce nu te laşi condusă?

— Dansez prost?

— Nu. Nu dansezi prost. Dar te mişti prea mult. Lasă-mă pe mine să te conduc.

Mercedes tăcu şi el o strânse iarăşi cu putere.

Simţea pe obraz atingerea reverului din stofă *prince-de-galles,* un nasture de la sacoul lui îi intra în stomac.

Manolo Torre îi dădu un cot lui Yoni.

— Ascultă, fata asta e prietena lui Federico?

— Nu ea, ci soră-sa. Şi nu-i de fapt prietena lui, pe Federico îl distrează să strice logodnele.

— Bine, dar cea topită după el văd că-i asta. Uite, uite acuma. Dansează cu ochii închişi, parcă stă gata să-i leşine în braţe, nu alta. Uită-te, omule, nu pierde una ca asta.

îl apucă de ceafă silindu-l să-şi aplece capul. Yoni se desfăcu din strânsoare.

— Nu-i văd. Să le fie de bine. Ce-mi pasă mie? Soră-sa e asta de colo. Asta în gri. Sunt din alea care nu calcă pe-aici nici să le tai; nu ştiu ce le-o fi apucat să vină azi.

— E mai bine aia în gri.

— La corp, da. Dacă s-ar îmbrăca altfel. La faţă, tot un drac. Personal, n-aş da nici doi bani pe de, nu le-aş pune nici la solduri.

— Da, sunt destul de amorfe.

— Minte-ngustă, zău aşa, şi Federico. Pe una din surioarele astea o săruţi o dată şi te-ai ars. Trebuie s-o şi iei de nevastă.

— Bine, dar cu multe fete se-ntâmplă chestia asta, zise Manolo. Totul e să nu te-nsori.

Veniseră mulţi inşi noi, alţii începeau să plece. Acolo, în jurul sobei, ascultându-l pe Ramon, care se pornise pe cântat *bulerias,* un şir de invitaţi stăteau jos, iar un altul în spate, în picioare. Pe Gertru n-o lăsaseră să se aşeze lângă

Angel, fiindcă ziceau că era ceva depăşit ca logodnicul să stea alături de logodnică. Din când în când cei doi se priveau, când nu se interpuneau între ei vreun cap. Lui Gertru îi fu prezentat un băiat slab, cu câteva fire cărunte,

Pablo Klein, neamţ. Acesta luă loc alături, fără să vorbească un timp destul de îndelungat, ca şi ea, atingândo cu mâneca jachetei lui de velur.

Totul zăcea pe jos. Ţigări, pahare, coji. Franţuzoaicei i se vedea doar un braţ. Celălalt îl ţinea la spate, şi Angel, care-şi pusese mâna peste-a ei, pe covor, ca din întâmplare, acum îi mângâia antebraţul, privind-o drept în ochi atunci când Gertru nu se uita într-acolo.

Opriseră picupul fiindcă tot nu se mai auzeau, în toată încăperea, decât cântecul şi bătăile din palme care-l acompaniau. Ramon începu să bată din călcâie, agitându-se şi zbierând ca un apucat, şi aproape toţi se strinseră în jurul lui. În mijlocul larmei, Julia o căuta pe Mercedes ca să plece. O descoperi pe Gertru şi se aplecă s-o întrebe. Gertru n-o văzuse, nu ştia, răspunse cu greu. Ridică spre ea nişte ochi speriaţi şi întrebători, şi Julia văzu că o întrerupsese dintr-o conversaţie cu neamţul.

— Dacă nu-ţi găseşti sora, nu te frământa, te însoţesc eu, îi repeta într-una Luis Colina Juliei.

— Nu, omule, trebuie s-o găsesc. Doar nu-i aşa de mare camera asta.

— Dar nu te grăbi aşa, ce Dumnezeu. Să-l mai ascultăm puţin pe băiatul ăsta. E devreme. Trebuie să fie pe-aici pe undeva. Poate pe terasă.

— Asta-i bună, pe terasă. Ce să facă pe terasă la ora asta? Nu vezi că-i încuiat pe dinăuntru?

De pe terasă se vedeau acoperişurile din Piaza Mayor. Cerul era tot numai stele şi era frig. Mercedes zise că e mai bine să intre înăuntru c-o să răcească, dar Federico nu se mişcă şi nici măcar nu răspunse. Avea ochii tulburi de cât coniac băuse. Ea îi puse o mână pe cot.

— Hai, nu fi aşa.

— Aşa, cum?

— Aşa, trist. Nu vreau să te văd trist.

— Eu, trist? Ai înnebunit, fetiţo.

— Nu fi prost. Fă ce-ţi spun eu. Lasă-te dorit, îmi cunosc marfa, ai să vezi ce rezultate-o să dea tactica asta. Şi mai cu seamă nu-i spune c-ai vorbit cu mine despre ea. Dacă-i spui, strici totul. Dar nu mai face mutra asta, omule, ce Dumnezeu! Hai, curaj!

Federico o privi. O vedea ca prin ceaţă. Ea îi observă strălucirea din ochi în lumina firmei *Gran Hotel*ului care se zărea sub ei, printre ghivecele de pe terasă. I se făcu deodată teamă şi-şi luă mâna de pe mâneca hainei lui.

— Ce sus el rosti aplecându-se înfiorată peste balustradă. Îmi vine ameţeală. Oamenii se văd mici, mici de tot. Ţie nu-ţi vine ameţeală când te apleci?

Luase un ton copilăros.

— Mie, nu, răspunse el.

— Îţi dai seama? Suntem deasupra literelor.

— Ce litere?

— Alea care se văd de jos şi care compun firma *Gran Hotel.* Îmi place ideea. Ascultă, ar trebui să intrăm înăuntru. Or să se întrebe unde suntem.

— Eu mă simt foarte bine aici. Doar că mi s-a terminat sticla.

— Eu nu mai vreau să beau. Mi se face rău. Nu mai bea nici tu.

— Eşti tare maternă. Numai un pahar.

Se apropiară de uşa de sticlă ca să intre. Cineva îi lăsase închişi afară.

— Poftim, nu se deschide, ne-au lăsat aici, zise Mercedes îngrijorată. Ce facem, pe unde intrăm acuma? Nu se poate deschide.

— Bine, atunci stăm aici cuminţei. Nu-i nimic. Ce, ţi-e aşa urât cu mine?

— Nu, dar vezi tu, trebuie să fie groaznic de târziu. Nu te aşeza la loc, omule, vino încoace să vezi dacă nu poţi deschide. Hai!

— O să iasă cineva până la urmă, zise Federico, şi atunci

o să putem intra şi noi. Hai, aşază-te aici, uite, pe lădiţa asta cu flori. Eu stau pe jos.

— Pentru Dumnezeu, nu, fă ceva; vai ce situaţie penibilă! Şi doar ţi-am spus să nu ieşim, zău dacă pricep ce-am căutat aici! Mă duc să văd la uşa cealaltă.

Şi aceea era închisă. O împinse cu mâna, cu genunchii, la sfârşit aproape că izbea cu picioarele în ea.

— Nimic, nu-i chip s-o deschid.

— Strigă şi-or să te audă cei dinăuntru, zise Federico, aşezându-se pe jos şi închizând ochii.

Mercedes îşi apropie obrazul de geam. Vedea înăuntru, nedesluşit, şters, prin sticla aburită. Erau două siluete pe care nu le recunoştea, foarte lipite una de alta, stând cu spatele la ea, pe acelaşi scaun. Bătu întâi timid, apoi ceva mai tare. Nu auzeau.

— Vai, Federico, te rog, bate tu; ce groaznică situaţie, Doamne Dumnezeule!

Era gata să plângă. El se aşeză şi mai comod, iar când începu să se mişte, i se făcu greaţă.

— Parcă te-aş fi răpit, dar nu te-am răpit, rosti el rar şi împleticit, atunci când putu să vorbească din nou.

începură să se audă nişte bătăi la ceasornicul din piaţă.

— Gertru, e zece. Când vrei, mergem. Ei, Gertru, scumpa mea.

Ramon obosise şi stătea întins pe jos, cu capul în poala nevesti-si. Lumea se mai rărise. Gertru ridică ochii brusc la semnul pe care i-l făcea mâna lui Angel.

— Da, mergem, când vrei tu.

Se ridicară.

— I-am pedepsit destul, zise Manolo Torre râzând; acum o să le dăm voie să plece împreună, sărăcuţii, să se simtă şi un pic logodnici.

Angel îşi bătu câţiva prieteni pe umăr.

— Pe curând, îi spuse lui Manolo în şoaptă. Mă-ntorc imediat. Nu plecaţi.

Ieşiră pe stradă. Gertru nu scotea niciun cuvânt. O întrebă dacă tot o mai ţinea supărarea de la începutul

după-amiezii, dar ea spuse că nu. Dacă o deranjase că dansaseră aşa de puţin împreună.

— Nici gând. Dar de ce? Ce prostie.

— Aşa sunt oamenii ăştia. Moderni. Trebuie să stai şi cu unii şi cu alţii. Dacă suntem împreună, nu contează. Nu Crezi? Dacă sunt împreună cu logodnica mea cea frumoasă.

— Sigur; cine zice altfel.

— Nu ştiu, dar parcă mi s-a părut că nu te-ai prea distrat. Ascultă, cine era băiatul ăla cu părul grizonant care s-a aşezat la un moment dat cu Emesto lângă tine?

— Un profesor de germană.

— Ce-ţi tot spunea? Nu-l cunosc.

— Nimic. Dă lecţii la Institut. L-am întrebat dacă o cunoaşte pe Tali.

Angel era foarte afectuos şi plin de euforie. În faţa unei vitrine cu oglindă, se opri şi-şi lipi obrazul de al ei.

— Uite ce pereche, scumpete mică! Ce părere ai tu de ăştia doi de colo?

— Hai, nu fi…

— Morocănoaso! Uneori nu trebuie să fii aşa de morocănoasă.

— Ascultă, băiatul ăsta zice că de ce nu-mi dau bacalaureatul, spuse ea deodată, privindu-l în oglindă.

— Care băiat?

— Profesorul acela.

— Şi lui ce-i pasă?

— Nu, că doar şi eu spun la fel. E păcat, zău, mai am un an şi gata. Mai am timpul să mă înscriu.

Porniseră din nou. Angel deveni serios.

— Uite ce e, Gertru, treaba asta am mai discutat-o de-atâtea ori. N-are rost s-o luăm de la capăt.

— Dar nu înţeleg de ce.

— De aia. Am spus o dată. Ca să te măriţi cu mine, nu trebuie să ştii nici latină, nici geometrie; ajunge, cu vârf şi îndesat, dacă ştii să ţii casa cum se cuvine. Şi de altfel, o să ne căsătorim imediat.

Merseră o bucată de drum în tăcere.

— De câte ori trebuie să reluăm aceeaşi discuţie. Erai convinsă şi tu.

— Convinsă nu eram, zise Gertru cu ochii în pământ.

— Mă rog, tot aia e. Ţi-am spus că nimic nu mă supără mai mult la o femeie ca încăpăţânarea, ţi-am spus doar. Nu pot să suport aşa ceva.

Ajunseră la uşa casei ei. Sub portal, o sărută pe pleoape şi-i spuse că e foarte frumoasă, să nu mai fie încruntată – totul şoptit la ureche.

Ea se depărta.

— Bine, atunci urc.

— Ba nu, nu urci. Încă nu mi-ai povestit cum era bucătăria aia pe care te-ai dus s-o vezi.

— Foarte drăguţă.

— Spune-o zâmbind, nu cu mutra asta.

— Foarte drăguţă, minunată chiar. Mâine ţi-o desenez.

— Dacă-ţi place aşa de mult, o să avem şi noi una la fel.

— Imposibil să fie la fel, zise Gertru cu ochii plini de-o însufleţire bruscă. Trebuie să coste ochii din cap. Parcă-i dintr-o revistă, ca-n pozele alea cu prăjituri colorate. E aşa de drăguţă… nici nu-ţi poţi închipui.

— Şi ce dacă-i scumpă? Ne-o face mama cadou, n-o să se ruineze din atâta lucru, are de unde. Să vedem mai bine dacă o să înveţi să faci lucruri bune, că eu unul sunt foarte mâncăcios. Dacă nu, s-a zis şi cu bucătăria.

Se întoarse la *Hotel* fluierând. Pe sub colonadele pieţii, se încrucişă cu Mercedes şi cu Julia care mergeau cu pas grăbit, discutând. De îl salutară. Piaţa era aproape pustie.

— Pe portarul de noapte îl chemi tu, iar explicaţiile care ţi-or trece prin minte tot tu le dai, zise Julia. Eu n-am avut niciun amestec în toată povestea asta.

— Ba vina a fost a ta, se apără Mercedes, că te porţi ca o imbecilă cu nenorocitul acela de băiat, şi pe mine mă faci să fiu caraghioasă.

— Dar cine ţi-a cerut ţie aşa ceva, mă rog? Te bagi unde nu-ţi fierbe oala. E de-a dreptul dezgustător, parc-ai fi dădaca mea. Am douăzeci şi şapte de ani, ştiu să mă

descurc şi singură.

— E un băiat extraordinar, extraordinar, îi tăie vorba Mercedes, plină de vehemenţă. Să ai la îndemână un asemenea băiat şi să-l dispreţuieşti, nu pricep cum de nu te îndrăgosteşti de el.

Julia se opri:

— Mi se face scârbă de el, auzi tu, scârbă! Era un prieten ca atâţia alţii, dar acum nici nu mai pot să-l văd în ochi de cât mi-l vârâţi toată ziua pe gât!

— Fiindcă nu ştii ce vrei. Şi fiindcă eşti o nebună.

— Nebună eşti tu, nu eu. Să te prăpădeşti în halul ăsta după un beţiv, care pe deasupra mai era şi criţă. Aş vrea să-mi spui, mă rog, cine-a fost caraghioasa în seara asta. Tu sau eu?

Când urcară scările casei, era unsprezece fără douăzeci. Nu mai schimbaseră nicio vorbă.

— Despre terasă nu-i spune mătuşii nimic, se rugă Mercedes cu o voce umilă, simţind că i se învârte capul.

— Eu, ce să spun? N-am de gând să spun niciun cuvinţel despre nimic. Ţi-l fac cadou pe Federico învelit în celofan. Mărită-te cu el, dacă-ţi place aşa de mult, că eşti moartă după el, fato, asta e, se vede de la o poştă. Mărită-te, dacă poţi.

Mercedes izbucni în plâns.

— După tot ce fac pentru tine. Poftim. După ce că tot ce-o priveşte pe ea pun la inimă de parcă m-ar privi pe mine. Sunt o imbecilă, asta e, numai eu sunt de vină. Eşti rea, cu adevărat rea.

Urcau la câteva trepte distanţă. Mercedes mergea prima, înainte, şi suspinele ei deveniră înăbuşite şi seci, doar patru, cinci, apoi încetară. Pe Julia o cuprinse remuşcarea pentru ceea ce-i spuse tocmai atunci când cealaltă încetă să mai plângă, când o văzu ţeapănă şi trufaşă, cu buzele strânse, cu oohii în gol, în timp ce se sprijinea de perete, aşteptând să li se deschidă uşa. Nu li se deschise imediat. Aşteptau ca două străine. Mercedes intră de îndată ce li se deschiseră, dându-i un brânci Juliei cu grosolănie, iar

aceasta înţelese răul pe care i-l făcuseră vorbele sale.

Julia avea o scrisoare. I-o dădu Candela, scoţând-o din buzunarul şorţului cu un zâmbet. N-o putu citi decât după cină. Toţi ai casei mâncaseră înainte, şi tatăl lor rosti câteva cuvinte solemne despre ceea ce niciodată, sub niciun motiv, nu trebuie să facă o fată cinstită. Ea strângea plicul în buzunar cu mâna stângă. Puteau să spună ce voiau, ce mai conta acum, era o scrisoare de la Miguel. Dacă-i cerea cel mai nesăbuit lucru era gata să-l facă, ar fi făcut orice i-ar fi cerut el. De două ori întâlni privirea lui Mercedes peste masă, nişte ochi încărcaţi de singurătate şi de ranchiună; i se păru mai bătrână decât altădată. Dar ea era veselă, scrisoarea lui Miguel o imuniza împotriva tuturor.

„Sunt o egoistă, ce egoistă sunt, se gândi apoi în camera de baie, când o citise deja de trei ori şi plânsese de atâta bucurie. Am fost dură cu Mercedes, care n-are nimic, săraca, nu ştie ce-nseamnă să citeşti o asemenea scrisoare.” îşi puse bigudiurile fără grabă. Nu-i venea să intre în cameră şi să se culce. Fereastra băii dădea spre o curte interioară şi se zăreau stelele şi o bucată de lună bătând în streaşină altei case. Miguel o sărutase foarte mult ultima noapte la râu, s-au sărutat până au rămas istoviţi. Se bucura din toată inima pentru ziua şi Dentru amintirea aceea. Avea s-o ţină minte mereu. Îi părea rău pentru tatăl ei şi pentru Mercedes şi pentru toţi ai casei.

Intră în vârful picioarelor şi se culcă fără să îndrăznească să aprindă lumina; era incomod că n-avea camera ei. Mercedes nu se mişca şi nu făcea zgomot, dar în noaptea aceea Julia îşi dădea seama că era trează fiindcă n-o lăsa pe ea să doarmă şi o împiedica să se simtă liberă cu amintirile ei. Şi-o închipui cu faţa spre perete şi cu capul îngropat în mâini. „Dacă aştept până mâine ca să-i vorbesc, e mai rău; lucrurile se vor fi răcit şi va fi şi mai greu. Acuma, acuma cât sunt veselă. E nedrept ca eu să fiu atât de fericită, iar ea să sufere.” îşi căută cuvintele, încercă să le rostească, dar nu era în stare să-şi dezlipească buzele. „Şi dac-a adormit? Dacă nu-mi răspunde?”

Auzi un suspin, lacrimi înghiţite sub cearşaf.

— Mercedes, dormi? Mercedes…

Nu primi niciun răspuns. Nu reuşea să fie tandră. Îşi aminti de Kempis: trebuie să se ducă la ea şi s-o îmbrăţişeze. Se duse, desculţă.

— Iartă-mă, Mercedes.

— Hai, lasă-mă, du-te, îi răspunse o voce îndărătnică.

— Iartă-mă, zău, insistă ea energic. A fost din cauza încordării din ultimele zile. N-am vrut să-ţi spun ce ţi-am spus. De ce să nu te poţi mărita cu Federico? Cu Federico sau cu oricare altul. Sunt lucruri care se spun doar din răutate. Numai că ar fi trebuit să-mi spui că-ţi place.

Aprinse veioza. Mercedes nu-şi întorsese încă faţa de la perete, dar plângea cu sughiţuri, scuturându-se toată, şi se lăsa mângâiată pe păr de sora ei, fără să opună nicio rezistenţă.

— Hai, plângi, plângi, până te uşurezi. Nu ştiu de ce sunt aşa de rea cu tine. Astă-seară erai foarte frumoasă cu rochia aceea albastră.

Din patul ei, în întuneric, Tali le auzea pe surorile ei şuşotind prin peretele despărţitor.

Treisprezece

— POMPIERUL, micul pompier! m-au salutat fetele când m-au văzut.

Unele nici nu m-au recunoscut la început, fiindcă am crescut foarte mult şi mi-am schimbat pieptănătura. Jucau şotron în curte: probabil că aveau oră liberă. Paquita, Viana, Roşcata, fiecare cu sandvişul ei mâncat doar pe jumătate şi ciufulite. M-a cuprins emoţia când am văzut mormanul de pardesie şi de caiete lângă perete şi m-am întristat, amintindu-mi de Gertru.

— Ia te uită! Dar asta-i Tali! Cum de vii aşa de târziu?

— Anul ăsta te-am dat dispărută.

— Vino-ncoace, ai mai crescut.

— Pardesiu nou de gabardină, ia te uită, domnule, ce eleganţă. Bine că ţi l-au cumpărat ceva mai scurt.

— Dar n-are niciun haz, aşa nu mai semeni a pompier.

— Sampelayo zice că ăla de anul trecut să i-l dai ei. *

Râseră. Alieia Sampelayo, o lungană blondă şi slăbănoagă, se roşi toată şi se apropie şi ea de grupul nostru. Făceau o zarvă nemaipomenită şi până şi cele din alte clase se uitau la mine şi-şi lăsaseră joaca. A trebuit să le explic că aproape toată luna octombrie am petrecut-o în pat şi că mă lungisem aşa din cauza febrei. Mercedes şi cu mătuşa Concha nu voiau să mă lase să mă duc nici astăzi, deşi doctorul îmi spusese încă de acum trei zile că puteam să mă scol; s-au încăpăţânat – în caz că voiam să vin – să-mi caute un taxi, fiindcă în după-masa asta era foarte frig şi-au spus că până la cinci trebuie să mă odihnesc. Bine cel puţin că şoferul taxiului era Enrique Blasco, şi l-am rugat să mă lase în Piaza del Mercado şi-apoi să nu mai vină să mă ia, iar el mi-a promis să nu le spună nimic acasă. Aşa că povârnişul l-am urcat pe jos şi-am scăpat ca niciuna dintre colege să nu mă vadă în maşină.

Am cumpărat o gutuie mare şi am împărţit-o între noi. M-au întrebat de Gertru, se mirau că nu e trecută în catalog. Le-am spus c-o să se mărite curând. Voiau să ştie cu cine. Regina a fluierat şi a dat ochii peste cap când le-am spus că era aviator; deschisese braţele ca şi cum ar fi fost gata să zboare, şi au râs toate de s-au prăpădit de gesturile şi strâmbăturile pe care le făcea. Ce noroc, ziceau, voiau să afle dacă băiatul e frumos. Nu mă slăbeau de loc, cu întrebările. Apoi s-au plictisit; unele s-au apucat să-şi facă problema la matematică, altele au continuat să se joace. Eu m-am dus sus cu încă două sau trei, că era cam frig. Ultima oră, de la şase la şapte, era de matematică, dar profesorul n-a venit. Aproape toate au plecat la şase şi jumătate; eu însă am mai aşteptat puţin, ca să nu ajung acasă prea devreme. Mi-am luat orarul, şi Alicia mi-a lăsat câteva notiţe ca să le copiez. Şi-a pus ciorapi lungi. Eu port încă ciorapii trei-sferturi şi pantofii de ploaie de acum doi ani, că abia acuma incep să fie plăcuţi la purtat, când e gata-gata să-mi iasă degetele prin ei; îi ţin ascunşi ca pe-o comoară, deoarece Mercedes vrea să mi-i arunce.

Alicia a coborât împreună cu mine, dar pe drum n-am vorbit aproape nimic. Începuse să plouă; când am ajuns la Sancti Spiritus mi-a spus c-o să intre să spună de patru ori Tatăl nostru, şi dacă voiam să intru şi eu cu ea. Am zis că bine. Biserica era aproape pustie; doar două lumânări dintre cele mai înalte aprinse la altarul cel mare şi câteva femei aşteptând să se spovedească. L-am căutat pe sfântul acela cu nasul jupuit care râde foarte simpatic şi nimeni nu ştie exact ce sfânt e, dar nu-mi aminteam dacă era al doilea sau al treilea din stânga şi nu reuşeam să disting aproape de loc siluetele din firide.

Alicia spunea Tatăl nostru cu o voce foarte tristă, şi când *a* terminat rugăciunile şi-a acoperit faţa cu mâinile şi am observat că umerii i se mişcau puţin, fiindcă plângea. Auzisem anul trecut câte ceva despre fata asta, cum că ar avea mari necazuri cu mama ei vitregă, dar cum nu sunt prietenă cu ea, mi se părea nepotrivit să-noerc s-o consolez. Am aşteptat puţin, urmărind pâlpâirea lumânărilor pe tăblia altarului, care strălucea slab, ca şi cum ar fi fost acoperită de cenuşă; în cele din urmă, cum nici nu-şi lua mâinile de la ochi, nici nu se mişca, i-am pus uşor mâna pe umăr şi i-am spus că vreau să plec, fiindcă mă grăbesc..

Ajunsă acasă, am intrat în camera mea şi mi-am scos pardesiul şi pantofii ca să nu observe nimeni că venisem udă. Mă cam dureau picioarele, dar n-am vrut să mă culc. Acum luăm iarăşi cina la nouă şi jumătate, ca ântotdeauna ân timpul iernii.

Azi-dimineaţă, cum era Ziua morţilor, ne-am dus la cimitir. Era un soare foarte blând şi mie mi-ar fi plăcut mai mult să fac o plimbare pe jos până acolo, dar au chemat taxiul lui Enrique. M-am aşezat în faţă, lângă el. Când suntem singuri, totdeauna mă tutuieşte, dar azi mi-a spus dumneavoastră şi domnişoară. Pesemne că i-au atras atenţia surorile mele, ca şi Candelei, care şi ea îmi spune de astă-vară tot dumneavoastră.

Drumul spre cimitir era plin de lume cu buchete de flori;

din cauza soarelui şi a florilor, păreau mai degrabă grupuri de excursionişti veseli. Când auzeau claxonul maşinii femeile îşi trăgeau spre de copiii mici, pe care-i ţineau de mână. După ce treci de stadion, sunt multe hârtoape şi se auzeau pietroaiele sărind şi izbindu-se de aripile maşinii. Mătuşa Concha nu mai contenea cu „Doamne, Isuse Cristoase”, iar Enrique ridica din când în când ochii şi zâmbea uşor de tot în oglinjoară, uitându-se la Candela care stătea pe bancheta din spate.

Din poarta cimitirului, ce frumos se vedea câmpul şi şirul de plopi de pe malul râului! Candela scoase florile şi pachetele cu lucruri pentru făcut curăţenie şi intrarăm. Sunt multe femei care vin cu găleţi şi sape şi grădinăresc în jurul mormintelor lor, le despart de celelalte cu un grilaj şi stau acolo ca într-o căsuţă, greblând şi plivind buruienile. Apoi îşi scot pardesiul, se aşază pe câte un colţ de lespede, uitându-se în jos, şi-şi încep vizita aceea nesfârşită. Dacă vin şi cu copiii, le dau câte un sandviş pe la mijlocul dimineţii.

Noi am făcut traseul obişnuit: unchiul Gonzalo, dona Antonia Tejedor, bunicul şi la urmă mama. Asta e oprirea cea mai solemnă. Pentru ea se păstrează şase crizanteme din cele mai frumoase, fiindcă nu încap decât câte trei în fiecare din cele două vase care îi împodobesc mormântul. Mercedes a ridicat capacul de sticlă şi Candela l-a ţinut şi s-a apucat să-l cureţe cu un lichid alb. Au scos apoi toate lucrurile dinăuntru şi le-au şters de praf cu o piele de căprioară. Mie întotdeauna mi se pare că sunt destule mâini şi că n-au nevoie de ajutorul meu, aşa că am rămas într-un colţ, privind.

Vorbeau despre cum vine bucăţica nouă de damasc şi despre felinarul din stânga care se strâmbase niţel. Eu mă uitam la fotografia mamei, îngălbenită de vreme în rama ei ovală, sculptată. Are coc şi o rochie închisă la culoare, foarte strânsă pe gât, dar expresia e vagă, nu se ştie bine dacă e zâmbitoare sau mâhnită. Eu, cum n-am cunoscut-o, am plăsmuit-o după gustul meu, şi nu seamănă bineînţeles

cu cea din fotografia asta. Înainte de-a lăsa jos capacul, mătuşa a sărutat literele unde scrie „R.I.P. Julia Guilarte”, şi-apoi am început să ne rugăm, iar lor le curgeau lacrimile. Mi-e dor de mama de multe ori, dar niciodată când vin la cimitir, de asta n-am plâns. Eram, dimpotrivă, foarte veselă din pricina soarelui care mă bătea-n spate şi a unor păsărele care cântau în chiparoşi.

Când să ieşim, am văzut un băiat şi o fată în doliu, stând în picioare şi închinându-se în faţa unei nişe ca şi cum ar fi fost gata să plece; surorile mele s-au oprit cu ei.

Eu am rămas mai în urmă fiindcă nu-i cunoşteam, uitându-mă la inscripţiile de-acolo şi la îngeraşii aceia atât de urâţi, făcuţi parcă din aluat de bezea întărit, când am dat deodată cu ochii de numele lui dn Rafael Dominguez, profesorul de ştiinţe natu rale care a murit de curind. M-am ridicat pe vârfuri ca să-i pun florile care-mi prisosiseră şi m-am pomenit întrebându-mă ce-o fi devenit colecţia aceea de pietre atât de frumoase pe care i-am dat-o anul trecut, după examene.

— Ce faci, Natalia? s-a mirat Julia, despărţindu-se de ceilalţi.

Când am întors capul, am văzut că fata în doliu mă privea cu multă atenţie.

— Va să zică tu eşti cea mică, cea care merge la Institut, mi-a spus ea, când am pornit cu toţii spre ieşire.

— Da.

Stătea lângă mine şi-mi trecu un braţ pe după umeri.

— Am studiat şi eu acolo. Dacă vii într-o zi la mine, am să-ţi dau ceva cărţi şi notiţe care au să-ţi fie poate de folos.

— Mulţumesc.

— Nu-mi mulţumi, dar vino. Surorile tale ştiu unde stau.

La poartă ne-am despărţit şi ea mi-a spus încă o dată:

—, Ai să vii să mă vezi?

Mă uimea insistenţa ei, fiindcă nu pricep de loc ce interes poate găsi o fată mai mare în a se împrieteni cu mine. M-a sărutat. Băiatul mi-a dat mâna foarte serios. Apoi, în maşină, am aflat că sunt copiii lui don Rafael, şi că pe fată

o cheamă Elvira. Are cei mai frumoşi ochi pe care i-am văzut vreodată.

Azi a fost a treia lecţie de germană. La ieşire, am luat-o împreună cu Alicia pe drumul în pantă ce trece pe lângă închisoare. Ea locuieşte destul de aproape de mine, pe o străduţă din spatele Catedralei, dar până anul ăsta n-am ştiut. De la fereastra camerei mele se vede acoperişul casei ei. Alicia vorbeşte puţin şi-mi place să stau cu ea mai mult decât cu celelalte fete, care râd mereu din te miri ce, şi încă şi pentru nişte prostii cât capul lor de mari.

Era o după-amiază minunată şi mergeam fără grabă, fiindcă era abia şase. Ne-am oprit în Piaza del Mercado să-l ascultăm pe îmblânzitorul de şerpi şi parcă ţi se făcea lene să te mai urneşti de-acolo. În cele din urmă am plecat şi eu mi-am scos sandvişul. Am întrebat-o pa Alicia dacă nu i se pare că profesorul de germană e cam trist, dar ea a spus că nu, că i se pare foarte simpatic. Ce-are a face simpatia, şi de altfel nici nu e vorba chiar de tristeţe, are mai degrabă aerul că e eu mintea în altă parte, ceva special, care te face să vrei să afli la ce se gândeşte. Îi explicam asta destul de tare şi cu multă însufleţire, ca să încerc s-o fac să înţeleagă, când ne pomenim deodată cu el alături, în carne şi oase. Nici măcar nu ştiu de unde-a răsărit, fiindcă mă oprisem o clipă din vorbă, iar când m-am uitat la Alicia m-a izbit expresia feţii ei, abia atunci l-am văzut pe partea cealaltă. A spus bună seara şi ne-a întrebat dacă ne plimbăm, dar n-a fost doar un salut din mers, ci a pornit alături de noi, în acelaşi pas. Bine măcar că stătea lângă Alicia care, cum mă luase de braţ ca să continuie drumul, mi-l ascundea aproape complet; aşa, auzeam ce spune fără să fiu nevoită să-l privesc. Cu siguranţă că auzise ce vorbeam, în caz că venise în urma noastră. Nu îndrăzneam nici măcar să ridic capul.

A spus că-i plac orele aşa cum a fost cea de azi, cu eleve puţine, dar că-l surprinde ce slab interes pentru studiu arată fetele din toate clasele şi încă şi mai mult faptul că cele care lipsesc vin la el să se scuze sub pretext de boală,

deşi el le-a anunţat chiar din prima zi că are de gând să le treacă pe toate şi să nu pună absenţe la nimeni.

Se vede că totdeauna a făcut aşa, şi-n celelalte părţi unde a predat, în străinătate sau unde-o fi fost, n-a obligat pe nimeni să înveţe cu de-a sila; spune că nu învaţă decât cel care are asemenea dorinţă şi că de aceea nu dă nici zece nici altă notă, pentru ca cel care studiază s-o facă din interesul de-a învăţa, nu pentru notă.

Eram foarte intimidată. Şi uimită de seninătatea cu care îl asculta Alicia, ba şi-i răspundea din când în când câte ceva, ridicând capul spre el. De pildă, i-a spus că certificatul medical pe care i-l prezentasem eu zilele trecute nu era fals, că fusesem într-adevăr bolnavă toată luna octombrie.

Atunci el a început să râdă şi a spus că ce bună prietenă e şi s-a aplecat prin faţa ei ca să mă vadă. Pentru mine, cel mai groaznic era că nu ştiam ce să fac cu sandvişul mâncat doar pe jumătate. Dacă aş fi continuat să-l mănânc, ar fi însemnat să pierd complet orice speranţă de-a rosti vreun cuvânt, iar ca să-l duc în mână era aşa de neplăcut, încât nu mă gândeam decât cum să fac ca să scap de el; aşa că mă uitam într-una să văd dacă nu zăream cumva vreun cerşetor ca să i-l dau, iar în cele din urmă am deschis ghiozdanul şi l-am pus acolo, aşa, fără să-l învelesc cu nimic, de mi s-a pătat de grăsime tot caietul de curat de literatură. În vremea asta am ajuns în capul străzii Aliciei, şi s-a petrecut ceva îngrozitor – profesorul avea acelaşi drum cu mine. Până să mă dezmeticesc bine, m-am pomenit că mergem amândoi alături, singuri. Îşi schimbă locul, continuându-şi drumul pe marginea trotuarului. Eu am început să număr portalurile care mai rămăseseră până la mine acasă şi mă simţeam caraghioasă aşa, nescoţând nicio vorbă. M-am oprit o clipă la vitrina librăriei: ne vedeam amândoi în oglinda din fund, el ceva mai în spate decât mine şi mult mai înalt. Chiar în clipa aceea a început să vorbească de nişte reviste germane care erau acolo. Le-a rostit titlul cu familiaritate, ca şi cum ar fi trebuit să le cunosc şi eu, şi a hotărât să cumpere câteva numere, ca să

citim în clasă. Vorbea încă la plural, ca şi cum Alicia n-ar fi plecat. A intrat în librărie şi eu am făcut acelaşi lucru; nici n-aş fi putut face altfel, fiindcă se dăduse la o parte ca să-mi facă loc.

Acolo înăuntru, în timp ce aşteptam să ne servească, mi s-a părut firesc să fim împreună şi m-am simţit mai puţin stânjenită, mai ales fiindcă reîncepuse să vorbească. Spunea că germana e o limbă foarte exactă şi ştiinţifică, indispensabilă pentru unele studii. Când am ieşit din librărie, mi-a adresat prima întrebare directă – ce aveam de gând să urmez duipă ce-mi dădeam ’bacalaureatul? I-am spus că nu ştiu, că nu ştiu nici măcar dacă o să urmez ceva sau nu.

— Cum aşa? Suntem într-a şaptea şi încă nu ştim?

I-am explicat că depindea de tata, căruia nu-i place prea mult treaba asta.

— Ce nu-i prea place?

— Studiile în general, nu ştiu nici eu; nu vrea să fiu tot timpul plecată de-acasă. Cum sunt cea mai mică…

— Şi ce e dacă eşti cea mai mică? Ce legătură are?

— Ştiţi, fiindcă celelalte surori n-au mai continuat studiile.

— Probabil că n-or fi vrut. Sau or fi vrut?

— Nu ştiu.

A continuat să mă întrebe tot felul de lucruri şi nu înţelegea de loc purtarea tatei, deşi, ca să fiu sinceră, nici eu n-o prea înţeleg. El însă şi mai puţin, fireşte, fiindcă nu-l cunoaşte pe tata şi n-a auzit ce vorbe îi ies din gură şi cum critică totul, şi lucruri din astea. I-am spus că de studiat, mi-ar plăcea ştiinţele naturale, tot ceea ce se ocupă de animale şi de flori şi de lucrurile din natură. Mi se pare că există o facultate pentru aşa ceva, deşi nu sunt foarte sigură, findcă n-am vorbit despre asta decât cu Gertru, din când în când. A rămas foarte uluit de faptul că, din moment ce voiam, mai aveam vreo îndoială cu privire la continuarea studiilor, ba admiteam chiar ipoteza contrarie. A spus că e absurd.

— Dar ai încercat să-l convingi pe tatăl dumitale, ai insistat?

— Nu, nu prea mult, deocamdată. Partea proastă e că mi se pare că dac-o să urmez vreo facultate, o să trebuiască să plec la Madrid.

— Şi ce? Nu ţi-ar plăcea?

— Ba da, sigur că mi-ar plăcea.

— Dar ce-i cu tatăl dumitale, ce obiecţii are, ia să vedem, că eu tot nu-nţeleg.

Mă bombarda cu întrebările şi mie îmi venea să turbez că nu ştiam să-i răspund ca lumea, ci numai cu bâiguieli aproape şi cu fraze neterminate, în timp ce argumentele lui erau. Atât de limpezi, încât se vedea cât de colo că are dreptate.

Am încercat să-i explic că nu pot să discut prea mult acasă fiindcă sunt cea mai mică şi ar râde de mine, şi că tata s-a schimbat foarte mult şi că nu vrea nici să ne-asculte nici să se ocupe de noi, că înainte, când eram mai mică, puteam să-i cer orice, că-mi dădea întotdeauna tot ceea ce voiam.

Dar mă stânjenea faptul că încercam să explic lucrurile astea unui necunoscut. Desigur că nu mi se părea un necunoscut. Mă privea atent şi din când în când termina câte o frază de-a mea, îndemnându-mă să continui. Ne opriserăm în faţa casei, şi eu m-am uitat cu coada ochiului să văd dacă nu e cineva pe verandă. Nu era nimeni.

— Locuiesc aici, i-am spus.

A zâmbit.

— Foarte, bine. Dar chestia cu tatăl dumitale nu e încă destul de limpede. Nu vrei să vii să bei o cafea cu mine?

— Nu, i-am spus, mulţumesc. E târziu.

Că era târziu, asta i-am spus, tâmpită ce sunt! De acolo, din poartă, se zăreau, la capătul străzii, nişte nori trandafirii şi era ora cea mai veselă şi cu cea mai frumoasă lumină, soarele încă nu apusese, exact ca primăvara. Am spus că era târziu, primul lucru care mi-a trecut prin minte, numai de teamă că mă invitase, numai din graba bruscă de-a intra

şi de-a nu-l mai vedea. Dar în clipa în care am ajuns pe scări, la primul palier, după ce urcasem primele trepte două câte două, am rămas pe loc, ca şi cum mi s-ar fi terminat frânghia, şi am simţit că mă înăbuş pe întuneric, că nu sunt în stare să mă duc sus şi să mă închid în casă; nil mai puteam urca nici măcar o singură treaptă. Abia atunci mi-am dat seama cât de minunat era că mă invitase şi s-a aprins în mine dorinţa de-a mă duce după el. Am început să mă gândesc la tot ce spusesem, ia conversaţia noastră rămasă la jumătate. Dacă aş fi coborât repede, l-aş mai fi găsit. L-aş fi găsit, cu siguranţă. Stăteam nemişcată, aproape fără să respir, şi nu se auzea nimic pe toată seara. Nu mă puteam hotărî. Apoi am auzit o uşă şi nişte voci, şi-am ieşit pe poartă alergând, fără să mă mai gândesc la nimic. Ajungând în mijlocul trotuarului, am aruncat o privire în jur. Se întorcea mătuşa Concha de la biserică, împreună cu altă doamnă.

— Unde fugi aşa grăbită, fetiţo? Pune-ţi pardesiul ăla ca lumea înainte de-a pleca.

— Dar nu-i frig.

— Unde te duci?

— Acasă la o fată, să-i cer notiţele.

— O fată, care fată?

— N-o cunoşti, una care locuieşte aici pe-aproape.

— Şi de ce nu i le-ai cerut la şcoală?

— A lipsit.

— Cheam-o la telefon.

— N-are telefon.

— E aşa de urgent?

— Da.’

Eram dispusă să răspund la toate întrebările pe acelaşi ton, un răspuns după altul, fără să renunţ la intenţia mea de-a ieşi pe stradă. Profesorul nu se vedea nicăieri cât puteam cuprinde cu ochii.

— La ce te uiţi?

— La nimic, la revedere, mătuşă.

În sfârşit, am plecat. Ca s-o păcălesc, am luat-o pe

străduţa Palomares; am aşteptat puţin, apoi m-am întors: mătuşa plecase. Dar nici el nu mai era. Nici urmă. Am privit în jur cu mai multă îndrăzneală. Dă, Doamne, să-l întâlnesc! I-aş fi spus că m-am dus să cumpăr un caiet. Sfiala îmi trecuse cu totul. Unde putea să se fi dus? La vreo cafenea din Piaţă? M-am dus în Piaţă. M-am învârtit peste tot; erau mulţi soldaţi. Mă opream puţin în faţa tuturor cafenelelor şi mă uitam pe geam; nici măcar nu mi-era teamă că m-ar putea vedea tata sau vreun prieten de-al lui. Doream din tot sufletul să-l văd; poate că era pe undeva foarte aproape. Îl căutam după înălţime, nici înalt, nici scund, parcă mai degrabă înalt. Nu poartă ochelari pe stradă; la ore poartă şi pare mai în vârstă. S-o fi plimbând. Cu siguranţă că nu are prieteni; e nou-venit, ce-o fi putând face singur într-o după-amiază atât de frumoasă? în plus, se vedea că are chef de plimbare. Mergeam aşa de concentrată că m-am ciocnit de nişte soldaţi, iar ei, în glumă, au făcut cerc în jurul meu, că nici nu ştiam pe unde să ies. Au râs de s-au prăpădit. „Măi, dar zăpăcită mai eşti, domnişorico!”

După ce-am făcut de mai multe ori înconjurul Pieţii, am început să mă gândesc că profesorul mă invitase din politeţe şi că se bucurase probabil că n-am primit, aşa că m-am cam dezumflat, deşi tot nu renunţasem la gândul că trebuie să-l găsesc. Cu neputinţă să se fi dus acasă.

Am coborât spre râu. Am început să-mi închipui cum s-ar desfăşura conversaţia noastră dacă l-aş găsi. Cu siguranţă că n-ar mai fi aşa de fadă, nici eu n-aş mai fi aşa nervoasă, nici aşa de reţinută. Aş vorbi cu el serios şi liniştit, aşa cum vorbise Alicia, şi l-aş privi în ochi din când în când.

De pe Podul cel vechi am văzut cum se înnopta. Plopii din insuliţă erau galbeni şi au devenit din ce în ce mai cenuşii, până ce-au început să semene cu fondul pe jumătate şters al unui desen. La fiecare pas care răsuna în spatele meu mă aşteptam să fie el şi să vină să se aşeze cu coatele acolo lângă mine, dar de fiecare dată erau sau oameni cu măgari sau femei care se întorceau cu pas grăbit în

suburbia lor.

Am rămas acolo până ce m-a luat niţel cu frig. În timp ce urcam dealul, îmi simţeam picioarele ca de plumb, aşa de puţin chef aveam să mă întorc acasă. Nu mai avea importanţă dacă mai întârziam încă un pic, oricum trebuia să găsesc o explicaţie. Am intrat pe nişte ulicioare întortocheate şi am trecut prin faţa porţii Aliciei, o casă sărăcăcioasă. Nu intrasem niciodată înăuntru. În altă zi n-aş fi intrat de teamă să n-o stingheresc, dar azi am avut poftă, trebuia s-o văd, nu puteam face altfel. Îmi aminteam de ea cu admiraţie pentru felul minunat în care vorbise cu profesorul, atât de sigură de ea şi atât de înţeleaptă. Alte fete s-ar fi exprimat poate mai bine şi s-ar fi pus mai mult în valoare într-o situaţie ca asta, numai că unele ar fi făcut-o în glumă, ca să aibă pe urmă de ce râde între de, ca Regina şi Victoria, iar altele, ca să pară amabile şi să-l linguşească.

8 — Logodna Gertrudei

Portalul conducea la un coridor cu pereţii de cărămidă crăpată. Era întuneric beznă. Călcam cu grijă pipăind cu piciorul treptele, ghidându-mă după plânsul unui copil. Pe măsură ce înaintam, am început să-l zăresc în fund, aşezat pe jos, cu picioarele desfăcute, direct pe cărămizi. Deodată se deschise o uşă, care îl scăldă în lumină, şi ieşi o femeie strigându-l. Copilul începu să plângă şi mai tare şi ea se aplecă până la el. Voia să-4 târască în casă trăgându-l de mână.

M-am apropiat. Nu ştiam dacă mă văzuse.

— Aici locuieşte Alicia Sampelayo?

— Alicia Sampelayo, parc-ai fi un spiriduş, ce ai cu ea?

— Voiam s-o văd o clipă. Sunt colegă cu ea la Institut.

Femeia era înaltă şi purta un halat alb de infirmieră. Începu să-l ameninţe pe copil, fără să mă bage prea mult în seamă. Până când n-a reuşit să-l facă să se ridice de jos nici nu s-a uitat la mine; eram în raza de lumină care năvălea pe uşa deschisă.

— Intră, zise. Locuieşte aici.

Am intrat într-o încăpere cu oglinzi şi scaune de coafor.

De sub o cască, a apărut un cap; o faţă foarte congestionată.

— Luisa, unde-ai dispărut? Fă-o mai rece, e prea fierbinte, zise, ţipând ascuţit.

Femeia se scuză prin semne, arătând spre copil, pe care-l ţinea strâns de o mânecă. Eu rămăsesem în uşă. Era destulă dezordine peste tot şi mirosea a lapte acrit. Am zărit o maşină de cusut, poze de artişti de cinema tăiate şi lipite pe o oglindă.

— Alicia! strigă femeia în halat alb. A venit o fată care întreabă de tine. Intră acolo în camera ei.

Se întoarse spre mine şi îmi arătă o perdea înflorată din fund. Alicia dădu la o parte perdeaua şi scoase capul afară tocmai când ajunsesem şi eu acolo.

— A, bună, tu eşti? Intră.

Din camera ei, care era un dormitor mititel, se auzea tot zumzăitul căştilor. Am întrebat-o dacă n-o deranja la învăţat. Avea pe pat tabla de logaritmi şi nişte foi de hârtie.

— Zgomotul ăsta? Da de unde, nici nu-l mai aud. Stai jos.

Ea se aşeză pe pat, iar eu pe unicul scaun din încăpere. Cred că nu s-a mirat că mă vede, fiindcă nu m-a întrebat nimic.

— Făceam problema. Nu-mi iese. Tu poate c-ai şi făcut-o.

I-am spus că nu, fiindcă nici nu trecusem peacasă; făcusem o plimbare.

— Poate că te deranjez că am venit, dar cum treceam chiar prin faţa casei…

— Nu, da de unde, mă bucur chiar.

— Plec îndată. N-am venit pentru nimic special, te anunţ. Numai aşa, ca să te văd.

— Bineînţeles, şi-ţi mulţumesc foarte mult, nu fi proastă. Hai, nu vrei să mă ajuţi un pic la problemă?

Era o problemă destul de uşoară. Alicia a avut întotdeauna note slabe, nu lua niciodată peste „bine”, deşi studia probabil mult. Mi-a fost teamă să nu se ruşineze pentru c-am rezolvat problema aşa de repede, dar nu, mi-a mulţumit fără să se simtă jenată. Mi-a spus că matematica

e un chin pentru ea.

— Ascultă, am întrebat-o. Tu ce vrei să urmezi pe urmă? Te-ai gândit?

S-a roşit puţin.

— N-am să-mi continui studiile, mi-a răspuns, scobindu-se sub unghii, aşa cum face atunci când se sperie. E destul dacă-mi iau bacalaureatul. E foarte scump să te-nscrii la facultate şi durează mult. Tu însă cred c-o să te-nscrii, deşteaptă cum eşti.

I-am spus că nu ştiu. Mi-era ruşine să vorbesc despre mine. Ea mi se părea mult mai importantă decât mine şi mai serioasă, cu mult mai matură. Mi-a spus că de îndată ce-şi ia examenul de bacalaureat vrea să înceapă să lucreze ca să câştige ceva bani. Să dea vreun concurs ca să intre la Poştă sau la Căile ferate, unde se cere bacalaureatul.

Femeia în alb a intrat de două ori ca să caute câte ceva şi ne-a privit foarte fix, ca şi cum ar fi venit doar ca să se uite la noi. Era puţin jenant fiindcă Alicia tăcea, şi eu la fel, până ce ea pleca din cameră; pe de altă parte însă, îmi plăcea, fiindcă era ca şi cum noi două am fi avut un secret. După câtva timp casca s-a oprit şi lumina de-afară s-a stins.

— Alicia, când o pleca fata aia, să vii la bucătărie, a zis femeia.

Mi-am luat rămas bun. I-am spus că ori de câte ori se-ncurcă la vreo problemă, să vină la mine ca să le facem împreună. Despre profesor n-am vorbit nimic.

Paisprezece

„DACĂ plângi pentru că ai pierdut soarele, lacrimile te vor împiedica să vezi stelele”, citise Teo într-o carte de cugetări despre resemnare şi durere, pe care sora lui o ţinea pe noptieră. Îi spuse mamei sale să cumpere cafea bună şi se instală la el în cameră să pregătească concursul pentru Notariat.

— Nu se mai duce la Madrid? o întrebau pe Elvira prietenele ei.

— Nu. A zis că n-are nevoie de academie, c-o să intre la

fel de bine şi fără ea.

— Probabil că nu vrea să vă lase singure tocmai acum, pe mama ta şi pe tine.

— Nu ştiu.

— Da rea mai eşti, eu găsesc că e demn de toată lauda. Ce voinţă colosală, cu tragerea de inimă pe care-o fi având-o după tot ce vi s-a întâmplat.

— El spune că povestea asta cu tragerea de inimă e pretextul leneşilor, că dacă vrei, poţi.

— Poftim, cu siguranţă c-o să intre. Şi Emilio?

— Ce-i cu Emilio?

— Crezi că intră şi el?

— Măi, dar ce întrebări îmi mai puneţi şi voi! De unde să ştiu eu?

— Dragă, ceva tot trebuie să-ţi fi spus el, că doar vine să-nveţe cu fratele tău, nu?

— Aşa se pare, îl văd câteodată venind. Un fel de consultaţii.

Fetele nelogodite se agitau de zor la fiecare început de sezon, frământându-se pentru băieţii pe care-i cunoşteau şi care pregăteau concursul pentru Notariat. Aproape toate erau de acord că ăsta e cel mai bun plasament pentru cine făcuse Dreptul, cel mai sigur. Altele, mult mai puţine la număr, ridicau unele obiecţii.

— Bine, dragă, dar gândeşte-te, te măriţi cu un notar şi trebuie să-ţi petreci anii cei mai frumoşi colindând din târg în târg. Când să ajungi şi tu într-un oraş mai mare eşti încărcată de copii, bătrână şi nu-ţi arde de distracţii. Te nenoroceşti pentru toată viaţa.

— Fugi de-aici cu poveştile astea. Se câştigă foarte bine. Şi dacă se pregătesc cum trebuie pentru concurs şi ies pe primele locuri, pot să-nceapă cu oraşele cele mari şi-atunci nu mai trebuie să adaug nimic. Poate că la treizeci de ani eşti măritată cu un notar din Madrid, tu ştii ce-nseamnă asta?

— Da, da, la treizeci de ani…

Se şi vedeau la braţul unui om matur, dar cu aspect

juvenil, respectabil, dar sportiv, ducându-se la premiere şi la concertele de la Palatul Muzicii în mantou de astrahan veritabil; pălăriuţă mică. Având un cerc de prieteni; o poziţie sigură şi consideraţia celor din jur. Masaj la sâni după fiecare nou-născut. Diete ca să slăbească fără să renunţe la mâncare. Şi soţul cu Citroen.

Acest tânăr notar avea, în visele multor fete, chipul impenetrabil al lui Teo.

Teo era serios şi puţin sociabil. Nu fusese niciodată la Cazino şi nimeni nu-i cunoscuse vreodată vreo logodnică. La ceaiurile de ora cinci pe care le dăduse uneori sora lui nu luase parte, nici nu le spunea fetelor pe nume, chiar dacă le cunoştea bine. Distant. Un tip inaccesibil. Pe Elvira era zadarnic să-ncerci s-o descoşi despre el, despre gusturile lui, despre viaţa pe care o ducea.

— Ce rezervat trebuie să fie Teo cu tine. Nu-i aşa?

— În privinţa studiilor?

— În toate privinţele.

— Da, aşa e, şi Elvira făcea un gest evaziv. Îi place să vorbească puţin. În ce priveşte studiul, mi se pare firesc. N-o să discuţi toată ziua de unul şi acelaşi lucru.

— Da, foarte ciudat. Şi totuşi la tine ţine foarte mult. Doi fraţi aşa de uniţi…

La plecare trăgeau cu coada ochiului la uşa închisă a camerei lui Teo, care era pe colţ, şi călcau mai încet.

— Poate că l-am deranjat vorbind aşa de tare.

— Nu, nu cred.

— Transmite-i salutări.

— Din partea ta.

Pe Elvira o plictiseau din ce în ce mai mult vizitele prietenelor. Îi plăcea să fie singură, să se întindă pe divanul din camera ei fără să facă nimic, cu ochii pironiţi în tavan, iar când putea fuma câte-o ţigară, simţea o plăcere nemaipomenită. Se auzea prin perete murmurul monoton al fratelui ei care studia cu voce tare, ca şi cum s-ar fi rugat. Îi desluşea paşii până la uşă, apoi până la fereastră, şi zgomotul scaunului tras ca să se aşeze, apoi tras ca să se

ridice din nou. În după-amiezele când venea Emilio, Elvira reuşea să-i distingă vocea, mai ascuţită şi mai nervoasă decât a fratelui ei, şi-şi imagina figurile lor, atitudinile fiecăruia; Teo cu ochelarii în mână, Emilio lipit de geam – acum poate se mişcaseră sau fumau – erau ca imprimaţi pe un covor decolorat, care o adormea când îl privea fix.

într-o după-amiază auzi uşa camerei lui Teo şi-apoi, brusc, se deschise cea de la camera ei, şi Emilio intră pe furiş, închizând-o repede după el.

— Ce faci, eşti nebun? De ce-ai venit aici? se sperie Elvira, ridicându-se-n coate şi dându-şi picioarele jos din pat.

Emilio era foarte nervos. Vorbi în şoaptă, fără să mai înainteze.

— Elvira, nu mai pot, trebuie să te văd.

— Mă vezi în fiecare zi.

— Dar aşa nu mi-e de ajuns. Nu-nţelegi? Totdeauna cu ceilalţi de faţă, aproape fără să mă pot uita la tine, ca să nu bănuiască nimeni nimic. Pentru cine ne prefacem, spune-mi te rog, şi pentru ce? înţeleg din ce în ce mai puţin.

— Ai spus că te mulţumeşti cu atât.

— Am spus. Dar n-am făcut niciun contract. E greu, e imposibil, aşa cum am hotărât noi. Dacă i-am mărturisi cel puţin lui Teo.

Păşise spre pat. Elvira se ridică.

— Ţi-am spus de-o mie de ori că nu suport poveştile astea cu logodne în familie. Nu-mi scrii şi nu-ţi răspund aproape întotdeauna? De ce vrei mai mult acuma? Ai să strici totul, or să observe toţi. Nu faci decât să inventezi pretexte ca să-mi vorbeşti între patru ochi, mă faci să fiu toată ziua nervoasă, neliniştită. Am spus doar: să aşteptăm până treci concursul ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic, n-am hotărât aşa?

— Eu concursul nu-l iau, spuse Emilio. Nu-l pot lua aşa. Am nevoie să ştiu că mă iubeşti, trebuie să fiu sigur, dacă nu, de unde atâta putere ca să învăţ? învăţ numai de dragul tău, tu vrei să învăţ, nu-i aşa?

— Fireşte că vreau.
— Uită-te la mine, o spui cam fără convingere. Nu mă iubeşti. Stai în camera de-alături, îmi auzi paşii, aşa cum şi eu ţi-i aud pe-ai tăi, mă vezi o clipă la ora gustării sau la plecare, uneori duminica, iar de cele mai multe ori nici măcar atât, şi eşti liniştită, ţi-ajunge. Ori nu eşti liniştită?
— Fireşte că sunt liniştită. Să n-o luăm iarăşi de la început. Pentru a suta oară. De ce să nu fiu liniştită? Ştiu că mă iubeşti. Mi-e de ajuns. Tu ştii ce-nseamnă să ne petrecem poate trei ani din viaţă în chip de logodnici oficiali, cu toţi ochii aţintiţi asupra noastră, ca să vadă dacă ne ţinem de degetul cel mic sau nu ne mai ţinem? Ce mai, nici vorbă; hai, du-te acum, nu mă mai chinui atâta cu poveştile astea.
— Elvira, chestia asta cu trei ani e fiindcă aşa vrei tu. Putem aranja şi altfel, aşa cum ţi-am spus. Să ne căsătorim imediat dacă preferi, să mergem la moşia tatei şi să pregătesc concursul acolo. Să trăim singuri la ţară tot timpul ăsta, nu ţi-ar plăcea?
Elvira rămase cu ochii aţintiţi într-un punct. Emi – lio venise lângă ea şi-i ţinea obrazul în palme, netezindu-i părul spre spate.
— Da, spuse ea, da; poate că mi-ar plăcea. O să mai vedem, dutte acuma. O să vorbim duminică, hai…
În ultima vreme, Elvira exagerase cu atitudinea ei distantă, evitându-l.
— Nu ştiu ce-i cu ea, e distrată, nerăbdătoare, când îi vorbesc. Uneori mi se pare că nu mă iubeşte de loc, îi spusese Emilio lui Pablo, singurul lui confident.
Fusese într-o noapte să-l vadă la pensiune şi în două rânduri, după-amiaza, îl aşteptase la Institut, totdeauna în momente de totală descurajare.
— Nu pot nici să dorm, nici să învăţ, nici nimic. Dacă aş fi sigur că nu mă iubeşte, aş renunţa, dar cu ea omul nu ştie niciodată. Zice că da. Sunt plin de îndoieli, poate că ea crede într-adevăr că mă iubeşte, dar ar avea nevoie de un om mai sigur de el, mai energic. Nu-ncape îndoială că are

mult mai mult temperament decât mine, niciodată n-am s-o înţeleg până la capăt. Tu ce Crezi?

— Ştiu şi eu? Nu pot să-ţi spun nimic.. Nu vă mergea mai bine la început?

— Nici acum nu ne merge rău, nu-i asta. Dar niciodată lucrurile n-au fost perfect normale. Şi anul trecut am încercat şi-a trebuit apoi să renunţăm; se schimbă aşa de mult de la o zi la alta.

— IDar acum e ceva mai serios. Nu?

— Eu cred că da. Aş da nu ştiu cât să ştiu ce gândeşte ea când e singură.

— Dar nu-ţi scrie?

— Ba da, îmi scrie. Dar mă gândeam la ce i-ar povesti din toate astea unui prieten, ţie de pildă, dacă ai cunoşte-o mai bine şi ai trage-o de limbă. Pentru mine ar fi minunat dac-ai putea sta de vorbă cu ea, de ce nu încerci?

— Abia o cunosc, nu suntem prieteni…

— Dacă ai trece din nou pe la ea? Poţi merge cu mine într-o zi, dacă te jenezi să te duci singur.

— Nu-i vorba de jenă…

— Ştii că tu ai putea să m-ajuţi foarte mult? Cu tine vorbesc mai liber decât cu oricine altcineva.

Tocmai fiindcă eşti neutru, fiindcă e sigur că n-ai să te duci să comentezi lucrurile astea cu nimeni. Am ştiut chiar din clipa când te-am cunoscut c-o să recurg la tine la nevoie, ai o inteligenţă diferită de-a celorlalţi.

Pablo păstra lungi tăceri. În noaptea când a rămas la el la pensiune, Emilio, la un moment dat, şi-a ascuns faţa în mâini şi a rămas aşa până când celălalt l-a întrebat ce i se întâmplase.

— Am impresia că te plictisesc cu poveştile astea ale mele. Dar sunt atât de nehotărât…

— Da de unde, omule, pentru Dumnezeu, nu e că mă plictiseşti, dar nu ştiu ce să-ţi spun. Poate că ar fi mai bine să nu insişti prea mult, să faci aşa cum îţi cere ea. Las-o, dacă vrea să se simtă liberă. Ai încredere în ce-ţi spune. Nu mi se pare că e o problemă chiar aşa de gravă, timpul are

să-şi spună cuvântul. Tu las-o în voia ei, să hotărască. O să vină ea să te caute.

Emilio începu să rărească scrisorile pe care înainte i le scria Elvirei zilnic. Duminicile, în loc să se ducă să cerşească câteva minute de conversaţie între patru ochi, nu mai trecea pe le ea, ci se ducea la cinema cu Pablo. Lui Pablo îi plăcea cinematograful *Moăerno,* care rămăsese exact aşa cum şi-l amintea el, cu scaune de lemn şi cu logodnici săraci mâncând alune americane. Îi spuse lui Emilio că acolo văzuse cu tatăl lui câteva filme cu Heinz Ruhmann şi cu Janet Gaynor.

— Şi eu la fel, bineînţeles, văd că avem aceleaşi amintiri.

Descoperiră că erau exact de aceeaşi vârstă, e se născuseră doar la câteva zile diferenţă, şi lui Emilio asta i se păru un semn al providenţei. Îl admira şi îl iubea pe Pablo ca pe niciun alt prieten. Cu el nu se plictisea niciodată. Ieşeau de la cinema de la reprezentaţia de ora patru şi începeau să se învârtească pe sub arcadele din Piaza Mayor, care la ora aceea era plină de soldaţi.

— Mie singur, zicea Emilio, niciodată nu mi-ar fi trecut prin minte să mă plimb într-o duminică pe-aici, la ora asta.

— Eu vin des. E ferit de frig şi-mi place să umblu aşa, mânat de aceeaşi lene care-i duce şi pe oamenii ăştia, să aud ce vorbesc, fără grabă.

— De ce nu scrii? Eşti un mare poet.

— Ei, asta-i! M-ai decretat acuma şi poet.

— Da; da, spunea Emilio cu entuziasm. Ţie nu ţi se pare nimic banal. Prefaci totul în ceva care prinde viaţă.

— Dacă nu-ţi place, plecăm, ne aşezăm undeva la o cafea.

— Cum vrei.

Soldaţii se îngrămădeau să taie drumul grupurilor de fete care ieşeau de prin case ţinându-se de braţ, şi care se întorceau tot aşa, fără să se despartă, orieât de mare ar fi fost îmbulzeala. Alţii rămâneau tăcuţi în faţa vitrinelor cu manechine, care păreau puse la uscat în spatele cartonaşului cu „închis”, lipiţi de geam, ca şi cum ar fi fost

gata să soarbă cu privirea tot magazinul gol.

La cafenea, Emilio îi făcea lui Pablo rezumatul săptămânii.

— Aveai dreptate. Chiar şi de învăţat, învăţ mai mult.

— Eşti mai optimist? Mă bucur. Vezi că nu trebuie să te alarmezi?

— Da, omule, e mult mai bine aşa, cum ai spus tu. În plus, când o văd, e mai tandră, se aşază lângă mine şi-mi vorbeşte. Nu-i pasă dacă ne vede cineva.

— Câte scrisori i-ai scris?

— Două.

— Pentru săptămâna care vine, numai una.

— Bine. Nu ştiu dacă n-o să observe c-o fac doar din tactică.

— De loc. Sper că nu i-ai spus că eu îţi dau sfaturile astea, şi nici altceva.

— Nimic. Nu i-am vorbit de tine. Dar trebuie să vii într-o zi.

Amintindu-şi de Pablo ca de un maestru, scrisorile prea lungi şi pasionate le păstra, înlocuindu-le cu câte un sfert de pagină scurtă, aproape frivolă. Apoi noaptea, acasă, înainte de-a le rupe, le recitea cu deznădejde. Uneori, schimbându-le puţin, le transforma, la maşină, în poeme alambicate şi retorice pe care apoi îi făcea plăcere să le retuşeze. Aşa se culca mai satisfăcut de sine însuşi, cu senzaţia că tot îi slujiseră la ceva suferinţele proprii. Atunci se considera o fiinţă privilegiată, capabilă de complicaţii şi dedublări pe care alţii nu le puteau înţelege. Scrisorile i le lăsa Elvirei în glastra din vestibul; niciodată nu i le mai dădea, ca la început, pe sub masa din sufragerie la ora gustării, mângâindu-i în fugă mâna.

— Acuma învăţ mult mai bine cu tine, nu ştiu de ce, remarcase Teo. Avem mai mult spor, n-ai observat?

— Da, poate că da.

Servitoarea îi anunţa când se făcea ora gustării, bătând uşor în uşă. „Domnişorule Teo, e gata cafeaua cu lapte”.

— Ce-ar fi să ne-o aducă aici? ajunsese să întrebe Emilio

în unele după-amieze. Pierdem mai puţin timp.

— Da, e adevărat. Ascultă, dacă merge tot aşa, poţi veni în fiecare zi.

La ora gustării obişnuiau să mai fie şi alte persoane în sufragerie, lume venită să-i ţină de urât mamei şi s-o consoleze chiar şi acum cu suspine de condoleanţă. Atunci Emilio se străduia să nu se mai gândească la el şi, dacă era şi Elvira de faţă, devenea spiritual şi amuzant, totdeauna cu o vorbă de duh pe buze.

— E încântător băiatul ăsta; nu-i aşa, Lucia? îi spuneau mamei doamnele care veneau în vizită.

— Da, foarte simpatic. Şi, pe deasupra, inteligent.

— Şi cu Elvira, ce e?

— Doamne, nimic, se cunosc de când erau mici.

începuseră să nu mai vină atâtea persoane în vizită, iar cei care veneau plecau repede. Mama nu prea iubea conversaţia. Teo studia tot timpul, iar Elvira nu apărea aproape niciodată.

— Aşa că de ce să te mai duci, comenta câte-o doamnă care se întâmpla să se întâlnească cu alta şi plecau apoi împreună. S-ar părea că-i deranjează. O faci de dragul lor, iar eu cred că nici nu-ţi sunt recunoscători. Fata, nimic, nici nu apare. La urma urmelor, era şi firesc, au cam început să se termine mătăniile pentru tată-său, cum s-ar spune. Deşi ar trebui s-o facă măcar de ochii lumii.

Elvira, când apărea şi ea uneori, era tăcută; îşi plimba ochii cu insistenţă pe tablourile atârnate lângă consolă.

— Ai început iarăşi să pictezi, Elvira?

— Nu.

— Cum aşa, nu? intervenea mama. Tocmai termină portretul lui Rafael. Îl pictează din memorie.

— I-auzi, din memorie, foarte frumos.

— Bine, mamă, dar de aici până să-l termin mai e. Nu lucrez de loc.

— N-am văzut nimic de-al ei de foarte mult timp. Ai ceva recent pe-aici?

— Nu, totul e prost.

— Pentru tine nimic nu e bun. Niciodată nu e mulţumită de ce face. Arată-le natura aceea moartă.

— Nu, mamă, te rog, e neterminată.

— Atunci acela cu Catedrala.

Catedrala se profila vineţie peste nişte nori de culoarea vişinei. Natura moartă era ceva mai realistă.

— Mie, pepenele, ce-mi place cel mai mult e umbra pepenelui.

— Pune-l acolo, un pic mai departe.

— Sigur, se vede că e neterminat.

— Pictură din asta modernă trebuie să fi văzut multă ca să-ţi placă, comenta maică-sa, când fata strângea tablourile. Ce-i al ei, e că e întru totul originală. Iese din comun.

— Da, fireşte, asta aşa e.

— Are pictura în sânge.

într-o după-amiază bătu cineva la uşă tocmai când luau gustarea de ora cinci. Elvira vpise să-l ia pe Emilio în camera ei ca să-i arate un tablou pe care-l începuse, dar el îi spusese să-l aducă acolo, şi-l ţineau sprijinit de marginea balconului.

— Dragă, zise Emilio, dar faci cerul de o culoare care seamănă cu miniul care se dă pe vergele ca să nu ruginească.

Ea întoarse tabloul cu faţa la perete.

— Dacă e dona Felisa, pofteşte-o aici, îi spuse mama slujnicei, care se ducea să deschidă uşa.

— Oricine ar fi, noi doar salutăm şi plecăm, bine? îl preveni Teo pe Emilio, sorbindu-şi ultima înghiţitură de pe fundul ceştii.

Nu era dona Felisa. Se auzi în vestibul un şuşotit şi fata intră cu o carte de vizită. Elvira o luă şi rămase liniştită, privind-o. Se aşeză şi o lăsă pe masă. Emilio se apropie şi o citi cu vocea tare, peste umărul ei.

— Pablo, zise el, ridicându-se plin de euforie. Pablo, tu! îmi spusese c-o să treacă într-o zi. Intră, Pablo.

îl îmbrăţişă în uşă. Elvira era cu spatele şi nu se mişcă. Îl

văzu înaintând ca s-o salute pe maică-sa, înclinându-se apoi spre sofaua pe care stătea ea.

— Le-am spus de-atâtea ori copiilor să vă aducă pe la noi. E de-ajuns că bietul Rafael vă cunoştea. Dar se pare că nu prea staţi mult pe acasă. Teo v-a telefonat de vreo două, trei ori.

— Da, doamnă; ies destul de mult. Îmi place să mă plimb.

— Şi tatălui dumneavoastră îi plăcea, era tare plimbăreţ tatăl dumneavoastră. Dar luaţi loc. Pe Elvira o cunoaşteţi, nu-i aşa?

Pablo făcu câţiva paşi spre Elvira şi îi întinse mâna,.

— Da, am avut plăcerea.

Apoi se întoarse şi se aşeză într-un fotoliu, alături de mamă.

— Ştiţi, noi acuma nu putem să vă primim cum am fi vrut, în împrejurările acestea atât de dureroase prin care trecem. Dumneavoastră o să înţelegeţi şi-o să ne iertaţi…

— Fireşte, doamnă, eu eram cel în culpă faţă de dumneavoastră.

— Dacă bietul Rafael ar fi trăit…

începură poveştile din totdeauna, Teo luă loc lângă ei. Emilio rămăsese în picioare în spatele fotoliului lui Pablo. Doar Elvira, aşezată la masa încă nestrânsă pe care luaseră gustarea, nu făcea parte din grup.

— Oferă-i lui Pablo o ceaşcă de cafea, îi spuse Teo.

Pablo vorbea despre orele lui de la Institut, spunea că e mulţumit, dar că i se părea tare neprimitoare clădirea.

— Simplă sau cu lapte? întrebă Elvira.

Şi în ochii pe care-i ridică el s-o privească se văzu caraghioasă ca într-o oglindă, cu ibricul de cafea în mână. Foarte mic-burgheză, făcând onorurile casei.

— Află, dragul meu, că avem capul calendar nu alta, zise Emilio. Ţi-am explicat zilele trecute ce înseamnă un concurs. Vin aici deseori după-amiezile, să învăţ cu Teo care e din aceeaşi „breaslă”, aşa că Dumnezeu să ne aibă-n sfânta lui pază, nu-i aşa, Teo?

Elvira puse ceaşca de cafea pe o măsuţă de lângă fotoliu.

Cu linguriţa şi cu şerveţelul de rigoare. „Mulţumesc”, îl auzi spunând, fără să ridice ochii. Ceea ce o irita cel mai mult era faptul’ că Pablo era prieten cu Emilio, fără ca ea să fi intervenit cu ceva. Rămase în picioare lângă Emilio şi se sprijini de braţul lui ca să nu se simtă de prisos. El n-o privea şi ea îi căută mâna, împletindu-şi degetele cu ale lui.

— Mi se pare că tatăl dumneavoastră era un pictor excelent. Soţul meu îl aprecia în mod deosebit. A murit de mult?

— În timpul războiului, la Barcelona, din pricina unei bombe.

— Vai, ce grozăvie! Aţi fost acolo de faţă?

— Nu. Eu eram în Germania.

Se lăsă o tăcere pe care n-o rupse nimeni.

— Elvira pictează şi ea, zise Teo. De ce nu-i arăţi lui Pablo ceva de-al tău? Cu siguranţă că se pricepe la pictură.

— Da, îmi place destul de mult. Pe vremuri făceam chiar critică de artă.

— Dar ce manie aveţi să arăt tot timpul nişte simple încercări! Pe cine să intereseze aşa ceva?

— Ar putea să vă intereseze pe dumneavoastră ceea ce zic ceilalţi, rosti Pablo întorcându-se s-o privească. Sau poate că nu admiteţi să vă găsească defecte altcineva decât dumneavoastră înşivă?

Ea încercă să zâmbească, dar nu-şi putu ascunde un ton agresiv.

— Nu-i nevoie, îmi cunosc destul de bine limitele.

— Nu, iar Pablo ţi-ar spune imediat dacă nu i-ar plăcea, zise Emilio. Nu-l cunoşti. Pablo spune verde-n faţă ce gândeşte şi lui Dumnezeu din cer.

Elvira se duse la masă şi se apucă să strângă ceştile de cafea. Nimeni nu mai insistă să arate tablourile şi începură să vorbească de altceva. De călătorii. De călătoriile pe care le făcuse Pablo. Ea ieşi cu tava cu ceşti şi nu se mai întoarse.

Se întinse pe divanul turcesc din odaia ei, după ce închisese uşa, şi plânse mult timp de ciudă. O cuprinsese o

ciudă cumplită pe toţi şi mai ales pe ea însăşi. Apoi se mai linişti puţin şi începu să fumeze o ţigară. Întredeschise uşa. Din sufragerie răzbătea ecoul unei conversaţii însufleţite şi râsete. Teo şi Emilio nu veneau să studieze. Stinse ţigara, se privi în oglindă. Putea să se reîntoarcă în sufragerie, dar îi era ruşine. Cum să mai reapară? Ce ridicolă fusese, ce stupidă-; Pablo o să rămână cu impresia că-i o proastă. L-o fi uimind faptul că nu se întorcea. „Probabil se gândeşte că mă analizez, că sunt orgolioasă.” Ajunse la concluzia că-l ura. Că nu mai voia să-l revadă. „Dacă măcar ar veni Emilio să vadă ce mi s-a întâmplat. Aş plânge la pieptul lui; i-aş spune că-l iubesc, că vreau să ne căsătorim cât mai curând.” Dar Emilio nu veni.

După un. Răstimp lung, de mai bine de-o oră, o strigă Teo de pe coridor. De plictiseală, aproape că aţipise acolo, în pat.

— Elvira, vino să-ţi iei rămas bun de la Pablo, că pleacă.

Ieşi speriată.

— Adormisem, se scuză ea. Dorm aşa de prost nopţile de la o vreme…

Şi-şi dădu seama c-o spunea zadarnic, căci nimeni nu-i ceruse nicio explicaţie cu privire la dispariţia ei. Emilio şi Teo îşi puseseră pardesiurile fiindcă se duceau să-l însoţească o bucată de drum pe Pablo.

— Mi-a făcut o deosebită plăcere vizita dumneavoastră, zise mama. Sper să mai veniţi.

— Mulţumesc, doamnă. Am să mai vin. Omagiile mele, domnişoară.

Când plecară, Elvira rămase cu mama ei în sufragerie.

— Dar e aproape zece. Despre ce-aţi vorbit atâta timp?

— Despre călătorii, despre politică. Tare simpatic e băiatul ăsta. Teo, se vede cât de colo că era încântat de el. Tu de ce-ai plecat?

— Mă plictiseam. Eu îl găsesc pedant. Ascultă, mamă, stii ceva?

— Ce?

— O să mă mărit cu Emilio.

— Adevărat? V-aţi logodit?

— Nu ne-am logodit, dar o să mă mărit cu el. Ce părere ai?

— Foarte bine, am ştiut dintotdeauna că te iubeşte. Dar o să trebuiască să aşteptaţi până ia concursul.

— Ba nu. N-o să aşteptăm nimic. Ne căsătorim în primăvară sau chiar înainte.

— Dar de ce aşa de repede? Când v-aţi hotărât?

— Eu am hotărât asta acum, adineaori. Nu vorbi însă nimic despre asta.

Emilio se întoarse cu Teo şi rămase la ei la cină, ca să recupereze în timpul nopţii orele de studiu pierdute. Erau plini de însufleţire, vorbeau tot timpul. Cina fu diferită de cea din alte zile, prima puţin altfel de la moartea tatălui. Mama o privea pe Elvira, iar aceasta se uita la Emilio. Tot timpul au vorbit despre Pablo. Au discutat despre lucrurile pe care le vorbiseră cu el.

— E fermecător, zise Teo. Nu mă mai las niciodată înşelat de prima impresie. Am avut o surpriză extraordinară. Ştie de toate şi povesteşte aşa de bine „e foarte agreabil. Şi mai cu seamă atât de simplu.

— Nu ţi-am spus asta întotdeauna? zise Emilio. Că e cât se poate de simplu. Ştiam eu c-o să-ţi fie simpatic.

Mama spuse că Elvirei i se părea încrezut.

— Încrezut? zise Emilio. Doamne, nici gând, cum poţi spune una ca asta?

— Dar tu de unde-l cunoşti aşa de bine pe tipul ăsta? îl întrebă Elvira după cină, într-un moment când rămaseră singuri. Nu ştiam că-l cunoşti aşa de bine.

— De ce să fi ştiut? Cunosc atâta lume. Niciodată nu-ţi spun cu cine mă văd.

Vorbea pe un ton indiferent, uitându-se pe ziar.

— Dar eu vreau să ştiu, spuse Elvira cu violenţă. Uită-te la mine, vorbeşte eu mine. Vreau să ştiu unde te duci şi oamenii cu care ai de-a face. O să mă mărit cu tine. Sau nu mă mai mărit cu tine? Fii atent la ce-ţi spun. Vino aici. Îţi spun să vii.

Îl împinse spre sofa.

— Nu ţi-e teamă să nu vină cineva şi să intre la bănuieli? Ce-am putea avea de vorbit? Fiară, acum când îmi ceri socoteală ai o figură de fiară.

Când intră Teo, Elvira stătea cu capul culcat pe umărul lui Emilio. Teo îi privi fără să spună nimic. Îl întrebă dacă mai are de gând să înveţe.

— Da, omule, sigur că da. Azi am un chef de zile mari, zise Emilio ridicându-se.

Se duseră în biroul lui Teo. După o jumătate de oră, Elvira bătu în uşă, şi îi rugă s-o lase să se întindă pe divanul de acolo. Ei tocmai repetau un text de Procedură.

— Mama s-a şi dus la culcare, dar mie nu mi-e încă somn. La mine în cameră mă cuprinde tristeţea. Nu vă deranjez de loc, vă asigur. Nu scot nicio vorbă.

Luase un ton rugător.

— Dar o să te plictiseşti, zise Emilio.

— Nu, omule, las-o.

— Mă lungesc pe divan şi nu scot o vorbă. Până mi s-o face somn.

— O să ţi se facă imediat.

Teo se ridică şi îi puse un halat pe picioare. Divanul era într-un colţ mai întunecat. Elvira privi capul lui Emilio aplecat peste cărţile luminate, peste scrumiera plină cu mucuri de ţigară. Închise ochii.

— Mulţumesc, Teo, spuse. E frig. La noapte o să cadă bruma.

Cincisprezecece

A VENIT frigul. Nici la Paris, nici la Berlin, nici în Italia nu înfruntasem un noiembrie atât de aspru. Era un frig excitant, care-mi plăcea, şi cerul era aproape tot timpul albastru. Cel mai rău era că trebuia să ţin ore la Institut într-o sală mare, cu ciment pe jos, în care elevele abia umpleau primele două şiruri de bănci. Nu dădeau drumul la foc din lipsă de fonduri şi veşnic erau în aşteptarea sosirii unor hârtii aprobate de la nu ştiu ce Minister ca să ştie dacă puteam cumpăra cărbuni. În celelalte aripi ale clădirii, care

aparţineau iezuiţilor, sistemul de încălzire funcţiona de minune şi chiar dacă ieşeai numai pe seară (seară pe care o foloseau şi ei şi noi) te izbea un val de căldură. Multe eleve, în orele libere, când nu strălucea soarele, ieşeau să-şi înveţe lecţiile aşezate pe treptele de marmură înnegrită. Intr-o zi, când să plec, m-am ciocnit de un grup de eleve care intrau în fuga mare pe coridor, dându-şi ghionţi şi chicotind pe înfundate. Nu le-am înţeles agitaţia. Apoi, la primul palier, a trebuit să mă dau la o parte. Cobora un val de sutane negre şi grăbite de la etajele de sus: novici şi seminarişti în şiruri de câte trei, cu ochii în pământ. Mă atingeau trecând pe lângă mine fără să-şi ridice privirea. Chiar acolo, înainte de ieşirea ce dă spre stradă, se afla o uşiţă mică, pe care primul a descuiat-o cu o cheie, şi toţi au intrat pe ea în ordine, aplecând puţin capul la trecerea pragului. Pe partea cealaltă se zăreau nişte copaci.

Don Salvador Mata mi-a explicat zilele trecute că partea pe care o ocupa acum Institutul nu era decât o aripă foarte redusă din marile pavilioane ce veneau în continuare şi care erau în întregime proprietatea iezuiţilor.

— Tot ce-i acolo, nu vedeţi?

Eram în picioare lângă fereastra salonului de primire, de unde se vedea o grădină foarte frumoasă, cu teren de fotbal. În fund şi la stânga se înşirau nişte construcţii înalte de piatră cu ferestre foarte mari. Don Salvador a întins mâna, cuprinzând totul într-un gest larg, şi mi-a arătat partea pe care o ocupa Institutul la început, când abia se înfiinţase; o parte mult mai întinsă şi cu acces prin intrarea principală, dar apoi Ordinul începuse să aibă nevoie de mai mult spaţiu, şi an de an puneau stăpânire pe partea cedată Institutului, ca şi cum ar fi recucerit-o.

— Au sfârşit prin a ne izola în colţişorul ăsta, vedeţi şi dumneavoastră, nu-i aşa? Situaţia a durat doi ani. Pe urmă, anul trecut prin vară, au golit de table şi de pupitre etajul al treilea, şi când au început cursurile ne-am pomenit cu un etaj mai puţin, pe care l-au amenajat pentru ei, şi cu prioritate de seară.

Eu i-am spus că treaba asta cu prioritatea de seară n-o înţelegeam; mi-a explicat că, de fapt, iezuiţii care veniseră să se instaleze în partea aceea, dacă trebuiau să folosească seara ca să coboare în recreaţie în timp ce aveau ore şi fetele, băteau înainte într-un fel de gong foarte sonor ca să le prevină pe acestea din urmă şi să evite astfel eventuale întâlniri tulburătoare pentru seminarişti. Fetele, când auzeau gongul, n-aveau voie să iasă atunci pe seară. Mi-a mai spus şi că de vreo doi ani începuse să se construiască un nou Institut, dar că lucrările înaintau extrem de încet.

În clădirea aceea totul îmi amintea de un refugiu de război, de o cazarmă improvizată. Până şi elevele mi se păreau ca nişte soldaţi, aproape totdeauna două câte două pe coridoare, uitându-se pe ferestrele largi cum jucau fotbal preoţeii, râzând cu un râs ursuz şi mâncând nişte veşnice sandvişuri unsuroase.

La început mi-a fost greu să disting, în toată masa aceea de figuri uluite, neşlefuite, cu mâinile în buzunarele paltonului şi cu şosete de sport, câteva care aveau să-mi fie mai pe urmă ceva mai apropiate. În zilele însorite, ca să fug din sălile acelea de clasă atât de neprimitoare, le-am scos uneori la plimbare prin spatele clădirii. Ne aşezam pe ramblede de cale ferată, iar eu le explicam denumirile lucrurilor şi le vorbeam despre geografie şi despre călătorii. Când trecea trenul, tăceam, fiindcă din pricina zgomotului nu se auzea nimic; iar apoi îmi venea destul de greu să reînnod firul discuţiei pentru că de râdeau de fiecare dată, şi râsul le mai ţinea şi după ce trenul se pierdea în zare, în vreme ce se uitau spre locul pe unde dispăruse în peisajul acela uscat şi cenuşiu din fund, lipsit de orizont. Râdeau tot timpul şi căutau dublu sens chiar şi la cele mai simple întrebări. Era greu să te împrieteneşti cu de. Nu reuşeau să se obişnuiască de loc cu încrederea pe care le-o arătam eu. Au spus că metoda mea de a merge la plimbare pentru a-mi ţine ora n-o mai aplicase niciodată nimeni în Institut.

— Credeţi că nu e o metodă bună?

Au ridicat din umeri şi iarăşi acelaşi râs înfundat. Niciuna

nu mă privea.

— Ştiţi mai multă germană sau mai puţină decât ştiaţi înainte de a începe cu mine?

Am apucat-o de braţ pe cea care era mai aproape de mine.

— Ei? Vă place sau nu vă place plimbarea? Putem să renunţăm la ea.

— Nu. Cum spuneţi dumneavoastră, a răspuns ea cu ochii în jos.

Celelalte nu-şi puteau stăpâni râsul.

într-o zi ne-am dus ceva mai departe, până la râu. Erau dintr-a şaptea, iar după ora mea nu mai aveau altele, aşa că nu era grabă să ne întoarcem. Din cele cincisprezece eleve înscrise nu veneau decât trei, singurele trei care ştiau câte ceva. Una dintre de, pe care o chema Alicia, mi-a povestit că celelalte le socoteau „periuţe” fiindcă nu lipseau niciodată de la plimbările mele.

— Zic că vrem să ne treceţi.

— Să vă trec? Dar am spus doar din prima zi că am de gând să trec pe toată lumea.

— De nu cred.

— Nici voi?

— Noi, da.

Alta din cele care veneau, Natalia Ruiz Guilarte, era, după câte mi-a povestit don Salvador Mata, una dintre puţinele fete de familie bună care studiau la Institut; era fiica unui negustor bogat, strălucită la învăţătură, cu bursă de merit. Că studia mult, îmi mai spusese şi o prietenă de-a ei, pe care o cunoscusem la una din petrecerile lui Yoni. După cât se pare, era obiceiul ca fetele de familie să urmeze la călugăriţe, unde se preda mai multă religie şi se învăţau mai curând bunele maniere, şi-apoi nici nu era asemenea amestec.

— Ce fel de amestec? l-am întrebat pe don Salvador.

— Amestec cu fetele sărace. Taxa de înscriere la Institut e mai mică decât la colegiu, şi vin multe fete de la ţară, probabil c-aţi observat. Nu e de „bon ton” să studiezi aici.

Mi-a spus că şi Elvira Dominguez fusese elevă la Institut, şi că celelalte colege n-o puteau suferi, fiindcă ziceau că are pile.

Cu Natalia Guilarte stătusem de vorbă într-o zi la începutul anului, când am însoţit-o până acasă, şi-mi spusese ceva cum c-ar vrea să urmeze facultatea dar n-o lăsa taică-său.

În după-amiaza asta, când am făcut plimbarea până la râu, am vorbit din nou cu ea.

Era o după-amiază foarte friguroasă şi nu ne-am oprit, am mers tot drumul; le-am făcut să râdă fiindcă le obligam să umble în pas de gimnastică, aşa ca să se încălzească, şi am observat că le părăsise sfiala din alte dăţi, când veneau mai multe eleve care se îngrămădeau unele într-altele ca nişte găini şi nu ştiau dacă să meargă înainte sau în urmă, sau alături de mine. Azi formam un mic pluton amical. Râul îngheţase din loc în loc; am văzut nişte băieţaşi care încercau să-l traverseze pe patine şi care râdeau nervoşi şi fericiţi fiindcă, după ce ajungeau aproape până la jumătatea drumului, li se făcea frică şi voiau să se întoarcă. Frig, iarnă, gheaţă, catedrala. Mergeam construind fraze în nemţeşte cu cuvintele astea. Copii, râu, şosea, pod. Punctam paşii cu frazele. Am trecut pe lângă locul unde şezusem cu Elvira şi am văzut şi canalul acela strâmt pe care-l străbătusem cu Rosa, într-o după-amiază când ne-am plimbat cu barca. Mă amuza să am amintiri cu scene din oraş, care să-mi şteargă cealaltă imagine cu care venisem, făurită din anii copilăriei. În după-amiaza asta, bărcile erau înţepenite la mai, prinse între sloiurile de gheaţă.

La întoarcere, deşi le anunţasem că ora se sfârşise, nu ne-am despărţit, ca alte dăţi. Se făcuse niţel cam târziu. La un moment dat, Alicia şi fata cealaltă au înaintat puţin, ţinându-se de braţ, şi Natalia a rămas lângă mine.

— Ce mai e cu tatăl dumitale? am întrebat-o. Te lasă la facultate?

— N-am stat încă de vorbă, a spus ea. Mai e timp.

— Nu chiar aşa de mult.

— Dar poate că mă lasă1, n-a zis niciodată că n-o să mă lase, aşa am impresia. Nu ştiu.

— Trebuie să ştii.

Tăcea.

— Dumneata iei întotdeauna note bune, mi-au spus-o şi ceilalţi profesori, şi-ţi place mult să înveţi, nu-i aşa?

— Da, îmi place destul de mult.

— Dar n-o spune aşa, eu părere de rău, parcă.

— N-o spun cu părere de rău.

— Dacă vrei să urmezi o facultate, trebuie s-o urmezi, fii convinsă de asta.

Celelalte fete grăbiseră puţin pasul. Ea şi-a ridicat capul, pe care-l ţinuse până atunci pleoat, şi le-a strigat.

— Ei, aşteptaţi, nu mergeţi aşa de repede.

Alicia spuse că o luau pe prima stradă laterală, căci se făcuse târziu.

— Dacă vii şi tu, spune-ne.

Se aprinseseră luminile la geamuri şi cerul era întunecat. Oamenii treceau foarte grăbiţi; femei cu şaluri, înfofolindu-se.

— Hai, nu se face să stăm aici locului.

— La revedere, duceţi-vă, dacă vreţi. Eu nu merg aşa în goană.

Au pornit pe strada laterală. Natalia şi cu mine am început să urcăm împreună povârnişul care ducea spre Catedrală. Bătea un vânt subţire şi tăios care îţi şfichiuia urechile. Mergeam tăcuţi, cu mâinile în buzunare, ea sus pe trotuar; eu, jos, târându-mi picioarele alene.

Era un cartier întunecos, cu străzile prost pavate. Înainte de-a ajunge la Catedrală treceai prin trei piaţete de mărimi diferite, care păreau goluri lăsate la întâmplare. Una avea o fântână, alta, un felinar mare. În cea de-a treia, cea mai mică dintre toate – abia un spaţiu triunghiular în faţa colţului a două case – se vedea, la parterul unei clădiri, o fructărie luminată. Din tavan atârnau stropitori, desagi, păhărele de cu şi tot felul de lucruri, puse claie peste grămadă, iar stăpâna stătea aplecată spre stradă undeva

sus, pe nişte trepte, sub un bec, cu o pisică în braţe. Nu - făcea nimic, doar privea afară, nici nu se mişca măcar. În fund era o perdeluţă care despărţea prăvălia de odăile de locuit. Totul avea un aer de „grand-guignol”. Natalia şi cu mine ne-am uitat fără să spunem nimic. Am trecut şi pe lângă faţada Catedralei, pe o ulicioară îngustă cât un coridor, şi ea s-a uitat în sus lipită toată de perete şi gâfâind. Mi-a spus că-i venea ameţeală când vedea pietrele atât de aproape şi că i se făcea frică să nu-i cadă în cap şi s-o strivească.

— Atunci de ce te uiţi?

— Fiindcă-mi place. Mai ales aşa, pe înnoptate, e tare misterios.

A râs. Era micuţă, cu părul negru foarte lins, şi un trup de copil. Mi s-a făcut poftă s-o iau în braţe, ca să-i simt căldura prieteniei, dar n-am îndrăznit.

— Azi s-ar părea că eşti mai puţin grăbită ca data trecută, i-am spus. Mă însoţeşti la o cafea?

— Bine, a hotărât ea, după ce s-a gândit puţin.

— Minunat, s-o luăm pe aici.

Ajunsesem pe strada Antigua. Eu făceam paşii mai mari şi din când în când observam că o obligam să alerge cu nişte paşi mici, ca la trap, ca să nu rămână în urmă. Am dus-o la cafeneaua unde obişnuiesc să citesc după-amiezele, pustie la ora aceea, înăuntru era cald, şi când a intrat, şi-a scos fularul.

— Ce bine el a zis aşezându-se şi frecându-şi mâinile.

Eu priveam totul cu ochi strălucitori.

Nu ştia dacă vrea sau nu cafea. Nu ştia ce vrea, probabil că nu era de loc obişnuită să intre într-o cafenea. Se uita la chelnerul care venise imediat să ne întâmpine, târându-şi paşii, şi se uita la mine, nehotărâtă.

— Ia un pahar cu ceva, i-am sugerat eu. Sau ce altceva?

— Bine, un pahar.

— Cu vin?

— Bine, cu vin.

Cu paharul de vin în mână, a zâmbit privind geamul

aburit care dădea spre stradă.

— De ce râzi?

— Mă gândeam ce-ar fi să vină tata.

— Vine pe-aici?

— Se duce prin toate cafenelele.

— Bine-ar fi să vină aici, ca să mi-l prezinţi şi mie.

— Pentru ce?

— Ca să-i vorbesc despre studiile dumitale. Să vedem cum îmi explică el inconvenientele pe care le găseşte ca să te lase să urmezi facultatea, că eu de la dumneata nu mă lămuresc.

A părut speriată.

— Vai, nu, Doamne fereşte, dacă vine, să nu-i spuneţi nimic.

— Dar ce se întâmplă cu tatăl dumitale, de ţi-e frică de el? Trebuie să vorbim limpede.

— Da, ştiţi, dacă ar veni, şi ne-ar vedea aici, şi pe deasupra aţi mai începe şi discuţia asta…

— Cum adică pe deasupra?

— Că m-ar vedea, pe deasupra, într-o cafenea cu o persoană pe care n-o cunoaşte. Că destul scandal e în casă cu surorile mele mai mari – dacă ies cu persoane cunoscute ori necunoscute. Pe mine m-au plictisit până peste cap.

— Dar dacă e aşa de încăpăţânat – iartă-mă că spun asta – cum de te lasă să vii la Institut? Mi s-a spus că părinţii de felul tatălui dumitale obişnuiesc să-şi trimită fetele la pensioane, unde e mai select, deşi se învaţă mai puţin.

— Asta fiindcă tata nu era aşa înainte, când am început eu şcoala. Înainte nici nu se sinchisea de toate poveştile astea cu lumea subţire, râdea.

începuse să-şi piardă din timiditate, când vorbea, şi am îndrăznit să continui a-i pune întrebări. Îmi plăcea s-o aud dând explicaţii despre ea, cu obrajii îmbujoraţi, cu ochii în tavan, să-i observ plăcerea pe care o simţea încercând să mă facă să văd limpede lucrurile de la ea de-acasă. Ca şi cum ar fi răspuns bine la o lecţie, a început să-mi povestească despre familia ei. Tatăl se îmbogăţise în câţiva

ani cu minele de wolfram. Înainte lucra la o moşie, iar surorile mai mari erau crescute de o mătuşă; ea locuia cu tatăl la moşie şi învăţa ca externă, la Institut. Vâna şi mergea cu bicicleta. Tatăl şi cu ea se înţelegeau bine pe atunci, când erau la ţară, până în ziua când au început să aibă bani şi au venit să locuiască toţi împreună. De atunci, cea care le poruncea în toate era mătuşa, care se înverşuna s-o civilizeze pe ea şi să-l subţieze pe taică-său, care acuma devenise un domn foarte plin de el fiindcă era bogat. Mi-a vorbit despre surorile ei mai mari: despre una din de, cu un logodnic la Madrid, care nu era de loc pe placul familiei ei. Mi-i închipuiam pe toţi, la ora cinei, micile lor discuţii, câte o lampă aprinsă şi obloanele bine închise. Tăcerea, paşii de pe stradă. Şi pe ea între pereţii aceia.

— Acuma, a spus ea, înainte de povestea cu facultatea, primul lucru pe care trebuie să i-l cer tatii este s-o lase pe sora mea sa plece la Madrid şi să stea un timp acolo. Asta e mai important decât facultatea mea.

— Dar e majoră, nu-i aşa? De ce nu i-o cere chiar ea?

— Cu de nu se înţelege. Eu îi sunt cea mai dragă; mă iubeşte mult.

A spus-o cu mândrie, ca agăţându-se, în ciuda celor întâmplate, de dragostea aceea, sau vrând să-şi dezvinovăţească tatăl în ochii mei. N-am înţeles bine, dar n-am mai vrut să continui cu întrebările. Totuşi, i-am atras atenţia să se ocupe mai mult de ea, fiindcă era cea mai tânără din casă şi că nu trebuia să se lase înăbuşită de mediul familial, să nu se simtă prea legată din prea multă dragoste, şi cu prea multe obligaţii pentru unii şi alţii. Că supunerea faţă de familie dăunează adesea. Limitează. Mă asculta cu ochii mari deschişi.

— Ce mult am vorbit, a spus apoi, ridicându-se. Şi tot timpul numai despre mine. Plec, e foarte târziu. Or să mă certe.

— Nu-i lăsa să te certe, i-am spus, odată ajunşi în stradă, cu multă convingere. Nu-i lăsa să te certe sub niciun motiv. Nu-i târziu; am vorbit despre lucruri care te interesează, nu

crezi?

— Da, dar n-am cum să le explic celor de-acasă. De altfel, mi-e totuna dacă mă ceartă.

— Dacă îmi spui c-o să te certe, urc cu dumneata.

Am spus-o cu toată seriozitatea, şi s-a speriat.

— Nu, nu. Li s-ar părea foarte ciudat. La revedere.

Am văzut-o dispărând sub portalul casei, dar înainte s-a întors să mă privească.

— Mulţumesc, a spus. Mulţumesc pentru tot.

9 — Logodna Gertrudei

Am pornit cu pas grăbit spre pensiune pe străzile pustii şi, privind ferestrele clădirilor, îmi închipuiam viaţa stătută şi călduţă care dospea îndărătul geamurilor, înăuntru.

Şaisprezece

CICĂ să-nvăţ în salon. Că ce-i mania asta să-nvăţ în camera mea când e aşa de frig acolo, că de nu mă deranjează de loc. Ca să nu mai stau să discut cu mătuşa, nu i-am spun un „nu" categoric, gândindu-mă c-o să încerc să scap pe urmă într-un fel sau altul. Nu că n-ar fi bine să stau în salon. Dimineţile, e drept, merge. Mi-au pus un tandur mic de partea cealaltă a paravanului, şi cum paravanul e mare, mă pot izola destul de bine. Rău e după-amiază, când vin musafiri, orele astea de când mă întorc de la Institut până la masa de seară, şi care sunt atât de plăcute pentru completarea jurnalului sau copiatul notiţelor. La început credeam că persoanele care vin în vizită nici n-au să mă observe, după cât de lungă e camera, dar îmi dau imediat seama că se uită la lumina de la lampa mea, ca şi cum ar vrea să iscodească ce se întâmplă de partea cealaltă a ferestrei necunoscute. Le aud murmurul conversaţiei şi nici nu mi-ar păsa dacă. A? fi sigură că nu vorbesc despre mine, dar mă enervează să fiu supravegheată, şi atunci îmi distrag atenţia şi încep să trag cu urechea la ce spun; şi intr-adevăr, întotdeauna, mai devreme sau mai târziu, încep să vorbească despre mine. Când nu sfârşesc prin a mă chema de, ies eu, fiindcă nu mai pot îndura şi prefer să mă vadă şi să se potolească

odată. Mătuşa Concha zice să nu mai iau mutra asta de martiră când vorbesc cu mine şi-mi pun tot felul de întrebări, că n-o să mi se întâmple nicio nenorocire dacă mai am şi eu de-a face cu oamenii.

— O să fii burduf de carte, nu mă îndoiesc, mi-a spus ea, dar la cei şaisprezece ani şi ceva pe care-i ai, văd că nici să dai bună ziua nu ştii, şi, orice ai spune, eu zic că nici aşa nu se poate trăi.

Acum le-a intrat în cap s-o aducă pe una, Petrita Lopez, ca să ne împrietenim. Ideea i-a venit unei doamne care-a fost pe la noi zilele trecute şi a ţinut să mă cunoască, una din doamnele acelea care când te sărută te gâdilă cu mustaţa şi te udă cu scuipat şi pe urmă, după ce te-au sărutat, se dau la o parte şi zic: „Mânca-o-ar mama, ce frumoasă s-a făcut!” A zis că avea o nepoată exact în aceeaşi situaţie ca a mea, dar cum m-au strigat tocmai când îşi luau rămas bun şi erau în continuarea unei discuţii începute, desigur, înainte, n-am înţeles exact la ce se referea. Stătea în picioare, dar a mai întârziat puţin până să plece.

— Sunt sigură c-o să fiţi foarte bune prietene. Şi ea are nevoie de aşa ceva, exact cum ai şi tu. Ţi-ar plăcea să fiţi prietene?

întrebarea mă făcea să râd, deoarece, cum nu văzusem nici măcar o fotografie de-a fetei, ar fi fost foarte ciudat să mă poată interesa prietenia ei. Am spus că eram foarte ocupată cu şcoala şi că nu prea aveam timp, dar cred că nici măcar n-au ascultat ce spuneam. Discutau între de şi la un moment dat mi-a trecut mâna peste păr, cu un gest plin de compasiune, ca să-şi sublinieze argumentele pe care le aducea. Mercedes a ridicat obiecţia că ea o cunoaşte pe Petrita, şi că Petrita e mult mai matură. Parcă puneau la cale un târg.

— Aparenţă, simplă aparenţă, a zis doamna. În felul de-a fi şi de-a reacţiona seamănă cu fetiţa asta ca două picături de apă, vă spun eu, şi la fel de retrasă şi de timidă, absolut la fel!

Adjectivele astea, deşi le auzeam perfect, le spunea cu capul întors spre mătuşa Concha şi spre Mercedes, cu voce mai scăzută, ascunzându-se după un râs prefăcut. Am profitat ca să-mi iau rămas bun, spunând că am mult de învăţat.

În după-amiaza aceea venise Alicia să pregătim împreună traducerea la greacă, şi când m-am întors la masa de lucru i-am povestit ce idioate sunt doamnele acelea care vin la noi, mi-am vărsat în faţa e; tot focul. Ea n-a zis nimic, dar pe urmă, când ne-am apucat iar de traducere, a ridicat brusc capul.

— Eu mătuşii tale nu-i plac de loc, nu-i aşa?

M-a luat atât de prin surprindere că m-am înroşit. Mătuşa spune totdeauna despre ea „fata aia” şi niciodată n-o salută decât atunci când n-are încotro.

— Şi mie ce-mi pasă dacă-i placi sau nu, eşti prietena mea, i-am răspuns. Nu mi-a spus nimic, nu ştiu.

— Dar eu am observat.

— Află că mi-e totuna. Sper că n-ai de gând să nu mai vii din cauza asta.

— Nu.

De când a început să vină Alicia la mine, s-a discutat de mai multe ori în timpul meselor, că ce bine ar fi fost dacă anul ăsta nu m-aş mai fi înscris la Institut. Zic că atâta vreme cât era acolo şi Gertru, mă rog, mai treacă-meargă, dar acum am pierdut orice contact cu fetele de familie. Eu nu vreau să-mi fac sânge rău şi prefer să iau lucrurile mai cu binişorul, că am avut destule necazuri acum în urmă cu Julia, care vrea să plece iarna asta la Madrid, iar logodnicul ei i-a scris o scrisoare tatei, şi s-a iscat un scandal de-au ridicat toată casa în sus.

Aştept să se mai liniştească spiritele ca să stau de vorbă cu tata, că n-are rost să se supere şi pe mine. La urma urmelor acum sunt înscrisă, iar de Alicia nu s-au legat până acuma direct, aşa că mă fac şi eu că plouă. Încerc să trec cât mai neobservată cu putinţă. Mi-am dat seama de un lucru: că la noi acasă, ca să treci neobservată, e mai bine

să faci zgomot şi să vorbeşti şi să te bagi în conversaţia celorlalţi decât să stai tăcută şi să nu deranjezi pe nimeni. Ori de câte ori mi-aduc aminte de asta, cânt în gura mare pe coridor şi-mi iau un aer vesel: am început să mă uit la revistele de modă şi să-mi dau părerea despre rochiile surorilor mele şi să spun ce soare frumos e dacă văd că-i senin afară. Am spus chiar şi că vreau nişte pantofi noi.

Alicia, biata de ea, umblă foarte prost îmbrăcată şi probabil că suferă niţel de frig cu jacheta aia de taior pe care-o poartă peste rochia albăstrie. Zice că nu-i pasă, că are pielea tăbăcită, fiindcă a trăit mult într-un sat de lângă Burgos, de unde e bunica ei, şi care e unul din cele mai friguroase din Spania, şi că se scula cu noaptea-n cap şi niciodată nu purta palton. O spune plină de mândrie şi mă atinge, când suntem pe stradă, ca să văd că are totdeauna mâinile calde.

Mi-a vorbit mult despre satul bunicii ei, despre şeful gării care e unchiul ei, despre un heleşteu foarte mare, lângă o bostănărie, despre serbările cu dans din timpul verii; şi despre treieriş: A locuit într-o vară la unchiul ei, la gară, şi vedea cum trec trenurile. Nu-i place să stea aici, i-ar plăcea să se facă învăţătoare şi să fie trimisă la ţară, să trăiască lângă bunica ei până ce-o muri şi să-i înveţe să citească şi să scrie pe copiii de-acolo, pe care-i cunoaşte pe toţi.

Eu îi spun: „Bine, şi să te măriţi”, dar ea începe să râdă şi zice că nu, că nici nu se gândeşte la aşa ceva; mă întreabă dacă eu mă gândesc.

— Nu, nici eu. Dar chiar dacă nu mă gândesc, tot o să mă mărit, îmi închipui. Ai dreptate, mai e până atunci.

Aliciei i-am spus câte ceva despre profesorul de germană, despre cele două dăţi când m-a însoţit acasă şi despre lucrurile pe care mi le-a spus, iar într-o zi mi-a văzut jurnalul. Cum suntem atât de prietene, nu mi-a venit să nu i-l arăt, dar pe urmă mi-a cam părut rău, nu că s-ar apuca să spună ceva cuiva, ci fiindcă are un fel special de-a fi, iar uneori nici nu poate pricepe unele lucruri. Zice că trebuie să mi se pară foarte vulgară.

— Da de unde, ce prostie. De ce spui asta?

A râs fiindcă râde întotdeauna când e foarte convinsă de un lucru, dar pe caie nu e în stare să-l explice limpede.

— Uite aşa, fiindcă viaţa noastră o să fie foarte diferită. E destui să vezi lucrurile pe care le scrii tu, şi pe care le gândeşti. Ai să vezi că mai târziu, peste câţiva ani, n-o să mai fim prietene, n-o să mai putem fi.

— Dar de ce?

— Uite-aşa. O să vezi.

— Bine, dar acuma suntem prietene, Alicia. Prietene la cataramă.

— Acuma da, mă rog.

Nu vorbeşte niciodată cu tristeţe, dar are întotdeauna o siguranţă care te convinge. M-am gândit că poate are dreptate, că mă agăţ de ea numai fiindcă mă simt un pic singură, fără Gertru. Fără îndoială că e complet diferită de Gertru, mult mai prozaică şi mai puţin preocupată să se analizeze, pudică. Uneori mă face să mă ruşinez de fanteziile mele. Am întrebat-o de ce nu ţine un jurnal şi mi-a spus să nu mă supăr, dar că i se pare un lucru bun pentru cine ne-are nimic de făcut – ea, când nu învaţă, trebuie s-o ajute pe mama ei vitregă să pregătească masa sau să le pună bigudiuri clientelor. În altă zi, i-am vorbit despre culoarea pe care o capătă râul pe înserat şi am întrebat-o dacă nu i se părea minunată atunci când apunea soarele, şi mi-a răspuns că nu observase aşa ceva niciodată.

— Dar cum se poate? De la fereastra ta nu se vede râul?

— Ba da. Dar n-am fost atentă. Mie mi se pare un lucru atât de firesc, că nu-i dau nicio importanţă. Un râu ca oricare altul. Apă care curge.

Zice că m-am îndrăgostit de profesorul de germană, că toată ziua-bună ziua nu vorbesc decât despre el. Chiar când n-are nicio legătură cu restul discuţiei. În ziua când a spus asta m-am cam supărat pe ea şi de atunci vorbim mai puţin şi ne întâlnim numai ca să învăţăm împreună. Toată ziua învăţăm. Am mai mult spor cu ea decât cu oricine. Sunt, pe zi ce trece, tot mai hotărâtă să urmez facultatea.

Azi am întâlnit-o pe Julia care tocmai ieşea pe poarta casei când mă întorceam eu de la şcoală. Am întrebat-o unde se duce.

— Nu ştiu. Poate la cinema sau să fac o plimbare.

— Singură?

— Da. M-am certat cu Mercedes, n-o mai suport. De ce nu vii cu mine? Sau ai de învăţat?

— Ba nu, vin cu tine.

Julia mi-a povestit că Mercedes e în toane foarte rele zilele astea din cauza unui băiat care-a ieşit câtva timp cu ea, iar acuma nici n-o mai bagă în seamă, un oarecare Federico. Nu ştiam ca Mercedes să fi ieşit vreodată cu un băiat, întotdeauna a spus că pe bărbaţi îi urăşte din principiu. Am întrebat-o pe Julia cum era băiatul acela.

— O nulitate, un beţiv, un idiot. A ieşit cu ea numai ca să-şi bată joc. Înainte era prieten cu mine, dar acuma nici nu-i mai vorbesc. Mercedes a făcut pe caraghioasa cu el, l-a căutat într-una, şi-a făcut nişte iluzii nemaipomenite. Zicea că nu, dar toate prietenele ei au observat. Bagă de seamă că eu am prevenit-o, dar degeaba. Cum a avut aşa de puţin de-a face cu băieţii. Acuma în schimb îl face de două parale, zice că de ea n-o să-şi bată joc nici el nici nimeni altcineva. E imposibilă, nici nu poţi vorbi cu ea. Pe mine, mai ales, nu mă poate vedea în ochi. Nu ştiu cum de nu-ţi dai şi tu seama, n-o vezi ce întoarsă pe dos e? Adu-ţi aminte de ieri, cum s-a certat cu tine aşa, din senin, pentru povestea aceea cu nepoata comandantului, ce i-o fi păsând ei de asta, nu ştiu.

Nepoata comandantului e Petrita Lopez, fata aceea pe care vor s-o aducă la noi ca să ne împrietenim. Ieri i-am spus lui Mercedes că au început să mă plictisească de-a binelea şi că n-am nevoie de nicio prietenă, iar ea s-a supărat foc. Dar cum şi ea şi mătuşa Concha se supără de atâtea lucruri în decursul unei zile, nici nu m-am sinchisit. Îmi pare rău pentru Mercedes, deşi n-o iubesc prea mult, că pe zi ce trece devine tot mai izolată şi mai orgolioasă, intransigentă ca şi mătuşa Concha. Până şi la expresia feţii

a început să-i semene. Mi-a spus Julia că împlineşte treizeci de ani în februarie, eu credeam că douăzeci şi nouă.

— Şi ce e rău, e că nu se mai mărită, ce să se mărite? Cu firea pe care-o are, crezi c-o să găsească pe cineva care s-o suporte?

N-am fost la cinema. Am început să vorbim şi să ne plimbăm, şi-n cele din urmă Julia şi-a recăpătat buna dispoziţie. E hotărâtă să se ducă la Madrid, de Anul Nou, cu orice preţ. Zice că ori cu voie, ori fără voie, tot se duce. Întâi are să stea la unchii noştri, pe urmă îşi caută acolo ceva de lucru până se mărită, fiindcă Miguel, cel puţin un an de zile de acum încolo, nu se poate însura, nu i-au reuşit nişte lucrări pe care conta ca să poată pune ceva bani deoparte.

— Dar aş prefera să mă duc fără scandal, în măsura posibilului, bineînţeles. Poate vorbeşti tu cu tata, Tali, drăguţo, că aşa mi-ai promis.

— Da, n-am uitat, dar caut momentul potrivit. Mi s-a părut că zilele astea nu prea ar fi căzut bine, cu scrisoarea aceea pe care i-a scris-o Miguel.

— Ascultă, eu cred că în fond tatei i-a plăcut că i-a scris. Scrisoarea e bine ticluită, nu se leagă de nimeni, am citit-o. Puţin cam dură, mă rog, dar aşa şi trebuie să fie, ca să înţeleagă. Dacă mătuşa n-ar fi băgat fitiluri, tata ar fi fost încântat. Dar, îţi spun, sunt sătulă. Nu ştii ce-i aia să trebuiască să-i perii pe toţi cât e ziulica de mare. Sunt hotărâtă, plec la Madrid, plec, fie ce-o fi, nu crezi?

— Sigur că da. Dar ce ai de gând să lucrezi?

— O să vedem. Miguel zice că e uşor. Totul e să ajung acolo.

îmi povestea toate lucrurile astea cu atâta însufleţire, încât nici măcar nu m-a întrebat o singură dată unde mergem, am umblat pe-o mulţime de străzi. Deodată, a izbucnit în râs.

— Tali, ştii pe unde am luat-o?

— Nu.

— Prin cartierul chinezesc.

— Bun, şi ce-i cu asta?
— Nimic, n-am mai fost niciodată.
Erau nişte străzi foarte singuratice, cu felinare înalte, case de ciment cu un etaj sau două, fără prăvălii. Multe ferestre erau închise. Ne-a oprit un om cu un câine, să ne întrebe dacă ştiam de barul Terezei, şi i-am spus că nu. Julia trăgea de mine, strângându-mă tare de braţ: Se făcuse destul de întuneric.
— Nu ţi-e un pic frică? m-a întrebat, grăbind pasul.
— Mie, nu. N-o lua aşa repede.
— Mi-e frig. Nici mie nu mi-e frică, să nu-ţi închipui aşa ceva.
— Dar de ce-ar trebui să-ţi fie frică?
Am ieşit din nou pe nişte străzi cunoscute. La biserica sfântul Tomâs băteau clopotele pentru vecernie şi în uşă se vedeau siluetele unor femei. Am trecut trotuarul celălalt. Ieşiseră stelele. Când tre ceam pe strada Correo, Julia s-a oprit în faţa unui portal.
— Vrei să urcăm niţel până la Elvira?
— Care Elvira?
— Elvira Dominguez. Zilele trecute tocmai m-a întrebat de tine.
— Bine.
Am urcat. Elvira se culcase fiindcă o durea puţin capul, dar servitoarea nu ştia şi ne-a condus în camera ei. Are o odaie foarte drăguţă. Cred că s-a speriat puţin auzând-o pe Julia că-i cere voie să intre şi a început să strângă grăbită nişte hârtii de pe noptieră, ca mine când vreau să-mi dosesc jurnalul. Poate că şi ea ţine un jurnal. S-a sculat din pat şi s-a aşezat pe marginea lui.
— Eram gata să mă scol, pe cuvânt, nu ştiu dacă să rămân în pat sau să mă dau jos.
— Dar ce ai? o întrebă Julia. Febră?
— Nu, n-am febră. Nu ştiu, sunt deprimată. Bine, hai, mă scol, că dacă nu…
— Fă ce vrei, nu te ocupa de noi, stăm doar o clipă.
A zis că n-o deranjăm, dar era distrată. Şi-a pus un halat

şi a început să umble prin cameră, aşezând lucrurile pe rafturi şi schimbându-şi tot timpul poziţia, în timp ce ne vorbea.

— Când te măriţi, în sfârşit? i-a spus Julia.

— Nu ştiu, dar curând.

Eu nu ştiam că Elvira trebuia să se mărite. Am început să mă uit la cotoarele cărţilor. A venit în spatele meu şi a înccput să mă întrebe despre Institut şi despre profesorii pe care îi cunoaşte ea. Am râs de m-am prăpădit când a început să-l imite pe cel de Religie, parcă l-aş fi auzit chiar pe el. A spus parabola omului care cobora de ia Ierusalim spre Ierihon şi l-au atacat nişte hoţi. Chiar alaltăieri ne-a predat-o don Abi, şi a rostit exact aceleaşi cuvinte, luându-şi exact aceeaşi mutră. Apoi m-a întrebat cum merg lecţiile de limbi străine şi mi s-a părut că-i mai trecuse proasta dispoziţie de la venirea noastră. Am început să-i vorbesc de profesorul de germană, despre orele pe care le facem cu el plimbându-ne; eram foarte însufleţită, fiindcă ea mă asculta şi-mi urmărea fiecare cuvânt; a zis că-l cunoaşte un pic. În timp ce vorbeam despre profesorul de germană mi se părea că suntem foarte bune prietene, fiindcă nu stau de vorbă cu nimeni despre el şi aş fi rămas la ea toată după-amiaza. De aceea m-a supărat ce-a spus Julia, când am plecat de acolo.

— Elvira asta e o ipocrită.

— De ce?

— Fiindcă zice că pe profesorul ăsta îl cunoaşte un pic, or eu cred că stă cu ei de dimineaţa până seara.

— Cu care ei? Şi unde?

— Cu ea şi cu frate-său şi cu maică-sa şi cu logodnicul ei. Acolo, acasă la ei. Nu e unul slab, cu părul cărunt, aşa, în părţi? Cu ochelari fără ramă?

— Ba da.

— Sigur, el e. Se spune că e cam îndrăgostită de el.

Eu nu pricepeam nimic.

— Dar cum să fie îndrăgostită de el? Nu zici că trebuie să se mărite? Că doar nu s-o fi măritând cu el!

— Nu, frate, nu înţelegi, nimic. Se mărită cu Emilio del Yerro.

O întreagă încurcătură. N-am vrut să mai întreb nimic, lucrurile pe care le spun surorile mele sunt întotdeauna încâlcite. Dar m-am întristat puţin la gândul că pe profesorul de germană îl cunoaşte atâta lume.

Azi a venit a doua oară Petrita Lopez. Prima dată am fost aşa de nesuferită că nu înţeleg cum de-a mai putut să vină la noi. A rămas la masă. Mercedes a intrat la mine în cameră, unde eram noi, şi a spus: „Să rămână la masă şi Petrita, dacă vrea”, cu tonul firesc cu care şi le invită pe prietenele ei. Iar Petrita a zis că bine, rămâne. E o bleagă care-ţi face milă. Nu că ar fi fată rea, dar întâi te scoate din sărite cu mutra pe care o are, o frumuseţe de revistă, cu buzele foarte vopsite şi părul pieptănat coc, strâns la ceafă. Ai zice că ai de-a face cu o fată mai mare, îndrăzneaţă foc, şi pe urmă vezi că e aşa de timidă şi de proastă că i se potriveşte ca nuca în perete că se piaptănă în felul ăsta, şi are şi un corp de domnişoară. Azi mi-era milă de ea şi i-am vorbit un pic mai mult decât în prima zi, deşi a trebuit să fac mari eforturi ca să leg cât de cât o conversaţie. După cât se pare, e un fel de verişoară de departe de-a lui Gertru, şi mi-a spus un lucru despre care nu ştiu dacă o fi adevărat, dar m-a lăsat cu gura căscată de uimire. Cică logodnicul lui Gertru e un neruşinat de n-are pereche şi că la ea acasă a auzit vorbindu-se că atunci când se duce la Madrid trăieşte cu o doamnă străină.

— Bine, dar de ce nu-i spui şi lui Gertru? am întrebat-o.

— Nu, că eu cred că şi ea trebuie să-şi închipuie câte ceva. E limpede că-i plac şi alte fete, afară de ea, trebuie s-o ştie cu vârf şi îndesat, şi mi se pare că s-a şi certat cu el de mai multe ori din cauza asta.

— Dar atunci de ce nu-l lasă?

— Fiindcă l-o fi iubind. Tu să nu vorbeşti cu nimeni despre asta.

Eram indignată, cum să iubească un asemenea individ, nu se poate să-l iubească.

Au vorbit despre ea şi la masă, zicând că a venit soacră-sa şi c-o cer săptămâna care vine. Surorile mele erau de părere că o nuntă atât de pripită o să dea de bârfit gurilor rele.

Imediat după masă m-am dus la Institut. Mătuşa Concha voia să lipsesc azi de la ore şi să merg cu Petrita la cinema, dar eu am spus că nu puteam. Am plecat împreună.

— Să mai vii pe la noi, i-a spus mătuşa Concha în uşă. Să vedem dacă aranjaţi ceva cu lecţiile de desen.

Vor să luăm un profesor de desen pentru noi două, fiindcă ea se pricepe să deseneze, dar singură nu-i face plăcere să ia lecţii. Ca şi cum ar fi vorba de făcut sau de ne-făcut plăcere. Şi-n plus, ce legătură oi fi având eu cu ce-i face ei plăcere? M-a însoţit o bucată bună, aproape până la Institut. Mă plictiseşte de moarte fata asta, mă apucă durerea de cap când mă gândesc c-o să vină iar pe la noi.

Am ajuns la şcoală foarte prost dispusă. Azi aveam germana. Am stat în clasă fiindcă ploua un pic, şi-n plus profesorul găseşte acuma tot felul de pretexte ca să nu mai ieşim la plimbare, s-o fi săturat. În timpul orei l-am privit tot timpul şi mi s-a părut omul cel mai apropiat din lume, cel. Mai bun prieten al meu. La ieşire m-am făcut că ne întâlnim din întâmplare, chiar în uşă, toată ora fusesem hotărâtă să-i vorbesc la plecare. L-am întrebat ceva în legătură c-o nelămurire pe care-o aveam la germană, ca să am un pretext şi să-l fac să stea cu mine de vorbă. Ştiu că toate fetele s-au uitat la noi, dar prea puţin mă sinchisesc eu de asta.

— E adevărat că la mine acasă nu-i de trăit, i-am spus pe neaşteptate, fără să ridic ochii din cartea pe care o ţineam deschisă, sprijinând-o de perete.

Mi s-a părut că râde puţin.

— De ce spui asta? Ce s-a întâmplat?

Nu pot să sufăr să-l văd că râde. Dădusem o mare dovadă de curaj oprindu-l ca să-i vorbesc, dar acum curajul mă părăsea, nu ştiam cum să continui.

— Nimic, aşa, făceam aluzie la ceea ce-am vorbit despre

ai mei, am zis eu, şovăind. Aveaţi dreptate. Familia parcă te distruge, nu ştiu. Azi negreşit vorbesc cu tata.

— Minunat, mă bucur. Să vedem dacă reuşeşti să-l convingi!

Şi-a luat rămas bun. Cred că se grăbea. M-am închis în W.C. Şi am plâns. Când am ieşit de acolo, toate prietenele mele plecaseră. Am coborât povârnişul singură, agale, lăsând ploaia să mă bată pe obraz. Din pricina aversei apa săpa nişte pâraie imense şi asta îmi plăcea.

Tata încă nu sosise când m-am intors acasă. A venit exact la ora când ne aşezam la masă. Nu puteam nici să mănânc, nu putusem nici să citesc şi nici să fac altceva în tot răstimpul acesta, aşteptându-l. Mi se punea un nod în gât când îl priveam pe tata mâncându-şi în tăcere cartofii. Apoi a început să vorbească despre un domn care se duce la Cazino şi spunea că nu ştie să joace *mus,* că toţi îşi bat joc de el în timpul partidei. Nu era nici bine dispus, nici prost dispus, nu se uita la niciuna dintre noi când vorbea. Îl simţeam mai departe de mine ca oricând şi mi se părea cu neputinţă să-i pot vorbi, dar eram sigură c-o să mă încumet. După ce-a mâncat, a făcut o pasienţă; eu stăteam în faţa lui, tăcută. Apoi a luat ziarul şi ne-a spus noapte bună. Am aşteptat niţel, până ce am socotit că s-a dezbrăcat şi s-a băgat în pat; două discuri de flamenco şi jumătate din emisiunea destinată publicităţii. Atunci am spus noapte bună ca în toate serile. Pe coridor, sub uşa tatei, se zărea o dâră de lumină de la lampa lui verde. Am ciocănit cu degetul.

— Cine e? Intră!

De cât timp nu mai intrasem în camera tatei la ora asta! A crezut că venisem să-l scarpin pe spate, ca atunci când locuiam la Valdespino, şi, fără să lase ziarul din mână, s-a întors pe o parte şi şi-a ridicat puţin pijamaua.

— Bravo, fetiţo, se-ntorc vremurile bune.

Ce greu mi-era; mi-era cumplit de greu. Am îngenuncheat pe covor şi acolo, fără să-i văd faţa, scărpinându-l în sus şi-n jos, în sus şi-n jos, am început să

vorbesc nu ştiu nici eu cum şi i-am spus totul pe nerăsuflate. Că noi creştem mari şi el nu vrea să observe asta, că mătuşa Concha vrea să facă din noi nişte toante, că ne învaţă numai cum să vânăm un logodnic bogat şi să fim cât mai înapoiate cu putinţă, să nu ştim nimic şi să nu ne bucurăm de nimic, zăvorite ca mătasea fină care se ţine în sipet şi lucruri din astea pe care le tot spune ea mereu. Am adus vorba despre logodnicul Juliei, am început să-i iau apărarea şi să spun că e un băiat extraordinar. Eu nu-l cunosc, dar tata nu ştie asta, îmi închipuiam că eu eram cea care trebuie să se mărite, şi deodată mi-am dat seama că nu mă gândeam la Miguel, ci că aveam în ochi figura profesorului de germană.

— Tată, i-am spus, înainte nu erai aşa, începi să semeni cu mătuşa, ni-e frică de tine şi te simţim străin ca şi pe mătuşa.

Tata era foarte descumpănit. S-a întors spre mine, care rămăsesem tăcută, şezând jos pe covor, şi m-a privit, fără să ştie ce să spună.

— Ce-i cu toate astea? De ce îmi spui totul aşa deodată tocmai tu?

Era foarte mâhnit, dar nu înţelegea că voiam să-l ajut să fie mai sincer, să-şi dea seama de ceea ce se petrece în jurul lui. N-am reuşit să ne înţelegem, am priceput că aşa ceva e cu neputinţă, şi i-am văzut şi toată laşitatea.

— Cere-mi ce vrei, mi-a spus el. Dar nu-mi mai vorbi aşa. Îţi dau totul, vă dau întotdeauna totul, tinerii n-au inimă. Spune-mi ce vrei de la mine, şi dacă pot am să-ţi dau.

Am izbucnit în plâns, în clipa aceea nu ştiam ce trebuie să-i cer. Nu voiam decât să mă consoleze şi să mă înţeleagă. I-am vorbit de Gertru, de Mercedes, de Petrita, de lucruri care mă apasă pe inimă, dar am fost incoerentă. I-am spus că dacă e vorba să fiu o femeie resemnată şi rezonabilă, prefer să nu mai trăiesc.

inT.ogodnn. Gertrudei

— Înainte, când eram mică, tată, când vânam la Valdespino, îţi aduci aminte, ţie îţi plăcea să fiu sălbâtică,

să nu respect nimic. Îţi plăcea să protestez. Ziceai că-ţi aduceam aminte de mama.

M-a privit pe sub ochelari.

— Lucrurile se schimbă, fata mea. Acum trăim altfel. Intr-un fel, mai bine. Nu poţi să fii mereu cum erai la zece ani.

Mi-a vorbit de bani, de asigurări şi de drepturi. Mie mi s-au uscat încet-încet lacrimile, dar eram din ce în ce mai tristă. Cum n-am mai spus nimic, credea că m-a convins, dar eu nici nu-l auzeam. Vorbea pe un ton din ce în ce mai sigur şi mai satisfăcut, mai găunos, şi rostea nişte fraze frumoase pe care şi le asculta desigur ca cineva care câştigă un proces.

— La revedere, tată, mi-e somn, i-am spus într-un moment de pauză.

I-am aranjat la loc pijamua şi l-am sărutat pe frunte.

— Iartă-mă că te-am deranjat.

El m-a strâns tare în braţe.

— Eşti nervoasă, fetiţa mea, de atâta învăţat, te înţeleg. Mai vorbim şi altă dată dacă vrei. Şi cere-mi tot ce-ţi trebuie. Tăticul tău e aici pentru tot ce ai tu nevoie. Dar şi mătuşa Concha e bună. Ai fost nedreaptă cu ea. Trebuie s-o iubeşti şi pe mătuşa.

Despre facultate nu i-am spus nimic.

Am adormit foarte târziu, scriindu-mi jurnalul.

Şaptesprezece

DE CÂND venise mama lui Angel, Gertru nu-şi mai vedea logodnicul aproape de loc. Totdeauna era la cumpărături, sau la cinema, sau la masă cu soacra. Era o doamnă opulentă, cu părul vopsit în roşu şi cu multe bijuterii. Uneori mergeau toţi trei, şi hotărâseră împreună ca nunta să fie făcută repede, că dacă nu, mama lui Angel, care pleca în Argentina la nişte rude pentru o jumătate de an, nu putea fi de faţă.

— Iar s-o lase pentru mai târziu, nu vrea el, explicau părinţii lui Gertru prietenilor lor. Zice că de ce să stea să mai aştepte? Adevărul e că un băiat ca Angel, cu viitorul asigurat, şi care nu mai e un copil…

— Dar Gertru ar putea aştepta, aşa tinerică…

— Da, vedeţi, dar el nici nu vrea să audă de una ca asta.

Gertru avea mai mulţi fraţi necăsătoriţi şi o soră măritată, Josefina, care nu venise să-i vadă cam de mult, fiindcă se căsătorise împotriva voinţei familiei, şi care nici acum nu trecea prea des pe la ei. Într-o zi, Gertru se duse s-o vadă. Locuia aproape de râu, într-o căsuţă modestă. Împletea un jerseu pentru copil şi purta părul lins, strâns într-un fel destul de comun, iar unghiile îi erau nefăcute. Tocmai se întorsese dintr-un sat din munţi unde locuiau părinţii soţului ei; în casă era mare dezordine, iar copilul avea tuse măgărească. Toate astea i le povesti lui Gertru pe un ton opac şi uniform, fără a slăbi din ochi mâneca jerseului care creştea imperceptibil pe andrele. Gertru se aşezase în faţa ei şi o privea, îi mai spuse şi că nu se simţea bine, fiindcă în aprilie aştepta al doilea copil.

— De sarcina asta să nu-i spui încă nimic mamei, ştii, de ce să-şi facă griji de pe acuma?

Vestea căsătoriei lui Gertru o primi fără să dea semne nici de bucurie, nici de uimire. Ridică doar capul şi spuse:

— Aveai tot timpul, fetiţo. E drept că pari mai mare, te-ai schimbat mult.

Gertru purta tocuri şi stătea picior peste picior. Josefina îi privi şoldurile, pântecele plat sub sveterul strâns pe corp. Pe când nu se măritase încă, doamnele din Fuenterrabia îi spuneau mamei ei, verile: „Fata ta, ce linie! Nu că e frumoasă, dar are siluetă.” înota, dormea după-amiezile, mânca de toate. Nu era greu, atunci, să fii în formă. În vara asta, urmase sfatul altor prietene de-ale ei, tot măritate, şi se îngrijise ceva mai mult, se dusese din când în când la coafor, îşi depilase părul de pe picioare, dar erau lucruri care-ţi luau timp şi se făceau fără chef, fără nicio plăcere, cu copilul căruia trebuia să-i dai încă să sugă din trei în trei ore. Oftă.

— Mă bucur că te măriţi, Gertru, fetiţo. Şi când zici că vine să te ceară?

— Luni, la noi acasă, ca să serbăm şi ziua mea de

naştere. Să vii neapărat. Să vină şi Oscar. Lvdia vrea să fie lume multă, chiar şi-o sută de persoane, plăteşte ea totul. O să servească gustările oberul de la *Castilia,* cu chelneri de-acolo şi cu de toate.

— Lydia o cheamă pe soacra ta?

— Da.

— Ce nume frumos. Cred că-i foarte tânară.

— Foarte. S-a măritat la vârsta pe care-o am eu acuma şi n-a avut decât un singur copil, pe el. În plus, se îngrijeşte foarte mult.

— Pe semne că are bani, nu-i aşa?

— Oho, grămezi nu alta. Nici nu mai ţin minte câte cadouri mi-a făcut până acum, mă iubeşte foarte mult, zice că parc-aş fi fata ei. Toată ziua sunt cu ea. După ce mă cere, mă ia cu ea la Madrid ca să aleg grosul trusoului. Totul la Zaid.

— Ce noroc. Am să-i spun lui Oscar. Ar trebui să-mi fac o rochie, dar n-o să am timp.

— Pot să-ţi dau eu una.

— Nu, dragă, tu eşti mult mai subţire, o să mă aranjez eu.

Rămase pe gânduri, în timp ce număra ochiurile care-i mai rămăseseră până să înceapă să scadă. Greşise. Desfăcu şi continuă cu mai multă grijă. La fiecare rând, înainte de-a începe următorul, ridica ochii să se odihnească şi se uita pe geam. Gertru îşi luă rămas bun. După ce plecă, se trezi copilul, plângând. Josefina îşi întrerupse lucrul, dar nu se simţi în stare să se ridice şi să se ducă să vadă ce are. O să-şi pună rochia maro, dar după ce-o s-o aranjeze puţin. O să-i facă un decolteu rotund, n-o să se ducă îmbrăcată ca o paparudă la o primire cu atâta lume. Să văd dacă vrea să vină şi Oscar, poate că nu vrea, în ultima vreme era aşa de acru. Spunea tot timpul: „Mă plictiseşti14, şi trântea uşile. Nu-şi mai aducea niciodată prietenii să bea cafea, ca la început.

Gertru vorbi despre ea cu soacră-sa:

— Am întârziat fiindcă-am stat un pic mai mult cu sora

mea. M-am întristat văzând-o. Cred că nu e prea fericită.

— Nimeni nu e complet fericit pe lumea asta, fata mea. Fiecare îşi poartă crucea.

Lydia se -umfla toată în pene când putea să plaseze câte-o asemenea frază, rod al multor ani de experienţă.

— Arată cam prost, zise Gertru. Trebuie să fi suferit mult pentru ceea ce i-au făcut cei de-acasă. Poate că acuma mă invidiază. A fost cam ciudată cu mine.

Simţi mâna Lydiei aşezându-i-se pe umăr.

— Nu gândi astfel, fata mea.

— Dacă vine luni, încercaţi să fiţi drăguţă cu ea, să-i vorbiţi mai mult, vreţi? Am să v-o prezint.

Gertru îşi ridică ochii aproape plini de lacrimi spre obrazul acela argăsit de masaje şi aşteptă răspunsul. Văzu o sclipire de duioşie în ochii de păpuşă ai soacrei sale.

— Sigur, fetiţo. Îi facem şi ei un cadou, dacă vrei, un cadou frumos. Eşti atât de bună! Dar nu-mi mai spune dumneavoastră!

Erau în holul de la *Gran Hotel,* în colţul unde se afla barul, aşteptându-l pe Angel care urcase până în studioul lui Yoni cu prietenii. Se aşezaseră pe nişte taburete de plastic roşu. Pe Gertru o amuza să stea cocoţată pe taburetele acelea înalte sorbind un suc de roşii. Lydia era foarte modernă şi se imbrăca cu mult gust. O îndruma şi pe ea şi-i spunea tot timpul ce trebuie să-şi pună în fiecare moment al zilei. De exemplu, nu mai purta niciodată culori prost combinate, şi nici jachete pe sub mantou.

— Doamne, jachetele astea, spusese Lydia, toate fetele din provincie muriţi după jachete. Stricaţi asamblurile cele mai nostime trântindu-le deasupra câte-o jachetă. Peste bluza de mătasă naturală, nimic, fetiţo. Ce, ţi-e aşa de frig?

Şi duşuri reci, şi gimnastică, şi o cremă uşoară la culcare. Gertru îi urma toate sfaturile de frumuseţe fiindcă o auzise spunând că femeile trebuie să se pregătească din fragedă copilărie pentru a nu îmbătrâni. Lydiei îi plăcea s-o vadă pe Gertru sorbindu-i cuvintele, parcă ar fi fost cele zece porunci, şi uneori, când se simţea generoasă, îi lăuda

docilitatea, ca un maestru care îşi stimulează discipolul.

— Te-ai şi schimbat de când am venit eu. Nu ţi-au spus-o şi prietenele tale?

— Nu.

— Lui Angel însă i-au spus-o toţi.

— Ce i-au spus? Cine? Nu-mi povesteşte nimic.

— Probabil că n-o fi vrând să ţi se urce la cap, de asta nu-ţi spune. Au observat că te-ai făcut foarte frumoasă acum, mi-au repetat-o şi mie.

— Prietenii lui?

— Da, Yoni şi sora lui, mai ales. Tot grupul ăsta.

Gertru se uită la ceas. Se făcuse târziu, şi Angel nu mai cobora. O întrebă pe Lydia dacă îi plăcea Teresa, sora lui Yoni, şi prietenele ei. Lydia era foarte modernă, însă catolică sută la sută. Ceea ce admira cel mai mult la Gertru era nevinovăţia ei.

— Nu sunt fete pentru tine, asta-i sigur, hotărî ea.

— Dar Angel le simpatizează foarte mult, îi place să ies cu de. Dar nici mie nu-mi plac.

— Asta fiindcă Angel e cam zvăpăiat. Dar vezi că ştie să aleagă. Ca să se-nsoare, a făcut o alegere foarte bună cu tine. Să vedem dacă acum, după ce vă căsătoriţi, îl facem să se adune niţeluş de pe drumuri.

Vorbea de multe ori la plural, ca şi cum s-ar fi măritat amândouă.

Angel veni puţin băut, le luă de după gât, cuprinzându-le pe amândouă în aceeaşi îmbrăţişare; spuse că se simte foarte fericit între mama şi logodnica lui, şi ceru un San Patricio. Începu să fredoneze un cântee flamenco care spunea ceva despre mamă şi despre logodnică şi despre Fecioara din San Gil. Gertru se întristă, nu îndrăznea să-i spună să nu mai bea. Îşi reaminti de sora ei. Ori de câte ori se întrista de ceva începeau să-i vină în minte toate celelalte lucruri care puteau să-i mărească mâhnirea. Angel o săruta pe maică-sa şi, în acelaşi timp, îşi cobora mâna stângă cu care o ţinea pe ea de talie ca să-i mângâie şoldurile. Lydia râdea de sărutările lui, îi spunea că se

prosteşte. Apoi, destul de târziu, Angel o conduse pe Gertru acasă, iar Lydia rămase acolo. În poarta casei o sărută şi iar o sărută şi o ciupi tare de tot, dar nu-şi spuseră nimic, deşi ea se apăra tot timpul.

— Angel, hai să vorbim puţin. Nu stăm de vorbă aproape niciodată.

— Dar de ce vrei să stăm de vorbă, prostuţo?

— Hai, fugi de-aici, ai băut.

— Sigur, de bucurie, ca să-mi sărbătoresc fericirea de-a mă însura cu tine curând. Dacă nu beau zilele astea, când să mai beau?

— Fugi, fugi îţi spun.

Sosi ziua peţitului şi Gertru aproape că nu apucase să vorbească cu el nici măcar o jumătate de oră. Toate modelele de mobilă şi toate cumpărăturile pe care le aveau de făcut fuseseră hotărâte de Lydia. Urmau să aibă două apartamente, unul aici şi altul la Madrid. Apoi Lydia avea să le aranjeze, după gustul ei, o căsuţă la moşia lor din Andaluda. Gertru era năucită în zilele acelea de forfota croitoreselor, orele de gimnastică, mesele în oraş cu soacra, electricienii şi tâmplarii din noul ei apartament, invitatii la cocktailul de cerere în căsătorie. Scria aşa, COCKTAIL DE CERERE ÎN CĂSĂTORIE, pe nişte cartonaşe lunguieţe de culoarea năutului, cu iniţialele numelor lor de familie înlănţuite. Ea a scris adresele pe plicuri în mod mecanic, aşa cum i-au spus părinţii ei şi Angel. Numai dintr-unul din de, înainte de a-l lipi, a scos invitaţia şi a scris într-un colţ: „Tali, nu vreau să lipseşti tocmai tu. Nu lipsi, te rog. G.”

Natalia şi surorile ei primiră invitaţia a doua zi. Natalia spuse că nu voia să se ducă.

— Găsiţi voi un pretext, îi spuneţi că mi s-a făcut rău.

— Dar, Tali, pentru Dumnezeu, cum o să creadă aşa ceva? Vezi ce mult insistă, nu-i poţi face figura asta.

— O să mă plictisesc, n-o să ştiu unde să stau; nu cunosc pe nimeni.

— O cunoşti pe ea, doar aţi fost prietene bune.

— Păi tocmai de asta, fiindcă nu mai suntem. Sunt sigură că nici n-o să mă bage în seamă. Insistă din politeţe.

— Nu, frate, dacă-ţi spun că ne întreabă de tine toată ziua-

În cele din urmă o convinseră. Tali îşi puse o rochie cu picăţele pe care şi-o făcuse pentru sărbători, dar n-o purtase încă niciodată.

— Cea mai bună ocazie, zise mătuşa Concha, uitându-se la ea înainte de plecare. Vezi, fată dragă, vezi că dacă te aranjezi puţin pari de nerecunoscut? Hai, sărută-mă şi petrecere bună.

Era prima oară când cele trei surori se duceau împreună la o petrecere.

Pe stradă, înainte de-a ajunge, se întâlniră cu Isabel, Goyita şi alte fete care erau şi de invitate, şi-şi continuară drumul împreună. Se uitară la Tali, unele o cunoşteau, altele nu. Spuseră că era foarte drăguţă. Făceau multă zarvă mergând, ca şi cum râsul le-ar fi ajutat să nu se simtă prost că sunt atât de multe şi că sunt îmbrăcate de sărbătoare pe sub paltoane. Le sunau tocurile înalte pe asfalt şi le ieşeau aburi din gură când vorbeau.

— Fetelor, ce frig el Haidem fuga, fuguţa!

— Ia-mă de braţ. Stai să-mi mut geanta.

Chiar înainte de-a se deschide uşa, se auzea gălăgia dinăuntru. Le deschise un fecior cu mănuşi albe şi le luă paltoanele. Schimbaseră puţin aranjamentul de la intrare. Toate odăile erau luminate puternic. Tali trase cu coada ochiului, în timp ce înainta pe coridor spre uşa camerei unde ea şi Gertru învăţau de obicei şi unde, într-o noapte de mai, când cu zarva examenelor, rămăsese să doarmă. Ieşi să le întâmpine Josefina şi le conduse în salonul din fund. Mirosea tare a tuberoze. Gertru nu se zărea pe nicăieri.

— E în sufragerie, cu oamenii mari, le explică Josefina. O să vină imediat, când se termină cere monia cererii în căsătorie. Tu, Tali, ce drăguţă te-ai făcut, ai mai crescut. Sunt cel puţin doi ani de când nu te-am văzut.

— Da, zise Tali. Dinainte de-a te mărita.

— E adevărat, dar de ce nu intri?

În prag, pe jumătate ascunsă de rochiile celorlalte, Natalia se simţi intimidată şi-i veni s-o ia la fugă. La mijloc era o masă lungă, plină cu sandvişuri, cu fripturi şi cu băuturi, înconjurată de-o mulţime de persoane necunoscute care se priveau şi gesticulau unele spre altele. Toată lumea era în picioare. Se gândi că i-ar plăcea să fie în partea cealaltă, înghesuită între perete şi masă, şi le urmă pe Mercedes şi pe Josefina care se îndreptau într-acolo. Era greu de trecut. Pe drum, un chelner le oferi o tavă' cu pahare de diferite forme.

— Jerez, limonadă, şampanie, gin… spunea el, înclinându-se.

Tali luă un pahar oarecare şi de îndată ce ajunse lângă perete şi se putu sprijini, îl bău pe nerăsuflate. Lângă ea, Mercedes începu să vorbească cu Josefina şi cu alte femei măritate, care formau acolo un grup. Erau de vârsta lui Mercedes, ieşiseră cu ea când erau necăsătorite, dar acum îşi aveau casa şi copiii lor. Unele o văzuseră cu Federico Hortal şi o întrebară dacă sunt logodiţi.

— Logodiţi? zise Mercedes strâmbând din buze. Asta mai lipsea, i-am dat o lecţie. Individul ăsta crede că sunt şi eu ca toate celelalte, asta e tot. Niciodată nu mai dăduse peste una ca mine, care să-i spună lucrurile verde în faţă.

— Mi-a spus însă nu ştiu cine că-ţi plăcea.

— Să-mi placă? Află că i-am făcut nişte figuri să mă ţină minte. Ascultă zilele trecute Isabel şi cu mine eram la Burgueno şi a intrat, bineînţeles, de cum m-a văzut prin geamul de la vitrină, foarte zimbitor, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, şi ţinând morţiş să mă invite la o prăjitură. Dar eu i-am spus, Isabel era acolo şi vă poate confirma: „Mă deranjezi, nu mă mai deranja!” A îngheţat când a auzit. Acuma nu ştie bine ce i se întâmplă, nu pricepe cum de nu vreau să am de-a face cu el. Pe băieţi aşa trebuie să-i tratezi, să-i loveşti cu piciorul fără milă.

— Păi dac-ă-i aşa, n-o să te mai măriţi niciodată.

— Nici n-am de gând.

Tali bău al doilea pahar, cu totul diferit, mai dulce. Unele începuseră să vorbească despre bărbaţii lor. La lucrurile mai confidenţiale coborau puţin glasul, fiindcă bărbaţii erau mai încolo, la celălalt colţ al mesei. Bărbatul uneia destul de grase, un oarecare Tomâs, era un fel de sfânt, model de solicitudine, el însuşi îi ungea în fiecare dimineaţă rănile de la sâni cu o pomadă maro, srârboasă. Acuma, pentru al treilea copil, îi dăruise un picup. Ceva nemaipomenit, o chestie din alea care pune singur zece discuri după ce-l deschizi.

— Nu apuc să spun că-mi place ceva, nici nu deschid bine gura, că gata, s-a şi făcut. Poşete... ce mai, am pierdut şi socoteala poşetelor pe care mi le-a dăruit în doi ani. A trebuit să le aranjez după piele, ca să le pot găsi în dulap, cele de viţel, cele de porc, că dacă nu, e o întreagă dandana...

Alta, blondă, foarte vorbăreaţă, abia se întorsese de la Madrid, unde stătuse opt zile. Se dusese cu câteva perechi la un cabaret care se chema *Molino Rojo,* toţi împreună, ca să-şi facă de cap fiecare, şi plecase la patru dimineaţa. Vorbea despre libertatea care domnea acolo, că era plin de prostituate şi că la sfârşit una sau două veniseră la masă cu ei, ca şi cum asta ar fi fost foarte natural.

— Mie, fiind cu ei, îţi dai seama că mi-era totuna, ba chiar mă distra, dar dacă aş păţi aşa ceva, aici, la Cazino, aş muri. Şi nu arătau rău de loc. Dacă n-ar fi zis Pepe pe urmă că erau din alea, nici n-aş fi observat.

— Află că pe mine Tomâs al meu nu m-ar fi dus niciodată într-un asemenea loc.

— Dragă, o dată; dacă ai fi văzut ambianţa, ţi-ar fi părut natural. Eu m-am distrat împărăteşte, asta e sigur. Ştiţi cine era acolo?

— Cine?

— Jorge Mistral, ăla din „Pisica”, e formidabil.

— Înalt?

— Potrivit, pare mai înalt în filme.

își întindeau fără încetare brațele albe cu unghii foarte îngrijite, și brelocurile brățărilor planau peste farfurioare, măturând din calea lor bucăți de crevete pane și pesmeciori cu brânză. Pe Tali o durea capul, începură să vorbească de una, Estrellita, care nu era acolo. Unele o apărau, altele o criticau.

— Ziceți că e spirituală. Eu nici măcar asta nu găsesc la ea. Toată ziua se ține de băutură cu bărbatu-său, toată ziua amândoi pe jumătate criță. Hai, că așa e.

— Păi asta e, tocmai o asemenea femeie e ce-i trebuie lui Ramon. Îl dă gata. Acuma, după cât se pare, el e totdeauna cel care vrea să se culce devreme. Mie mi-a povestit Oscar; nu mai bea nici jumătate din cât bea înainte. Și-a găsit nașul. Bărbaților ca el nu le priește decât o nevastă și mai cheflie decât ei.

— Da, dragă, dar le-ar trebui două servitoare ca să facă tot, că în ce-o privește pe ea, nici nu dă pe-acasă.

— Are o casă, o bomboană. N-ai fost la ei?

— Ce, chiar are două servitoare?

Au început apoi să discute despre servitoare și, încet-încet, s-au adunat și cele din grupurile din jur, ca și cum ar fi adus lemne pentru un mare foc, comun, căci ceea ce se discutase până atunci fusese doar un preambul. Fiecare rostea întâi numele servitoarei ei, punându-l într-o frază banală, dar fremătau de bucurie de pe atunci, cu anticipație, ea și cum ar fi început să împartă cărțile pentru un joc excitant în care se câștigă întotdeauna. Vocea le devenea trufașă și sentențioasă. Servitoarele se spălau cu săpunurile lor, și purtau combinizoanele lor de mătase naturală. Servitoarele…

Natalia închise ochii. Le vedea înconjurate de bucățele de serpentină galbenă, ca prin ceață. O amețea băutura. Josefina o întrebă dacă vrea să se ducă s-o cheme pe Gertru ca să-i spună că venise.

— Nu, lasă. O să vină ea, dacă poate.

Josefina era palidă și avea cearcăne sub ochi.

Mai încolo, în grupul bărbaților, Tali îl căută din ochi pe

bărbatul ei şi-l recunoscu. Era serios, stătea de vorbă şi nu se uita la nevasta lui. Era Oscar, logodnicul, Logodnicul cu majusculă. Logodnicul surorii mai mari a lui Gertru. Primul logodnic pe care-l cunoscuse ea. Josefina intra mereu în camera în care învăţau de două şi le dădea câte un ordin secret Fugea în clipele libere ca să-l vadă, venea vorbind în şoaptă şi se uita într-o oglinjoară, totdeauna grăbită. „Auzi, Gertru, iubito, dacă întreabă mama îi spui...” De lăsau o clipă cartea şi o priveau cum pleacă, ridicând puţin perdeaua; rămâneau respirând alături, lângă geam, până ce Josefina dispărea. Se uitau la străduţa pe care se ducea să-şi întâlnească logodnicul interzis. Asta era acum trei ani – Natalia abia se mutase la oraş – pe vremea când ea şi cu Gertru au început să-şi scrie jurnalul.

Deodată apăru Gertru şi toţi aplaudară. Trecea prin toate odăile cu Angel, ca să primească felicitările. Lumea s-a îngrămădit la uşă, s-o sărute şi să-i vadă brăţara. Abia se terminase ceremonia cererii în căsătorie.

— S-o vedem. Auzi, e grozavă.

— Lasă-mă şi pe mine, lasă-mă şi pe mine. E ceva de vis!

Angel începu să-i salute pe bărbaţi şi după puţin timp, când lumea se mai împrăştie, Gertru o văzu pe Natalia în partea cealaltă. Îi făcu semn şi se duse la ea.

— Te căutam, Tali, credeam că n-ai venit. Cu cine eşti?

O sărută. Purta o rochie de culoarea untului, încreţită pe şolduri, iar părul împletit la ceafă. Tali n-o văzuse niciodată aşa de frumoasă.

— Aici, sunt singură. Mă rog, dar am venit cu surorile mele.

— Vrei să vii să-ţi arăt ce-am primit?

— Sigur.

Se duseră în camera lui Gertru. Darurile erau împrăştiate pe divan şi pe nişte bănci pe care le puseseră acolo. Gertru spuse că mai avea de primit încă pe-atâtea. Erau felurite truse cu lucruri de argint, feţe de masă, cutiuţe de piele, pantofi, rochii, cordoane.

— Uite, poşeta asta e din Italia. Să vezi numai cum e

lucrată pe dinăuntru.

Tali nu spunea nimic, îşi plimba ochii peste toate lucrurile acelea; pe unele din de ie pipăia o clipă.

— Brăţara e tare drăguţă, nu-i aşa?

— Da. Am văzut-o şi înainte. Văd c-ai pus neon.

— Da, de mult, la ce te uiţi?

— Mă uit c-ai scos consola cu cărţile. Unde-ţi tii acum cărţile?

— În camera din dos, trebuie să le aleg înainte de-a mă căsători. Dacă îţi trebuie vreuna…

— Nu. Numai dacă ai avea notiţele de anul trecut de la religie, pentru Alicia, care repetă anul. Pe-ale mele le-am pierdut.

— Care Alicia?

— Alicia Sampelayo, n-o ţii minte?

— A, ba da, parcă una blondă. O să ţi le caut. Uite-te la radioul ăsta, Tali. Ai mai văzut vreodată ceva atât de mic? Funcţionează cu baterie, aşa-i că-i o dulceaţă? Să vezi numai, hai să căutăm nişte muzică, să vezi ce bine se aude.

Se aşezară pe sofaua galbenă, împingând puţin într-o pafte lucrurile care erau deasupra. Stând acolo alături şi ascultând muzica unui post franţuzesc – atât de departe, Dumnezeu ştie de unde venea

— Natalia îşi ascunse faţa la pieptul lui Gertru şi izbucni într-un plâns deznădăjduit.

Optsprezece

DE ORELE de germană îmi amintesc, deşi au fost singura mea ocupaţie concretă în timpul şederii acolo, doar ca de-o muzică de fond, ca de ceva separat de oraşul propriu-zis. Făceam în fiecare zi drumul dus-întors la Institut, traversam curtea, înaintam spre faţada aceea cenuşie cu ferestre înalte şi asimetrice, urcam scările, dar nimic din toate astea nu mi-era familiar; îmi revenea întotdeauna în minte prima imagine pe care mi-o formasem în seara sosirii, când stătusem de vorbă cu femeia care spăla scările.

M-am plictisit de plimbările cu fetele şi am început să strig catalogul şi să pun absenţe, fiindcă don Salvador mi-a

spus că nu erau pregătite să păstreze disciplina şi mă ruga să procedez în felul acesta. După cât se vede, metodele mele îi uimeau pe toţi peste măsură. Mi-a indicat de asemenea o culegere de texte după care trebuia să mă ghidez de-acum înainte.

Cred că tot pe-atunci a început să vină Emilio şi să mă aştepte la ieşirea de la ore, ca să-mi facă unele confidenţe despre logodna lui cu Elvira. A venit în două sau trei după-amiezi, dar nu reuşesc să fac o diferenţă între prima dată şi cele următoare.

A început să vorbească aşa, fără veste, zicând că nu mai poate, că are nevoie de sprijinul cniva. Elvira îl făcea să-şi piardă cumpătul cu purtările ei arbitrare, el n-o putea înţelege şi se simţea inferior, se frământa tot timpul întrebându-se dacă are să fie sau nu omul de care avea ea nevoie. I-am spus că asta nu se ştie niciodată şi că, dacă se iubeau, n-avea rost să-şi facă asemenea probleme. Nu prea ştiam bine ce să-i spun, uneori era sigur că Elvira îl iubea, dar aproape imediat îi dădea motive să se îndoiască şi să se simtă deznădăjduit. Ne-am dus să ne plimbăm pe străzile din jurul Institutului, de-a lungul cărora mă călăuzea cu braţul crispat pe mâneca paltonului meu, repetându-mi - aceleaşi lucruri.

— În fond sunt slab, sunt un om slab, spunea. Nici nu ştiu bine cum sunt. Dacă aş şti ce aşteaptă ea de la mine, aş deveni exact aşa cum vrea ea, chiar dacă ar fi să-mi petrec întreaga viaţă prefăcându-mă şi rostind cuvinte în care nu cred. M-a. Ş adapta la orice, ţi-o jur.

— Dar de ce gândeşti asemenea lucru/i? De ce-ar trebui să te schimbi şi să devii altul? Elvira, dacă te cunoaşte de atâta vreme, trebuie să te iubească aşa cum eşti. Prea iei lucrurile în tragic. Ea are tot felul de fantezii, îi place să inventeze situaţii complicate. N-o mai admira atâta, fii dur. Căci eşti mai autentic decât ea.

— Crezi?

— Judecind după spusele tale…

Până să încep să mă duc iar pe la Elvira, toată scurta

mea poveste o uitasem aproape cu desăvârşire, pentru mine era un episod încheiat. Mi se părea foarte straniu să mă gândesc la epoca dinaintea prieteniei mele cu Emilio.

La Elvira m-am dus din nou fiindcă mi-a cerut-o Emilio. Începusem să ţin foarte mult la el şi-rm dădusem seama ce uşor îmi era să-l încurajez, să-i ridic moralul. Nu ştiu cum, dar devenise atât de repede cel mai bun prieten al meu. Nu-l judecam, nu-mi păsa dacă era mediocru sau inteligent. Nu-i vedeam decât sinceritatea şi deruta, şi cât era de dornic de tovărăşia cuiva. Şi, în contrast cu afectarea pe care o afişase uneori, mă impresiona umilinţa lui, profundă cum nu mai văzusem niciodată până atunci.

Mi-amintesc de o duminică însorită când mi-a citit nişte versuri de-ale lui în Parcul Municipal. Erau foarte proaste. Vorbeau de sânge incandescent, de bătăi de inimă, de înfloriri şi de lucruri de genul ăsta, foarte vagi. Criticile mele, complet intuitive, fiindcă la poezie nu m-am priceput niciodată mai de loc, nu numai că le-a ascultat cu nesaţ, dar chiar acolo, pe banca din parc, cu foile împrăştiate pe genunchi, voia să înceapă să corecteze nişte lucruri în felul în care îi sugerasem eu. Mă făcea să mă ruşinez aproape.

În altă zi, la el acasă, mi-a arătat ceva dintr-un roman pe care-l începuse pentru un concurs literar şi nişte articole decupate din ziar. Articolele erau destul de amuzante. În camera lui ţinea un desen în pastel de-al Elvirei, schiţa unui cerşetor, de certă influenţă picassiană.

Pe atunci, cu puţin înainte de vacanţa de Crăciun, îl vedeam aproape zilnic, sau cel puţin îmi telefona la pensiune. După câte se pare, lucrurile cu Elvira începeau să meargă din ce în ce mai bine, mulţumită – zicea el – siguranţei de sine pe care i-o insuflasem cu prietenia şi cu sfaturile mele. În realitate, nu erau sfaturi, ci păreri şi puncte de vedere pe care mi le smulgea.

— Acuma sunt liniştit şi plin de speranţă. Ştiu că trăiesc, că am ceva aici înăuntru care e al meu, ceva care mă împinge înainte. Uneori mi se pare chiar c-aş fi în stare să conduc eu singur lumea întreagă cu dragostea mea pentru

Elvira. Şi asta mi-e de ajuns.

Rostea astfel de fraze pe care se vedea că le gândise dinainte; îmi imaginam ce mult i-ar fi plăcut să se închipuie în picioare, în centrul universului, cu o baghetă în mână, sublimându-şi gesturile de iubire.

În cele din urmă m-am dus din nou la Elvira. În acea primă zi, am cunoscut-o pe mama ei, iar pe ea abia am zărit-o câteva clipe, fiindcă a ieşit îndată din odaie, dar a fost de ajuns ca să înţeleg că ceva rămăsese încă nelămurit între noi şi că eu o doream din nou, ca în seara petrecută pe malul râului şi ca atunci când am sărutat-o în camera ei. Poate că nu m-aş mai fi întors acolo, dacă a doua zi Emilio n-ar fi venit să mă aştepte la poarta Institutului nebun de entuziasm.

— Mi-aduci noroc, nu ţi-am spus asta mereu? Mi-aduci şi gata, ce mai, nu încape nicio îndoială. Acuma e totul limpede.

Abia avusesem timp să-mi iau rămas bun de la nişte eleve care ieşiseră o dată cu mine, şi la început n-am priceput nimic, şi nici el nu-rni dădea răgaz să-l întreb câte ceva. Apoi, când s-a mai liniştit, mi-a explicat că Elvira îi spusese că vrea să se mărite cu el imediat şi că şi vorbise cu maică-sa şi cu Teo.

— Aşa e ea, nu ştiu cum de n-am reuşit s-o cunosc până acum. Nu se ştie niciodată de ce ia o hotărâre. Ştiam eu că dacă o să înceapă vreodată să mă iubească cu adevărat, o să fie aşa, pe neaşteptate. O să schimbe totul de la o zi la alta. Ştii tu ce înseamnă asta, Pablo? Acum pot s-o spun tuturor. Ne căsătorim în primăvară, sau chiar înainte, nici nu aştept până la concurs, gata! îţi dai seama ce-i asta?

încă nu-mi dădeam bine seama. Şi nu mi-am dat seama nici în cursul vizitei următoare. Emilio, care din pricina entuziasmului de la început renunţase, pentru câteva zile, la învăţătură, mă lua cu el acolo, mă obliga să rămân la dejun şi la masa de seară, când rămânea şi el. Nu ştiam ce pretext să găsesc ca să refuz, fiindcă în fond şi mie îmi făcea plăcere să rămân. Toţi insistau cu multă căldură,

până şi Elvira, chiar dacă uneori se supăra pentru vreo vorbă de-a mea şi ieşea din cameră. Dar mi s-a părut mulţumită, foarte afectuoasă cu Emilio. Îl săruta întotdeauna în faţa mea. Uneori avea o veselie agresivă şi glumea pe socoteala tuturor. Atunci se lega şi de mine şi mă trata cu o familiaritate excesivă. Păream o singură familie. Nu reuşeam încă să-mi explic cum de ajunsesem să stau tolănit pe sofaua din sufrageria aceea de pe strada Correo tăifăsuind, sau răsfoind câte o carte, cu aceeaşi încredere cu care aş fi stat în propria mea casă. Mi se părea că aveam din nou o casă a mea, după atâta vreme.

— În primăvară, zicea Emilio care făcea tot timpul planuri, trebuie să-l ducem pe Pablo la un câmp de selecţie a taurilor pentru coridă, la noi la moşie. Ai să vezi ce lucru interesant şi frumos e.

Părinţii lui Emilio au o moşie, şi tinerii, după ce se căsătoresc, au de gând să meargă să locuiască acolo.

— Elvirei îi place la ţară, mi-a explicat Emilio. O să poată în sfârşit să-şi aranjeze un studio ca lurnea şi să lucreze. Eu, la început, o să mă ocup de moşie, bineînţeles, însă o să continui să studiez. Ea o să picteze tot timpul; pe mine mă interes*; ază* la fel de mult munca ei, ca şi a mea. Cred că are vocaţie şi că poate face lucruri frumoase. O să şi călătorim.

îmi vorbea mult zilele acelea despre libertatea femeii, despre rolul ei social. Avea multe proiecte şi-n ceea ce priveşte transformările pe care avea să le facă la moşia părinţilor lui; toate foarte ambiţioase. Voia să construiască nişte canale de irigaţie în unele locuri, iar lângă casă să facă şi un teren de tenis. Ai fi zis că nici nu deschidea bine gura şi toate lucrurile astea răsăreau ca din pământ, atâta însufleţire punea închipuindu-şi-le. La concurs n-avea de gând să renunţe, bineînţeles, ţinea cu tot dinadinsul fiindcă Elvira voia să-l dea. Teo putea să vină să stea cu ei cât de mult ar fi avut chef.

— Şi tu de asemenea, Pablo, fără îndoială. Poţi să vii şi toată vara, cum se termină şcoala. Vei fi întotdeauna cel

mai bun prieten al nostru.

Eu, când Emilio mă includea în vreunul din proiectele sale pentru primăvară sau vară, priveam geamurile aburite de frigul de-afară. Aveam senzaţia că atunci când o să se facă frumos n-o să mai fiu în oraş şi n-o să pot merge cu ei nicăieri. Încă nu reuşisem să scap de senzaţia de provizorat pe care mi-o producea tot ceea ce vedeam şi făceam în epoca aceea.

Au sosit examenele din decembrie şi vacanţa de Crăciun. Institutul era în plină agitaţie, fiindcă elevele cereau vacanţă de la întâi, dar obiceiul era să li se dea numai de la opt. Se pare că în toţi anii se dădea lupta asta surdă, şi nu cedau nici profesorii, nici elevele, care se împărţeau în două tabere: a celor care respectau regulamentul şi a rebelelor. Şi aveau loc felurite dezordini şi neînţelegeri, se insultau reciproc scriind diferite lucruri pe perete şi pe tablă. Eu, înainte ca situaţia să devină şi mai încordată, am ţinut examenul trimestrial şi le-am dat drumul. Aveam impresia că nu las nimic în sălile acelea de clasă.

Într-o după-amiază m-am dus cu cărţile mele la cafeneaua de pe strada Antigua, dar n-aveam chef să citesc şi am renunţat. Am început să umblu pe străzi. La Elvira nu voiam să mă duc. Nu-i văzusem de mai multe zile sub pretextul unui guturai pe care l-am avut şi aş fi vrut ca zilele acestea de absenţă să-mi slujească ca să mă dezbăr de inerţia de-a pica mereu acolo pe înserate. Mi-am dat seama că umblam pe străzile din apropierea casei ei, şi am făcut brusc calea-ntoarsă. Am intrat pe sub arcadele din Piaza Mayor, uitându-mă la vitrine. Am ieşit pe strada Cazinoului. Oraşul mi se păru deodată teribil de plicticos, mă înăbuşea. În uşa Cazinoului era un afiş pe care sta scris: Expoziţie de sculptură – Juan Campo; Juan Campo era Yoni; nu mai aflasem de multă vreme nimic despre grupul ăsta. Cum n-aveam altceva de făcut, am intrat.

Pentru expoziţie amenajaseră salonul de ceai. Yoni vorbea cu Elvira lângă una din sculpturi şi nu mai era nimeni altcineva înăuntru. M-au privit amândoi de cum m-

am ivit în prag. Yoni îşi lăsase barbă. M-am apropiat să-i salut; el nu ştia că Elvira mă cunoaşte.

— Asta? a zis Elvira râzând, fără să dea drumul mâinii pe care i-o întinsesem. Ăsta e o adevărată pacoste! Toată ziua e la noi acasă cu Emilio şi cu Teo. Nu pot să trăiască o clipă fără el! De fapt, însă, n-ai mai venit în ultima vreme; ai fost bolnav, nu?

— Da, un pic.

Mă privea drept în faţă, simţindu-se parcă apărată de prezenţa lui Yoni. La ea acasă nu ne priveam aproape de loc. M-am despărţit de ei şi am pornit să fac un tur prin expoziţie. Îi auzeam vorbind şi râzând. Când am terminat de văzut ce era de văzut, m-am dus să-mi iau rămas bun, dar şi ei plecau, aşa că am ieşit toţi trei. Elvira i-a spus lui Yoni că i-a plăcut mult expoziţia în asamblu, că făcuse progrese destul de mari de la ultimele lucruri pe care i le arătase. Îi vorbea pe un ton foarte familiar, ca şi cum ar fi vrut să se laude cu prietenia lui.

Yoni ne-a invitat să urcăm un moment cu el la *Gran Hotel* şi să bem un păhărel în studioul lui, dacă n-aveam altceva de făcut.

— Mulţumesc, am zis, dar nu mă simt bine şi aş vrea să mă duc să mă culc. Altă dată.

Elvira a insistat. Că dacă mergeam eu, merge şi ea, că stăm doar o clipă, că nu mi-o fi chiar aşa de rău. Mă privea iarăşi ca mai înainte.

— Cel mai bun leac împotriva răcelii e băutura, a zis Yoni. Am coniac franţuzesc.

— Bine, am acceptat eu zâmbind, ca să ciocnim în cinstea expoziţiei tale. Un pahar şi plec.

— Sigur că da, frate. Şi dacă ai chef să te culci acolo, într-unul din paturile mele…

Am traversat piaţa. Yoni i-a spus Elvirei că dacă o vede cineva însoţită de doi bărbaţi, dintre care niciunul nu era Emilio, şi în plin doliu, o s-o critice.

— Să mă critice până n-or mai putea! a exclamat ea pe un ton vesel, scuturându-şi părul spye spate. Vrei să-i fac

să aibă ce bârfi şi mai şi? Să vă iau de braţ?

— Ei, sigur că vreau, a zis Yoni. Tu, Pablo?

Am încercat să iau şi eu tonul frivol pe care-l foloseau ei.

— Nimănui nu-i pare mierea amară, am zis.

Treceam prin scuarul din mijlocul Pieţei. Elvira ne-a luqft de braţ şi noi ne-am lipit de ea. Era aproape la fel de înaltă ca şi mine. Era frig. Yoni îi luă mâna dinspre partea lui şi o băgă, împreună cu a sa, în buzunarul paltonului.

— Ascultă, asta e prea de tot, a râs ea. Or să vrea să ne căsătorească, ca acum două ierni. Ştii, Pablo, că acum două ierni, lumea voia să ne căsătorească, pe el şi pe mine?

Mă strângea de braţ ca să-mi vorbească. Îi străluceau ochii de bucurie.

— Să vă căsătorească? De ce?

— Păi, fiindcă în unele după-amieze mă duceam în studioul lui ca să pictez acolo. Închipuie-ţi ce crimă. Cică ne iubeam, nu-i aşa, Yoni?

Yoni a râs.

— Mă rog, un pic zău că ne iubeam.

— Taci, nebunule, cum era să ne iubim.

în studioul lui Yoni n-am scos o vorbă. Mă simţeam stingherit, nelalocul meu. Am băut două păhărele şi am pus nişte discuri în timp ce ei glumeau şi se învârteau de colo-colo. Apoi au început să lâncezească şi ei, ca şi cum tăcerea mea i-ar fi secătuit. Mi-am luat rămas bun. Elvira a zis că pleacă şi ea.

2’Jf)

— Dar ai puţină răbdare, fato. Cu siguranţă c-o să treacă pe aici Emilio, a încurajat-o Yoni. Şi dacă nu, îl chemăm noi.

— Bravo, grozave perspective îmi pregăteşti. De Emilio sunt sătulă cât îl văd toată ziua. Nu, zău, plec, vorbesc serios. Dacă trece pe-aici, îi spui că m-am dus acasă, a zis ea apoi, corectându-şi tonul. La revedere, Yoni, frumosule. Şi felicitări.

Deodată ne-am trezit amândoi singuri pe stradă. Am pornit-o fără ţintă. Nu vorbeam nimic.

— Unde mergem pe-aici? a întrebat ea în cele din urmă.

— Eu, la pensiune.

— Nu treci un pic pe la noi?

— Nu.

Am continuat drumul. N-a cotit pe strada pe care trebuia să se ducă acasă. Mergeam spre cartierul meu. M-a luat de braţ, ca mai înainte. S-a lipit de mine.

— Nu te deranjează, nu-i aşa, să te însoţesc o bucătă de drum?

— De ce să mă deranjeze?

— Nu ştiu, fiindcă eşti ciudat, niciodată nu ştie omul ce-ţi place şi ce nu.

Am trecut de Piaza del Mercado şi am urcat povârnişul închisorii.

— Pablo, a spus deodată.

— Ce e?

— Nimic, ziceam că ce tăcuţi mergem. Ţie îţi place să mergi aşa, fără să vorbeşti?

— Mie da.

297

— Mie nu, fiindcă îmi vine greu să merg fără să ştiu ce gândeşti. La ce te gândeşti? Sper că nu eşti supărat pe mine.

— Nu, frate, da de unde…

— Atunci, la ce te gândeşti?

— Dar în legătură cu ce?

— Cu mine, cu faptul că te însoţesc, şi aşa mai departe.

— Nimic, mi se pare normal. Eşti o fată independentă, n-a rămas aşa când am stat de vorbă ultima oară?

A izbucnit, mânioasă.

— Râzi de mine, tot timpul râzi de toată lumea. Şi de Yoni şi de Emilio şi de fratele meu. Vii la noi cu gânduri rele, ca să ne priveşti pe toţi şi pe urmă să-ţi baţi joc de fiecare. De asta nu-mi place când vii. Te crezi o fiinţă superioară.

N-am răspuns nimic. Mă plictisea. Mi-am continuat drumul.

— Nu merge aşa de repede. Spune ceva.

— Ce vrei să spun, că eşti nebună, că nu-ţi ies din gură

decât prostii?

S-a pornit pe plâns.

— Fiindcă mă faci să mă enervez, nu ştiu ce se întâmplă când sunt cu tine. Iartă-mă.

— Atunci nu veni cu mine, eu nu ţi-am cerut să vii.

M-am oprit. Ajunsesem la pensiune. M-a luat din nou de braţ.

— Mă laşi să urc să-ţi văd camera? Hai, aşa o să ne împăcăm.

— N-avem de ce să ne împăcăm. Suntem gata împăcaţi. Noapte bună.

— Hai, lasă-mă să urc. Fumez o ţigară cu tine. Am chef să urc.

— Nu, Elvira, mai bine nu.

Au început să-i strălucească ochii.

— S-ar zice că ţi-e frică de mine.

Am apucat-o de umeri şi am zgâlţâit-o până a ţipat de durere.

— Eşti o smintită, ţie ar trebui să-ţi fie frică. Nu ştiu ce joc vrei să joci cu mine. Du-te acasă.

Continua să râdă.

— Crezi că nu sunt în stare să urc la tine în cameră?

Am apucat-o de braţ.

— Elvira, dacă urci în camera mea în noaptea asta, nu mai ieşi de acolo până mâine în zori, ai înţeles? Hai, urcă. Lasă că vezi tu.

îi tremurau buzele. Am început s-o împing spre seară.

— Brută, eşti o brută, dă-mi drumul. Nu vreau

— Aha, acuma nu mai vrei… Hai, urcă!

A venit proprietăreasa cu nişte pachete şi ne-a descuiat uşa.

A rămas să vadă dacă intrăm sau nu. Ne privea fix.

— Lăsaţi deschis; venim îndată, i-am spus eu.

Elvira plângea ca un copil.

— Ce ruşine, ce ruşine, a spus când a intrat proprietăreasa în casă. Dacă ar şti Emilio ce mi-ai făcut, să mă tratezi ca pe ultima târâtură, să mă faci să păţesc

ruşinea asta. Tu crezi că eu sunt cum era cântăreaţa; lasă că mi-au spus mie fetele, că trăiai aici cu cântăreaţa, aceea care cânta la Cazino, dar eu n-am vrut să cred. Se vede că nu ştii să vezi nimic altceva la o femeie. Ai crezut că sunt ca ea.

— Ba nu, am spus. Nu eşti ca ea. Ea a fost în camera mea de multe ori, ca şi eu într-a ei, dar nu era ca tine. Era directă şi sinceră. Dacă ar fi vrut să se culce cu mine, mi-ar fi spus-o.

Elvira plângea acuma cu lacrimi fierbinţi, cu sughiţuri deznădăjduite. I-am dat batista mea.

— Hai, du-te acasă, că s-a făcut târziu. Nu-ţi face griji în privinţa lui Emilio, fiindcă n-am de gând să spun nimănui nimic. Numai du-te.

În noaptea aceea n-am dormit de loc şi a doua zi, dis-de-dimineaţă, mi-am făcut valiza, am plătit pensiunea şi am pornit-o spre gară, pe străzile pustii, scăldate într-o ceaţă lăptoasă foarte rece, care făcea să pălească lumina încă aprinsă a felinarelor. Primul tren spre Madrid pleca la opt dimineaţa. Am trecut prin faţa casei lui Emilio şi am ridicat ochii spre fereastra lui închisă. Încă nu ştiam prea bine încotro o să mă îndrept, dar ştiam sigur că n-o să mă reîntorc. O să rămân la Madrid o bucată de vreme şi de acolo o să-i scriu lui don Salvador, şi poate şi lui Teo şi lui Emilio, o să inventez eu o poveste, ceva.

După ce mi-am scos biletul, am intrat la bufetul gării şi mi-am lăsat valiza jos. Aveam mâinile amorţite. Am cerut o cafea neagră. Lângă mine mi-a zâmbit o figură cunoscută.

— Don Pablo, ce surpriză. Am venit s-o conduc pe sora mea, care, ştiţi, pleacă în sfârşit la Madrid. Logodnicul ei i-a găsit acolo ceva de lucru, dar tata nu ştie încă nimic, crede că se întoarce după Crăciun. O să trebuiască să-i spun eu, atunci când o fi.

Era Natalia, eleva mea dintr-a şaptea. Am invitat-o la o cafea cu lapte.

— Julia vine imediat. Cumpără nişte reviste. Şi dumneavoastră mergeţi la Madrid?

— Şi eu.

— Gândiţi-vă, ce bine e pentru sora mea; e aşa de fericită…

A venit sora ei şi mi-a prezentat-o. Am luat toţi trei micul dejun. Începeam să mă dezmeticesc, dar mă durea tare capul. Julia a spus că mă cunoştea din vedere de la Cazino. Pe urmă n-am mai ştiut despre ce să vorbim.

— Acuma dumneata, i-am spus Nataliei, să vedem dacă aranjezi cu tatăl dumitale problema facultăţii. Să se intereseze sora dumitale la Madrid de programa studiilor pe care vrei să le urmezi şi la anul ai să ştii despre ce e vorba. Nu te descuraja, te rog.

— Nu, nu, sunt tot mai hotărâtă.

Am urcat împreună în tren, dar Natalia a coborât imediat. Era aproape ora plecării. Julia şi cu mine ne-am aplecat ca s-o vedem de pe culoar, de la două geamuri alăturate. Stătea în picioare pe peron, foarte liniştită şi ne privea pe rând, zâmbind. Apoi a lăsat ochii în jos. Peronul era aproape pustiu, începea să se lumineze de ziuă.

S-a auzit un şuier şi trenul s-a pus în mişcare.

— Cu bine, a zis Natalia, strângând mâna pe care i-o întindea sora ei.

Am scos şi eu mâna pe geam şi i-am dat-o. A mers o bucată lângă noi, paralel cu trenul, privindu-ne mereu şi zâmbind. Se uita la mine, mai ales, cu ochii scăldaţi în lumină în obrazul ei mic, cu gulerul de la palton ridicat.

— Îţi doresc noroc, i-am spus, făcându-i semn cu mâna.

Ea începu aproape să alerge, fiindcă trenul accelerase.

CUPRINS

— Dar dumneavoastră vă întoarceţi, nu-i aşa?

— Ascultă, lui Mercedes i-am lăsat o scrisoare pe pat, a zis deodată Julia, grăbită. Cred că are s-o vadă, dar dacă nu, dă-i-o tu.

— Bine…

157

Trenul era gata să depăşească gara.

Natalia alerga cu o figură speriată.

— Vă întoarceţi după vacanţă, nu-i aşa?... Aşa-i că vă întoarceţi? a spus ea aproape strigând.

Nu i-am răspuns nici da nici ba. Am continuat să-i fac semn cu mâna până ce am văzut-o oprindu-se la capătul peronului fără a înceta să mă privească. Îi curgeau lacrimile.

— La revedere, la revedere...

Ieşiserăm afară din gară. Roţile trenului răsunau pe şinele întretăiate. Catedrala rămăsese undeva în ceaţă.

Madrid, ianuarie, 1955 – *septembrie 195*7

I Sfetnic al mai multor regi spanioli – n. 1G70, în. 1760 – victimă a Inchiziţiei.

I În acelaşi interviu susmenţionat, Carmen Martin Gaiţe face următoarea declaraţie semnificativă pentru explicarea aspectului acesta: „Tema fetei provinciale m-a atras întotdeauna foarte mult, a I fost un fel de leitmotiv. Reapare în cele mai bune povestiri ale mele. Şi chiar m-a tentat la un moment dat ideea de a rescrie E*ntre visillos* din punctul meu de vedere de astăzi.”

I Iată cum îşi caracterizează autoarea însăşi personajul: „Cred că nu mi-am dat limpede seama de la început de cât de mult pusesem în personajul acesta, şi mă uimeşte, peste timp, reîntâlnirea cu el. Nu reflectasem niciodată în mod riguros la contradicţiile care se strecoară de obicei în sufletul feminin, şi totuşi Elvira, în ciuda aparenţelor ei ridicole, şi a tratamentului elementar pe care i l-am aplicat pentru a-i dezvălui firea, constituie o mărturie impresionantă a neliniştilor care macină sufletul feminin.”